

KOTITYÖ- JA PUHDISTUSPALVELUJEN PERUSTUTKINTO 2010

**KOTITYÖPALVELUJEN KOULUTUSOHJELMA/OSAAMISALA,
KODINHUOLTAJA
PUHDISTUSPALVELUJEN KOULUTUSOHJELMA/OSAAMISALA,
TOIMITILAHUOLTAJA**

AMMATILLISEN
PERUSTUTKINNON
PERUSTEET

© Opetushallitus

Kansi: Mainostoimisto Pramedia Oy

Graafinen suunnittelu: Layout Studio Oy/Marke Eteläaho

Taitto: Layout Studio Oy/Marke Eteläaho

Viimeistely: **sedu**

ISBN 978-952-13-4390-2 (nid.)

ISBN 978-952-13-4391-9 (pdf)

Oy Fram Ab, Vaasa 2010

MÄÄRÄYS

24.2.2010

25 /011/2010

Voimassaoloaika: 1.8.2010 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:

L 630/98, 13 § 2 mom

A 811/98, 10 §, 12 §

L 631/98, 13 § 2 mom

Kumoo Opetushallituksen määräykset

17.2.2000 nro 16/011/2000

17.2.2000 nro 17/011/2000

sekä tämän tutkinnon osalta seuraavat määräykset

1.8.2001 nro 42/011/2001

19.6.2002 nro 34/011/2002

27.8.2004 nro 28/011/2004

30.9.2005 nro 32/011/2005

13.2.2007 nro 5/011/2007

AMMATILLISEN PERUSTUTKINNON

PERUSTEET

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto

Muuttaa Opetushallituksen määräystä

-

Opetushallitus on päättänyt Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnon perusteista (opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet) liitteen mukaisesti.

Määräystä on noudatettava 1.8.2010 jälkeen alkavassa peruskoulutuksessa (opetussuunnitelmaperusteinen koulutus) ja näyttötutkinnoissa. Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitettu koulutus ja näyttötutkintosuoritukset voidaan saattaa loppuun määräysten 17.2.2000 nro 16/011/2000 ja 17/011/2000 mukaisesti 31.7.2020 mennessä, ellei muista säädöksistä ja määräyksistä muuta johdu.

Opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Koulutuksen järjestäjä, tutkinnon järjestäjä ja tutkintotoimikunta eivät voi jättää noudattamatta tätä määräystä tai poiketa siitä.

Pääjohtaja

Timo Lankinen

Opetusneuvos

Merja Lahdenkauppi

LIITE

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnon perusteet

SISÄLTÖ

	JOHDANTO	7
1	KOTITYÖ- JA PUHDISTUSPALVELUJEN PERUSTUTKINNON TAVOITTEET JA TUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1.1 Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnon tavoitteet	8
	1.2 Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnon muodostuminen	10
	1.3 Elinikäisen oppimisen avaintaidot	13
	1.4 Jatko-opintokelpoisuus	16
2	PERUSTUTKINNON PERUSTEIDEN TOIMEENPANO AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA	17
	2.1 Opetussuunnitelman laadinta ja sisältö	17
	2.1.1 Opetussuunnitelman yhteinen osa	18
	2.1.2 Opetussuunnitelman tutkintokohtainen osa	18
	2.1.3 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma	19
3	PERUSTUTKINNON SUORITTAMINEN NÄYTTÖTUTKINTONA	20
	3.1 Yleistä näyttötutkintojärjestelmästä	20
	3.2 Näyttötutkintojen järjestäminen	20
	3.3 Näyttötutkinnon suorittaminen	20
	3.4 Näyttötutkinnon perusteet	21
	3.5 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	21
	3.6 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa	22
	3.7 Todistukset	23
	3.8 Näyttötutkintoon valmistava koulutus	23
4	KOTITYÖ- JA PUHDISTUSPALVELUJEN PERUSTUTKINNON AMMATILISET TUTKINNON OSAT, AMMATTITAITOVAATIMUKSET JA ARVIOINTI	24
	4.1 Kaikille pakolliset tutkinnon osat	24
	4.1.1 Ateria- ja kahvipalvelut	24
	4.1.2 Ylläpitosiivous	29
	4.2 Kotityöpalvelujen koulutusohjelma tai osaamisala, kodinhuoltaja	35
	4.2.1 Asiakkaiden avustaminen	35
	4.2.2 Kodin perussiivous ja vaatehuoltopalvelut	40
	4.2.3 Kotiruokapalvelut	47
	4.3 Puhdistuspalvelujen koulutusohjelma tai osaamisala, toimitilahuoltaja	53
	4.3.1 Perussiivous	53
	4.3.2 Toimitilapalvelut	59
	4.4 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat	66
	4.4.1 Asiointipalvelut ja erityisryhmien avustaminen	66
	4.4.2 Kerroshoitopalvelut	71
	4.4.3 Kodin siivous erityistilanteissa	77

4.4.4	Kodin teknisten laitteiden käytönohjaus	82
4.4.5	Monikulttuurisessa asiakaskohteessa työskentely	88
4.4.6	Perhejuhlapalvelut	93
4.4.7	Pienemmikkieläinten hoidossa avustaminen	98
4.4.8	Piha-alueen ja huonekasvien hoito	102
4.4.9	Siivouspalvelut erityiskohteessa	106
4.4.10	Sosiaali- ja terveydenhuollon laitosten puhdistuspalvelut	112
4.4.11	Vaatteiden ja tekstiilien huolto	120
4.4.12	Tutkinnon osa Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnon toisesta koulutusohjelmasta tai osaamisalasta	126
4.4.13	Tutkinnon osat ammatillisista perustutkinnoista	126
4.4.14	Tutkinnon osa ammattitutkinnoista	127
4.4.15	Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnoista	127
4.4.16	Paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat	128
4.5	Muut valinnaiset tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa	128
4.5.1	Yrittäjyys	129
4.5.2	Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen	133
4.5.3	Ammattitaitoa syventävät ja laajentavat tutkinnon osat	136
4.5.4	Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat (yhteiset opinnot)	136
4.5.5	Lukio-opinnot	136
4.6	Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät tutkinnon osat (perustutkintoa laajentavat tutkinnon osat)	137
4.6.1	Yritystoiminta	137
4.6.2	Tutkinnon osat ammatillisista tutkinnoista (ammattilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot)	141
4.6.3	Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa	142
4.7	Opinnäyte ammatillisessa peruskoulutuksessa	143
5	AMMATTITAITOA TÄYDENTÄVIEN TUTKINNON OSIEN, 20 OV (YHTEISET OPINNOT) TAVOITTEET JA ARVIOINTI AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA	144
5.1	Pakolliset tutkinnon osat	144
5.1.1	Äidinkieli	144
5.1.1.1	Äidinkieli, suomi	144
5.1.1.2	Äidinkieli, ruotsi	147
5.1.1.3	Äidinkieli, saame	147
5.1.1.4	Äidinkieli, viittomakieli	149
5.1.1.5	Äidinkieli, oma äidinkieli vieraskielisillä opiskelijoilla	151
5.1.1.6	Äidinkieli, suomi toisena kielenä	153
5.1.1.7	Äidinkieli, ruotsi toisena kielenä	156
5.1.1.8	Äidinkieli, suomi viittomakielisille	156
5.1.1.9	Äidinkieli, romani	158
5.1.2	Toinen kotimainen kieli	160
5.1.2.1	Toinen kotimainen kieli, ruotsi	160
5.1.2.2	Toinen kotimainen kieli, suomi	161
5.1.3	Vieras kieli	163
5.1.3.1	Vieras kieli, A-kieli	163
5.1.3.2	Vieras kieli, B-kieli	165
5.1.4	Matematiikka	167
5.1.5	Fysiikka ja kemia	169

5.1.6	Yhteiskunta-, yritys- ja työelämätieto	171
5.1.7	Liikunta	173
5.1.8	Terveystieto	174
5.1.9	Taide ja kulttuuri	176
5.2	Valinnaiset tutkinnon osat	177
5.2.1	Ammattitaitoa täydentävien pakollisten tutkinnon osien valinnaiset lisäosat	177
5.2.2	Ympäristötieto	178
5.2.3	Tieto- ja viestintätekniikka	180
5.2.4	Etiikka	182
5.2.5	Kulttuurien tuntemus	184
5.2.6	Psykologia	185
5.2.7	Yritystoiminta	188
6	VAPAASTI VALITTAVAT TUTKINNON OSAT, 10 OV AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA	191
7	OPISKELIJAN ARVIOINTI AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA	192
7.1	Arvioinnin tehtävät ja tavoitteet	192
7.2	Arvioinnista tiedottaminen	192
7.3	Opiskelijan osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	192
7.4	Oppimisen ja osaamisen arviointi	194
7.5	Arvosanasta päättäminen	197
7.6	Arviointiaineiston säilyttäminen	198
7.7	Arvioinnin uusiminen ja arvosanan korottaminen	198
7.8	Arvioinnin oikaiseminen	198
7.9	Todistukset	198
7.10	Arviointi erityisopetuksessa	202
7.11	Maahanmuuttaja- ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opiskelijoiden arviointi	202
8	MUUT MÄÄRÄYKSET AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA	204
8.1	Opinto-ohjaus ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma	204
8.2	Työssäoppiminen ja työturvallisuus	206
8.3	Ammatillinen erityisopetus	207
8.4	Maahanmuuttajien ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetus	209
8.5	Oppisopimuskoulutus	212
8.6	Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö	212
8.7	Opiskelijahuolto	213
9	LIITEOSA	215
9.1	Kotityö- ja puhdistuspalvelualan kuvaus ja arvoperusta	215
9.2	Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa peruskoulutuksessa	217
9.3	Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja yleiset arviointikriteerit	218

JOHDANTO

Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa ammatillisena peruskoulutuksena tai näyttötutkintona. Perustutkinnon perusteisiin sisältyy sekä opetussuunnitelman perusteet että näyttötutkinnon perusteet, ja siksi perusteiden käsitteistöä on yhteinäistetty. Perustutkinnon perusteet on määräys, jolla ohjataan sekä koulutuksen että näyttötutkintojen järjestäjiä, ja tutkinnon perusteet -asiakirjan sähköisessä muodossa on tarvittaessa erotettavissa ammatillista peruskoulutusta (opetussuunnitelmaperusteista koulutusta) ja näyttötutkintoperusteista koulutusta koskevat osat. Luku 1 ja luku 4 sekä luvusta 9 ammattialan kuvaus ja arvoperusta ovat yhteisiä. Luvut 2, 5, 6, 7 ja 8 koskevat vain ammatillisessa peruskoulutuksessa suoritettavia perustutkintoja ja luku 3 vain näyttötutkintona suoritettavia perustutkintoja.

Tutkinnon osa -käsite vastaa aiempaa opetussuunnitelmaperusteisen koulutuksen käsitettä opintokokonaisuus. Tutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista sekä ammatillisessa peruskoulutuksessa myös ammattitaitoa täydentävistä tutkinnon osista (yhteiset opinnot) ja vapaasti valittavista tutkinnon osista. Lisäksi tutkintoon tulee voida yksilöllisesti sisällyttää enemmän tutkinnon osia silloin kun se on työelämän alakohtaisiin tai paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin vastaamisen ja tutkinnon suorittajan ammattitaidon syventämisen kannalta tarpeellista.

Ammatillisen perustutkinnon perusteissa on päätetty tutkinnon ja koulutusohjelmien tai osaamisalojen tavoitteet, tutkinnon muodostuminen, tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai tavoitteet, ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit sekä ammatillisten tutkinnon osien osalta myös ammattitaidon osoittamistavat. Lisäksi perusteet sisältävät muita ammatillista peruskoulutusta ja näyttötutkintoja koskevia määräyksiä.

Ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ja ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteiset opinnot) tavoitteet on määritelty oppimistuloksina (tiedot, taidot, osaaminen / pätevyys). Tältä pohjalta arvioinnin kohteet on kuvattu työprosessin, työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin sekä työn perustana olevan tiedon ja elinikäisen oppimisen avaintaitojen hallintana.

Ammatillisen perustutkinnon perusteiden pohjalta koulutuksen järjestäjä hyväksyy ammatillista peruskoulutusta varten opetussuunnitelman. Järjestäessään näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti.

KOTITYÖ- JA PUHDISTUSPALVELUJEN PERUSTUTKINNON TAVOITTEET JA TUTKINNON MUODOSTUMINEN

1.1 KOTITYÖ- JA PUHDISTUSPALVELUJEN PERUSTUTKINNON TAVOITTEET

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnon suorittaneella on monipuolinen osaaminen kotityö- ja puhdistuspalvelujen tuottamiseen. Kodinhuoltaja ja toimitilahuoltaja osaavat tehdä siivous-, ruoanvalmistus- ja tekstiilienhuoltotehtäviä sekä avustaa asiakkaita päivittäistoiminnoissa. Kodinhuoltajan työtehtäviin kuuluvat myös erilaiset asiointitehtävät, kuten käynti postissa, pankissa tai kaupassa. Virike-toimintaan ja vapaa-aikaan liittyvät palvelut ovat osa monipuolista palvelutarjontaa. Toimitilahuoltajan työtehtäviin voi kuulua myös ateriapalveluihin ja kokouspalveluihin liittyviä tehtäviä.

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnon suorittanut huomioi ihmisten erilaisten elämäntilanteiden ja kulttuurisesti tai muuten erilaisten toimintaympäristöjen vaikutukset omassa työssään ja toiminnassaan. Hän tietää puhtauden ja ravitsemuksen yhteyden ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen. Hän toimii taloudellisesti, turvallisesti ja oikeudenmukaisesti. Palvelutyössä onnistuminen edellyttää hyviä ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoja ja asiakastuntemusta. Kodinhuoltajan ja toimitilahuoltajan on verkostoiduttava ja tehtävä moniammatillista yhteistyötä muiden alojen toimijoiden kanssa. Hänen on tiedettävä ja tunnettava eri palvelujen tuottajat ja laadukkaan ja kattavan palvelun tuottamiseksi. Hän on työssään hienotunteinen, suvaitsevainen ja erilaisuutta kunnioittava ja toimii vastuullisesti, luotettavasti ja itsenäisesti. Hän on oma-aloitteinen, palveluhenkinen ja joustaa tilanteiden vaatimusten mukaan. Hän suunnittelee, arvioi ja kehittää omaa työtään ja toimintaansa. Hän työskentelee ergonomisesti ja ylläpitää työ- ja toimintakykyään. Hän arvioi tuottamansa palvelun laatua ja toimii laatuvaatimusten mukaan. Hän noudattaa toimintaohjeita ja säädöksiä ja toimii kestävän toimintatavan mukaisesti.

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnon suorittaneella on alan perusvalmiuksien lisäksi erikoistunut osaaminen valitseman koulutusohjelman tai osaamisalan perusteella joko kotityöpalvelujen tai puhdistuspalvelujen tehtäviin.

Kotityöpalvelujen koulutusohjelman tai osaamisalan suorittanut kodinhuoltaja tekee asiakkaiden kodeissa, palvelukodeissa ja kodinomaisissa laitoksissa ateriapalveluja, siivous- ja tekstiilienhuoltotehtäviä, asiakkaan avustamista päivittäisissä toiminnoissa sekä asiointipalveluja. Kodinhuoltajalla voi olla erityisosaamista myös asiakkaan opastamiseen erilaisten kodin teknisten laitteiden ja palvelujen käytössä, pienlemmikkieläinten hoidossa avustamisessa tai kodin huonekasvien ja pihan/parvekkeen hoidossa. Kodinhuoltaja toimii asiakaslähtöisesti ja tuottaa yksilöllisesti ja kodin arvoja kunnioittaen palveluja erilaisille asiakkaille. Hän tekee kotityöpalveluja laadukkaasti ja lisää siten omalla toiminnallaan niiden kysyntää ja arvostusta.

Puhdistuspalvelujen koulutusohjelman tai osaamisalan suorittanut toimitilahuoltaja tekee ylläpito- ja perussiivoustehtäviä, ateriapalvelutehtäviä sekä muita asiakkaan tarvitsemia palveluja. Toimitilahuoltajalla voi olla erityisosaamista mm. asiakkaiden avustamisessa, vaatteiden ja tekstiilien huollossa, kokouspalveluissa ja erityiskohteiden tai -tilanteiden siivouspalveluissa. Puhdistuspalvelujen toimintaympäristöjä ovat muun muassa toimistot, koulut, päiväkodit, hotellit, vanhainkodit, sosiaali- ja terveydenhuollon laitokset, erilaiset tuotanto- ja huoltotilat, elintarviketilat ja uimahallit. Toimitilahuoltaja toimii tehtävissään asiakaslähtöisesti, vastuullisesti ja tuloksellisesti. Hän tekee puhdistuspalveluja ja muita palvelutehtäviä laadukkaasti ja lisää siten omalla toiminnallaan palvelujen arvostusta.

Lisäksi ammatillisessa peruskoulutuksessa tulee tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tukea elinikäistä oppimista (L630/98 5 §).

1.2 KOTITYÖ- JA PUHDISTUSPALVELUJEN PERUSTUTKINNON MUODOSTUMINEN

KOTITYÖ- JA PUHDISTUSPALVELUJEN PERUSTUTKINTO, 120 OV	
AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA	
4. Ammatilliset tutkinnon osat, 90 ov	
Tutkinnon osiin sisältyy työssäoppimista vähintään 20 ov, yrittäjyyttä vähintään 5 ov ja opinnäyte vähintään 2 ov	
4.1	Kaikille pakolliset tutkinnon osat
4.1.1	Ateria- ja kahvipalvelut, 15 ov
4.1.2	Ylläpitosiivous, 15 ov
4.2	Kotityöpalvelujen koulutusohjelma, kodinhuoltaja
4.2.1	Asiakkaiden avustaminen, 10 ov
4.2.2	Kodin perussiivous ja tekstiilihuoltopalvelut, 10 ov
4.2.3	Kotiruokapalvelut, 10 ov
4.3	Puhdistuspalvelujen koulutusohjelma, toimitilahuoltaja
4.3.1	Perussiivous, 20 ov
4.3.2	Toimitilapalvelut, 10 ov
4.4	Kaikille valinnaiset tutkinnon osat
Valittava yhteensä 30 ov tutkinnon osista 4.4.1–4.5.5	
4.4.1	Asiointipalvelut ja erityisryhmien avustaminen, 10 ov
4.4.2	Kerroskonepalvelut, 10 ov
4.4.3	Kodin siivous erityistilanteissa, 10 ov
4.4.4	Kodin teknisten laitteiden käytönohjaus, 10 ov
4.4.5	Monikulttuurisessa asiakaskohteessa työskentely, 10 ov
4.4.6	Perhejuhlapalvelut, 10 ov
4.4.7	Pienlemmikkieläinten hoidossa avustaminen, 10 ov
4.4.8	Piha-alueen ja huonekasvien hoito, 10 ov
4.4.9	Siivouspalvelut erityiskohteessa, 10 ov
4.4.10	Sosiaali- ja terveydenhuollon laitosten puhdistuspalvelut, 10 ov
4.4.11	Vaatteiden ja tekstiilien huolto, 10 ov
4.4.12	Tutkinnon osa Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnon toisesta koulutusohjelmasta, 10–20 ov (tutkinnon osista 4.2.1–4.2.3 tai 4.3.1–4.3.2)
4.4.13	Tutkinnon osat ammatillisista perustutkinnoista
4.4.14	Tutkinnon osa ammattitutkinnoista
4.4.15	Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnoista
4.4.16	Paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat, 5–10 ov
4.5	Muut valinnaiset tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa, 0–10 ov
4.5.1	Yrittäjyys, 10 ov
4.5.2	Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 2 ov
4.5.3	Ammattitaitoa syventävät ja laajentavat tutkinnon osat, 5–10 ov
4.5.4	Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat, 0–10 ov
4.5.5	Lukio-opinnot, 0–10 ov
4.6	Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät tutkinnon osat (perustutkintoa laajentavat tutkinnon osat)
4.6.1	Yritystoiminta, 10 ov
4.6.2	Tutkinnon osat ammatillisista tutkinnoista (amatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot)
4.6.3	Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa

NÄYTTÖTUTKINNOSSA

4. Ammatilliset tutkinnon osat

4.1 Kaikille pakolliset tutkinnon osat

4.1.1 Ateria- ja kahvituspalvelut

4.1.2 Ylläpitosiivous

4.2 Kotityöpalvelujen osaamisala, kodinhuoltaja

4.2.1 Asiakkaiden avustaminen

4.2.2 Kodin perussiivous ja tekstiilihuoltopalvelut

4.2.3 Kotiruokapalvelut

4.3 Puhdistuspalvelujen osaamisala, toimitilahuoltaja

4.3.1 Perussiivous

4.3.2 Toimitilapalvelut

4.4 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

Valittava kolme osaa tutkinnon osista 4.4.1–4.4.15

4.4.1 Asiointipalvelut ja erityisryhmien avustaminen

4.4.2 Kerroshoitopalvelut

4.4.3 Kodin siivous erityistilanteissa

4.4.4 Kodin teknisten laitteiden käytönohjaus

4.4.5 Monikulttuurisessa asiakaskohteessa työskentely

4.4.6 Pienlemmikkieläinten hoidossa avustaminen

4.4.7 Perhejuhlapalvelut

4.4.8 Piha-alueen ja huonekasvien hoito

4.4.9 Siivouspalvelut erityiskohteessa

4.4.10 Sosiaali- ja terveydenhuollon laitosten puhdistuspalvelut

4.4.11 Vaatteiden ja tekstiilien huolto

4.4.12 Tutkinnon osa Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnon toisesta osaamisalasta
(tutkinnon osista 4.2.1–4.2.3 tai 4.3.1–4.3.2)

4.4.13 Tutkinnon osat ammatillisista perustutkinnoista

4.4.14 Tutkinnon osa ammattitutkinnoista

4.4.15 Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnoista

4.6 Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät tutkinnon osat (perustutkintoa laajentavat tutkinnon osat)

4.6.1 Yritystoiminta

4.6.2 Tutkinnon osat ammatillisista tutkinnoista

(ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot)

AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA			
5. Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa (yhteiset opinnot), 20 ov			
5.1	Pakolliset tutkinnon osat	Pakolliset	Valinnaiset
5.1.1	Äidinkieli	4 ov	0–4
5.1.2	Toinen kotimainen kieli	1 ov	0–4
	5.1.2.1 Toinen kotimainen kieli, ruotsi	1 ov	
	5.1.2.2 Toinen kotimainen kieli, suomi	2 ov	
5.1.3	Vieras kieli	2 ov	0–4
5.1.4	Matematiikka	3 ov	0–4
5.1.5	Fysiikka ja kemia	2 ov	0–4
5.1.6	Yhteiskunta-, yritys- ja työelämätieto	1 ov	0–4
5.1.7	Liikunta	1 ov	0–4
5.1.8	Terveystieto	1 ov	0–4
5.1.9	Taide ja kulttuuri	1 ov	0–4
5.2	Valinnaiset tutkinnon osat		
5.2.1	Ammattitaitoa täydentävien pakollisten tutkinnon osien valinnaiset lisäosat, ks. edellä kohdat 5.1.1–5.1.9		
5.2.2	Ympäristötieto		0–4
5.2.3	Tieto- ja viestintätekniikka		0–4
5.2.4	Etiikka		0–4
5.2.5	Kulttuurien tuntemus		0–4
5.2.6	Psykologia		0–4
5.2.7	Yritystoiminta		0–4
		16 ov	4 ov
Opetuskieleltään ruotsinkielisessä koulutuksessa toisen kotimaisen kielen opintojen laajuus on 2 ov, jolloin pakollisten ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien laajuus on 17 ov ja valinnaisten 3 ov.			
Liikunnan pakollisten opintojen laajuus on 1 ov ja terveystiedon pakollisten opintojen laajuus on 1 ov. Koulutuksen järjestäjä voi päättää liikunnan ja terveystiedon pakollisten opintojen jakamisesta poikkeavalla tavalla kuitenkin siten, että niiden yhteislaajuus on kaksi opintoviikkoa.			
6. Vapaasti valittavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa, 10 ov			
Tutkinnon osiin sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5 ov			

Ammatillisen perustutkinnon muodostumisperiaatteet

Ammatilliset perustutkinnot muodostuvat ammatillisista tutkinnon osista, jotka voivat olla pakollisia tai valinnaisia. Lisäksi peruskoulutuksena suoritettaviin tutkintoihin sisältyy pakollisia ja valinnaisia ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia (yhteiset opinnot) sekä vapaasti valittavia tutkinnon osia. Lisäksi tutkintoon tulee voida yksilöllisesti sisällyttää enemmän tutkinnon osia, jotka laajentavat suoritettua tutkintoa, silloin kun se on työelämän alakohtaisiin tai paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin vastaamisen ja tutkinnon suorittajan ammattitaidon syventämisen kannalta tarpeellista. Tutkintokohtaiset valinnaisuussäännöt on esitetty edellä kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnon muodostuminen -taulukossa.

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja voi valita ammatilliseen perustutkintoon tutkinnon osia myös muista ammatillisista tutkinnoista.

Opiskelija voi valita jatko-opintokelpoisuuden vahvistamiseksi lukio-opintoja ja suorittaa ylioppilastutkinnon. Nämä opinnot voivat korvata ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia (yhteisiä opintoja), muita valinnaisia tutkinnon osia ja vapaasti valittavia tutkinnon osia.

Valintojen tekemisen ja osaamisen tunnustamisen helpottamiseksi lukiossa suoritettujen tai suoritettavien opintojen korvaavuudet on määritelty luvussa 5 Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat (yhteiset opinnot). Korvaavuuksien määrittely edistää myös koulutuksen järjestäjien yhteistyötä ja yhteisen opetustarjonnan hyödyntämistä.

Koko tutkinnon suorittaminen on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisesti järjestetyssä tutkintoon johtavassa koulutuksessa ensisijainen tavoite. Lisäksi opiskelija voi suorittaa perustutkinnon myös suunnatun ammattipätevyuden tuottava tutkinnon osa tai osia kerrallaan, silloin kun se on yksilön opiskeluvalmiuksien, elämäntilanteen tai työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaista. Opiskelijoilla tulee tällöin olla joustavia mahdollisuuksia suorittaa koko tutkinto myöhemmin. Tällaisissa tilanteissa koulutuksen järjestäjät laativat opiskelijalle tai tutkinnon suorittajalle, mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä työpaikan kanssa, suunnitelman koko tutkinnon suorittamisesta.

1.3 ELINIKÄISEN OPPIMISEN AVAINTAIDOT

Elinikäisen oppimisen avaintaidoilla tarkoitetaan osaamista, jota tarvitaan jatkuvassa oppimisessa, tulevaisuuden ja uusien tilanteiden haltuunotossa sekä työelämän muuttuvissa olosuhteissa selviytymisessä. Ne ovat tärkeä osa ammattitaitoa ja kuvastavat yksilön älyllistä notkeutta ja erilaisista tilanteista selviytymistä. Ne lisäävät kaikilla aloilla tarvittavaa ammattisivistystä ja kansalaisvalmiuksia, ja niiden avulla opiskelijat tai tutkinnon suorittajat pystyvät seuraamaan yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuvia muutoksia ja toimimaan muuttuvissa oloissa. Niillä on myös suuri merkitys yksilön elämän laatuun ja persoonallisuuden kehittymiseen.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot sisältävät edellisen ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteiden yhteisten painotusten ja kaikille aloille yhteisen ydinosaamisen lisäksi perusopetuksen ja lukion aihekokonaisuuksia sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston suosituksia 2005/0221 (COD) elinikäisen oppimisen avaintaidoiksi.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot sisältyvät ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteisten opintojen) tavoitteisiin ja ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin ja niiden arviointikriteereihin. Erikseen arvioitava elinikäisen oppimisen avaintaidon arvioinnin kohde sisältää seuraavat elinikäisen op-

pimisen avaintaidot: oppiminen ja ongelmanratkaisu, vuorovaikutus ja yhteistyö, ammattietiikka sekä terveys, turvallisuus ja toimintakyky.

Elinikäisen oppimisen avaintaitoja ovat

1. oppiminen ja ongelmanratkaisu
2. vuorovaikutus ja yhteistyö
3. ammattietiikka
4. terveys, turvallisuus ja toimintakyky
5. aloitekyky ja yrittäjäyys
6. kestävä kehitys
7. estetiikka
8. viestintä ja mediaosaaminen
9. matematiikka ja luonnontieteet
10. teknologia ja tietotekniikka
11. aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Elinikäisen oppimisen avaintaitojen kuvaus

Oppiminen ja ongelmanratkaisu

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja suunnittelee toimintaansa sekä kehittää itseään ja työtään. Hän arvioi omaa osaamistaan. Hän ratkaisee työssään ongelmia sekä tekee valintoja ja päätöksiä. Hän toimii työssään joustavasti, innovatiivisesti ja uutta luovasti. Hän hankkii tietoa, jäsentää, arvioi ja soveltaa sitä.

Vuorovaikutus ja yhteistyö

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ilmaisee erilaisia näkökantoja selkeästi, rakentavasti ja luottamusta herättäen. Hän toimii yhteistyökykyisesti erilaisten ihmisten kanssa ja työryhmän jäsenenä sekä kohtelee erilaisia ihmisiä tasavertaisesti. Hän noudattaa yleisesti hyväksytyjä käyttäytymissääntöjä ja toimintatapoja. Hän hyödyntää saamaansa palautetta toiminnassaan.

Ammattietiikka

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii työssään ammatin arvoperustan mukaisesti. Hän sitoutuu työhönsä ja toimii vastuullisesti noudattaen tehtyjä sopimuksia ja ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa.

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii turvallisesti ja vastuullisesti työ- ja vapaa-aikana sekä liikenteessä ja ylläpitää terveellisiä elintapoja sekä toiminta- ja työkykyään. Hän työskentelee ergonomisesti ja hyödyntää alallaan tarvittavan terveystieteiden sekä ehkäisee työhön ja työympäristöön liittyviä vaaroja ja terveyshaittoja.

Aloitekyky ja yrittäjyys

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja edistää toiminnallaan tavoitteiden saavuttamista. Hän toimii aloitteellisesti ja asiakaslähtöisesti työntekijänä ja/tai yrittäjänä. Hän suunnittelee toimintaansa ja työskentelee tavoitteiden saavuttamiseksi. Hän toimii taloudellisesti ja tuloksellisesti ja johtaa itseään. Hän mitoittaa oman työnsä tavoitteiden mukaan.

Kestävä kehitys

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii ammattinsa kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisten, sosiaalisten sekä kulttuuristen periaatteiden mukaisesti. Hän noudattaa alan työtehtävissä keskeisiä kestävän kehityksen säädöksiä, määräyksiä ja sopimuksia.

Estetiikka

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja ottaa toiminnassaan huomioon oman alansa esteettiset tekijät. Hän edistää tai ylläpitää työympäristönsä viihtyisyyttä ja muuta esteettisyyttä.

Viestintä ja mediaosaaminen

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja viestii monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti tilanteeseen sopivalla tavalla hyödyntäen kielitaitoaan. Opiskelija tai tutkinnon suorittaja havainnoi, tulkitsee sekä arvioi kriittisesti erilaisia mediatuotteita. Hän käyttää mediaa ja viestintäteknologiaa sekä tuottaa media-aineistoja.

Matematiikka ja luonnontieteet

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja käyttää peruslaskutoimituksia työssä vaadittavien ja arkipäivän laskutehtävien ratkaisemisessa. Hän käyttää esim. kaavoja, kuvaajia, kuvioita ja tilastoja ammattitehtävien ja -ongelmien ratkaisemisessa. Opiskelija tai tutkinnon suorittaja soveltaa fysiikan ja kemian lainalaisuuksiin perustuvia menetelmiä ja toimintatapoja työssään.

Teknologia ja tietotekniikka

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita monipuolisesti. Hän ottaa työssään huomioon tekniikan hyödyt, rajoitukset ja riskit. Hän käyttää tietotekniikkaa monipuolisesti ammatissaan ja kansalaisena.

Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osallistuu rakentavalla tavalla yhteisön toimintaan ja päätöksentekoon. Hän toimii oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti sekä työssä että arkielämässä. Hän noudattaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeja. Hän toimii asiallisesti ja työelämän vaatimusten mukaisesti eri kulttuuritaustan omaavien ihmisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisissä toiminnoissa.

1.4 JATKO-OPINTOKELPOISUUS

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 4 §:n mukaan ammatilliset perustutkinnot antavat jatko-opintokelpoisuuden yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin.

PERUSTUTKINNON PERUSTEIDEN TOIMEENPANO AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA

2.1 OPETUSSUUNNITELMAN LAADINTA JA SISÄLTÖ

Lain ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998 14 §) mukaan koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä koulutusta varten opetussuunnitelma, jonka tulee perustua tässä asiakirjassa oleviin perustutkinnon perusteisiin. Sen tulee sisältää toimenpiteet koulutukselle asetettujen tehtävien ja tavoitteiden saavuttamiseksi (L 630/1998, 5 §). Opetussuunnitelma tulee hyväksyä erikseen suomen-, ruotsin- ja saamenkieliseen koulutukseen sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaan koulutukseen. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma on julkinen asiakirja. Opetussuunnitelma säätelee ja ohjaa koulutuksen järjestäjän toteuttamaa koulutusta ja opetukseen läheisesti liittyvää muuta toimintaa. Opiskelijan oikeusturvan takaamiseksi opetussuunnitelman tulee antaa opiskelijalle riittävät tiedot tutkintoon sisältyvistä tutkinnon osista ja opinnoista, arvioinnista ja opintojen suorittamiseen liittyvistä järjestelyistä. Opetussuunnitelma on laadittava siten, että se mahdollistaa opiskelijoille yksilölliset ammatillisten opintojen valinnat sekä lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamisen. Opetussuunnitelma toimii myös sisäisen ja ulkoisen arvioinnin pohjana ja antaa mahdollisuuden arvioida koulutuksen järjestäjän toteuttaman koulutuksen vaikuttavuutta.

Koulutuksen järjestäjä varaa koulutukseen tarvittavat voimavarat. Koulutuksen järjestäjä huolehtii opetussuunnitelmassa siitä, että opiskelija voi saavuttaa tutkinnolle asetetut tavoitteet, saa riittävästi opetusta ja tarvitsemaansa ohjausta koulutuksen järjestämistavasta riippumatta oppilaitoksen kaikkina työpäivinä, myös työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen aikana.

Opetussuunnitelma sisältää kaikkia koulutusaloja ja tutkintoja varten yhteisen osan ja tutkintokohtaisesti eriytyvät osat.

2.1.1 Opetussuunnitelman yhteinen osa

Opetussuunnitelman yhteisessä osassa määritellään kaikille perustutkinnoille yhteiset periaatteet ja menettelytavat sekä koulutuksen järjestäjän keskeiset arvot.

Opetussuunnitelman yhteinen osa sisältää ainakin

- ♦ koulutuksen järjestämisen ammatillisena peruskoulutuksena, työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävänä koulutuksena ja oppisopimus-koulutuksena (L 630/1998, 3 §, 15 §, 17 §)
- ♦ koulutuksen järjestämisen lähi-, etä-, monimuoto-opetuksena (L 630/1998, 15 §) ja verkko-opetuksena
- ♦ suunnitelmat ja toimintatavat tutkinnon osan tai osien suorittamiseksi sekä opiskelijoiden mahdollisuudet täydentää opintojaan ja suorittaa koko tutkinto
- ♦ opintojen tarjonnan yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja työelämän kanssa (L 630/1998, 14 §, 10 §)
- ♦ toimenpiteet opetukseen liittyvästä yhteisöllisyyttä vahvistavasta toiminnasta, joka tarjoaa mahdollisuuden arvopohdintaan ja kulttuuriperintöön perehtymiseen (A 811/1998, 9 §)
- ♦ yhteiset toimintatavat opiskelijan arvioinnin (L 601/2005, 25a §) toteuttamisesta luvun 7 mukaisesti
- ♦ luvun 8 mukaisten muiden määräysten toteuttamisen
- ♦ henkilöstön kehittämissuunnitelman.

Koulutuksen järjestäjän tulee tehdä opetussuunnitelmaan suunnitelmat koulutuksellista tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja kestäväää kehitystä edistävästä toimenpiteistä. Koulutuksen järjestäjän tulee ottaa koulutuksen järjestämisessä huomioon myös muiden säädösten koulutusta koskevat velvoitteet.

2.1.2 Opetussuunnitelman tutkintokohtainen osa

Opetussuunnitelman tutkintokohtaisessa osassa määrätään ammatillisten tutkinnon osien ja ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteisten opintojen) järjestäminen yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja työelämän kanssa. Lisäksi määrätään opetuksen ajoitus, oppimisympäristöt ja opetusmenetelmät, joiden avulla opiskelija voi saavuttaa tutkinnon ammattitaitovaatimukset ja tavoitteet.

Tutkintokohtaisessa osassa määrätään myös koulutuksen järjestäjän tarjoamat opinnot muista tutkinnoista sekä opiskelijan mahdollisuudet suorittaa useampia kuin yksi tutkinto. Siinä päätetään ammatillisten ja ammattitaitoa täydentävien tut-

kinnon osien (yhteisten opintojen) arviointisuunnitelma, joka sisältää ammattiosaamisen näytöt ja muun osaamisen arvioinnin.

Opetussuunnitelman tutkintokohtainen osa sisältää ainakin

- ♦ tutkinnon muodostumisen pakollisista ja valinnaisista ammatillisista tutkinnon osista ja ammattitaitoa täydentävistä tutkinnon osista
- ♦ opintojen etenemisen, ajoituksen ja järjestämisen
- ♦ vapaasti valittavien tutkinnon osien tarjonnan
- ♦ suunnitelman ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävien tutkinnon osien (perustutkintoa laajentavien tutkinnon osien) järjestämisestä
- ♦ suunnitelman tutkinnon osien arvioinnista ja osaamisen arviointimenetelmistä
- ♦ suunnitelman ammatillisten tutkinnon osien arvioinnista siten, että se sisältää toimielimen hyväksymän suunnitelman ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista
- ♦ paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat, niiden ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit sekä ammattitaitoa täydentävien pakollisten tutkinnon osien valinnaisten lisäosien tavoitteet, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit.

2.1.3 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 14 §) on säädetty opiskelijan mahdollisuudesta yksilöllisiin opintojen valintoihin ja asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (A 811/1998, 3 §, 4 §, 12a §) opinnoista tiedottamisesta ja opinto-ohjauksesta ja osaamisen tunnustamisesta. Jotta opiskelijan yksilöllinen valinnaisuus toteutuu, koulutuksen järjestäjän tulee laatia opiskelijan yksilöllisten lähtökohtien pohjalta henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS), jota päivitetään koko koulutuksen ajan.

PERUSTUTKINNON SUORITTAMINEN NÄYTTÖTUTKINTONA

3.1 YLEISTÄ NÄYTTÖTUTKINTOJÄRJESTELMÄSTÄ

Näyttötutkintojärjestelmä tarjoaa aikuisväestölle joustavan tavan osoittaa, uudistaa ja ylläpitää ammatillista osaamistaan tai työtehtävien vaihtuessa valmistua myös uuteen ammattiin. Näyttötutkinnossa henkilön ammatillinen osaaminen voidaan kansallisesti ja laadullisesti tunnustaa riippumatta siitä, onko osaaminen kertynyt työkokemuksen, opintojen tai muun toiminnan kautta. Näyttötutkintojärjestelmässä työnantajataho, työntekijätaho ja opetusala tekevät tiivistä yhteistyötä tutkintorakennetta kehitettäessä, tutkintojen perusteita laadittaessa, tutkintotilaisuuksia suunniteltaessa ja järjestettäessä sekä tutkintosuorituksia arvioitaessa.

Näyttötutkintoina voidaan suorittaa ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja. Näyttötutkinnon perusteissa on määritelty ammattitaito työelämässä tarvittavina osaamisvaatimuksina. Tutkinnot rakentuvat osista, jotka vastaavat itsenäisiä työkokonaisuuksia.

3.2 NÄYTTÖTUTKINTOJEN JÄRJESTÄMINEN

Opetushallituksen asettamat työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

3.3 NÄYTTÖTUTKINNON SUORITTAMINEN

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkin-

non osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrätyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

3.4 NÄYTTÖTUTKINNON PERUSTEET

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

3.5 HENKILÖKOHTAISTAMINEN NÄYTTÖTUTKINNOSSA

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta. Opetushallitus on antanut henkilökohtaistamista koskevan erillisen määräyksen.

3.6 AMMATTIT AidON ARVIOINTI NÄYTTÖTUTKINNOSSA

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukseen. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Mikäli tutkinnon suorittaja on jo aikaisemmin ammatillisessa peruskoulutuksessa tai näyttötutkintona osoittanut ammattitaitonsa jossakin tämän tutkinnon osassa, aiemmin suoritettu tutkinto tai tutkinnon osa on esitettävä tunnustettavaksi osaksi näyttötutkintona suoritettavaa tutkintoa. Aikaisemmin hankitulle ja osoitetulle osaamiselle ei voida asettaa mitään yleistä aikarajaa, mutta osaamisen ajantasaisuus voidaan tarkistaa. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta. Tarvittaessa tutkinnon suorittajan on osoitettava osaamisensa vastaavuus suoritettavan tutkinnon ammattitaitovaatimukseen.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee saada tietää arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle annetaan palautetta osana hyvää arviointiprosessia. Tutkintotoimikunta tekee lopullisen päätöksen arvioinnista.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

3.7 TODISTUKSET

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

3.8 NÄYTTÖTUTKINTOON VALMISTAVA KOULUTUS

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

4

KOTITYÖ- JA PUHDISTUSPALVELUJENPERUSTUTKINNON AMMATILЛИSET TUTKINNON OSAT, AMMATTITAITOVAATIMUKSET JA ARVIOINTI

4.1 KAIKILLE PAKOLLISET TUTKINNON OSAT

4.1.1 Ateria- ja kahvituspalvelut

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ suunnittelee oman työnsä palvelusopimuksen ja asiakkaan toiveen ja tarpeen mukaan
- ♦ valmistautuu asiakaskohteen työtehtäviin
- ♦ valmistaa, viimeistelee ja laittaa tarjolle aamu-, väli- ja iltapaloja tai kahvitarjoiluja noudattaen asiakkaan toivetta, valmista ruokalistaa tai suomalaisten ravitsemussuosituksia
- ♦ valmistaa asiakkaalle tavallisimpien erityisruokavalioiden (laktoositon, maidoton, keliakia) mukaisia aamu-, väli- ja iltapaloja tai kahvitarjoiluja
- ♦ noudattaa työ- ja asiakasturvallisuutta
- ♦ noudattaa työssään hygienia- ja jätehuolto-ohjeita
- ♦ toimii kestävän toimintatavan mukaan.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Ravintomateriaalin valmistaminen	pukeutuu hygieniasääntöjen mukaisesti ja tilanteeseen sopivalla tavalla	pukeutuu hygieniasääntöjen mukaisesti ja tilanteeseen sopivalla tavalla	pukeutuu hygieniasääntöjen mukaisesti ja tilanteeseen sopivalla tavalla
	ottaa ohjeistettuna esille tarvitsemansa raaka-aineet ja ruoanvalmistusvälineet	ottaa esille tarvitsemansa raaka-aineet ja ruoanvalmistusvälineet	valitsee ja ottaa esille tarvitsemansa raaka-aineet ja ruoanvalmistusvälineet omatoimisesti
	toimii annetun ohjeen ja valmiin työsuunnitelman mukaan ja noudattaa työturvallisuutta ja ergonomiaa	tekee taloudellisen toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan toiveen, tarpeen, työturvallisuuden ja ergonomian ja noudattaa palvelusopimusta tai tilausmääräystä tai työohjetta	tekee itsenäisesti taloudellisen toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan toiveen, tarpeen, työturvallisuuden ja ergonomian ja noudattaa palvelusopimusta tai tilausmääräystä tai työohjetta
Aamu-, väli- ja iltapalojen tai kahvitarjoilujen valmistaminen	toimii tavanomaisissa palvelutilanteissa asiallisesti	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa ja edistää asiakassuhteita omalla toiminnallaan
	työskentelee hygieenisesti valmiin työsuunnitelman mukaan ja ottaa huomioon tavallisimmat erityisruokavaliot	työskentelee hygieenisesti laatimansa työsuunnitelman mukaisesti ja ottaa huomioon tavallisimmat erityisruokavaliot	työskentelee hygieenisesti ja itsenäisesti työtehtäviä lomittaen laatimansa työsuunnitelman mukaisesti ja ottaa huomioon tavallisimmat erityisruokavaliot
	työskentelee kohtuullisessa ajassa	työskentelee huolellisesti kohtuullisessa ajassa ja pääsääntöisesti kustannustehokkaasti	työskentelee huolellisesti kohtuullisessa ajassa, kustannustehokkaasti sekä osaa ajoittaa ruoanvalmistuksen asiakkaan tarpeiden mukaisesti
	arvioi tarjottavien tuotteiden makua ja laatua	arvioi tarjottavien tuotteiden makua ja laatua sekä tekee tarvittaessa muutoksia	arvioi tarjottavien tuotteiden makua ja laatua sekä tekee tarvittaessa muutoksia
	toimii ohjeistettuna kestävä toimintatavan mukaisesti	toimii kestävä toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestävä toimintatavan mukaisesti
	Aamu-, väli- ja iltapalojen tai kahvitarjoilujen esillelaitto ja jakelu	laittaa ohjeistettuna tarjottavat esille tai jakaa ruokaa	laittaa tarjottavat esille tai jakaa ruokaa organisaation jakelujärjestelmän mukaan
tekee ohjeistettuna muutoksia tarjottavien esillelaitossa		arvioi tarjottavien esillelaittoa ja tekee tarvittaessa muutoksia	arvioi tarjottavien esillelaittoa ja tekee tarvittaessa muutoksia sekä toteuttaa mahdollisuuksien mukaan asiakkaan toiveita

Työvuoron päättäminen	puhdistaa ja laittaa paikalleen ohjeistettuna käyttämänsä ruoanvalmistusvälineet, koneet, laitteet ja astiat ja siivoaa työympäristön	puhdistaa ja laittaa paikalleen käyttämänsä ruoanvalmistusvälineet, koneet, laitteet ja astiat ja siivoaa työympäristön	puhdistaa ja laittaa paikalleen käyttämänsä ruoanvalmistusvälineet, koneet, laitteet ja astiat ja siivoaa työympäristön itsenäisesti
	käsittelee ohjeistettuna jätteet jätehuoltosuunnitelman mukaisesti	käsittelee jätteet jätehuoltosuunnitelman mukaisesti	käsittelee jätteet jätehuoltosuunnitelman mukaisesti
	tekee tarvittavia jälkitöitä	tekee vastuullisesti tarvittavat jälkityöt	tekee vastuullisesti tarvittavat jälkityöt
	noudattaa ohjeistettuna omavalvontaa.	noudattaa omavalvontaa.	noudattaa itsenäisesti omavalvontaa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Palvelusopimuksen tai tilausmääräyksen tunteminen	noudattaa työsuunnitelmaa	tuntee palvelusopimuksen tai tilausmääräyksen sisällön ja toimii sen mukaan	tuntee palvelusopimuksen tai tilausmääräyksen sisällön ja toimii itsenäisesti sen mukaan
Aamu-, väli- ja iltapalojen tai kahvitarjoilujen raaka-aineiden valinta, käsittely ja käyttö	tunnistaa tarjoiluihin käyttämänsä elintarvikkeet	tunnistaa tarjoiluihin käyttämänsä ja muut yleisimmät elintarvikkeet	tunnistaa tarjoiluihin käyttämänsä ja muut yleisimmät elintarvikkeet ja niiden ruoanvalmistuksellisia ominaisuuksia
	käsittelee elintarvikkeita ohjeistettuna ruoanvalmistuksen eri vaiheissa	käsittelee, varastoi ja säilyttää elintarvikkeita ruoanvalmistuksen eri vaiheissa ohjeen mukaan	käsittelee, varastoi ja säilyttää elintarvikkeita omatoimisesti oikein ruoanvalmistuksen eri vaiheissa
Ruoanvalmistuksen välineiden, laitteiden ja koneiden käyttö	käyttää ja puhdistaa ohjeistettuna työn edellyttämiä keittiön työvälineitä ja koneita noudattaen työturvallisuutta ja ergonomiaa	käyttää ja puhdistaa työsuunnitelmansa edellyttämiä keittiön työvälineitä ja koneita ohjeen mukaan noudattaen työturvallisuutta ja ergonomiaa	käyttää ja puhdistaa omatoimisesti työsuunnitelmansa edellyttämiä keittiön työvälineitä ja koneita noudattaen työturvallisuutta ja ergonomiaa
Ruoanvalmistusmenetelmien käyttö	valmistaa aamu-, väli- ja iltapaloja tai kahvitarjoiluja niille soveltuvilla menetelmillä työympäristön koneilla, laitteilla ja välineillä.	valmistaa taloudellisesti ohjeen mukaan aamu-, väli- ja iltapaloja tai kahvitarjoiluja niille soveltuvilla menetelmillä työympäristön koneilla, laitteilla ja välineillä.	valmistaa omatoimisesti tai ohjetta soveltaen taloudellisesti aamu-, väli- ja iltapaloja tai kahvitarjoiluja niille soveltuvilla menetelmillä työympäristön koneilla, laitteilla ja välineillä.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Asiakkaan tunteminen	tuntee asiakkaan perustarpeet ja huomioi ne ohjeistettuna toiminnassaan	tuntee asiakkaan tarpeet ja toimii niiden mukaisesti	ottaa aktiivisesti selvää asiakkaan tarpeista ja toiveista ja toimii niiden mukaan itsenäisesti
Ravitsemussuosituksen ja erityisruokavalioiden tunteminen	tuntee ravitsemussuositukset ja erityisruokavaliot (laktoositon, maidoton ja keliakia) niin, että valmistaa ohjeistettuna asiakkaille aamu-, väli- ja iltapaloja tai kahvitarjoiluja	tuntee ravitsemussuositukset ja erityisruokavaliot niin, että valmistaa asiakkaille maistuvia aamu-, väli- ja iltapaloja tai kahvitarjoiluja	tuntee ravitsemussuositukset ja erityisruokavaliot niin, että valmistaa itsenäisesti asiakkaille maistuvia aamu-, väli- ja iltapaloja tai kahvitarjoiluja
Hygieniä- ja jätehuolto-ohjeiden noudattaminen	noudattaa ohjeistettuna työssään hygieniavaatimuksia ja jätehuoltosuunnitelmaa.	noudattaa työssään hygieniavaatimuksia ja jätehuoltosuunnitelmaa.	noudattaa ja soveltaa itsenäisesti työssään hygieniavaatimuksia ja jätehuoltosuunnitelmaa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu alaan ja työhön myönteisesti	suhtautuu alaan myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu alaan myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee alan tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä ohjeistettuna	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omista työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omista työtehtävissä työyhteisössä
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii ohjeistetusti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii pääsääntöisesti poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää ohjeistettuna pääsääntöisesti ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti ammattisanastoa	käyttää työssään ammattisanastoa
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilaiteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilaiteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilaiteiden toimintaohjeet
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvälvoituksen toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää ohjeistettuna toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää omaaloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla työpaikoissa, joissa tehdään aamu-, väli- ja iltapaloja tai kahvituspalveluja, esimerkiksi asiakaskodeissa (yksityiskodit, palveluasunnot), kodinomaisissa laitoksissa (hoivakodit, vanhainkodit, palvelukeskukset), sairaaloissa ja muissa hoitolaitoksissa, päiväkodeissa, kouluissa, virastoissa, tuotantolaitoksissa, hyvinvointi- ja matkailukeskuksissa tai hotelleissa. Opiskelija tai tutkinnonsuorittaja valmistaa tai valmistelee työvuorossa valmistettavia tai tarjoiltavia aamu-, väli- ja iltapaloja tai kahvituspalveluja. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.1.2 Ylläpitosiivous

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ suunnittelee työtään yhteistyössä työyhteisön kanssa asiakaskohteen toiminnan, palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaan
- ♦ valmistautuu ylläpitosiivoukseen, suunnittelee omaa aikatauluansa ja ottaa huomioon työturvallisuusmääräykset sekä asiakasturvallisuuden
- ♦ tekee ylläpitosiivousta asiakaskohteissa
- ♦ valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä ja -aineita
- ♦ valitsee ja käyttää työssä tarvittavia ajanmukaisia siivousvälineitä ja kohteessa olevia koneita
- ♦ puhdistaa ja hoitaa asiakaskohteessa olevia pintamateriaaleja
- ♦ tekee sovitut lopputyöt ja raportoi työnsä tilanteen vaatimalla tavalla
- ♦ noudattaa työssään hygienia- ja jätehuolto-ohjeita
- ♦ toimii kestävän toimintatavan mukaan.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Ylläpitosiivoukseen valmistautuminen	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää ohjeiden mukaisia suojaimia	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää ohjeiden mukaisia suojaimia	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää ohjeiden mukaisia suojaimia
	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan toiveen, tarpeen ja noudattaen palvelukuvausta tai työohjetta ja työturvallisuutta	tekee itsenäisesti toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan toiveen, tarpeen ja noudattaen palvelukuvausta tai työohjetta ja työturvallisuutta
	valitsee ylläpitosiivouksen menetelmät, puhdistusaineet ja -välineet sekä koneet	valitsee ylläpitosiivoukseen tarkoituksenmukaiset menetelmät, puhdistusaineet ja -välineet sekä koneet	valitsee itsenäisesti ylläpitosiivoukseen tarkoituksenmukaiset menetelmät, puhdistusaineet ja -välineet sekä koneet välittäen ammattimaisen kuvan työstään
Ylläpitosiivouksen toteuttaminen	toimii tavanomaisissa palvelutilanteissa asiallisesti	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa edistäen asiakassuhteita omalla toiminnallaan
	työskentelee työryhmän jäsenenä tai parin kanssa ja suhtautuu työtehtäviinsä ja työyhteisöön positiivisesti	työskentelee työryhmän jäsenenä tai parin kanssa ja suhtautuu työtehtäviinsä positiivisesti edistäen omalla toiminnallaan yhteistyötä	työskentelee joustavasti työryhmän jäsenenä tai parin kanssa ja suhtautuu työtehtäviinsä positiivisesti edistäen omalla toiminnallaan yhteistyötä
	tekee ylläpitosiivouksen valmiin työsuunnitelman mukaisesti	tekee ylläpitosiivouksen noudattaen tarkoituksenmukaista työjärjestystä ottaen huomioon asiakkaan toiminnan	tekee ylläpitosiivouksen itsenäisesti ja tavoitteen mukaisessa työjärjestyksessä ottaen huomioon asiakkaan toiminnan ja muuttaen työskentelyään tarvittaessa
	työskentelee kohtuullisessa ajassa ja arvioi ohjeistettuna työnsä tuloksen	työskentelee huolellisesti kohtuullisessa ajassa ja arvioi työnsä tuloksen	työskentelee huolellisesti kohtuullisessa ajassa sekä ajoittaa työtehtävät keskenään asiakaslähtöisesti, joustavasti ja tehokkaasti ja arvioi työnsä tuloksen

Ylläpitosiivouksen toteuttaminen	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvälineet ja -koneet sekä ilmoittaa vioista	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvälineet ja -koneet ja huolehtii huoltotilan siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä sekä ilmoittaa vioista	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvälineet ja -koneet itsenäisesti ja huolehtii huoltotilan siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä vastuullisesti sekä ilmoittaa vioista
	toimii ohjeistettuna sovittujen laatuavoitteiden sekä kestävä toimintatavan mukaisesti	toimii sovittujen laatuavoitteiden sekä kestävä toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti sovittujen laatuavoitteiden sekä kestävä toimintatavan mukaisesti
	arvioi yhteistyössä kestävä toimintatavan merkitystä asiakkaalle ja yritykselle tai organisaatiolle	arvioi yhteistyössä kestävä toimintatavan merkitystä asiakkaalle ja yritykselle tai organisaatiolle	arvioi kestävä toimintatavan merkitystä asiakkaalle ja yritykselle tai organisaatiolle
Ylläpitosiivouksen päättäminen	käsittelee ohjeistettuna jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan
	tekee tarvittavia lopputöitä.	tekee vastuullisesti tarvittavat lopputyöt.	tekee vastuullisesti tarvittavat lopputyöt ja huolehtii omalta osaltaan palvelukonaisuuden onnistumisesta.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Siivouspalvelun sopimusten, työohjeiden ja laadunhallinnan välineiden käyttö	toimii siivouksen palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii siivouksen palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti huomioiden asiakkaan tarpeet	toimii siivouksen palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti soveltaen niitä asiakkaan muuttuviin tarpeisiin
	suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen	ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään	pyytää ja käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelun kehittämiseen ja saavuttaa sovittu laadun

Siivousmenetelmien, -välineiden ja -koneiden sekä puhdistusaineiden käyttö	tekee ylläpitosiivousta tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä	tekee ylläpitosiivousta tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lian laadun ja pintamateriaalin ja työnsä tavoitteen	tekee ylläpitosiivousta itsenäisesti työhön parhaiten soveltuvilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lian laadun ja pintamateriaalin ja työnsä tavoitteen
	käyttää ohjeistettuna vettä tarkoituksenmukaisesti	käyttää siivousmenetelmissä vettä pääsääntöisesti tarkoituksenmukaisesti	käyttää siivousmenetelmissä vettä tarkoituksenmukaisesti keventää työtään tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmä-, aine-, väline- ja konevalinnoilla
	käyttää ylläpitosiivouksessa puhdistusaineita tarkoituksenmukaisesti	käyttää ylläpitosiivouksessa puhdistusaineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden	käyttää ylläpitosiivouksessa puhdistusaineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden ja kestävän toimintatavan
	käyttää siivousvälineitä ja -koneita turvallisesti.	käyttää siivousvälineitä ja -koneita turvallisesti ja ergonomisesti.	käyttää siivousvälineitä ja -koneita toimintaperiaatteen mukaan, turvallisesti ja ergonomisesti.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Asiakkaan toiminnan ja siivouksen tavoitteen tunteminen	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
	tietää asiakaskohteen toiminnan tavoitteet niin, että ohjeistettuna saavuttaa siivouspalvelun tavoitteen	tietää asiakaskohteen toiminnan ja siivouksen tavoitteet niin, että tuottaa sovittua laatua	tietää asiakaskohteen toiminnan ja siivouksen tavoitteet niin, että tuottaa sovitun laadun ja saavuttaa asiakkaan tyytyväisyyden
	selvittää asiakaskohteen toiminta-ajatuksen, liikeidean ja keskeisiä palveluja	toimii työyhteisössä joustavasti ottaen huomioon asiakaskohteen toiminta-ajatuksen, liikeidean ja keskeiset palvelut	toimii joustavasti ja yhteistyössä asiakkaan ja työyhteisön kanssa ottaen huomioon asiakaskohteen toiminta-ajatuksen, liikeidean ja keskeiset palvelut
Lian laadun ja pintamateriaalin tunnistaminen	valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä	tunnistaa lian laadun ja selvittää asiakaskohteen pintamateriaalit niin, että valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä	tunnistaa lian laadun ja selvittää asiakaskohteen pintamateriaalin niin, että valitsee ja käyttää itsenäisesti tarkoituksenmukaisia ja taloudellisia siivousmenetelmiä

Puhdistuksen osatekijöiden tunteminen	valitsee tarkoituksenmukaiset puhdistusmenetelmät	tietää puhdistuksen osatekijät niin, että valitsee tarkoituksenmukaiset puhdistusmenetelmät	tietää puhdistuksen osatekijät niin, että valitsee itsenäisesti tarkoituksenmukaiset puhdistusmenetelmät
	valitsee ohjeen mukaan tarkoituksenmukaisen puhdistusaineen	tietää pH:n merkityksen siten, että valitsee tarkoituksenmukaisen puhdistusaineen lian poistamiseen pintamateriaalista	tietää pH:n merkityksen siten, että valitsee itsenäisesti tarkoituksenmukaisen puhdistusaineen lian poistamiseen pintamateriaalista
Hygieni- ja jätehuolto-ohjeiden noudattaminen	noudattaa ohjeistettuna työssään hygieniavaatimuksia ja jätehuoltosuunnitelmaa.	noudattaa työssään hygieniavaatimuksia ja jätehuoltosuunnitelmaa.	noudattaa ja soveltaa itsenäisesti työssään hygieniavaatimuksia ja jätehuoltosuunnitelmaa.

ARVIOINNIN KOHDE		ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3	
		Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun	
	suhtautuu alaan ja työhön myönteisesti	suhtautuu alaan myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu alaan myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee alan tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta	
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla	
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä ohjeistettuna	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä	
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä sekä asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa	
	toimii ohjeistettuna erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja tuo rakentavasti esille erilaisia näkökantoja	

Vuorovaikutus ja yhteistyö	tekee vastuullaan olevat työt, mutta tarvitsee ajoittain ohjeistusta	tekee vastuullaan olevat työt huolellisesti	toimii vastuullisesti työssään ja tukee ja auttaa muita sekä ottaa työssään huomioon seuraavan työvaiheen ja työntekijän
Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii pääsääntöisesti poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää ohjeistettuna ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti ammattisanastoa	käyttää työssään ammattisanastoa
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee toimintaohjeet hätäensiaputilanteissa	tuntee toimintaohjeet hätäensiaputilanteissa	tuntee toimintaohjeet hätäensiaputilanteissa
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvuorokäytön toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää ohjeistettuna toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää omaaloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla työpajoissa, joissa tehdään ylläpitosiivousta, esimerkiksi asiakaskodeissa (yksityiskodit, palveluasunnot), kodinomaisissa laitoksissa (hoivakodit, vanhainkodit, palvelukeskukset), sairaaloissa ja muissa hoitolaitoksissa, päiväkodeissa, kouluissa, virastoissa, tuotantolaitoksissa, hyvinvointi- ja matkailukeskuksissa tai hotelleissa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.2 KOTITYÖPALVELUJEN KOULUTUSOHJELMA TAI OSAAMISALA, KODINHUOLTAJA

4.2.1 Asiakkaiden avustaminen

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ suunnittelee oman työnsä palvelusopimuksen ja asiakkaan toiveen ja tarpeen mukaan
- ♦ toimii eri-ikäisten ja toimintakyvyltään erilaisten asiakkaiden kanssa ja ottaa huomioon heidän avustamiseen liittyvät palvelutarpeensa
- ♦ avustaa asiakasta päivittäisissä toiminnoissa hänen kodissaan
- ♦ suunnittelee ja järjestää kodin tiloissa virikkeellistä toimintaa eri-ikäisille ja toimintakyvyltään erilaisille asiakkaille
- ♦ noudattaa työ- ja asiakasturvallisuutta
- ♦ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Asiakkaiden avustamisen suunnittelu	suunnittelee työnsä palvelusopimuksen tai asiakkaan tarpeen mukaan	suunnittelee työnsä palvelusopimuksen tai asiakkaan toiveen ja tarpeen mukaan ja pyytää tarvittaessa apua	suunnittelee työnsä itsenäisesti palvelusopimuksen tai asiakkaan toiveen ja tarpeen mukaan
Asiakkaan kohtaaminen ja yksilöllinen avustaminen	suhtautuu eri-ikäisiin ja toimintakyvyltään erilaisiin asiakkaisiin ystävällisesti	kohtelee eri-ikäisiä ja toimintakyvyltään erilaisia asiakkaita ystävällisesti ja tasa-arvoisesti huomioiden asiakkaan elämäntilanteen	kohtelee eri-ikäisiä ja toimintakyvyltään erilaisia asiakkaita luontevasti, ystävällisesti ja tasa-arvoisesti huomioiden asiakkaan elämäntilanteen
	avustaa asiakasta päivittäisissä toiminnoissa	avustaa ja opastaa asiakasta päivittäisissä toiminnoissa ja noudattaa annettuja ohjeita	avustaa ja opastaa itsenäisesti asiakasta päivittäisissä toiminnoissa työskennellen työympäristön toimintatapojen mukaisesti
	huolehtii omasta ja asiakkaan turvallisuudesta	huolehtii omasta ja asiakkaan turvallisuudesta	huolehtii omasta ja asiakkaan turvallisuudesta
Virikkeellisen toiminnan järjestäminen	järjestää ohjeistettuna virikkeellistä toimintaa eri-ikäisille asiakkaille	järjestää virikkeellistä toimintaa eri-ikäisille asiakkaille	suunnittelee itsenäisesti ja järjestää virikkeellistä toimintaa eri-ikäisille asiakkaille
Avustamistilanteen päättäminen	päätää avustamistilanteen	päätää avustamistilanteen	päätää avustamistilanteen itsenäisesti varmistaen asiakkaan hyvinvoinnin
	kirjaa tai raportoi ohjeistettuna asiakaskäynnistään sovitulla tavalla	kirjaa tai raportoi asiakaskäynnistään sovitulla tavalla	kirjaa tai raportoi asiakaskäynnistään sovitulla tavalla
Oman toiminnan arviointi	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista palautteen perusteella sekä tunnistaa kehittämistarpeita	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista palautteen perusteella sekä tunnistaa kehittämistarpeita ja perustelee arviotaan
	arvioi ohjeistettuna omaa toimintaa työtehtävänsä ja toiminta-alueensa ammatillisten vastuiden ja rajojen toteuttamisessa	arvioi omaa toimintaa työtehtävänsä ja toiminta-alueensa ammatillisten vastuiden ja rajojen toteuttamisessa	arvioi itsenäisesti omaa toimintaa työtehtävänsä ja toiminta-alueensa ammatillisten vastuiden ja rajojen toteuttamisessa
		toimii yhteistyöhakuisesti ja ohjaa asiakasta tarvittaviin asiantuntijapalveluihin	toimii yhteistyöhakuisesti ja ohjaa asiakasta tarvittaviin asiantuntijapalveluihin
	selvittää ohjeistettuna työyhteisönsä palvelujen vahvuuksia ja kehittämismahdollisuuksia.	selvittää yhteistyössä työyhteisönsä palvelujen vahvuuksia ja kehittämismahdollisuuksia.	selvittää omatoimisesti työyhteisössään palvelujen vahvuuksia ja kehittämismahdollisuuksia sekä alan liiketoimintaa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Työympäristön sääntöjen tunteminen	työskentelee työympäristön toimintaohjeiden mukaisesti	työskentelee työympäristön toimintaohjeiden mukaisesti	työskentelee itsenäisesti työympäristön toimintaohjeiden mukaisesti
Asiakkaan avustamisen menetelmien käyttö	avustaa asiakasta päivittäisissä toiminnoissa (henkilökohtaisen hygienian hoitaminen, pukeutuminen ja ruokailu) tarkoituksenmukaisilla ja turvallisilla menetelmillä	avustaa asiakasta päivittäisissä toiminnoissa tarkoituksenmukaisilla, ergonomisilla ja turvallisilla menetelmillä	avustaa itsenäisesti asiakasta päivittäisissä toiminnoissa tarkoituksenmukaisilla, ergonomisilla ja turvallisilla menetelmillä tilanteen vaatimalla tavalla keventää työtään tarkoituksenmukaisilla menetelmävalinnoilla
Asiakkaan avustamis- ja viriketoimintavälineiden käyttö	hallitsee avustamisessa käytettävien apuvälineiden käytön ja puhdistuksen	hallitsee avustamisessa käytettävien apuvälineiden käytön ja puhdistuksen	hallitsee avustamisessa käytettävien apuvälineiden käytön ja puhdistuksen itsenäisesti
	käyttää ohjeistettuna kodissa olevia virikkeellisessä toiminnassa käytettäviä laitteita ja välineitä ja tarvittaessa puhdistaa ne.	käyttää ohjeen mukaan kodissa olevia virikkeellisessä toiminnassa käytettäviä laitteita ja välineitä ja tarvittaessa puhdistaa ne.	käyttää itsenäisesti kodissa olevia virikkeellisessä toiminnassa käytettäviä laitteita ja välineitä ja tarvittaessa puhdistaa ne.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Asiakkaan tuntemus	ottaa ohjeistettuna huomioon asiakkaan ikään liittyvät yksilölliset tarpeet toimiessaan avustamistehtävissä	ottaa huomioon asiakkaan ikään liittyvät yksilölliset tarpeet toimiessaan avustamistehtävissä	ottaa huomioon asiakkaan ikään liittyvät yksilölliset tarpeet toimiessaan avustamistehtävissä
	tietää toimintakyky-käsitteen ja ohjeistettuna ottaa työssään asiakkaan toimintakyvyn ja kehitystason huomioon	ottaa toiminnassaan huomioon asiakkaan toimintakykyyn liittyvät yksilölliset tarpeet ohjeiden mukaan	ottaa toiminnassaan huomioon asiakkaan toimintakykyyn liittyvät yksilölliset tarpeet itsenäisesti

Työhön liittyvien säästösten ja määräysten hallinta	tietää työhön liittyvät säädökset ja määräykset ja noudattaa niitä ohjeistettuna työssään	tietää työhön liittyvät säädökset ja määräykset ja noudattaa niitä annettujen ohjeiden mukaisesti	tietää työhön liittyvät säädökset ja määräykset ja noudattaa niitä työssään itsenäisesti
		tietää sosiaaliturvan ja sosiaalipalvelut siten, että osaa ohjata asiakkaitaan	tietää sosiaaliturvan ja sosiaalipalvelut siten, että osaa ohjata omatoimisesti asiakkaitaan ja auttaa palvelujen hakemisessa
	tietää oman työtehtävänsä ja toiminta-alueensa ammatilliset vastuut ja rajat	tietää oman työtehtävänsä ja toiminta-alueensa ammatilliset vastuut ja rajat	tietää oman työtehtävänsä ja toiminta-alueensa ammatilliset vastuut ja rajat
	tietää ohjeistettuna kuinka toimitaan uhkaavissa tilanteissa.	osaa ennakoida ja tietää, kuinka toimitaan uhkaavissa tilanteissa.	osaa ennakoida ja tietää, kuinka toimitaan uhkaavissa tilanteissa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu alaan ja työhön myönteisesti	suhtautuu alaan myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu alaan myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee alan tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toimintakyvyn huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toimintakyvyn huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä, tukee ja auttaa muita sekä ottaa työssään huomioon seuraavan työvaiheen ja työntekijän
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa ja ohjaa asiakkaan tarvittaviin asiantuntijapalveluihin	tekee aktiivisesti ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa ja ohjaa asiakkaan tarvittaviin asiantuntijapalveluihin

Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii erilaisissa vuorovai- kutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttä- mällä tavalla erilaisissa vuo- rovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttä- mällä tavalla erilaisissa vuo- rovaikutustilanteissa
Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvolli- suutta	noudattaa vaitiolovelvolli- suutta	noudattaa vaitiolovelvolli- suutta
	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työ- aikoja	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii pää- sääntöisesti poikkeamista sovitun toimintatavan mu- kaisesti	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työ- aikoja sekä sopii poikkeaa- mista sovitun toimintata- van mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymis- tapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymis- tapojen mukaisesti, ystäväl- lisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymis- tapojen mukaisesti, ystä- vällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti am- mattisanastoa	käyttää työssään ammattisa- nastoa asiantuntevasti
	toimii kestävän toimintata- van mukaisesti	toimii kestävän toimintata- van mukaisesti	toimii omatoimisesti kes- tävän toimintatavan mu- kaisesti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	hallitsee tasoa EA1 vastaa- vat ensiaputaidot	hallitsee tasoa EA1 vastaa- vat ensiaputaidot	hallitsee tasoa EA1 vastaa- vat ensiaputaidot
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työtur- vallisuudesta ja asiakas- turvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvälvoituksen toteu- tumisesta ja asiakasturvalli- suudesta
	toimii työssään aseptiikkaa noudattaen ja suojautuu tutuissa työtilanteissa siten, ettei aiheuta omalla toiminnallaan asiakkaalle tartuntavaaraa eikä itse saa tartuntaa	toimii työssään aseptiikkaa noudattaen ja suojautuu työtilanteissa siten, ettei ai- heuta omalla toiminnallaan asiakkaalle tartuntavaaraa eikä itse saa tartuntaa	toimii työssään aseptiikkaa noudattaen ja suojautuu työtilanteissa siten, ettei ai- heuta omalla toiminnallaan asiakkaalle tartuntavaaraa eikä itse saa tartuntaa sekä osaa arvioida tartuntavaa- ran mahdollisuuksia
	ylläpitää toiminta- ja työky- kyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työky- kyä työssään.	ylläpitää omaaloitteisesti toiminta- ja työkykyä työs- sään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla yhdessä avustamistilanteessa ja järjestämällä yhden virikkeellisen toimintatuokion asiakas-kohteissa. Sopivia työympäristöjä ovat kodinomaiset laitokset (hoivakodit, vanhainkodit), päiväkodit tai asiakaskodit (yksityiskodit, palveluasunnot). Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.2.2 Kodin perussiivous ja vaatehuoltopalvelut

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ toteuttaa palvelua sovitun toimintatavan mukaan ja toimii erilaisissa kodinhuollon asiakaspalvelutehtävissä
- ♦ suunnittelee omaa työtään asiakaskohteen ja palvelusopimuksen mukaan
- ♦ tekee kodin perussiivoustehtäviä sopimuksen mukaan
- ♦ tekee kodin tekstiili-, vaate- ja vuodehuoltoa sopimuksen mukaan
- ♦ käyttää työssään tarkoituksenmukaisia puhdistusaineita, -välineitä, -menetelmiä ja koneita
- ♦ puhdistaa ja huoltaa käyttämänsä välineet, laitteet ja koneet
- ♦ noudattaa työ- ja asiakasturvallisuutta
- ♦ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Asiakkaan kanssa toimiminen	toimii asiallisesti tavannoimaisissa palvelutilanteissa asiakkaan kodissa	toimii hienotunteisesti, asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa asiakkaan kodissa sekä tukee tarvittaessa asiakkaan omatoimisuutta	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa asiakkaan kodissa edistäen asiakassuhteita sekä tukee tarvittaessa asiakkaan omatoimisuutta omalla toiminnallaan
	kunnioittaa asiakkaan toiveita ja ottaa ohjeistettuna huomioon asiakkaan toiminnan työssään	kunnioittaa asiakkaan toiveita ja ottaa huomioon asiakkaan toiminnan työssään	kunnioittaa asiakkaan toiveita ja ottaa itsenäisesti huomioon asiakkaan toiminnan työssään sekä ohjaa ja opastaa asiakasta
Kodin perussiivous, tekstiili- ja vaatehuoltotehtävien suunnittelu	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimia	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimia	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimia
	tekee toteuttamiskelpoisen kodin perussiivouksen ja tekstiilien huollon työsuunnitelman	tekee toteuttamiskelpoisen kodin perussiivouksen ja tekstiilien huollon työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan toiveen, tarpeen, ergonomian ja työturvallisuuden ja noudattaa palvelukuvausta tai työohjetta	tekee itsenäisesti toteuttamiskelpoisen kodin perussiivouksen ja tekstiilien huollon työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan toiveen, tarpeen, ergonomian ja työturvallisuuden ja noudattaa palvelukuvausta tai työohjetta
	varaa puhdistusaineet, tarvittavat välineet ja koneet työtään varten	varaa puhdistusaineet, tarvittavat välineet ja koneet työtään varten	varaa itsenäisesti puhdistusaineet, tarvittavat välineet ja koneet työtään varten ja huomioi taloudellisuuden

Kodin perussiivous- tehtävien toteutta- minen	tekee kodin perussiivous- tehtäviä valmiin työsuun- nitelman mukaan työtur- vallisuuksi ja ergonomiaa noudattaen	tekee kodin perussiivous- tehtäviä eri tiloissa noudat- taen tarkoituksenmukaista työjärjestystä, työturvalli- suutta ja ergonomiaa	tekee kodin perussiivous- tehtäviä itsenäisesti, tavoit- teen mukaisessa työjärjes- tyksessä työturvallisuuksi ja ergonomiaa noudattaen ja muuttaen työskentelyään tarvittaessa
	puhdistaa katto-, pysty-, kaluste-, tekstiili- ja lattia- pintoja sekä hoitaa ja suojaa niitä ohjeistettuna	puhdistaa katto-, pysty-, kaluste-, tekstiili- ja lattia- pintoja sekä hoitaa ja suojaa niitä tarvittaessa	puhdistaa itsenäisesti katto-, pysty-, kaluste-, tekstiili- ja lattiapintoja sekä hoitaa ja suojaa niitä tarvittaessa
	tekee vuodehuollon tarpeen mukaan	tekee vuodehuollon tarpeen mukaan	tekee vuodehuollon tarpeen mukaan itsenäisesti ja huo- lellisesti
	työskentelee saavuttaen sopimuksen mukaisen lop- putuloksen	työskentelee kohtuullisessa ajassa saavuttaen sopimuk- sen mukaisen lopputulok- sen	tekee työnsä itsenäisesti kohtuullisessa ajassa ja saa- vuttaa kustannustietoisesti sopimuksen mukaisen lop- putuloksen
Kodin tekstiili- ja vaatehuoltotehtävien toteuttaminen	esikäsittelee, pesee, kui- vattaa ja jälkikäsittelee vaatteita ja kodin tekstiilejä hoito-ohjeen mukaan nou- dattaen työturvallisuuksi ja ergonomiaa	esikäsittelee, pesee, kui- vattaa ja jälkikäsittelee vaatteita ja kodin tekstiilejä hoito-ohjeen mukaan tar- koituksenmukaisesti nou- dattaen työturvallisuuksi ja ergonomiaa	esikäsittelee, pesee, kui- vattaa ja jälkikäsittelee itsenäisesti vaatteita ja kodin tekstiilejä tarkoituk- senmukaisesti hoito-ohjeen mukaan noudattaen työtur- vallisuuksi ja ergonomiaa ja muuttaen työskentelyään tarvittaessa
	tekee ohjeistettuna pieniä korjauksi	tekee pieniä korjauksi pyydettyä	tekee pieniä korjauksi tarvittaessa ja osaa arvioida korjaustarpeen
	työskentelee saavuttaen sopimuksen mukaisen lop- putuloksen	työskentelee kohtuullisessa ajassa saavuttaen sopimuk- sen mukaisen lopputulok- sen	tekee työnsä itsenäisesti kohtuullisessa ajassa ja saa- vuttaa kustannustietoisesti halutun mukaisen loppu- tuloksen
Kodin perussiivous-, tekstiili- ja vaate- huoltotehtävien päättäminen	huoltaa käyttämänsä väli- neet ja koneet	huoltaa käyttämänsä väli- neet ja koneet huolellisesti ja palauttaa ne paikoilleen	huoltaa käyttämänsä väli- neet ja koneet huolellisesti ja itsenäisesti ja palauttaa ne paikoilleen
	tarkistaa työnsä lopputu- loksen	tarkistaa työnsä lopputu- loksen ja huolehtii omalta osaltaan kodin järjestyksestä	tarkistaa työnsä lopputu- loksen ja huolehtii omalta osaltaan kodin järjestykses- tä ja palvelukokonaisuuden onnistumisesta

Oman toiminnan arviointi	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista	arvioi omaa toimintaansa, työn tehokkuutta ja työn onnistumista palautteen perusteella sekä tunnistaa kehittämistarpeita	arvioi omaa toimintaansa, työn tehokkuutta ja työn onnistumista palautteen perusteella sekä tunnistaa kehittämistarpeita ja perustele arviotaan
	selvittää ohjeistettuna työyhteisönsä palvelujen vahvuuksia ja kehittämismahdollisuuksia.	selvittää yhteistyössä työyhteisönsä palvelujen vahvuuksia ja kehittämismahdollisuuksia.	selvittää omatoimisesti työyhteisössään palvelujen vahvuuksia ja kehittämismahdollisuuksia sekä alan liiketoimintaa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Palvelusopimuksen tunteminen ja työohjeiden ja laadunhallinnan välineiden käyttö	noudattaa työsuunnitelmaa	tuntee palvelusopimuksen sisällön ja toimii tehokkaasti sen mukaisesti	tuntee palvelusopimuksen sisällön ja toimii tehokkaasti sen mukaan itsenäisesti
	hyödyntää työssään ohjeistettuna yrityksen tai organisaation toimintatavan mukaisesti tietotekniikkaa	hyödyntää työssään yrityksen tai organisaation toimintatavan mukaisesti tietotekniikkaa	hyödyntää työssään monipuolisesti ja aktiivisesti sekä yrityksen tai organisaation toimintatavan mukaisesti tietotekniikkaa
Kodin siivousvälineiden ja koneiden käyttö	valitsee ja käyttää työsuunnitelman edellyttämiä puhdistusvälineitä ja -koneita työturvallisesti	valitsee ja käyttää työsuunnitelman edellyttämiä puhdistusvälineitä ja -koneita työturvallisesti ja ergonomisesti	valitsee ja käyttää työsuunnitelman edellyttämiä puhdistusvälineitä ja -koneita monipuolisesti työturvallisesti ja ergonomisesti
Kodin tekstiilienhuollon välineiden ja koneiden käyttö	käyttää asiakaskodissa olevia tekstiilihuollon välineitä ja koneita työturvallisesti	käyttää asiakaskodissa olevia tekstiilihuollon välineitä ja koneita työturvallisesti ja ergonomisesti	käyttää asiakaskodissa olevia tekstiilihuollon välineitä ja koneita monipuolisesti, työturvallisesti ja ergonomisesti
Kodin siivousmenetelmien käyttö	tekee kodin perussiivousta työturvallisesti tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä	tekee kodin perussiivousta työturvallisesti ja ergonomisesti tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lian ja pintamateriaalin	tekee kodin perussiivousta työturvallisesti ja ergonomisesti työhön parhaiten sopivilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lian ja pintamateriaalin
	tekee tarvittaessa pintojen suojausta tarkoituksenmukaisilla suojausmenetelmillä	tekee tarvittaessa pintojen suojausta tarkoituksenmukaisilla suojausmenetelmillä ottaen huomioon pintamateriaalin ohjeen ja työnsä tavoitteen	tekee tarvittaessa pintojen suojausta itsenäisesti työhön parhaiten soveltuvilla suojausmenetelmillä ottaen huomioon pintamateriaalin ohjeen

Kodin tekstiilienhuoltomenetelmien käyttö	huoltaa ohjeistettuna kodin tekstiilejä ja vaatteita tarkoituksenmukaisilla menetelmillä ottaen huomioon tekstiilien hoito-ohjemerkinnot	huoltaa kodin tekstiilejä ja vaatteita tarkoituksenmukaisilla menetelmillä ottaen huomioon tekstiilien hoito-ohjemerkinnot	huoltaa kodin tekstiilejä ja vaatteita itsenäisesti tarkoituksenmukaisilla menetelmillä ottaen huomioon tekstiilien hoito-ohjemerkinnot
			keventää työtään tarkoituksenmukaisilla tekstiilienhuoltomenetelmien valinnoilla
Kodin puhdistusaineyden käyttö	käyttää kodin perussiivouksessa ja tekstiilien huollossa käytettäviä aineita tarkoituksenmukaisesti.	käyttää kodin perussiivouksessa ja tekstiilien huollossa käytettäviä aineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden.	käyttää kodin perussiivouksessa ja tekstiilien huollossa käytettäviä aineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden ja kestävän toimintatavan.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Asiakkaan ja asiakaskodin tunteminen	tuntee kodin ja asiakkaan toiveen niin, että saavuttaa työnsä tavoitteen	tuntee kodin puhtaustavoitteen ja asiakkaan toiveen niin, että saavuttaa työnsä tavoitteen	tuntee kodin puhtaustavoitteen ja asiakkaan toiveen niin, että saavuttaa sovitun lopputuloksen ja asiakas-tyytyväisyyden
Lian laadun tunnistaminen	tunnistaa lian laadun ja valitsee perussiivousmenetelmän	tunnistaa lian laadun niin, että valitsee tarkoituksenmukaisen perussiivousmenetelmän	tunnistaa lian laadun niin, että valitsee tarkoituksenmukaiset perussiivousmenetelmät
	tunnistaa lian laadun ja valitsee tekstiilienhuoltomenetelmän	tunnistaa lian laadun niin, että valitsee tarkoituksenmukaisen tekstiilienhuoltomenetelmän	tunnistaa lian laadun niin, että valitsee tarkoituksenmukaisen tekstiilienhuoltomenetelmän
Kodin pintamateriaalin tunteminen	tunnistaa kodin pintamateriaalit	tunnistaa kodin pintamateriaalit ja tietää niiden perussiivousmenetelmät	tunnistaa itsenäisesti kodin pintamateriaalit ja tietää niiden perussiivouksen sekä on selvillä valmistajan antamista perussiivous-ohjeista
Tekstiilien hoito-ohjemerkinntöjen tunteminen	tulkitssee hoito-ohjemerkinntöjä ja valitsee ohjeistettuna tekstiileille sopivan hoitotavan	tulkitssee hoito-ohjemerkinntä ja valitsee niiden perusteella tekstiileille sopivan hoitotavan	tulkitssee hoito-ohjemerkinntä ja valitsee itsenäisesti niiden perusteella tekstiileille sopivan hoitotavan

Puhdistustapahtuman osatekijöiden tunteminen	valitsee tarkoituksenmukaiset kodin perussiivousmenetelmät	tietää puhdistustapahtuman osatekijät niin, että valitsee tarkoituksenmukaiset kodin perussiivousmenetelmät	tietää puhdistustapahtuman osatekijät niin, että valitsee itsenäisesti tarkoituksenmukaiset kodin perussiivousmenetelmät
	perehtyy puhdistusaineiden käyttöohjeisiin	on perehtynyt puhdistusaineiden käyttöohjeisiin	on perehtynyt puhdistusaineiden käyttöohjeisiin
	tietää käyttämiensä puhdistusaineiden pH:n ja käyttää niitä kodin perussiivouksessa ja tekstiilienhuollossa	tietää kodin perussiivouksessa ja tekstiilienhuollossa käytettävien puhdistusaineiden pH:n ja keskeisimmät tehoaineet niin, että valitsee työhönsä tarkoituksenmukaisimmat aineet	tietää kodin perussiivouksessa ja tekstiilienhuollossa käytettävien puhdistusaineiden pH:n ja keskeisimmät tehoaineet niin, että valitsee itsenäisesti työhönsä tarkoituksenmukaisen aineen ottaen huomioon taloudellisuuden
Alan yritystoiminnan ja yrittäjänä toimimisen mahdollisuuksien arviointi		hakee tietoa yleisistä yrittäjänä toimimisen edellytyksistä	hakee tietoa yleisistä yrittäjänä toimimisen edellytyksistä
	selvittää ammattialansa tyypillisiä yhteistyökumppaneita.	selvittää oman ammattialansa yleisen yritystoiminnan rakenteen sekä ammattialansa tyypillisiä yhteistyökumppaneita	selvittää oman ammattialansa yleisen yritystoiminnan rakenteen ja tulevaisuuden näkymiä sekä ammattialansa tyypillisiä yhteistyökumppaneita
		hakee yhteistyössä tietoa palveluiden kehittämistä ja tuotteistamista varten asiakkaiden tarpeiden, kilpailun ja oman osaamisen perusteella.	hakee itsenäisesti tietoa palveluiden kehittämistä ja tuotteistamista varten asiakkaiden tarpeiden, kilpailun, toimintaympäristön muutoksen ja oman osaamisen perusteella.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu alaan ja työhön myönteisesti	suhtautuu alaan myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu alaan myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee alan tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä, tukee ja auttaa muita sekä ottaa työssään huomioon seuraavan työvaiheen ja työntekijän
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii pääsääntöisesti poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti ammattisanastoa	käyttää työssään ammattisanastoa asiantuntevasti
	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestävän toimintatavan mukaisesti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvuorokauden toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää omaaloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla kodin perussiivous- ja tekstiilien huoltotehtävissä asiakaskodeissa (yksityiskodit, palveluasunnot), kodinomaisissa laitoksissa (hoivakodit, vanhainkodit) tai päiväkodeissa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.2.3 Kotiruokapalvelut

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ toteuttaa asiakaskodeissa sovitun toimintatavan mukaan ateriapalveluja ja toimii erilaisissa kotiruokapalvelutilanteissa
- ♦ suunnittelee omaa työtään asiakkaan tarpeen ja palvelusopimuksen mukaan
- ♦ suunnittelee ja valmistaa kotiruokaa asiakkaiden toiveiden mukaan
- ♦ ottaa suunnittelussa ja ruoanvalmistuksessa huomioon suomalaiset ravitsemussuositukset ja eri-ikäisten asiakkaiden tarpeet
- ♦ valmistaa kotiruokaa yleisimpien erityisruokavalioiden mukaan
- ♦ laittaa ruoan esille asiakkaiden toiveen ja tarpeen mukaan
- ♦ siivoaa työympäristönsä asiakkaan keittiössä
- ♦ noudattaa työ- ja asiakasturvallisuutta
- ♦ noudattaa hygieniä- ja jätehuolto-ohjeita
- ♦ arvioi omaa työtä ja toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Kotiruoan valmistuksen suunnittelu	pukeutuu hygieniavaatimusten mukaisesti ja tilanteeseen sopivalla tavalla	pukeutuu hygieniavaatimusten mukaisesti ja tilanteeseen sopivalla tavalla	pukeutuu hygieniavaatimusten mukaisesti ja tilanteeseen sopivalla tavalla
	toimii annetun ohjeen ja valmiin työsuunnitelman mukaan	suunnittelee toteuttamiskelpoisen ateriakokonaisuuden asiakkaan tilauksen tai valmiin ruokalistan pohjalta	suunnittelee toteuttamiskelpoisen ateriakokonaisuuden asiakkaan tilauksen tai valmiin ruokalistan pohjalta siten, että suunnitelma sisältää useita ehdotuksia
	ottaa esille tarvitsemiaan raaka-aineita ja ruoanvalmistusvälineitä	ottaa ohjeen mukaan esille tarvitsemansa raaka-aineet ja ruoanvalmistusvälineet	ottaa omatoimisesti esille tarvitsemansa raaka-aineet ja ruoanvalmistusvälineet
Kotiruoan valmistaminen	ajoiittaa kodin eri työtehtäviä tarkoituksenmukaisesti	ajoiittaa kodin eri työtehtävät keskenään tarkoituksenmukaisesti	ajoiittaa kodin eri työtehtävät keskenään tarkoituksenmukaisesti ja työskentelee joustavasti myös muuttuvissa tilanteissa
	valmistaa ruokaa saamansa työsuunnitelman mukaisesti noudattaen työturvallisuutta	valmistaa ruokaa työsuunnitelman mukaisesti noudattaen työturvallisuutta ja ergonomiaa	valmistaa ruokaa tekemänsä ruoanvalmistussuunnitelman mukaisesti noudattaen työturvallisuutta ja ergonomiaa ja muuttaa suunnitelmaa tarvittaessa joustavasti
	valmistaa valmisruoista tai puolivalmisteista ruokaa ohjeen mukaan	valmistaa valmisruoista tai puolivalmisteista monipuolista ruokaa ohjeen mukaan	valmistaa valmisruoista tai puolivalmisteista monipuolista ruokaa omatoimisesti
	työskentelee kohtuullisessa ajassa	työskentelee huolellisesti kohtuullisessa ajassa	työskentelee huolellisesti kohtuullisessa ajassa
	arvioi valmistamiensa ruokien makua	arvioi valmistamiensa ruokien makua ja tekee tarvittaessa muutoksia	arvioi omatoimisesti valmistamiensa ruokien makua ja tekee tarvittaessa muutoksia
Kotiruoan tarjolle laittaminen	laittaa ohjeistettuna ruoan tarjolle tai säilytykseen myöhempää käyttöä varten	laittaa ruoan tarjolle tai säilytykseen myöhempää käyttöä varten	laittaa asiakkaan toiveen mukaan ruoan tarjolle tai säilytykseen myöhempää käyttöä varten

Asiakkaan keittiön siivoaminen	puhdistaa ja laittaa paikalleen käyttämänsä ruoanvalmistusvälineet, koneet, laitteet ja astiat ja siivoaa työympäristön ohjeen mukaan	puhdistaa ja laittaa paikalleen käyttämänsä ruoanvalmistusvälineet, koneet, laitteet ja astiat ja siivoaa työympäristön	puhdistaa ja laittaa paikalleen käyttämänsä ruoanvalmistusvälineet, koneet, laitteet ja astiat ja siivoaa itsenäisesti työympäristön
	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaisesti	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaisesti	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaisesti ja välttää työskennellessään jätteiden syntymistä mahdollisuuksien mukaan
Oman toiminnan arviointi	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista.	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista keräten asiakkailta palautetta sekä tunnistaa kehittämistarpeita.	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista keräten asiakkailta palautetta sekä tunnistaa kehittämistarpeita ja perustelee arviotaan.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Palvelusopimuksen tai tilausmääräyksen tunteminen	noudattaa työssään palvelusopimusta tai tilausmääräystä	tuntee palvelusopimuksen tai tilausmääräyksen sisällön ja toimii sen mukaisesti	tuntee palvelusopimuksen tai tilausmääräyksen sisällön ja toimii itsenäisesti sen mukaan
Kotiruuan valmistusmenetelmien käyttö	valmistaa kotiruokia niille soveltuvilla menetelmillä työympäristön koneilla, laitteilla ja koneilla	valmistaa ohjeen mukaan taloudellisesti kotiruokia niille soveltuvilla menetelmillä työympäristön koneilla, laitteilla ja koneilla	valmistaa omatoimisesti tai ohjetta soveltaen taloudellisesti kotiruokia niille soveltuvilla menetelmillä työympäristön koneilla, laitteilla ja koneilla
			keventää työtään tarkoituksenmukaisilla menetelmävalinnoilla
Raaka-aineiden valinta, käsittely ja käyttö	tunnistaa, osaa valita ja käyttää valmistamassaan kotiruoossa käytettäviä elintarvikkeita ja käsittelee ohjeistettuna niitä ruoanvalmistuksen eri vaiheissa oikein	tunnistaa, osaa valita ja käyttää taloudellisesti yleisimpiä kotiruoissa käytettäviä elintarvikkeita ja käsittelee, varastoi ja säilyttää niitä ruoanvalmistuksen eri vaiheissa ohjeen mukaan	tunnistaa, osaa valita ja käyttää taloudellisesti kotiruoissa käytettäviä elintarvikkeita ja käsittelee, varastoi ja säilyttää niitä omatoimisesti oikein ruoanvalmistuksen eri vaiheissa
			korvaa itsenäisesti tarvittaessa puuttuvan elintarvikkeen ruoanvalmistuksessa

Ruoanvalmistusvälineiden, laitteiden ja koneiden käyttö	käyttää ja puhdistaa työn edellyttämiä keittiön työvälineitä ja koneita turvallisesti.	käyttää ja puhdistaa työsuunnitelmansa edellyttämiä keittiön työvälineitä ja koneita turvallisesti ja ergonomisesti.	käyttää ja puhdistaa omatoimisesti työsuunnitelmansa edellyttämiä keittiön työvälineitä ja koneita, monipuolisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.
---	--	--	---

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Asiakkaan tunteminen	tuntee asiakkaan tarpeet niin, että saavuttaa työnsä tavoitteen	tuntee asiakkaan tarpeet, toimii niiden mukaisesti ja saavuttaa sovitun laatutavoitteen	ottaa aktiivisesti selvää asiakkaan tarpeista ja toiveista, toimii niiden mukaan omatoimisesti ja saavuttaa sovitun laatutavoitteen ja asiakastyytyvyyden
Kustannustehokas ja tulokellinen toiminta	laskee opastettuna tuotteen tai palvelun kustannuksia	laskee ohjeen mukaan tuotteen tai palvelun kustannuksia ja tietää pääosin kustannusten muodostumisen periaatteita	laskee työssään tuotteen tai palvelun kustannuksia ja tietää kustannusten muodostumisen periaatteita
Erityisruokavalioiden tuntemus		suunnittelee työryhmän jäsenenä asiakkaan toiveen mukaisen ja tilanteeseen sopivan ateriakokonaisuuden	suunnittelee itsenäisesti asiakkaan toiveen mukaisen ja tilanteeseen sopivan ateriakokonaisuuden
	valmistaa ohjeistettuna erityisruokavalioiden (yleisimpien ruoka-aineallergioiden mukaisten ruokavalioiden) edellyttämiä vaihtoehtoja kotiruoista	valmistaa erityisruokavalioiden edellyttämiä vaihtoehtoja kotiruoista	valmistaa erityisruokavalioiden edellyttämiä vaihtoehtoja kotiruoista itsenäisesti muuntaa perusohjeen erityisruokavaliioon sopivaksi
Ikäryhmien ravitsemuksen tunteminen	valmistaa eri-ikäisille asiakkaille heidän toiveidensa ja ravitsemussuositusten mukaisen aterian	suunnittelee työryhmän jäsenenä ja valmistaa itsenäisesti eri-ikäisille asiakkaille heidän toiveidensa ja ravitsemussuositusten mukaisen ateriakokonaisuuden	suunnittelee ja valmistaa itsenäisesti eri-ikäisille asiakkaille heidän toiveidensa ja ravitsemussuositusten mukaisen ateriakokonaisuuden
Hygieniä- ja jätehuolto-ohjeiden noudattaminen	noudattaa työssään hygieniavaatimuksia ja jätehuolto-ohjeita.	noudattaa työssään hygieniavaatimuksia ja jätehuolto-ohjeita.	noudattaa ja soveltaa itsenäisesti työssään hygieniavaatimuksia ja jätehuolto-ohjeita.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu alaan ja työhön myönteisesti	suhtautuu alaan myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu alaan myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee alan tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä, tukee ja auttaa muita sekä ottaa työssään huomioon seuraavan työvaiheen ja työntekijän
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii pääsääntöisesti poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti

Ammattietiikka	käyttää ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti ammattisanastoa	käyttää työssään ammattisanastoa asiantuntevasti
	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestävän toimintatavan mukaisesti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojelelvoitteen toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää omaaloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla kotiruoanvalmistustehtävissä asiakaskohteiden kotikeittiöissä. Sopivia työympäristöjä ovat esimerkiksi asiakaskodit (yksityiskodit, palveluasunnot) tai kodinomaiset laitokset (hoivakodit, vanhainkodit) ja päiväkodit. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin, kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.3 PUHDISTUSPALVELUJEN KOULUTUSOHJELMA TAI OSAAMISALA, TOIMITILAHUOLTAJA

4.3.1 Perussiivous

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ suunnittelee työtään yhteistyössä työyhteisön kanssa asiakaskohteen toiminnan, palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaan
- ♦ toteuttaa palvelua sovitun toimintatavan mukaan ja toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa
- ♦ valmistautuu perussiivoustehtäviin, suunnittelee oman työaikataulunsa ja ottaa huomioon työturvallisuusmääräykset sekä asiakasturvallisuuden
- ♦ valitsee tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät, -koneet, -välineet ja -aineet
- ♦ puhdistaa katot, pystypinnat, ikkunat, lattiat ja kalusteet
- ♦ puhdistaa, hoitaa ja suojaa asiakaskohteessa olevia pintamateriaaleja
- ♦ tekee sovitut lopputyöt ja raportoi työnsä tilanteen vaatimalla tavalla
- ♦ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Perussiivouksen suunnittelu	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää ohjeiden mukaisia suojaimia	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää ohjeiden mukaisia suojaimia	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää ohjeiden mukaisia suojaimia
	huolehtii työturvallisuudesta ohjeiden mukaan	huolehtii työturvallisuudesta ohjeiden mukaan	huolehtii työturvallisuudesta ohjeiden mukaan
	tekee yhteistyössä työparin tai työryhmän kanssa toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman	tekee yhteistyössä työparin tai työryhmän kanssa toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan tarpeen ja noudattaen palvelukuvausta tai työohjetta sekä työturvallisuutta	tekee yhteistyössä työparin tai työryhmän kanssa toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan tarpeen ja noudattaen palvelukuvausta tai työohjetta sekä työturvallisuutta
	valitsee siivousmenetelmät katto-, kaluste-, pysty-, ikkuna- ja lattiapinnoille	valitsee tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät katto-, kaluste-, pysty-, ikkuna- ja lattiapinnoille	valitsee itsenäisesti siivousmenetelmät katto-, kaluste-, pysty-, ikkuna- ja lattiapinnoille
	valitsee suojausmenetelmät eri pintamateriaaleille	valitsee tarvittavat suojausmenetelmät eri pintamateriaaleille	valitsee itsenäisesti tarvittavat suojausmenetelmät eri pintamateriaaleille
	varustaa siivousvaunuun siivousaineet, -välineet ja koneet työtään varten	valitsee ja varustaa siivousvaunuun siivousaineet, -välineet ja koneet työtään varten	valitsee ja varustaa itsenäisesti siivousvaunuun siivousaineet, -välineet ja koneet työtään varten asianmukaisesti
	tiedottaa perussiivouksesta	tiedottaa perussiivouksesta tarpeen ja asiakaskohteen mukaisesti	neuvottelee ja tiedottaa perussiivouksesta tarpeen ja asiakaskohteen mukaisesti
Perussiivouksen toteuttaminen	toimii tavanomaisissa palvelutilanteissa asiallisesti	toimii asiakaslähtöisesti, yhteistyökykyisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa	toimii asiakaslähtöisesti, yhteistyökykyisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa edistäen asiakassuhteita omalla toiminnallaan
	tekee kohteen perussiivouksen valmiin työsuunnitelman mukaan työparin kanssa tai työryhmän jäsenenä	tekee kohteen perussiivouksen noudattaen tarkoituksenmukaista työjärjestystä ottaen huomioon asiakkaan toiminnan	tekee kohteen perussiivouksen tarkoituksenmukaisessa työjärjestyksessä ottaen huomioon asiakkaan toiminnan ja muuttaen työskentelyään tarvittaessa
	työskentelee saavuttaen halutun lopputuloksen	työskentelee kohtuullisessa ajassa saavuttaen halutun lopputuloksen	tekee työnsä itsenäisesti kohtuullisessa ajassa, tuloksellisesti ja kustannustietoisesti ja saavuttaa halutun lopputuloksen

Perussiivouksen toteuttaminen	tarkistaa työnsä lopputuloksen	tarkistaa ja arvioi työnsä lopputuloksen	tarkistaa ja arvioi työnsä lopputuloksen
Perussiivouksen päättäminen	huoltaa käyttämänsä siivoustekstiilit, -välineet ja -koneet	huoltaa käyttämänsä siivoustekstiilit, -välineet ja -koneet huolellisesti sekä ilmoittaa vioista	huoltaa käyttämänsä siivoustekstiilit, -välineet ja -koneet itsenäisesti ja huolellisesti sekä ilmoittaa vioista
	raportoi ohjeistettuna tekemänsä perussiivoukset	vastaa omalta osaltaan perussiivouksen raportoinnista toimintatavan mukaan	vastaa omalta osaltaan perussiivouksen raportoinnista toimintatavan mukaan
Oman toiminnan arviointi	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista.	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista sekä tunnistaa kehittämistarpeita.	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista sekä tunnistaa kehittämistarpeita ja perustelee arviotaan.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Palvelukuvauksen, työohjeiden ja laadunhallinnan välineiden käyttö	toimii palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti ja muuttaa niitä soveltaen asiakkaan muuttuviin tarpeisiin
	suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen	ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään	pyytää ja käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelun kehittämiseen ja saavuttaa sovitun laadun
Siivousmenetelmien käyttö	tekee kohteessa perussiivousta tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä	tekee kohteessa perussiivousta tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lian laadun, pintamateriaalin ja työnsä tavoitteen	tekee kohteessa perussiivousta itsenäisesti työhön parhaiten soveltuvilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lian laadun, pintamateriaalin ja työnsä tavoitteen
	käyttää ohjeistettuna vettä tarkoituksenmukaisesti	käyttää vettä pääsääntöisesti tarkoituksenmukaisesti perussiivousmenetelmissä	käyttää vettä tarkoituksenmukaisesti perussiivousmenetelmissä
	tekee pintojen suojausta tarkoituksenmukaisilla suojausmenetelmillä	tekee pintojen suojausta tarkoituksenmukaisilla suojausmenetelmillä ottaen huomioon pintamateriaalin ohjeen ja työnsä tavoitteen	tekee pintojen suojausta itsenäisesti työhön parhaiten soveltuvilla suojausmenetelmillä ottaen huomioon pintamateriaalin ohjeen ja työnsä tavoitteen
			keventää työtään tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmä-, aine-, väline- ja konevalinnoilla

Siivousaineiden käyttö	käyttää perussiivouksessa käytettäviä siivousaineita tarkoituksenmukaisesti	käyttää perussiivouksessa käytettäviä siivousaineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden	käyttää perussiivouksessa käytettäviä siivousaineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden ja kestävän toimintatavan
	käyttää suoja-aineita tarkoituksenmukaisesti	käyttää suoja-aineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden	käyttää suoja-aineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden ja kestävän toimintatavan
	käyttää siivousvälineitä tarkoituksenmukaisesti	käyttää siivousvälineitä monipuolisesti ja ergonomisesti katto-, kaluste-, pysty-, ikkuna- ja lattiapinnoille	käyttää siivousvälineitä monipuolisesti ja ergonomisesti katto-, kaluste-, pysty-, ikkuna- ja lattiapinnoille mahdollistaen parhaan työtuloksen
Siivousvälineiden ja -koneiden käyttö	käyttää siivouskoneita (lattiahoitokoneet, veden- ja pölynimuri, yhdistelmäkone) työturvallisesti.	käyttää siivouskoneita monipuolisesti, työturvallisesti ja ergonomisesti.	käyttää siivouskoneita toimintaperiaatteen mukaan monipuolisesti, työturvallisesti, ergonomisesti ja taloudellisesti mahdollistaen parhaan työtuloksen.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Perussiivouksen tavoitteen tunteminen	tietää perussiivouksen tavoitteen niin, että ohjeistettuna tuottaa perussiivouksessa sovittua laatua	tietää perussiivouksen tavoitteen niin, että tuottaa perussiivouksessa sovittua laatua	tietää perussiivouksen tavoitteen niin, että tuottaa perussiivouksessa sovittua laatua ja saavuttaa asiakkaan tyytyväisyyden
	arvioi ohjeistettuna tuottamansa palvelun laatua suhteessa asiakkaan tarpeisiin ja hakee yhteistyössä tietoa palvelunsa kehittämiseksi	arvioi tuottamansa palvelun laatua suhteessa asiakkaan tarpeisiin ja hakee yhteistyössä tietoa palvelunsa kehittämiseksi	arvioi tuottamansa palvelun laatua suhteessa asiakkaan tarpeisiin ja hakee itsenäisesti tietoa palvelunsa kehittämiseksi
Kustannustehokas ja tuloksellinen toiminta	laskee ohjeistettuna tuotteen tai palvelun kustannuksia	laskee ohjeen mukaan tuotteen tai palvelun kustannuksia ja tietää pääosin kustannusten muodostumisen periaatteita	laskee työssään tuotteen tai palvelun kustannuksia ja tietää kustannusten muodostumisen periaatteita

Pintamateriaalin tunteminen ja lian laadun tunnistaminen	tunnistaa lian laadun niin, että käyttää tarkoituksenmukaisia perussiivousmenetelmiä	tunnistaa lian laadun niin, että valitsee tarkoituksenmukaiset perussiivousmenetelmät	tunnistaa lian laadun niin, että valitsee tarkoituksenmukaiset ja taloudelliset perussiivousmenetelmät
	on tietoinen pintamateriaaleista niin, että käyttää tarkoituksenmukaisia perussiivousmenetelmiä	on perehtynyt kohteen pintamateriaaleihin niin, että puhdistaa, suojaa ja hoitaa niitä käyttäen tarkoituksenmukaisia perussiivous- ja suojausmenetelmiä	on perehtynyt kohteen pintamateriaaleihin niin, että puhdistaa, suojaa ja hoitaa niitä itsenäisesti käyttäen tarkoituksenmukaisia ja taloudellisia perussiivous- ja suojausmenetelmiä
Puhdistuksen osatekijöiden tunteminen	valitsee tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät	tietää puhdistuksen osatekijät niin, että valitsee tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät	tietää puhdistuksen osatekijät niin, että valitsee itsenäisesti tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät
	valitsee tarkoituksenmukaisen perussiivousaineen	tietää perussiivousaineen pH:n ja keskeisimpien tehoaineiden merkityksen niin, että valitsee tarkoituksenmukaisen aineen perussiivoustyöhön	tietää perussiivousaineen pH:n ja tehoaineiden merkityksen niin, että valitsee itsenäisesti tarkoituksenmukaisen aineen perussiivoustyöhön
	valitsee tarkoituksenmukaisen aineen pintojen suojaukseen	tietää suoja-aineiden koostumuksen niin, että valitsee tarkoituksenmukaisen aineen pintojen suojaukseen	tietää suoja-aineiden koostumuksen niin, että valitsee itsenäisesti tarkoituksenmukaisen aineen pintojen suojaukseen
	on perehtynyt ohjeistettuna käyttämiensä puhdistusaineiden käyttöturvatiedoiksi.	on perehtynyt käyttämiensä puhdistusaineiden käyttöturvallisuustiedoiksi.	tuntee käyttämiensä puhdistusaineiden käyttöturvallisuustiedotteet.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu alaan ja työhön myönteisesti	suhtautuu alaan myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu alaan myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee alan tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla

Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja tuo rakentavasti esille erilaisia näkökantoja
	tekee vastuullaan olevat tehtävät, mutta tarvitsee ajoittain ohjeistusta	tekee vastuullaan olevat työt huolellisesti	toimii vastuullisesti työssään ja tukee ja auttaa muita sekä ottaa työssään huomioon seuraavan työvaiheen ja työntekijän
Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii pääsääntöisesti poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti ammattisanastoa	käyttää työssään ammattisanastoa asiantuntevasti
	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestävän toimintatavan mukaisesti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvaitteen toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää omaaloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla perussiivoustehtävissä asiakaskohteessa. Sopivia työympäristöjä ovat esimerkiksi toimistot, koulut, päiväkodit, hotellit, sairaalat, terveyskeskukset, vanhainkodit, kodinomaiset laitokset, elintarviketilat, uimahallit ja erilaiset tuotantolaitokset. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.3.2 Toimitilapalvelut

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ suunnittelee työtään palvelukuvauksen, työohjeiden ja asiakaskohteen toiminnan mukaan
- ♦ valmistautuu työtehtäviinsä ja suunnittelee oman työaikataulunsa
- ♦ tekee ylläpitosiivousta erilaisissa asiakaskohteissa
- ♦ valitsee tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät, -koneet, -välineet ja -aineet
- ♦ puhdistaa ja hoitaa asiakaskohteessa olevia pintamateriaaleja
- ♦ tekee muita asiakaskohteessa tarvittavia palvelutehtäviä ylläpitosiivouksen kanssa lomitettuna
- ♦ toteuttaa palvelua sovitun toimintatavan mukaisesti ja toimii erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa
- ♦ huolehtii ylläpitosiivouksen yhteydessä tilojen viihtyisyydestä sovitulla tavalla
- ♦ tarkkailee toimitilojen kuntoa ja tekee asianmukaiset ilmoitukset sovitulla tavalla
- ♦ huolehtii työ- ja asiakasturvallisuudesta ja noudattaa jätehuolto-ohjeita

- ♦ raportoi työstään tilanteen vaatimalla tavalla ja tekee sovitut lopputyöt
- ♦ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Ylläpitosiivouksen suunnittelu	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää ohjeiden mukaisia suojaimia	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää ohjeiden mukaisia suojaimia	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää ohjeiden mukaisia suojaimia
	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ja noudattaa ohjeistettuna palvelukuvausta tai työohjetta sekä työturvallisuutta	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan tarpeen ja noudattaen palvelukuvausta tai työohjetta sekä työturvallisuutta	tekee itsenäisesti toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan tarpeen ja noudattaen palvelukuvausta tai työohjetta sekä työturvallisuutta
	valitsee ylläpitosiivous- ja hoitomenetelmät, siivousaineet, -välineet ja -koneet	valitsee tarkoituksenmukaiset ylläpitosiivous- ja hoitomenetelmät, siivousaineet, -välineet ja -koneet	valitsee itsenäisesti tarkoituksenmukaiset ylläpitosiivous- ja hoitomenetelmät sekä siivousaineet, -välineet ja -koneet välittäen ammattimaisen kuvan työstään
	varustaa siivousvaunuun ohjeen mukaan siivousaineet, -välineet ja koneet työvuoroaan varten	varustaa siivousvaunuun siivousaineet, -välineet ja koneet työvuoroaan varten	varustaa siivousvaunuun itsenäisesti ja asianmukaisesti siivousaineet, -välineet ja koneet työvuoroaan varten
Ylläpitosiivouksen ja muiden palvelutehtävien toteuttaminen	toimii tavanomaisissa palvelutilanteissa asiallisesti	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa edistäen asiakassuhteita omalla toiminnallaan
	työskentelee ylläpitosiivouksessa valmiin työsuunnitelman mukaan	tekee ylläpitosiivouksen noudattaen tarkoituksenmukaista työjärjestystä ja ottaen huomioon asiakkaan toiminnan	tekee ylläpitosiivouksen itsenäisesti ja tavoitteen mukaisessa työjärjestyksessä ottaen huomioon asiakkaan toiminnan ja muuttaen työskentelyään tarvittaessa

Ylläpitosiivouksen ja muiden palvelutehtävien toteuttaminen	tekee tarvittavia muita palvelutehtäviä	tekee tarvittavia muita palvelutehtäviä muun työn lomassa	tekee tarvittavia muita palvelutehtäviä sujuvasti muun työn lomassa ja osaa ennakoida tulevaa
	saavuttaa halutun lopputuloksen	työskentelee kohtuullisessa ajassa saavuttaen halutun lopputuloksen	tekee työnsä itsenäisesti kohtuullisessa ajassa, tuloksellisesti ja kustannustietoisesti ja saavuttaa halutun lopputuloksen
	tarkistaa työnsä lopputuloksen	tarkistaa ja arvioi työnsä lopputuloksen	tarkistaa ja arvioi työnsä lopputuloksen ja tekee tarvittavat korjaukset
Toimitilojen kunnon tarkkailu ja tilojen viihtyisyydestä huolehtiminen	tarkkailee ohjeistettuna toimitilojen kuntoa ja tekee asianmukaiset ilmoitukset	tarkkailee toimitilojen kuntoa ja tekee asianmukaiset ilmoitukset sovitulla tavalla	tarkkailee itsenäisesti ja aktiivisesti toimitilojen kuntoa ja tekee asianmukaiset ilmoitukset sovitulla tavalla
	huolehtii omalta osaltaan sovitulla tavalla tilojen viihtyisyydestä	huolehtii omalta osaltaan tilojen viihtyisyydestä ja tekee tarvittavia järjestelytehtäviä	huolehtii omalta osaltaan tilojen viihtyisyydestä, tekee tarvittavat järjestelytehtävät ja saavuttaa halutun lopputuloksen
	toimii toimitilojen turvallisuusohjeiden mukaisesti	toimii toimitilojen turvallisuusohjeiden mukaisesti ja vastaa omalta osaltaan hälytysjärjestelmien käytöstä	toimii itsenäisesti toimitilojen turvallisuusohjeiden mukaisesti ja vastaa omalta osaltaan hälytysjärjestelmien käytöstä
Ylläpitosiivouksen päättäminen	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvälineet ja -koneet sekä ilmoittaa vioista	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvälineet ja -koneet ja huolehtii huoltotilan siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä sekä ilmoittaa vioista	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvälineet ja -koneet itsenäisesti ja huolehtii huoltotilan siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä vastuullisesti sekä ilmoittaa vioista
	huoltaa siivoustekstiilit ohjeen mukaan	huoltaa siivoustekstiilit sovitulla tavalla huolellisesti	huoltaa siivoustekstiilit sovitulla tavalla huolellisesti ja huolehtii pesukierrosta omalta osaltaan
	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan
	tekee tarvittavia lopputyöitä	tekee vastuullisesti tarvittavat lopputyöt	tekee vastuullisesti tarvittavat lopputyöt ja huolehtii omalta osaltaan palvelukonaisuuden onnistumisesta

Oman toiminnan arviointi	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista	arvioi omaa toimintaansa, työn onnistumista ja mahdollisuuksia toimia yrittäjänä sekä tunnistaa kehittämistarpeita	arvioi omaa toimintaansa, työn onnistumista ja mahdollisuuksia toimia yrittäjänä sekä tunnistaa kehittämistarpeita ja asettaa kehittämistavoitteita
	selvittää ohjeistettuna työyhteisönsä palvelujen vahvuuksia ja kehittämismahdollisuuksia.	selvittää yhteistyössä työyhteisönsä palvelujen vahvuuksia ja kehittämismahdollisuuksia.	selvittää omatoimisesti työyhteisössään palvelujen vahvuuksia ja kehittämismahdollisuuksia sekä alan liiketoimintaa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Siivouspalvelun sopimusten, työohjeiden ja laadunhallinnan välineiden käyttö	toimii palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii siivouspalvelun sopimuksen, palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti soveltaen niitä asiakkaan muuttuviin tarpeisiin
	suhtautuu asiallisesti annettuun palautteeseen	ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään	pyytää ja käyttää saamaansa palautetta työnsä ja palvelun kehittämiseen ja saavuttaa sovitun laadun
	hyödyntää työssään yrityksen tai organisaation toimintatavan mukaisesti tietotekniikkaa	hyödyntää työssään yrityksen tai organisaation toimintatavan mukaisesti tietotekniikkaa	hyödyntää monipuolisesti ja aktiivisesti työssään yrityksen tai organisaation toimintatavan mukaisesti tietotekniikkaa
Ylläpitosiivous- ja hoitomenetelmien käyttö	tekee ylläpitosiivousta tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä	tekee ylläpitosiivousta tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon liian laadun, pintamateriaalin ja työnsä tavoitteen	tekee ylläpitosiivousta itsenäisesti työhön parhaiten soveltuvilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon liian laadun, pintamateriaalin, työnsä tavoitteen ja taloudellisuuden
	tekee pintojen hoitoa tarkoituksenmukaisilla menetelmillä	tekee pintojen hoitoa tarkoituksenmukaisilla menetelmillä ottaen huomioon pintamateriaalin hoito-ohjeen ja työnsä tavoitteen	tekee pintojen hoitoa itsenäisesti työhön parhaiten soveltuvilla menetelmillä ottaen huomioon pintamateriaalin ja työnsä tavoitteen keventää työtään tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmä-, aine-, väline- ja -konevalinnoilla

Siivousaineiden, -välineiden ja -koneiden käyttö	käyttää ylläpitosiivouksessa puhdistus- ja hoitoaineita tarkoituksenmukaisesti	käyttää ylläpitosiivouksessa puhdistus- ja hoitoaineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden	käyttää ylläpitosiivouksessa puhdistus- ja hoitoaineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden ja kestävän toimintatavan
	käyttää siivousvälineitä tarkoituksenmukaisesti	käyttää siivousvälineitä monipuolisesti ja ergonomisesti	käyttää siivousvälineitä tarkoituksenmukaisesti, monipuolisesti ja ergonomisesti ja mahdollistaen parhaan työtuloksen
	käyttää siivouskoneita (pölynimuri, lattianhoitokoneet ja yhdistelmäkone) työturvallisesti.	käyttää siivouskoneita monipuolisesti, työturvallisesti ja ergonomisesti.	käyttää siivouskoneita toimintaperiaatteen mukaan, monipuolisesti, työturvallisesti, ergonomisesti ja taloudellisesti ja mahdollistaen parhaan työtuloksen.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Asiakkaan toiminnan ja työn tavoitteen tunteminen	tietää asiakaskohteen toiminnan tavoitteen niin, että saavuttaa siivouspalvelun tavoitteen	tietää asiakaskohteen toiminnan ja siivouksen tavoitteet niin, että tuottaa sovitun siivouspalvelun laatua	tietää asiakaskohteen toiminnan ja siivouksen tavoitteet niin, että tuottaa sovitun laadun ja saavuttaa asiakkaan tyytyväisyyden
	selvittää työpaikkansa toiminta-ajatuksen, liikeidean ja keskeisiä palveluita	toimii työyhteisössä joustavasti ottaen huomioon työpaikkansa toiminta-ajatuksen, liikeidean ja keskeiset palvelut	toimii joustavasti ja yhteistyössä asiakkaan ja työyhteisön kanssa ottaen huomioon työpaikkansa toiminta-ajatuksen, liikeidean ja keskeiset palvelut
Lian laadun tunnistaminen ja pintamateriaalin tunteminen	tunnistaa lian laadun ja on tietoinen pintamateriaaleista niin, että käyttää tarkoituksenmukaisia puhdistusmenetelmiä	tunnistaa lian laadun ja on perehtynyt kohteen pintamateriaaleihin niin, että valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia puhdistus- ja hoitomenetelmiä	tunnistaa lian laadun ja on perehtynyt kohteen pintamateriaaleihin niin, että valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia puhdistus- ja hoitomenetelmiä ja edistää toiminnallaan pintamateriaalin säilymistä

Siivouksen osatekijöiden tunteminen	valitsee tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät	tietää siivouksen osatekijät niin, että valitsee tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät	tietää siivouksen osatekijät niin, että valitsee itsenäisesti tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät
	valitsee tarkoituksenmukaisen puhdistus- ja hoitoaineen	tietää puhdistus- ja hoitoaineiden pH:n ja keskeisimpien tehoaineiden merkityksen niin, että valitsee tarkoituksenmukaisen aineen ylläpitosiivoukseen	tietää puhdistus- ja hoitoaineiden merkityksen niin, että valitsee itsenäisesti tarkoituksenmukaisen aineen ylläpitosiivoukseen
	perehtyy käytössä olevien siivousaineiden käyttöturvallisuustiedotteisiin	on perehtynyt käyttämiensä siivousaineiden käyttöturvallisuustiedotteisiin	tuntee käyttämiensä siivousaineiden käyttöturvallisuustiedotteet ja hyödyntää niiden ohjeita työssään
Alan yritystoiminnan ja yrittäjänä toimimisen mahdollisuuksien arviointi		hakee tietoa yleisistä yrittäjänä toimimisen edellytyksistä	hakee tietoa yleisistä yrittäjänä toimimisen edellytyksistä
	selvittää ammattialansa tyypillisiä yhteistyökumppaneita.	selvittää oman ammattialansa yleisen yritystoiminnan rakenteen sekä ammattialansa tyypillisiä yhteistyökumppaneita	selvittää oman ammattialansa yleisen yritystoiminnan rakenteen ja tulevaisuuden näkymiä sekä ammattialansa tyypillisiä yhteistyökumppaneita
		hakee yhteistyössä tietoa palveluiden kehittämistä ja tuotteistamista varten asiakkaiden tarpeiden, kilpailun ja oman osaamisen perusteella.	hakee itsenäisesti tietoa palveluiden kehittämistä ja tuotteistamista varten asiakkaiden tarpeiden, kilpailun, toimintaympäristön muutoksen ja oman osaamisen perusteella.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu alaan ja työhön myönteisesti	suhtautuu alaan myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu alaan myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee alan tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla

Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii erilaisissa vuorovaiikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaiikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaiikutustilanteissa ja tuo rakentavasti esille erilaisia näkökantoja
	tekee vastuullaan olevat tehtävät, mutta tarvitsee ajoittain ohjeistusta	tekee vastuullaan olevat työt huolellisesti	toimii vastuullisesti työssään ja tukee ja auttaa muita sekä ottaa työssään huomioon seuraavan työvaiheen ja työntekijän
Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii pääsääntöisesti poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti ammattisanastoa	käyttää työssään ammattisanastoa asiantuntevasti
	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestävän toimintatavan mukaisesti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvaitteen toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää omaaloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla ylläpitosisiivous- ja muissa palvelutehtävissä asiakaskohteessa. Sopivia työympäristöjä ovat esimerkiksi toimistot, koulut, päiväkodit, hotellit, sairaalat, terveyskeskukset, vanhainkodit, kodinomaiset laitokset, elintarviketilat, uimahallit ja erilaiset tuotantolaitokset. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan vähintään

- ◆ työprosessin hallinta kokonaan
- ◆ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ◆ työn perustana olevan tiedon hallinnasta asiakkaan toiminnan ja työn tavoitteen tunteminen, liian laadun tunnistaminen ja pintamateriaalin tunteminen ja siivouksen osatekijöiden tunteminen
- ◆ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.4 KAIKILLE VALINNAISET TUTKINNON OSAT

4.4.1 Asiointipalvelut ja erityisryhmien avustaminen

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ◆ suunnittelee työtään palvelusopimuksen, asiakkaan toiveen ja tarpeiden mukaan
- ◆ neuvoo ja avustaa asiakasta kodin ulkopuolella asiointissa ja palvelujen käyttämisessä
- ◆ avustaa toimintakyvyltään rajoittunutta asiakasta päivittäisissä toiminnoissa
- ◆ noudattaa työ- ja asiakasturvallisuutta
- ◆ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oman toiminnan suunnittelu	asettaa tavoitteet avustamistyölleen ja suunnittelee työnsä	valmistautuu avustamiseen palvelusopimuksen mukaan ja neuvottelemalla asiakkaan kanssa	valmistautuu avustamiseen palvelusopimuksen mukaan ja neuvottelemalla asiakkaan kanssa itsenäisesti
	tutustuu tarvittaviin asiakirjoihin, valmistautumistoimiin ja esteettömään liikkumiseen asiointityön onnistumiseksi	varmistaa asiointitehtävän onnistumisen selvittämällä etukäteen tarvittavat asiakirjat, valmistautumistoimet ja asiointikohteen esteettömän liikkumisen mahdollisuuden	varmistaa itsenäisesti asiointitehtävän onnistumisen selvittämällä etukäteen tarvittavat asiakirjat, valmistautumistoimet ja asiointikohteen esteettömän liikkumisen mahdollisuuden
Asiakkaan avustaminen asiointissa	avustaa asiakasta asiointissa kodin ulkopuolella	avustaa asiakasta asiointissa kodin ulkopuolella	avustaa itsenäisesti asiakasta asiointissa kodin ulkopuolella
	huolehtii asiakkaan turvallisuudesta	huolehtii asiakkaan turvallisuudesta	huolehtii asiakkaan turvallisuudesta
Asiakkaan avustaminen päivittäisissä toiminnoissa	avustaa toimintakyvyltään rajoittunutta asiakasta päivittäisissä toiminnoissa	avustaa toimintakyvyltään rajoittunutta asiakasta päivittäisissä toiminnoissa	avustaa itsenäisesti toimintakyvyltään rajoittunutta asiakasta päivittäisissä toiminnoissa
Toiminnan loppuunsaattaminen ja oman työn arviointi	varmistaa asiakkaan hyvinvoinnin avustamistilanteen jälkeen	varmistaa asiakkaan hyvinvoinnin avustamistilanteen jälkeen	varmistaa itsenäisesti asiakkaan hyvinvoinnin avustamistilanteen jälkeen
	arvioi omaa toimintaa työtehtävänsä ja toiminta-alueensa ammatillisten vastuiden ja rajojen toteuttamisessa	arvioi omaa toimintaa työtehtävänsä ja toiminta-alueensa ammatillisten vastuiden ja rajojen toteuttamisessa	arvioi itsenäisesti omaa toimintaa työtehtävänsä ja toiminta-alueensa ammatillisten vastuiden ja rajojen toteuttamisessa
		toimii yhteistyöhakuisesti ja ohjaa asiakasta tarvittaviin asiantuntijapalveluihin	toimii yhteistyöhakuisesti ja ohjaa asiakasta tarvittaviin asiantuntijapalveluihin
	kirjaa, raportoi ja dokumentoi ohjeistettuna	kirjaa, raportoi ja dokumentoi sovitusti	kirjaa, raportoi ja dokumentoi sovitusti
	ottaa vastaan palautetta asiallisesti.	ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään.	pyytää palautetta ja käyttää sitä työnsä kehittämiseen.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Työympäristön sääntöjen hallinta	toimii työympäristön toimintaohjeiden mukaisesti	toimii työympäristön toimintaohjeiden mukaisesti	tuntee työympäristön toimintaohjeen ja työskenteleksen mukaan itsenäisesti soveltaa toimintaohjeita asiakkaan muuttuviin tarpeisiin
Avustamismenetelmien hallinta	hallitsee avustamisen päivittäisissä toiminnoissa ja liikkumisessa ja avustaa asiakasta	hallitsee avustamisen päivittäisissä toiminnoissa ja liikkumisessa ja avustaa asiakasta toimintaohjeiden mukaisesti	hallitsee avustamisen päivittäisissä toiminnoissa ja liikkumisessa ja avustaa asiakasta itsenäisesti tilanteen vaatimalla tavalla
Avustamisen apuvälineiden käyttö	käyttää liikkumisessa, kommunikoinnissa ja päivittäisissä toiminnoissa tarvittavia apuvälineitä.	käyttää ja ylläpitohuoltaa liikkumisessa, kommunikoinnissa ja päivittäisissä toiminnoissa tarvittavia apuvälineitä.	käyttää ja ylläpitohuoltaa itsenäisesti liikkumisessa, kommunikoinnissa ja päivittäisissä toiminnoissa tarvittavia apuvälineitä.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Ihmisen toimintakykyä rajoittavien tekijöiden tunteminen	tietää muistisairauden, liikuntavamman ja aistivammojen vaikutukset ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja avustaa asiakasta	tietää muistisairauden, liikuntavamman ja aistivammojen vaikutukset ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja avustaa asiakasta tarpeen mukaan	tietää muistisairauden, liikuntavamman ja aistivammojen vaikutukset ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja avustaa itsenäisesti asiakasta tarpeen mukaan
Kuluttajansuoja- ja viranomaisyhteystietojen tiedonhaku	tietää kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet sekä sen, mistä saa tietoa ja apua kuluttaja-asioissa	neuvoo asiakasta kuluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvissä asioissa tietää yksityishenkilön viranomaisyhteydet (sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmä, verottaja) ja neuvoo asiakasta asioinnissa ja tarvittaessa asiantuntijapalveluissa	neuvoo itsenäisesti asiakasta kuluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvissä asioissa tietää yksityishenkilön viranomaisyhteydet ja neuvoo asiakasta asioinnissa ja asiantuntijapalveluissa itsenäisesti
Toiminta-alueen tunteminen	tietää oman työtehtävänsä ja toiminta-alueensa ammatilliset vastuut ja rajat.	tietää oman työtehtävänsä ja toiminta-alueensa ammatilliset vastuut ja rajat.	tietää oman työtehtävänsä ja toiminta-alueensa ammatilliset vastuut ja rajat.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu työhönsä myönteisesti	suhtautuu työhön myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu työhön myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa ja ohjaa asiakkaan tarvittaviin asiantuntijapalveluihin	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa ja ohjaa asiakkaan tarvittaviin asiantuntijapalveluihin
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työaikoja	noudattaa sovittuja työaikoja ja pääsääntöisesti sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työaikoja ja sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti, kunnioittaa erilaisuutta ja toimii ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti, kunnioittaa erilaisuutta ja toimii muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti ammattisanastoa	käyttää työssään ammattisanastoa asiantuntevasti
	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestävän toimintatavan mukaisesti

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	hallitsee tasoa EA1 vastaavat ensiaputaidot	hallitsee tasoa EA1 vastaavat ensiaputaidot	hallitsee tasoa EA1 vastaavat ensiaputaidot
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluväliteiden toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	toimii työssään aseptiikkaa noudattaen ja suojautuu tutuissa työtilanteissa siten, ettei aiheuta omalla toiminnallaan asiakkaalle tai itselleen tartuntavaaraa	toimii työssään aseptiikkaa noudattaen ja suojautuu työtilanteissa siten, ettei aiheuta omalla toiminnallaan asiakkaalle tai itselleen tartuntavaaraa	toimii työssään aseptiikkaa noudattaen ja suojautuu työtilanteissa siten, ettei aiheuta omalla toiminnallaan asiakkaalle tai itselleen tartuntavaaraa sekä osaa arvioida tartuntavaaran mahdollisuuksia
ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää omaaloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.	

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa avustamalla asiakasta asioinnissa ja erityisryhmään kuuluvaa asiakasta päivittäisissä toiminnoissa asiakas-kodeissa (yksityiskodit, palveluasunnot), kodinomaisissa laitoksissa (hoivakodit, vanhainkodit, päiväkodit) ja asiointiympäristöissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaami-sen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.4.2 Kerroshoitopalvelut

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ suunnittelee omaa työtään asiakaskohteen palvelukuvauksen, työohjeiden ja tilanteen mukaan
- ♦ valmistautuu kerroshoitotehtäviin ja suunnittelee työjärjestyksen varausten perusteella
- ♦ tekee huonesiivouksen
- ♦ tekee vuodehuollon
- ♦ tarkistaa ja täydentää huoneiden asiakaspalvelutarvikkeet
- ♦ huolehtii liinavaate- ja kerrosvarastojen huollosta
- ♦ huolehtii työ- ja asiakasturvallisuudesta ja noudattaa jätehuolto-ohjeita
- ♦ raportoi työnsä tilanteen vaatimalla tavalla ja tekee sovitut lopputyöt
- ♦ tekee palvelusopimuksen mukaisia muita palvelutehtäviä
- ♦ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Kerroshoitotyöhön valmistautuminen	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla
	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon huonevaraukset, palvelukuvauksen tai työohjeen	tekee itsenäisesti toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon huonevaraukset, palvelukuvauksen tai työohjeen
	varustaa siivousvaunuun tarvikkeita, liinavaatteita sekä työvälineitä ja siivousaineita työtään varten	varustaa siivousvaunuun tarvikkeet, liinavaatteet sekä työvälineet ja siivousaineet työtään varten	varustaa siivousvaunuun itsenäisesti ja huolellisesti tarvikkeet, liinavaatteet sekä työvälineet ja siivousaineet työtään varten

Huonesiivouksen toteuttaminen	tekee huonesiivouksen valmiin työsuunnitelman mukaan	tekee huonesiivouksen työsuunnitelman mukaan noudattaen tarkoituksenmukaista työjärjestystä ja ottaen huomioon asiakkaat	tekee huonesiivouksen itsenäisesti työsuunnitelmansa mukaisesti noudattaen tarkoituksenmukaista työjärjestystä ja ottaen huomioon asiakkaat
	toimii tavanomaisissa palvelutilanteissa asiallisesti	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa ja edistää asiakassuhteita omalla toiminnallaan
	saavuttaa halutun lopputuloksen	työskentelee kohtuullisessa ajassa saavuttaen halutun lopputuloksen	tekee työnsä itsenäisesti kohtuullisessa ajassa, tuloksellisesti ja kustannustietoisesti ja saavuttaa halutun lopputuloksen
	tarkistaa työnsä lopputuloksen	tarkistaa ja arvioi työnsä lopputuloksen	tarkistaa ja arvioi työnsä lopputuloksen ja tekee tarvittavat korjaukset
Vuodehuollon tekeminen	hoitaa huoneen vuodehuollon	hoitaa huoneen vuodenhuollon huolellisesti	hoitaa itsenäisesti huoneen vuodenhuollon laadukkaasti ja kustannustietoisesti
Huoneen varustuksen tarkistaminen	varustaa asiakaspalvelutarvikkeet	varustaa asiakaspalvelutarvikkeet sovitusti	varustaa itsenäisesti asiakaspalvelutarvikkeet
Liinavaate- ja kerrosvarastoista huolehtiminen	huolehtii liinavaate- ja kerrosvarastoista	huolehtii liinavaate- ja kerrosvarastoista tarpeen mukaisesti	huolehtii itsenäisesti liinavaate- ja kerrosvarastoista huomioiden tarpeen ja hotellihuoneiden varaukset
Kerroskäsittelytyön päättäminen	huolehtii ohjeistettuna työnsä raportoinnista	vastaa omalta osaltaan kerroskäsittelytyön raportoinnista toimintatavan mukaan	vastaa omalta osaltaan kerroskäsittelytyön raportoinnista toimintatavan mukaan
	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvaunun sekä siivousvälineet ja -koneet	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvaunun sekä siivousvälineet ja -koneet	puhdistaa, huoltaa ja järjestää itsenäisesti paikoilleen käyttämänsä siivousvaunun sekä siivousvälineet ja -koneet
	huolehtii huoltotilan siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä	huolehtii huoltotilan siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä	huolehtii huoltotilan siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä vastuullisesti
	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan
	tekee tarvittavia jälkityöt	tekee vastuullisesti tarvittavat jälkityöt	tekee vastuullisesti tarvittavat jälkityöt ja huolehtii omalta osaltaan palvelukonaisuuden onnistumisesta

Oman toiminnan arviointi	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista.	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista sekä tunnistaa kehittämistarpeita.	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista sekä tunnistaa kehittämistarpeita ja perustelee arviotaan.
--------------------------	--	--	--

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Siivouspalvelun sopimusten, työohjeiden ja laadunhallinnan välineiden käyttö	toimii palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti huomioden asiakkaan tarpeet	toimii siivouspalvelun sopimuksen, palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti soveltaen niitä asiakkaan muuttuviin tarpeisiin
	suhtautuu saamaansa palautteeseen asiallisesti	ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään	pyytää palautetta ja käyttää sitä työnsä ja palvelun kehittämiseen ja saavuttaa sovitun laadun
Ylläpitosiivous- ja hoitomenetelmien käyttö	tekee ylläpitosiivousta tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä	tekee ylläpitosiivousta tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lian laadun, pintamateriaalin ja työnsä tavoitteen	tekee ylläpitosiivousta itenäisesti työhön parhaiten soveltuvilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lian laadun, pintamateriaalin, työnsä tavoitteen ja taloudellisuuden
			keventää työtään tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmä-, aine-, väline- ja konevalinnoilla
Siivous- ja hoitovälineiden käyttö	käyttää ylläpitosiivouksessa käytettäviä siivous- ja hoitovälineitä tarkoituksenmukaisesti	käyttää ylläpitosiivouksessa käytettäviä siivous- ja hoitovälineitä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden	käyttää ylläpitosiivouksessa käytettäviä siivous- ja hoitovälineitä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden ja kestävä toimintatavan
Siivousvälineiden ja -koneiden käyttö	käyttää siivousvälineitä tarkoituksenmukaisesti	käyttää siivousvälineitä monipuolisesti ja ergonomisesti	käyttää siivousvälineitä tarkoituksenmukaisesti, monipuolisesti ja ergonomisesti mahdollistaen parhaan työtuloksen
	käyttää siivouskoneita (pölynimuri ja yhdistelmäkone) työturvallisesti.	käyttää siivouskoneita monipuolisesti, työturvallisesti ja ergonomisesti.	käyttää siivouskoneita toimintaperiaatteen mukaan, monipuolisesti, työturvallisesti, ergonomisesti ja taloudellisesti mahdollistaen parhaan työtuloksen.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Asiakkaan toiminnan ja työn tavoitteen tunteminen	tietää asiakaskohteen toiminnan tavoitteet niin, että saavuttaa kerroshoitotyön tavoitteen	tietää asiakaskohteen toiminnan ja kerroshoitotyön tavoitteet niin, että tuottaa sovittua laatua työ	tietää asiakaskohteen toiminnan ja kerroshoitotyön tavoitteet niin, että tuottaa sovittun laadun ja saavuttaa asiakkaan tyytyväisyyden toimii joustavasti ja yhteistyössä asiakkaan ja työyhteisön kanssa ottaen huomioon organisaation tai yrityksen toiminta-ajatuksen
Puhdistuksen osatekijöiden tunteminen	valitsee oikeat puhdistus- ja tekstiilienhuoltomenetelmät	tietää puhdistuksen osatekijät niin, että valitsee oikeat puhdistus- ja tekstiilienhuoltomenetelmät	tietää puhdistuksen osatekijät niin, että valitsee itsenäisesti oikeat ja tarkoituksenmukaiset puhdistus- ja tekstiilienhuoltomenetelmät
Puhdistusmenetelmän valinta ja käyttö	tunnistaa lian laadun ja pintamateriaalin niin, että käyttää tarkoituksenmukaisia puhdistusmenetelmiä	tunnistaa lian laadun ja on perehtynyt kohteen pintamateriaaleihin niin, että valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia puhdistus- ja hoitomenetelmiä	tunnistaa lian laadun ja on perehtynyt kohteen pintamateriaaleihin niin, että valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia puhdistus- ja hoitomenetelmiä ja edistää toiminnallaan asiakastytyväisyyttä
Toiminta-ajatuksen ja yrityskuvan tunteminen	tietää toiminta-ajatuksen ja yrityskuvan merkityksen niin, että edistää ohjeistettuna toiminnallaan asiakassuhteiden jatkumista	tietää toiminta-ajatuksen ja yrityskuvan merkityksen niin, että edistää toiminnallaan asiakassuhteiden jatkumista	tietää toiminta-ajatuksen ja yrityskuvan merkityksen niin, että edistää toiminnallaan asiakassuhteiden jatkumista ja toimii yrittäjämäisesti
Minibaarin täyttäminen	tietää minibaarin täyttämiseen liittyvät ohjeet siten, että osaa ohjeistetusti täyttää ja tarkistaa sen.	tietää minibaarin täyttämiseen liittyvät ohjeet siten, että osaa tarkistaa ja täyttää sen.	tietää minibaarin täyttämiseen liittyvät ohjeet siten, että osaa tarkistaa ja täyttää sen

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu työhönsä myönteisesti	suhtautuu työhön myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu työhön myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työaikoja	noudattaa sovittuja työaikoja ja pääsääntöisesti sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työaikoja ja sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti ammattisanastoa	käyttää työssään ammattisanastoa asiantuntevasti
	toimii kestäväen toimintatavan mukaisesti	toimii kestäväen toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestäväen toimintatavan mukaisesti

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluväliteiden toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää oma-aloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla kerroshoitotehtävissä asiakaskohteessa. Sopivia työympäristöjä ovat esimerkiksi hotellit, kylpylät, viihdekeskukset, lomamökit, lomaosakkeet, erilaiset asuntolat ja majoitusta tarjoavat erilaiset asiakaskohteet. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan vähintään

- ◆ työprosessin hallinta kokonaan
- ◆ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ◆ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ◆ elinikäisen oppimisen avaintaidoista vuorovaikutus ja yhteistyö sekä terveys, turvallisuus ja toimintakyky.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.4.3 Kodin siivous erityistilanteissa

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ suunnittelee työtään kodin toiminnan, palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaan
- ♦ valmistautuu kodin siivoukseen erityistilanteessa
- ♦ tekee kodin siivouksen erityistilanteen edellyttämällä tavalla
- ♦ valitsee ja käyttää siivouksessa tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä ja -aineita
- ♦ valitsee ja käyttää työssä tarvittavia ajanmukaisia siivousvälineitä ja -koneita
- ♦ huolehtii työ- ja asiakasturvallisuudesta
- ♦ noudattaa työssään hygieni- ja jätahuolto-ohjeita
- ♦ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Kodin siivoukseen valmistautuminen erityistilanteessa	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimeja	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimeja	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimeja
	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman	tekee siivoukseen toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan tarpeen ja noudattaen palvelukuvausta tai työohjetta	tekee itsenäisesti siivoukseen toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan tarpeen ja noudattaen palvelukuvausta tai työohjetta
	valitsee siivoukseen menetelmät puhdistusaineet, -välineet ja koneet	valitsee siivoukseen tarkoituksenmukaiset menetelmät siivousaineet, -välineet ja koneet	valitsee itsenäisesti siivoukseen tarkoituksenmukaiset menetelmät siivousaineet, -välineet ja koneet välittämällä ammattimaisen kuvan työstään

Kodin siivouksen toteuttaminen erityistilanteessa	toimii tavanomaisissa palvelutilanteissa asiallisesti	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa edistään asiakassuhteita omalla toiminnallaan
	tekee siivouksen valmiin työsuunnitelman mukaisesti	tekee siivouksen noudattaen tarkoituksenmukaista työjärjestystä ja ottaen huomioon asiakkaan toiminnan	tekee siivouksen itsenäisesti, tavoitteen mukaisessa työjärjestyksessä, ottaen huomioon asiakkaan toiminnan ja muuttaen työskentelyään tarvittaessa
	työskentelee kohtuullisessa ajassa	työskentelee huolellisesti ja kohtuullisessa ajassa ja arvioi työnsä tuloksen	työskentelee huolellisesti ja kohtuullisessa ajassa sekä ajoittaa työtehtävät keskenään asiakaslähtöisesti, joustavasti ja tehokkaasti ja arvioi työnsä tuloksen
Kodin siivouksen päättäminen erityistilanteessa	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvälineet ja -koneet	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvälineet ja -koneet ja huolehtii tarvikkeiden täydennyksestä	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvälineet ja -koneet itsenäisesti ja huolehtii tarvikkeiden täydennyksestä vastuullisesti
	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan
	tekee tarvittavia lopputöitä	tekee vastuullisesti tarvittavat lopputyöt	tekee vastuullisesti tarvittavat lopputyöt ja huolehtii omalta osaltaan palvelukonaisuuden onnistumisesta
Oman toiminnan arviointi	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista.	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista sekä tunnistaa kehittämistarpeita.	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista sekä tunnistaa kehittämistarpeita ja perustelee arviotaan.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Kodin siivouspalvelun sopimusten, työohjeiden ja laadunhallinnan välineiden käyttö	toimii kodin siivouksen palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii siivouksen palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti soveltaen niitä erityistilanteeseen	toimii siivouksen palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti soveltaen niitä asiakkaan muuttuviin tarpeisiin ja erityistilanteeseen
	suhtautuu asiallisesti saamaansa palautteeseen	ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään	pyytää palautetta ja käyttää sitä työnsä ja palvelun kehittämiseen ja saavuttaa sovitun laadun

Kodin siivousmenetelmien, -välineiden ja -koneiden sekä puhdistusaineiden käyttö	tekee siivousta sopivilla siivousmenetelmillä	tekee siivousta sopivilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lian laadun, pintamateriaalin ja työnsä tavoitteen	tekee siivousta itsenäisesti erityistilanteeseen ja työhön parhaiten soveltuvilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lian laadun, pintamateriaalin ja työnsä tavoitteen
	käyttää siivouksessa käytettäviä puhdistusaineita tarkoituksenmukaisesti	käyttää siivouksessa käytettäviä puhdistusaineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden	käyttää siivouksessa käytettäviä puhdistusaineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden ja kestävän toimintatavan
	käyttää siivousvälineitä ja -koneita työturvallisesti.	käyttää siivousvälineitä ja -koneita työturvallisesti ja ergonomisesti.	käyttää siivousvälineitä ja -koneita toimintaperiaatteen mukaan, työturvallisesti ja ergonomisesti.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Asiakkaan toiminnan ja kodin erityistilanteen siivouksen tavoitteen tunteminen	tietää kodin toiminnasta ja erityispiirteistä niin, että saavuttaa kodin erityistilanteen (esim. muutto-, remontti- tai käyttöönotto-siivous, tulipalon tai vesivahingon jälkeinen siivous, allergiasiivous) siivouksen tavoitteen	tietää kodin toiminnan ja erityispiirteet sekä kodin erityistilanteiden siivouksen tavoitteet niin, että tuottaa työssään sovittua laatua	tietää kodin toiminnan ja erityispiirteet sekä kodin erityistilanteiden siivouksen tavoitteet niin, että tuottaa sovitun laadun ja saavuttaa asiakkaan tyytyväisyyden
			toimii joustavasti ja yhteistyössä asiakkaan kanssa
Lian laadun ja pintamateriaalin tunnistaminen	tunnistaa lian laadun ja pintamateriaalin	tunnistaa lian laadun ja pintamateriaalin niin, että valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä erityistilanteisiin	tunnistaa lian laadun ja pintamateriaalin niin, että valitsee ja käyttää itsenäisesti tarkoituksenmukaisia ja taloudellisia siivousmenetelmiä erityistilanteisiin

Puhdistustapahtuman osatekijöiden tunteminen ja käyttö erityistilanteissa	valitsee tarkoituksenmukaiset puhdistusmenetelmät erityistilanteisiin	tietää puhdistustapahtuman osatekijät niin, että valitsee tarkoituksenmukaiset puhdistusmenetelmät erityistilanteisiin	tietää puhdistustapahtuman osatekijät niin, että valitsee itsenäisesti turvalliset ja tarkoituksenmukaiset puhdistusmenetelmät erityistilanteisiin
	valitsee tarkoituksenmukaisen puhdistusaineen erityistilanteisiin	tietää pH:n ja tehoaineiden merkityksen siten, että valitsee tarkoituksenmukaisen puhdistusaineen lian poistamiseen pintamateriaalista erityistilanteissa	tietää pH:n ja tehoaineiden merkityksen siten, että valitsee itsenäisesti tarkoituksenmukaisen puhdistusaineen lian poistamiseen pintamateriaalista erityistilanteissa
Hygieniä- ja jätehuolto-ohjeiden noudattaminen	noudattaa työssään hygieniavaatimuksia ja jätehuoltosuunnitelmaa.	noudattaa työssään hygieniavaatimuksia ja jätehuoltosuunnitelmaa.	noudattaa ja soveltaa itsenäisesti työssään hygieniavaatimuksia ja jätehuoltosuunnitelmaa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu työhönsä myönteisesti	suhtautuu työhön myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu työhön myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työaikoja	noudattaa sovittuja työaikoja ja pääsääntöisesti sopii poikkeamista sovittun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työaikoja ja sopii poikkeamista sovittun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää yleisesti käytettyä ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti yleisesti käytettyä ammattisanastoa	käyttää työssään yleisesti käytettyä ammattisanastoa asiantuntevasti
	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestävän toimintatavan mukaisesti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvuorituksen toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää omaaloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla siivoustehävissä asiakaskodissa (yksityiskodit, palveluasunnot), johon tehdään erityistilanteeseen sopiva siivous esimerkiksi muutto-, remontti- tai käyttöönotto siivous, tulipalon tai vesivahingon jälkeinen siivous tai allergiasiivous. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ◆ työprosessin hallinta kokonaan
- ◆ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ◆ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ◆ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.4.4 Kodin teknisten laitteiden käytönohjaus

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ suunnittelee työtään asiakkaan tarpeiden mukaan
- ♦ valmistautuu työskentelemään asiakkaan kodissa
- ♦ ohjaa asiakasta kodissa olevien atk-laitteiden ja tavallisimpien ohjelmien käytössä
- ♦ ohjaa asiakasta kodissa olevan viihde-elektroniikan asentamisessa ja käytössä
- ♦ ohjaa asiakasta kodissa olevien pienlaitteiden ja kodinkoneiden käytössä
- ♦ huolehtii laitteiden toimivuudesta asiakkaan toiveen ja tarpeen mukaan
- ♦ noudattaa työ- ja asiakasturvallisuutta
- ♦ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oman toiminnan suunnittelu	valmistautuu asiakkaan avustamiseen	valmistautuu asiakkaan avustamiseen neuvottelemalla asiakkaan kanssa ohjauksen tarpeesta	valmistautuu itsenäisesti avustamiseen neuvottelemalla asiakkaan kanssa ohjauksen tarpeesta
Käytönohjaukseen valmistautuminen	ottaa ohjeistettuna selvää laitteiden käyttöohjeista	ottaa selvää laitteiden käyttöohjeista	ottaa omatoimisesti selvää laitteiden käyttöohjeista
	ottaa ohjeistettuna selvää tarvittavien lisä- tai varaosien saatavuudesta	ottaa selvää tarvittavien lisä- tai varaosien saatavuudesta	ottaa omatoimisesti selvää tarvittavien lisä- tai varaosien saatavuudesta
	ottaa ohjeistettuna selvää asiakaskodin tietoverkko-kaapeloinnista	ottaa tarvittaessa selvää asiakaskodin tietoverkko-kaapeloinnista	ottaa tarvittaessa omatoimisesti selvää asiakaskodin tietoverkkokaapeloinnista

Asiakkaan ohjaaminen atk-laitteiden käytössä	ohjaa asiakasta tietokoneen peruskäytössä (avaaminen, tiedostojen etsiminen)	ohjaa asiakasta tietokoneen peruskäytössä ja tavallisimpien ohjelmien käyttämisessä	ohjaa itsenäisesti asiakasta tietokoneen peruskäytössä ja ohjelmien käyttämisessä asiakkaan toiveen mukaan
	ohjaa asiakasta internetyhteyden avaamisessa ja käytössä (modeemin käyttö, sivujen selaaminen)	ohjaa asiakasta internetyhteyden avaamisessa ja käytössä	ohjaa itsenäisesti asiakasta internetyhteyden avaamisessa ja käytössä
	selvittää esiin tulleet ongelmatilanteet avustettuna (toinen työntekijä/esimies)	selvittää esiin tulleet ongelmatilanteet avustettuna (toinen työntekijä/esimies)	selvittää ongelmatilanteet omatoimisesti (esim. palvelun tarjoajan teknisen tuen avulla)
	ohjaa asiakasta turvalliseen internetin käyttöön (tietoturvan hankkiminen, verkko-kaupoissa asiointi)	ohjaa asiakasta turvalliseen internetin käyttöön	ohjaa itsenäisesti ja aktiivisesti asiakasta turvalliseen internetin käyttöön
	ohjaa asiakasta netiketin noudattamiseen	ohjaa asiakasta netiketin noudattamiseen	ohjaa itsenäisesti ja aktiivisesti asiakasta netiketin noudattamiseen
Asiakkaan ohjaaminen viihde-elektronikan käytössä	ohjaa toisen apuna asiakasta digiviritimen ja/tai DVD-laitteen asennuksessa ja käyttövalmiiksi saattamisessa	ohjaa asiakasta digiviritimen ja/tai DVD-laitteen asennuksessa ja käyttövalmiiksi saattamisessa	ohjaa itsenäisesti asiakasta digiviritimen ja/tai DVD-laitteen asennuksessa ja käyttövalmiiksi saattamisessa
	ohjaa asiakasta viihde-elektronikkalaitteen tai laitteiden käytössä (kaukosäätimen käyttö, tallentaminen)	ohjaa asiakasta viihde-elektronikkalaitteen tai laitteiden käytössä	ohjaa itsenäisesti asiakasta viihde-elektronikka laitteen tai laitteiden käytössä
Asiakkaan ohjaaminen kodin pienlaitteiden ja kodinkoneiden käytössä	ohjaa asiakasta kodin pienlaitteiden (matkapuhelin, musiikkisoittimet) ja kodinkoneiden (pesukoneet, liedet, mikroaaltouunit) käyttämisessä	ohjaa asiakasta kodin pienlaitteiden ja kodinkoneiden käyttämisessä	ohjaa itsenäisesti asiakasta kodin pienlaitteiden ja kodinkoneiden käyttämisessä

Toiminnan loppuunsaattaminen ja oman työn arviointi	siivoaa jälkensä	siivoaa jälkensä	siivoaa jälkensä ja pyrkii toiminnallaan välttämään jätteen muodostumista
	varmistaa, että asiakas on saanut tarvitsemansa opastuksen	varmistaa että asiakas on saanut tarvitsemansa opastuksen ja selvittää tarvittaessa lisätietojen tai -avun saamisen	varmistaa itsenäisesti, että asiakas on saanut tarvitsemansa opastuksen ja selvittää tarvittaessa lisätietojen tai -avun saamisen
	antaa asiakkaalle ohjeita laitteen tai palvelun itsestä käyttöä varten	antaa asiakkaalle ohjeita laitteen tai palvelun itsestä käyttöä varten huomioiden asiakkaan taidot	antaa asiakkaalle ohjeita laitteen tai palvelun itsestä käyttöä varten huomioiden asiakkaan tieto- ja taitotason ja ennakoiden mahdollisia ongelmatilanteita
	arvioi ohjaustehtävän onnistumista.	arvioi ohjaustehtävän onnistumista ja kehittää työtään palautteen perusteella.	arvioi ohjaustehtävän onnistumista ja kehittää työtään palautteen perusteella.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Työympäristön sääntöjen hallinta	toimii työympäristön toimintaohjeiden mukaisesti	toimii työympäristön toimintaohjeiden mukaisesti	tuntee työympäristön toimintaohjeen ja työskentelee sen mukaan itsenäisesti soveltaa toimintaohjeita asiakkaan muuttuviin tarpeisiin
Atk-laitteiden käyttö	hallitsee tarvittavien atk-laitteiden käyttöohjeita	hallitsee tarvittavien atk-laitteiden käyttöohjeet	hallitsee tarvittavien atk-laitteiden käyttöohjeet ja soveltaa niitä ohjaamisessa itsenäisesti
	käyttää tietokonetta ja kotona käytettäviä oheislaitteita	käyttää tietokonetta ja kotona käytettäviä oheislaitteita niin, että ohjaa asiakasta niiden käytössä	käyttää tietokonetta ja kotona käytettäviä oheislaitteita niin, että ohjaa sujuvasti asiakasta niiden käytössä
	käyttää yleisimpiä tietokoneohjelmia ja sovelluksia niin, että ohjaa asiakasta niiden käytössä	käyttää yleisimpiä tietokoneohjelmia ja sovelluksia niin, että ohjaa asiakasta niiden käytössä	käyttää monipuolisesti eri tietokoneohjelmia ja sovelluksia niin, että ohjaa sujuvasti asiakasta niiden käytössä

Kodin viihde-elektroniikkalaitteiden käyttö	hallitsee tarvittavien viihde-elektroniikkalaitteiden käyttöohjeet	hallitsee tarvittavien viihde- elektroniikkalaitteiden käyttöohjeet	hallitsee tarvittavien viihde- elektroniikkalaitteiden käyttöohjeet ja soveltaa niitä opastamistyössä itsenäisesti
	käyttää yleisimpiä kodin viihde- elektroniikkalaitteita	käyttää yleisimpiä kodin viihde- elektroniikkalaitteita niin, että ohjaa asiakasta niiden käytössä	käyttää monipuolisesti kodin viihde- elektroniikkalaitteita niin, että ohjaa asiakasta niiden käytössä
Kodin laitteiden käyttö	hallitsee kodin koneiden käyttöohjeet	hallitsee tarvittavien kodin koneiden käyttöohjeet	hallitsee tarvittavien kodin koneiden käyttöohjeet ja soveltaa niitä ohjaamisessa itsenäisesti
	käyttää yleisimpiä kodinkoneita ja pienlaitteita	käyttää yleisimpiä ja ajanmukaisia kodinkoneita ja pienlaitteita niin, että ohjaa asiakasta niiden käytössä	käyttää monipuolisesti yleisimpiä ja ajanmukaisia kodinkoneita ja pienlaitteita niin, että ohjaa asiakasta niiden käytössä
	hallitsee yleisiä kodinlaitteiden käyttöön liittyviä turvallisuus- ja taloudellisuustekijöitä.	hallitsee yleiset kodinlaitteiden käyttöön liittyvät turvallisuus- ja taloudellisuustekijät.	hallitsee yleiset kodinlaitteiden käyttöön liittyvät turvallisuus- ja taloudellisuustekijät.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Tietoturvan tunteminen	hallitsee tietoturvan käytännön sovellukset	hallitsee tietoturvan käytännön sovellukset	hallitsee tietoturvan periaatteet ja käytännön sovellukset
Kuluttajasuojan tunteminen	tietää kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet sekä tietää, mistä saa tietoa ja apua kuluttaja-asioissa	neuvoo asiakasta kuluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvissä asioissa	neuvoo itsenäisesti asiakasta kuluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvissä asioissa
	tietää laitteiden ja koneiden takuukäytännön.	tietää laitteiden ja koneiden takuukäytännön ja opastaa asiakasta sen hyödyntämisessä.	tietää laitteiden ja koneiden takuukäytännön ja opastaa itsenäisesti asiakasta sen hyödyntämisessä.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu työhönsä myönteisesti	suhtautuu työhön myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu työhön myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työaikoja	noudattaa sovittuja työaikoja ja pääsääntöisesti sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työaikoja ja sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää työssään pääsääntöisesti yleisesti käytettyä ammattisanastoa	käyttää työssään yleisesti käytettyä ammattisanastoa	käyttää työssään yleisesti käytettyä ammattisanastoa
	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestävän toimintatavan mukaisesti

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta sekä pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvälitteisen toteutumisen ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää oma-aloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa ohjaamalla asiakasta kodin teknisissä laitteissa esimerkiksi asiakaskodeissa (yksityiskodit, palveluasunnot) tai kodinomaisissa laitoksissa (hoivakodit, vanhainkodit, palvelukeskukset). Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan vähintään

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidoista vuorovaikutus ja yhteistyö, ammattietiikka ja terveys, turvallisuus ja toimintakyky.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.4.5 Monikulttuurisessa asiakaskohteessa työskentely

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ◆ suunnittelee ja valmistautuu työtehtäviinsä
- ◆ työskentelee puhdistuspalvelu- tai avustamistehtävissä muussa kuin oman kulttuuritaustansa mukaisessa perheessä tai monikulttuurisessa asiakaskohteessa
- ◆ toimii vuorovaikutuksessa eri kulttuurin edustajien kanssa
- ◆ käyttää työssään tarkoituksenmukaisia menetelmiä
- ◆ noudattaa työ- ja asiakasturvallisuutta ja muita työhön liittyviä säädöksiä
- ◆ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Asiakkaan kanssa toimiminen	arvostaa omaa kulttuuriaan ja suhtautuu suvaitsevaisesti eri kulttuureja edustaviin ihmisiin ja heidän tapoihinsa	arvostaa omaa kulttuuriaan ja suhtautuu suvaitsevaisesti eri kulttuureja edustaviin ihmisiin ja heidän tapoihinsa	arvostaa omaa kulttuuriaan ja suhtautuu suvaitsevaisesti eri kulttuureja edustaviin ihmisiin ja heidän tapoihinsa
	toimii asiallisesti tavanomaisissa palvelutilanteissa perheissä tai asiakaskoh-teissa	toimii hienotunteisesti, asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa perheissä tai asiakaskohteissa	toimii hienotunteisesti, asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa perheissä tai asiakaskohteissa edistäen asiakassuhteita omalla toiminnallaan
	kunnioittaa asiakkaan toiveita ja ottaa ohjeistettuna huomioon asiakkaan kulttuuriin liittyviä tapoja ja sääntöjä työssään	kunnioittaa asiakkaan toiveita ja ottaa huomioon asiakkaan kulttuuriin liittyviä tapoja ja sääntöjä työssään	kunnioittaa asiakkaan toiveita ja ottaa itsenäisesti huomioon asiakkaan kulttuuriin liittyviä tapoja ja sääntöjä työssään

Puhdistuspalvelu- tai avustamistehtäviin valmistautuminen	toimii valmiin työsuunnitelman mukaan	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan tarpeen ja noudattaen palvelukuvausta tai työohjetta	tekee itsenäisesti toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan tarpeen ja noudattaen palvelukuvausta tai työohjetta
	pukeutuu asiakaskohteen ja työtilanteen mukaisella tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimia	pukeutuu asiakaskohteen ja työtilanteen mukaisella tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimia	pukeutuu asiakaskohteen ja työtilanteen mukaisella tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimia
	varaa ohjeiden mukaan tarvittavat välineet ja tarvikkeet työtään varten	varaa välineet ja tarvikkeet työtään varten	varaa omatoimisesti välineet ja tarvikkeet työtään varten ottaen huomioon taloudellisuuden
Puhdistuspalvelu- tai avustamistehtävissä toimiminen	tekee ohjeiden mukaan puhdistuspalvelu- tai avustamistehtäviä	tekee puhdistuspalvelu- tai avustamistehtäviä	tekee omatoimisesti palvelusopimuksen mukaan puhdistuspalvelu- tai avustamistehtäviä
	toimii ohjattuna asiakkaan kulttuurin tapojen ja sääntöjen mukaan	toimii asiakkaan kulttuurin tapojen ja sääntöjen mukaan	toimii luontevasti asiakkaan kulttuurin tapojen ja sääntöjen mukaan ja edistää omalla toiminnallaan yhdenvertaisuuden ja asiakkaan hyvinvoinnin toteutumista
	työskentelee saavuttaen sopimuksen mukaisen lopputuloksen	työskentelee kohtuullisessa ajassa ja saavuttaa sopimuksen mukaisen lopputuloksen	tekee työnsä itsenäisesti kohtuullisessa ajassa ja kustannustietoisesti ja saavuttaa sopimuksen mukaisen lopputuloksen
Puhdistuspalvelu- tai avustamistehtävän päättäminen	huolehtii puhdistuspalvelu- tai avustamistehtävään kuuluvista lopputöistä	huolehtii sovitusti puhdistuspalvelu- tai avustamistehtävään kuuluvista lopputöistä	huolehtii omatoimisesti ja huolellisesti puhdistuspalvelu- tai avustamistehtävään kuuluvista lopputöistä
	suhtautuu asiallisesti saamaansa palautteeseen	ottaa palautetta sovitusti toiminnastaan ja muuttaa toimintaansa palautteen perusteella	ottaa omatoimisesti palautetta toiminnastaan ja kehittää toimintaansa palautteen perusteella
	arvioi monikulttuurisen asiakastilanteen vuorovaiikutusta ja työn lopputulosta.	arvioi sovitusti monikulttuurisen asiakastilanteen vuorovaiikutusta ja työn lopputulosta.	arvioi omatoimisesti monikulttuurisen asiakastilanteen vuorovaiikutusta ja työn lopputulosta.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Palvelusopimuksen tunteminen	noudattaa valmista työsuunnitelmaa	tuntee palvelusopimuksen sisällön ja toimii sen mukaisesti	tuntee palvelusopimuksen sisällön ja toimii sen mukaan itsenäisesti
Puhdistuspalvelu- tai avustamistehtävän menetelmien käyttö	käyttää työssä tarvittavia menetelmiä, aineita, välineitä ja laitteita.	valitsee ja käyttää ohjeiden mukaan työssä tarvittavia menetelmiä aineita, välineitä ja laitteita tarkoituksenmukaisesti.	valitsee ja käyttää itsenäisesti työssä tarvittavia menetelmiä aineita, välineitä ja laitteita monipuolisesti ja soveltaa ammatillisia tietojaan.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Kulttuurien tunteminen	tietää asiakaskohteen kulttuurin tai kulttuurien keskeisiä vuorovaikutustapoja ja käyttäytymissääntöjä (sanaton viestintä ja sukupuolten välinen tasa-arvo) ja toimii ohjeistettuna niitä kunnioittaen	tietää eri kulttuurien keskeisiä arvoja, vuorovaikutustapoja ja käyttäytymissääntöjä ja toimii niitä kunnioittaen	tietää eri kulttuurien keskeisiä arvoja, vuorovaikutustapoja ja käyttäytymissääntöjä ja toimii niitä kunnioittaen
	tietää työn, kodin, perheen ja elämänkaaren vaiheiden merkityksen asiakkaiden kulttuurissa niin, että toimii ohjeistettuna asiakaskohteessa asiallisesti	tietää työn, kodin, perheen ja elämänkaaren vaiheiden merkityksen asiakkaiden kulttuurissa niin, että toimii asiakaskohteessa asiallisesti	tietää työn, kodin, perheen ja elämänkaaren vaiheiden merkityksen asiakkaiden kulttuurissa niin, että toimii asiakaskohteessa luontevasti
	tietää eri kulttuurien ruokailuun, puhtauteen, puukeutumiseen ja henkilökohittaiseen koskemattomuuteen liittyvät tavat ja säännöt niin, että toimii ohjeistettuna palvelutilanteessa asiallisesti	tietää eri kulttuurien ruokailuun, puhtauteen, puukeutumiseen ja henkilökohittaiseen koskemattomuuteen liittyvät tavat ja säännöt niin, että toimii palvelutilanteessa asiallisesti	tietää eri kulttuurien ruokailuun, puhtauteen, puukeutumiseen ja henkilökohittaiseen koskemattomuuteen liittyvät tavat ja säännöt niin, että toimii palvelutilanteessa luontevasti
	tietää pakolaisuuden ja kulttuurisokin ilmenemis- muodot vuorovaikutuksessa ja käyttäytymisessä jokapäiväisessä elämässä niin, että toimii ohjeistettuna palvelutilanteessa asiallisesti	tietää pakolaisuuden ja kulttuurisokin ilmenemis- muodot vuorovaikutuksessa ja käyttäytymisessä jokapäiväisessä elämässä niin, että toimii palvelutilanteessa asiallisesti	tietää pakolaisuuden ja kulttuurisokin ilmenemis- muodot vuorovaikutuksessa ja käyttäytymisessä jokapäiväisessä elämässä niin, että toimii palvelutilanteessa luontevasti

Suomalaisen lainsäädännön ja työkuultuurin tunteminen	tietää ajantasaisen yhdenvertaisuutta ja ulkomaalaisten ja maahanmuuttajan asemaa määrittävää lainsäädäntöä niin, että toimii ohjeistettuna palvelutilanteissa asiallisesti	tietää ajantasaisen yhdenvertaisuutta ja ulkomaalaisten ja maahanmuuttajan asemaa määrittävän lainsäädännön niin, että toimii palvelutilanteissa asiallisesti	tietää ajantasaisen yhdenvertaisuutta, ulkomaalaisten ja maahanmuuttajan asemaa määrittävän lainsäädännön niin, että toimii palvelutilanteissa asianmukaisesti ja luontevasti
	tuntee suomalaista työkuultuuria ja tietää työtä määrittävää lainsäädäntöä niin, että toimii työssään sen mukaan.	tuntee suomalaista työkuultuuria ja tietää työtä määrittävän lainsäädännön niin, että toimii työssään sen mukaan.	tuntee suomalaisen työkuultuurin ja tietää työtä määrittävän lainsäädännön niin, että toimii työssään sen mukaan.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu työhönsä myönteisesti	suhtautuu työhönsä myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu työhönsä myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työaikoja	noudattaa sovittuja työaikoja ja pääsääntöisesti sopii poikkeamista sovittun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työaikoja ja sopii poikkeamista sovittun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestävän toimintatavan mukaisesti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvälitteisen toteutumisen ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää oma-aloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla puhdistuspalvelu- tai avustamistehtävissä monikulttuurisissa kodeissa tai asiakaskohteissa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.4.6 Perhejuhlapalvelut

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ suunnittelee vierastarjoilun asiakkaan tilaamaan perhejuhlaan
- ♦ valmistaa tilaisuuden luonteeseen sopivia tarjottavia
- ♦ järjestee tilan perhejuhlaa varten asiakkaan toiveen mukaan
- ♦ neuvoo asiakasta tarvittaessa astioiden, kattaustekstiilien ja kalusteiden vuokraamisessa
- ♦ noudattaa työ- ja asiakasturvallisuutta
- ♦ noudattaa työssään hygieni- ja jätahuolto-ohjeita
- ♦ noudattaa asiakkaan kanssa sovittua budjettia
- ♦ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Kodin perhejuhlan sekä oman työskentelyn suunnittelu	suunnittelee tilaisuudet asiakkaan kanssa	suunnittelee tilaisuudet asiakkaan kanssa	suunnittelee tilaisuudet asiakkaan kanssa ja tekee toteuttamiskelpoisia ehdotuksia
	suunnittelee ohjeistettuna tarjottavat tuotteet asiakkaan tilauksen mukaan	suunnittelee tarjottavat tuotteet asiakkaan tilauksen mukaan	suunnittelee tarjottavat tuotteet asiakkaan tilauksen mukaan ja noudattaa asiakkaan asettamaa budjettia
	varmistaa, että tarvikkeita on riittävästi	varmistaa, että tarvikkeita on riittävästi, ja tarvittaessa neuvoo asiakasta niiden vuokraamisessa	varmistaa omatoimisesti että tarvikkeita on riittävästi, ja tarvittaessa neuvoo asiakasta niiden vuokraamisessa

Kodin perhejuhlan sekä oman työskentelyn suunnittelu	työskentelee saamansa työsuunnitelman mukaisesti	tekee tilaisuuteen toteuttamiskelpoisen oman työnsä työsuunnitelman, joka sisältää tarjottavien tuotteiden valmistuksen ja muun työskentelyn suunnittelun	tekee omatoimisesti tilaisuuteen toteuttamiskelpoisen oman työnsä työsuunnitelman, joka sisältää tarjottavien tuotteiden valmistuksen ja muun työskentelyn suunnittelun
Tilan järjesteleminen	järjestelee tilan sisustusta tilaisuutta varten tarkoituksenmukaiseksi	järjestelee tilan sisustusta asiakkaan toiveen ja tilaisuuden mukaiseksi	järjestelee omatoimisesti tilan sisustusta asiakkaan toiveen ja tilaisuuden mukaiseksi ja tekee toteuttamiskelpoisia ehdotuksia
Tarjottavien tuotteiden valmistaminen ja esillelaitto	pukeutuu hygieniavaatimusten mukaisesti ja tilanteeseen sopivalla tavalla	pukeutuu hygieniavaatimusten mukaisesti ja tilanteeseen sopivalla tavalla	pukeutuu hygieniavaatimusten mukaisesti ja tilanteeseen sopivalla tavalla
	valmistaa tarjottavat tuotteet	valmistaa tarjottavat tuotteet työsuunnitelman mukaan	valmistaa tarjottavat tuotteet työsuunnitelman mukaan ja muuttaa suunnitelmaa tarvittaessa joustavasti sovittua budjettia noudattaen
	ajoiittaa työtehtävät ja työskentelee kohtuullisessa ajassa siten, että tarjottavat tuotteet ovat sovittuna aikana valmiita	ajoiittaa eri työtehtävät keskenään tarkoituksenmukaisesti ja työskentelee huolellisesti kohtuullisessa ajassa siten, että tarjottavat tuotteet ovat sovittuna aikana valmiita ja hyvälaatuisia	ajoiittaa eri työtehtävät keskenään tarkoituksenmukaisesti ja työskentelee joustavasti myös muuttuvissa tilanteissa ja työskentelee huolellisesti kohtuullisessa ajassa siten, että tarjottavat tuotteet ovat sovittuna aikana valmiita ja hyvälaatuisia
	arvioi tarjottavien tuotteiden onnistuneisuutta	arvioi tarjottavien tuotteiden makua ja laatua	arvioi tarjottavien tuotteiden makua ja laatua ja tekee tarvittavat muutokset
	tekee pöydän kattauksen ja laittaa tarjottavat esille	tekee pöydän kattauksen, laittaa tarjottavat esille ja tarjoilee tarvittaessa asiakkaan toiveiden mukaan	tekee pöydän kattauksen kauniisti ja huolellisesti, laittaa tarjottavat esille ja tarjoilee tarvittaessa asiakkaan toiveiden mukaan osallistuu omatoimisesti vieraista huolehtimiseen sovittulla tavalla

Työskentelyn päättäminen	pakkaa ruoat ohjeistettuna asiakkaan toiveen mukaan	pakkaa ruoat asiakkaan toiveen mukaan	pakkaa ruoat asiakkaan toiveen mukaan
	puhdistaa ja laittaa paikalleen käyttämänsä välineet, koneet, laitteet ja astiat ja siistii työympäristön	puhdistaa ja laittaa paikalleen käyttämänsä välineet, koneet, laitteet ja astiat ja siistii työympäristön	puhdistaa ja laittaa paikalleen käyttämänsä välineet, koneet, laitteet ja astiat ja siistii työympäristön omatoimisesti
	palauttaa tilan alkuperäiseen järjestykseen	palauttaa tilan alkuperäiseen järjestykseen asiakkaan toiveen mukaan	palauttaa itsenäisesti tilan alkuperäiseen järjestykseen asiakkaan toiveen mukaan
	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeen mukaan	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeen mukaan	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeen mukaan
Oman toiminnan arviointi	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista.	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista keräten asiakkailta palautetta sekä tunnistaa kehittämistarpeita.	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista keräten asiakkailta palautetta sekä tunnistaa kehittämistarpeita ja perustelee arviotaan.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Tilausmääräyksen tunteminen	tuntee tilausmääräyksen sisällön ja toimii ohjeistettuna sen mukaan	tuntee tilausmääräyksen sisällön ja toimii sen mukaan	tuntee tilausmääräyksen sisällön ja toimii itsenäisesti sen mukaan
Ruoanvalmistuksen menetelmien- ja välineiden käyttö	valmistaa ohjeen mukaan tarjottavia tuotteita niille soveltuvilla ruoanvalmistusmenetelmillä	valmistaa tarjottavia tuotteita niille soveltuvilla ruoanvalmistusmenetelmillä	valmistaa omatoimisesti tarjottavia tuotteita niille soveltuvilla ruoanvalmistusmenetelmillä
	käyttää työsuunnitelmansa edellyttämiä työympäristön/keittiön työvälineitä, koneita ja laitteita	käyttää työsuunnitelmansa edellyttämiä työympäristön/keittiön työvälineitä, koneita ja laitteita	käyttää työsuunnitelmansa edellyttämiä työympäristön/keittiön työvälineitä, koneita ja laitteita omatoimisesti
Raaka-aineiden käyttö	käyttää sopivia elintarvikkeita sekä käsittelee, varastoi ja säilyttää ohjattuna niitä valmistuksen eri vaiheissa asianmukaisesti	valitsee ja käyttää sopivia elintarvikkeita taloudellisesti sekä käsittelee, varastoi ja säilyttää niitä valmistuksen eri vaiheissa asianmukaisesti	valitsee ja käyttää itsenäisesti sopivia elintarvikkeita taloudellisesti sekä käsittelee, varastoi ja säilyttää niitä valmistuksen eri vaiheissa asianmukaisesti
Tarjoiluastioiden ja välineiden käyttö	käyttää ohjeen mukaan tekstiilejä, tarjoiluastioita ja -välineitä tarjottavien esillelaitossa.	valitsee ja käyttää tilaisuuteen sopivia tekstiilejä, tarjoiluastioita ja -välineitä tarjottavien esillelaitossa.	valitsee ja käyttää tilaisuuteen sopivia, kattausmateriaaleja, tekstiilejä, tarjoiluastioita ja -välineitä monipuolisesti tarjottavien esillelaitossa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Ostopalveluiden käyttäminen	tietää joitakin paikkakunnalla toimivia perhejuhlia järjestäviä yrityksiä ja yhteisöjä	tietää paikkakunnalla toimivia perhejuhlan järjestämisessä tarpeellisia tarvikkeita (astioita, kattaustekstiilejä ym.), laitteita tai palveluja vuokraavia tai välittäviä yrityksiä ja yhteisöjä ja neuvoo asiakasta tarvittaessa ostopalvelun käyttämisessä	tietää paikkakunnalla toimivia perhejuhlan järjestämisessä tarpeellisia tarvikkeita, laitteita tai palveluja vuokraavia tai välittäviä yrityksiä ja yhteisöjä ja neuvoo tarvittaessa asiakasta omatoimisesti ostopalvelun käyttämisessä
Suomalaisen juhla- rinteen tarjoilujen ja teemojen tunteminen	tietää yleisimpiä eri perhe- ja kausijuhlissa tyypillisesti tarjottavia tuotteita niin, että valitsee tarjottavat	tietää eri perhe- ja kausijuhlissa tyypillisesti tarjottavia tuotteita niin, että valitsee sopivat tarjottavat	tietää eri perhe- ja kausijuhlissa tyypillisesti tarjottavia tuotteita niin, että valitsee sopivat tarjottavat asiakkaan toiveen mukaan
	tietää yleisimpiä eri perhe- ja kausijuhliin liittyviä teemoja niin, että koristelee tarvittaessa tilan	tietää eri perhe- ja kausijuhliin liittyviä teemoja niin, että koristelee tarvittaessa tilan noudattaen juhlien tapakulttuuria ja asiakkaan toivetta	tietää eri perhe- ja kausijuhliin liittyviä teemoja niin, että koristelee tarvittaessa tilan itsenäisesti noudattaen juhlien tapakulttuuria ja asiakkaan toivetta
Kustannustehokas ja tuloksellinen toiminta	toimii ohjeistettuna taloudellisesti.	ottaa huomioon kustannukset valmistaessaan tarjottavia tuotteita sovittujen hinta- ja laatuavoitteiden mukaan.	ottaa huomioon kustannukset valmistaessaan tarjottavia tuotteita sovittujen hinta- ja laatuavoitteiden mukaan omatoimisesti
			huolehtii omalta osaltaan tilaisuuden kustannusten pysymisestä sovitussa budjetissa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu työhönsä myönteisesti	suhtautuu työhönsä myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu työhönsä myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työaikoja	noudattaa sovittuja työaikoja ja pääsääntöisesti sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työaikoja ja sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää työssään pääsääntöisesti yleisesti käytettyä ammattisanastoa	käyttää työssään yleisesti käytettyä ammattisanastoa	käyttää työssään yleisesti käytettyä ammattisanastoa asiantuntevasti
	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii itsenäisesti kestävän toimintatavan mukaisesti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvaitteen toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää oma-aloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla asiakkaan tilaaman perhejuhlan suunnittelu-, valmistus- ja tarjoilutehtävissä asiakaskohteessa. Sopivia työympäristöjä ovat esimerkiksi asiakaskodit (yksityiskodit, palveluasunnot) tai asiakkaan varaamat muut tilat. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.4.7 Pienlemmikkieläinten hoidossa avustaminen

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ valmistautuu asiakkaan pienlemmikkieläinten päivittäishoitoon
- ♦ huolehtii pienlemmikkieläinten ruokkimisesta asiakkaan ohjeen mukaan
- ♦ huolehtii pienlemmikkieläimistä ja niiden tilojen puhtaudesta asiakkaan ohjeen mukaan
- ♦ huolehtii pienlemmikkieläinten tarpeen mukaisesta muusta hoidosta asiakkaan ohjeen mukaan
- ♦ valitsee ja käyttää puhdistukseen ja hoitoon liittyviä sopivia välineitä ja tarvikkeita
- ♦ puhdistaa käyttämänsä välineet sekä muut tarvikkeet ja siistii työympäristön
- ♦ noudattaa eläinsuojelusäädöksiä
- ♦ noudattaa työturvallisuutta
- ♦ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oman toiminnan suunnittelu	suunnittelee työnsä ohjeistettuna	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan ohjeet, toiveet ja eläinsuojelusäädöksen ohjeet	tekee omatoimisesti toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan ohjeet ja toiveet sekä eläinsuojelusäädöksen ohjeet
Työhön valmistautuminen	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää tarvittavia suojaamia	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää tarvittavia suojaamia	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla sekä valitsee ja käyttää omatoimisesti tarvittavia suojaamia
	valitsee ohjeistettuna pienlemmikkieläinten päivittäishoidossa tarvittavat välineet ja tarvikkeet	valitsee tarkoituksenmukaiset pienlemmikkieläinten päivittäishoidossa tarvittavat välineet ja tarvikkeet	valitsee omatoimisesti tarkoituksenmukaiset pienlemmikkieläinten päivittäishoidossa tarvittavat välineet ja tarvikkeet
Lemmikkieläimen hoidossa avustaminen	avustaa asiakasta pienlemmikkieläinten päivittäishoidossa	avustaa asiakasta pienlemmikkieläinten päivittäishoidossa	avustaa itsenäisesti asiakasta pienlemmikkieläinten päivittäishoidossa
	hoitaa asiakkaan pienlemmikkieläimiä ohjeistettuna turvallisesti ja vastuullisesti	hoitaa asiakkaan pienlemmikkieläimiä turvallisesti ja vastuullisesti	hoitaa omatoimisesti asiakkaan pienlemmikkieläimiä turvallisesti ja vastuullisesti
Lopputöiden tekeminen	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä välineet ja tarvikkeet	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä välineet ja tarvikkeet	puhdistaa, huoltaa ja järjestää omatoimisesti paikoilleen käyttämänsä välineet ja tarvikkeet
	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaisesti	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaisesti	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaisesti ja välttää työskentelyssään jätteiden syntymistä mahdollisuuksien mukaan
Oman toiminnan arviointi	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista sekä perustelee arvioitaan
	ottaa vastaan palautetta asiallisesti.	ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään.	pyytää palautetta ja käyttää sitä toimintansa kehittämiseen.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Lemmikkieläimen hoitosopimuksen tunteminen	toimii sopimuksen ja työsuunnitelman mukaisesti	toimii sopimuksen ja työsuunnitelman mukaisesti	toimii itsenäisesti sopimuksen mukaisesti
	suhtautuu asiallisesti saamaansa palautteeseen	ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään	pyytää palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään sekä käyttää saamansa palautteen työnsä kehittämiseen
Lemmikkieläinten hoidossa käytettävien menetelmien, välineiden ja tarvikkeiden käyttö	hoitaa ohjeen mukaan asiakkaan pienlemmikkieläimiä tarkoituksenmukaisilla menetelmillä, välineillä ja tarvikkeilla.	hoitaa asiakkaan pienlemmikkieläimiä tarkoituksenmukaisilla menetelmillä, välineillä ja tarvikkeilla.	hoitaa omatoimisesti asiakkaan pienlemmikkieläimiä tarkoituksenmukaisilla menetelmillä, välineillä ja tarvikkeilla.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä 2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Lemmikkieläinten hoitoon vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen	tunnistaa tavallisimmat pienlemmikkieläimet ja niiden lajinmukaiseen hoitoon sekä käyttäytymiseen liittyviä piirteitä	tunnistaa tavallisimmat pienlemmikkieläimet ja niiden lajinmukaiseen hoitoon sekä käyttäytymiseen liittyvät piirteet	tunnistaa tavallisimmat pienlemmikkieläimet ja niiden lajinmukaiseen hoitoon sekä käyttäytymiseen liittyvät piirteet
Eläinsuojelusäädösten tunteminen	tietää työhönsä liittyviä eläinsuojelusäädöksiä siten, että ohjeistettuna noudattaa niitä.	tietää työhönsä liittyviä eläinsuojelusäädöksiä siten, että noudattaa niitä.	tietää työhönsä liittyviä eläinsuojelusäädöksiä siten, että noudattaa niitä ja tunnistaa mahdollisia epäkohtia.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa palvelutilanteissa itsenäisesti mutta tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa palvelutilanteissa oma-aloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa palvelutilanteissa oma-aloitteisesti ja omatoimisesti, oppii niistä ja pyrkii löytämään asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu työhönsä myönteisesti	suhtautuu työhön myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu työhön myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee alan tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan toisilta

Oppiminen ja ongelmanratkaisu	hakee apua ongelmatilanteissa	toimii ongelmatilanteissa ohjeen mukaan	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä	toimii asiakkaan ja eläimen toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä	toimii asiakkaan ja eläimen toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii omatoimisesti tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
	noudattaa sovittuja työaikoja	noudattaa sovittuja työaikoja ja pääsääntöisesti sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työaikoja ja sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti.	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti.	toimii omatoimisesti kestävän toimintatavan mukaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa avustamalla asiakasta pienlemmikkieläimen hoidossa asiakaskodeissa, kodinomaisissa laitoksissa, lemmikkieläinten hoitokodeissa tai lemmikkieläinmyymälöissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan vähintään

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidoista oppiminen ja ongelmanratkaisu sekä vuorovaikutus ja yhteistyö.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.4.8 Piha-alueen ja huonekasvien hoito

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ valmistautuu piha-alueen tai parvekkeen ja huonekasvien hoitotehtäviin palvelusopimuksen mukaan
- ♦ tekee piha-alueen tai parvekkeen ja huonekasvien hoitotehtäviä
- ♦ valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia huonekasvien hoitomenetelmiä ja -aineita
- ♦ valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia piha- ja parvekekalusteiden hoitomenetelmiä ja -aineita
- ♦ valitsee ja käyttää työssä tarvittavia huonekasvien sekä piha-alueen ja parvekkeen hoitoon liittyviä käsityövälineitä ja laitteita
- ♦ noudattaa työ- ja asiakasturvallisuutta
- ♦ puhdistaa käyttämänsä käsityövälineet ja laitteet ja siistii työympäristön.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
I. Työprosessin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Huonekasvien ja piha-alueen tai parvekkeen hoitotehtäviin valmistautuminen	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimia toimii työohjeen mukaisesti	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimia tekee toteuttamiskelpoisen suunnitelman huonekasvien ja pihan tai parvekkeen hoidosta ottaen huomioon asiakkaan tarpeen ja noudattaen sopimusta tai työohjetta	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimia tekee toteuttamiskelpoisen suunnitelman huonekasvien ja pihan tai parvekkeen hoidosta ottaen huomioon asiakkaan tarpeen ja noudattaen sopimusta tai työohjetta

Huonekasvien ja piha-alueen tai parvekkeen hoito	toimii tavanomaisissa palvelutilanteissa asiallisesti	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa edistään asiakassuhteita omalla toiminnallaan
	hoitaa huonekasveja valmiin suunnitelman mukaisesti	hoitaa huonekasveja noudattaen tarkoituksenmukaista työjärjestystä ottaen huomioon asiakkaan toiminnan	hoitaa huonekasveja itsenäisesti, tavoitteen mukaisessa työjärjestyksessä ottaen huomioon asiakkaan toiminnan ja muuttaen työskentelyään tarvittaessa
	tekee piha-alueen tai parvekkeen hoitotehtäviä valmiin suunnitelman mukaisesti	tekee piha-alueen tai parvekkeen hoitotehtäviä noudattaen tarkoituksenmukaista työjärjestystä ja ottaen huomioon asiakkaan toiminnan	tekee piha-alueen tai parvekkeen hoitotehtäviä itsenäisesti, tavoitteen mukaisessa työjärjestyksessä ja ottaen huomioon asiakkaan toiminnan sekä muuttaen työskentelyään tarvittaessa
	huoltaa ohjeistettuna piha- ja parvekekalusteita	huoltaa piha- ja parvekekalusteita	huoltaa itsenäisesti piha- ja parvekekalusteita
	työskentelee saavuttaen työn tavoitteen	työskentelee huolellisesti, kohtuullisessa ajassa ja arvioi työnsä tuloksen	työskentelee huolellisesti, kohtuullisessa ajassa sekä ajoittaa työtehtävät keskenään asiakaslähtöisesti, joustavasti ja tehokkaasti ja arvioi työnsä tuloksen
Jälkitöiden tekeminen	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä välineet ja laitteet	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä välineet ja laitteet ja huolehtii huoltotilan siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä välineet ja laitteet oma-toimisesti sekä huolehtii huoltotilan siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä vastuullisesti
	toimii kestäväen toimintatavan mukaan	toimii kestäväen toimintatavan mukaan	toimii omatoimisesti kestäväen toimintatavan mukaan
	tekee tarvittavia jälkitöitä.	tekee vastuullisesti tarvittavat jälkityöt.	tekee vastuullisesti tarvittavat jälkityöt ja huolehtii omalta osaltaan palvelukonaisuuden onnistumisesta.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Huonekasvien ja piha-alueen tai parvekkeen hoitoon liittyvien sopimusten ja työohjeiden käyttö	toimii sopimuksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii sopimuksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii sopimuksen ja työohjeiden mukaisesti soveltaen niitä asiakkaan muuttuviin tarpeisiin
	suhtautuu saamaansa palautteeseen asiallisesti	ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään	pyytää palautetta ja käyttää sitä työnsä kehittämiseen
Huonekasvien ja piha-alueen tai parvekkeen hoidossa käytettävien materiaalien, menetelmien, aineiden, käsityövälineiden ja laitteiden käyttö	hoitaa kohteen huonekasveja tarkoituksenmukaisilla välineillä ja menetelmillä	hoitaa kohteen huonekasveja tarkoituksenmukaisilla välineillä ja menetelmillä	hoitaa itsenäisesti kohteen huonekasveja tarkoituksenmukaisilla välineillä ja menetelmillä
	tekee piha-alueen tai parvekkeen hoitotehtäviä käsityövälineillä ja laitteilla	tekee piha-alueen tai parvekkeen hoitotehtäviä tarkoituksenmukaisilla käsityövälineillä ja laitteilla	tekee omatoimisesti piha-alueen tai parvekkeen hoitotehtäviä tarkoituksenmukaisilla käsityövälineillä ja laitteilla
	käyttää turvallisesti käsityövälineitä ja laitteita.	käyttää turvallisesti käsityövälineitä ja laitteita ja vastaa omalta osaltaan niiden puhtaudesta	käyttää käsityövälineitä ja laitteita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ja vastaa omalta osaltaan niiden puhtaudesta
	käyttää turvallisesti aineita ja materiaaleja.	käyttää turvallisesti tarkoituksenmukaisia aineita ja materiaaleja.	käyttää itsenäisesti ja turvallisesti tarkoituksenmukaisia aineita ja materiaaleja ja ottaa huomioon kestäväen toimintatavan.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Kasvutekijöiden tunteminen	tietää huonekasvien kasvutekijät niin, että hoitaa ohjeistettuna niitä tarkoituksenmukaisesti	tietää huonekasvien kasvutekijät niin, että hoitaa niitä tarkoituksenmukaisesti	tietää huonekasvien kasvutekijät niin, että hoitaa niitä tarkoituksenmukaisesti, omatoimisesti ja kestäväen toimintatavan mukaisesti
	tietää kasvutekijät niin, että istuttaa ja hoitaa kausikukkia	tietää kasvutekijät niin, että vastaa omalta osaltaan kausikukkien istuttamisesta ja hoitamisesta	tietää kasvutekijät niin, että istuttaa ja hoitaa omatoimisesti kausikukkia

Huonekasvien ja kausikukkien tunteminen	on tietoinen kohteen huonekasveista ja tavallisimmista kausikukista niin, että käyttää tarkoituksenmukaisia välineitä, aineita, menetelmiä ja laitteita niiden hoidossa	on perehtynyt kohteen huonekasveihin ja tavallisiin kausikukkiin niin, että valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia välineitä, aineita, menetelmiä ja laitteita niiden hoidossa	on perehtynyt kohteen huonekasveihin ja tavallisiin kausikukkiin niin, että valitsee omatoimisesti ja käyttää tarkoituksenmukaisia välineitä, aineita, menetelmiä ja laitteita niiden hoidossa
Lannoitteiden tunteminen	tietää lannoitteiden ravinnepitoisuuden merkityksen niin, että valitsee ohjeistettuna tarkoituksenmukaisen lannoitteen ja käyttää niitä ohjattuna turvallisesti.	tietää lannoitteiden ravinnepitoisuuden merkityksen niin, että valitsee tarkoituksenmukaisen lannoitteen ja käyttää niitä turvallisesti.	tietää lannoitteiden ravinnepitoisuuden merkityksen niin, että valitsee omatoimisesti tarkoituksenmukaisen lannoitteen ja käyttää niitä turvallisesti ja kestävästi toimintatavan mukaisesti.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu työhönsä myönteisesti	suhtautuu työhönsä myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu työhönsä myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Ammattietiikka	toimii kestävästi toimintatavan mukaisesti	toimii kestävästi toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestävästi toimintatavan mukaisesti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvaitteen toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää omaaloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla huonekasvien ja piha-alueen/parvekkeen hoitotehtävissä esimerkiksi asiakaskodeissa (yksityiskodit, palveluasunnot), kodinomaisissa laitoksissa (hoivakodit, vanhainkodit, palvelukeskukset), päiväkodeissa, hyvinvointi- ja matkailuyrityksissä tai majoitusliikkeissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan vähintään

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidoista oppiminen ja ongelmanratkaisu, ammattietiikka ja terveys, turvallisuus ja toimintakyky.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.4.9 Siivouspalvelut erityiskohteessa

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ suunnittelee työtään ja valmistautuu työhönsä palvelukuvauksen, työohjeiden ja asiakkaan tarpeiden mukaan
- ♦ noudattaa tilojen siivouksesta annettuja ohjeita sekä mahdollisia lainsäädännön määräyksiä
- ♦ tekee ylläpitosiivousta kohteessa, jossa tavoitteena on tavallista korkeampi puhtaustaso
- ♦ valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä ja -aineita
- ♦ valitsee ja käyttää työssä tarvittavia, ajanmukaisia siivousvälineitä ja -koneita
- ♦ raportoi työstään ja tekee tarvittavat puhtaussmittaukset tai varmistaa työnsä lopputuloksen sovitulla tavalla
- ♦ vastaa omalta osaltaan työ- ja asiakasturvallisuudesta
- ♦ tekee sovitut lopputyöt ja raportoi työnsä tilanteen vaatimalla tavalla
- ♦ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Työskentelyn suunnittelu ja työhön valmistautuminen	pukeutuu määräysten tai ohjeiden mukaisesti ja käyttää tarvittavia suojaimia	pukeutuu määräysten tai ohjeiden mukaisesti ja käyttää tarvittavia suojaimia	pukeutuu määräysten tai ohjeiden mukaisesti ja käyttää tarvittavia suojaimia
	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon mahdolliset lainsäädännön määräykset	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon mahdolliset lainsäädännön määräykset sekä ohjeet	tekee omatoimisesti toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon mahdolliset lainsäädännön määräykset sekä ohjeet
	valitsee siivousmenetelmät, -aineet, -välineet ja -koneet	valitsee tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät, -aineet, -välineet ja -koneet	valitsee omatoimisesti tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät, -aineet, -välineet ja -koneet välittämättä ammattimaisen kuvan työstään
	varustaa siivousvaunuun siivousaineet, -välineet ja koneet työtään varten	varustaa siivousvaunuun siivousaineet, -välineet ja koneet työtään varten	varustaa siivousvaunuun omatoimisesti siivousaineet, -välineet ja koneet työtään varten asianmukaisesti
Korkeamman puhtaustason tilojen siivoaminen	toimii tavanomaisissa palvelutilanteissa asiallisesti	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa edistäen asiakassuhteita omalla toiminnallaan
	työskentelee kohteen ylläpitosiivouksessa valmiin työsuunnitelman mukaan	tekee kohteen ylläpitosiivouksen noudattaen tarkoituksenmukaista työjärjestystä ottaen huomioon määräykset ja asiakkaan toiminnan	tekee kohteen ylläpitosiivouksen tarkoituksenmukaisessa työjärjestyksessä ottaen huomioon määräykset ja asiakkaan toiminnan ja muuttaen työskentelyään tarvittaessa
	saavuttaa halutun lopputuloksen	työskentelee kohtuullisessa ajassa, saavuttaa halutun lopputuloksen, tarkistaa työnsä lopputuloksen	työskentelee kohtuullisessa ajassa saavuttaa halutun lopputuloksen, tarkistaa ja arvioi omatoimisesti työnsä lopputuloksen

Korkeamman puhtaustason tilojen siivouksen lopputyöt ja laadunvarmistus	raportoi työstään ohjeistetuna sovitulla tavalla	raportoi työstään ja tekee tarvittavat puhtaustmittaukset tai varmistaa työnsä lopputuloksen onnistumisen sovitulla tavalla	raportoi työstään ja tekee tarvittavat puhtaustmittaukset tai varmistaa työnsä lopputuloksen onnistumisen sovitulla tavalla
	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvälineet ja -koneet	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvälineet ja -koneet ja huolehtii huoltotilan siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä siivousvälineet ja -koneet omatoimisesti ja huolehtii huoltotilan siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä vastuullisesti
	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan.	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan.	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Palvelukuvauksen ja työohjeiden sekä laadunhallinnan välineiden käyttö	toimii palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti, soveltaen niitä asiakkaan muuttuviin tarpeisiin
	käyttää kohteessa käytettäviä puhtaustmittausvälineitä tai muita laadunhallinnan välineitä	käyttää kohteessa käytettäviä puhtaustmittausvälineitä tai muita laadunhallinnan välineitä sovitulla tavalla	käyttää omatoimisesti kohteessa käytettäviä puhtaustmittausvälineitä tai muita laadunhallinnan välineitä sovitulla tavalla
	suhtautuu saamaansa palautteeseen asiallisesti	ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään	pyytää palautetta ja käyttää sitä työnsä kehittämiseen saavuttaen sovitun laadun
Siivousmenetelmien ja siivousaineiden käyttö	tekee kohteen ylläpitosiivousta kohteeseen sopivilla, tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä	tekee kohteen ylläpitosiivousta kohteeseen sopivilla, tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lainsäädännön määräykset sekä lian laadun, pintamateriaalin ja työnsä tavoitteen	tekee kohteen ylläpitosiivousta omatoimisesti työhön parhaiten soveltuvilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lainsäädännön määräykset sekä lian laadun, pintamateriaalin, työnsä tavoitteen ja taloudellisuuden
	käyttää siivouksessa käytettäviä siivousaineita tarkoituksenmukaisesti	käyttää siivouksessa käytettäviä siivousaineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden	käyttää siivouksessa käytettäviä siivousaineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden ja kestäväen toimintatavan

Siivousvälineiden ja koneiden käyttö	käyttää siivousvälineitä tarkoituksenmukaisesti	käyttää siivousvälineitä tarkoituksenmukaisesti ja ergonomisesti	käyttää siivousvälineitä tarkoituksenmukaisesti, monipuolisesti, ergonomisesti ja taloudellisesti mahdollistaen parhaan työtuloksen
	käyttää kohteessa käytettäviä siivouskoneita turvallisesti.	käyttää kohteessa käytettäviä siivouskoneita turvallisesti ja ergonomisesti.	käyttää kohteessa käytettäviä siivouskoneita toimintaperiaatteen mukaan turvallisesti, ergonomisesti ja taloudellisesti mahdollistaen parhaan työtuloksen
			keventää työtään tarkoituksenmukaisilla siivousväline- ja konevalinnoilla.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Lainsäädännön määräysten ja siivouksen tavoitteen tunteminen	tietää lainsäädännön määräyksistä ja kohteen siivoukselle asettamista erityisvaatimuksista ja tavoitteista niin, että saavuttaa työn tavoitteen	tietää lainsäädännön määräykset ja kohteen siivoukselle asettamat erityisvaatimukset sekä siivouksen tavoitteet niin, että saavuttaa työn tavoitteen	tietää lainsäädännön määräykset ja kohteen siivoukselle asettamat erityisvaatimukset sekä siivouksen tavoitteet niin, että tuottaa sovitun laadun ja saavuttaa asiakkaan tyytyväisyyden
	toimii yhteistyössä asiakkaan kanssa niin, että saavuttaa halutun lopputuloksen	toimii yhteistyössä asiakkaan kanssa niin, että saavuttaa halutun lopputuloksen	toimii joustavasti ja yhteistyössä asiakkaan ja työyhteisön kanssa ottaen huomioon organisaation tai yrityksen toiminta-ajatuksen
Lian laadun tunnistaminen ja pintamateriaalin tunteminen	tunnistaa lian laadun ja on perehtynyt kohteen pintamateriaaleihin niin, että käyttää tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä	tunnistaa lian laadun ja on perehtynyt kohteen pintamateriaaleihin niin, että valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä	tunnistaa lian laadun ja on perehtynyt kohteen pintamateriaaleihin niin, että valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä edistään toiminnallaan pintamateriaalin säilymistä

Siivouksen osatekijöiden tunteminen	valitsee tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät	tietää siivouksen osatekijät niin, että valitsee tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät	tietää siivouksen osatekijät niin, että valitsee itsenäisesti tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät
	valitsee tarkoituksenmukaisen siivousaineen kohteen ylläpitosiivoukseen.	tietää siivousaineiden pH:n ja keskeisimpien tehoaineiden merkityksen niin, että valitsee tarkoituksenmukaisen aineen kohteen ylläpitosiivoukseen	tietää siivousaineiden pH:n ja tehoaineiden merkityksen niin, että valitsee omatoimisesti tarkoituksenmukaisen aineen kohteen ylläpitosiivoukseen
	perehtyy käytettävien siivousaineiden käyttöturvallisuustiedotteisiin.	on perehtynyt hyvin käyttämiensä siivousaineiden käyttöturvallisuustiedotteisiin.	tuntee käyttämiensä siivousaineiden käyttöturvallisuustiedotteet ja hyödyntää niiden ohjeita työssään.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu työhönsä myönteisesti	suhtautuu työhön myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu työhön myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työaikoja	noudattaa sovittuja työaikoja ja pääsääntöisesti sopii poikkeamista sovittun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työaikoja ja sopii poikkeamista sovittun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti ammattisanastoa	käyttää työssään ammattisanastoa asiantuntevasti
	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestävän toimintatavan mukaisesti
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvaihtoehtojen toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää oma-aloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla ylläpitosisivoustehtävissä asiakaskohteessa, jossa on tavoitteena tavallista korkeampi puhtaustaso. Sopivia työympäristöjä ovat esimerkiksi uimahallit, kylpylät, elintarviketeollisuuden tuotantotilat, elintarvikekaupat, laboratoriot, hoitolaitokset sekä muut vastaavat tilat. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.4.10 Sosiaali- ja terveydenhuollon laitosten puhdistuspalvelut

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ◆ suunnittelee työtään ja valmistautuu työhönsä palvelukuvauksen, työohjeiden ja asiakkaan tarpeiden mukaan
- ◆ ylläpitää kohteessa sovittua hygieniatasoa ja tekee infektioiden torjumiseksi tarvittavat toimenpiteet
- ◆ noudattaa annettuja hygieniaohteita työssään
- ◆ valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä ja -aineita
- ◆ valitsee ja käyttää työssä tarvittavia ajanmukaisia siivousvälineitä ja -koneita
- ◆ tekee ruokahuoltotehtäviä ja tuntee erityisruokavaliot
- ◆ tekee vuodehuoltotehtäviä sekä liinavaate- ja pyykkihuoltotehtäviä
- ◆ tekee erilaisia huoltotehtäviä, kuten apu- ja hoitovälineiden huoltamista
- ◆ neuvoo ja ohjaa asiakasta sovitulla tavalla
- ◆ vastaa omalta osaltaan työ- ja asiakasturvallisuudesta.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Työskentelyn suunnittelu ja työhön valmistautuminen	pukeutuu kohteessa käytävään työasuun ja käyttää ohjeiden mukaisia suojaimia	pukeutuu kohteessa käytävään työasuun ja käyttää ohjeiden mukaisia suojaimia	pukeutuu kohteessa käytävään työasuun ja käyttää ohjeiden mukaisia suojaimia
	toimii valmiin työsuunnitelman mukaan ja noudattaa työturvallisuutta	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan tarpeen ja noudattaen palvelukuvausta tai työohjetta ja työturvallisuutta	tekee itsenäisesti toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan tarpeen ja noudattaen palvelukuvausta tai työohjetta ja työturvallisuutta
	valitsee menetelmät ja varustaa siivousvaunuun ylläpitosiivoukseen puhdistusaineet ja -välineet sekä koneet	valitsee menetelmät ja varustaa siivousvaunuun ylläpitosiivoukseen tarkoituksenmukaiset siivousaineet, -välineet ja koneet	valitsee menetelmät ja varustaa siivousvaunuun itsenäisesti ylläpitosiivoukseen tarkoituksenmukaiset siivousaineet, -välineet ja koneet välittäen ammattimaisen kuvan työstään
	valmistautuu ruokahuolto- tohteriin ja toimii hyvää hygieniasaamista noudattaen	valmistautuu ruokahuolto- tohteriin ja toimii johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti hyvää hygieniasaamista noudattaen	valmistautuu ruokahuolto- tohteriin omatoimisesti ja toimii johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti hyvää hygieniasaamista noudattaen
Ruokahuolto- tohteriin toteuttaminen	työskentelee hygieenisesti ruokahuolto- tohteriin	työskentelee hygieenisesti ruokahuolto- tohteriin	työskentelee hygieenisesti ja itsenäisesti ruokahuolto- tohteriin
	laittaa tarjottavat esille tai jakaa ohjeistettuna ruokaa, mutta tarvitsee ohjeistusta oikean ruokavalion toteutumisen varmistamisessa	laittaa tarjottavat esille tai jakaa ruokaa organisaation jakelujärjestelmän mukaan varmistaen, että asiakkaan ruokavalio toteutuu turvallisesti	laittaa tarjottavat esille tai jakaa ruokaa organisaation jakelujärjestelmän mukaan varmistaen, että asiakkaan ruokavalio toteutuu turvallisesti, ja tarkkailee erityisruokavalioiden toteutumista sekä pyytää tarvittaessa apua virheiden välttämiseksi

Ylläpitosiivouksen toteuttaminen	toimii tavanomaisissa palvelutilanteissa asiallisesti	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti ja rauhallisesti erilaisissa palvelutilanteissa	toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti sekä rauhallisesti erilaisissa palvelutilanteissa edistään asiakassuhteita omalla toiminnallaan
	työskentelee työryhmän jäsenenä tai parin kanssa ja suhtautuu työtehtäviinsä ja työyhteisöön positiivisesti	työskentelee työryhmän jäsenenä tai parin kanssa ja suhtautuu työtehtäviinsä positiivisesti edistään omalla toiminnallaan yhteistyötä	työskentelee joustavasti työryhmän jäsenenä tai parin kanssa ja suhtautuu työtehtäviinsä positiivisesti edistään omalla toiminnallaan yhteistyötä sekä suhtautuu rauhallisesti yllättäviin tilanteisiin ja muuttaa työjärjestyksiä niiden mukaisesti
	tekee ylläpitosiivouksen valmiin työsuunnitelman mukaisesti	tekee ylläpitosiivouksen noudattaen tarkoituksenmukaista työjärjestystä ja ottaen huomioon asiakkaan toiminnan	tekee ylläpitosiivouksen itsenäisesti tavoitteen mukaisessa työjärjestyksessä ottaen huomioon asiakkaan toiminnan ja muuttaen työskentelyään tarvittaessa
	työskentelee kohtuullisessa ajassa ja arvioi työnsä tuloksen	työskentelee huolellisesti kohtuullisessa ajassa ja arvioi työnsä tuloksen	työskentelee huolellisesti kohtuullisessa ajassa ja ajoittaa työtehtävät keskenään asiakaslähtöisesti, joustavasti ja tehokkaasti sekä arvioi työnsä tuloksen
	toimii laatutavoitteiden sekä kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii sovitujen laatutavoitteiden sekä kestävän toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti sovitujen laatutavoitteiden sekä kestävän toimintatavan mukaisesti
	arvioi yhteistyössä kestävän toimintatavan vaikutusta asiakkaalle ja yritykselle tai organisaatiolle	arvioi yhteistyössä kestävän toimintatavan vaikutusta asiakkaalle ja yritykselle tai organisaatiolle	arvioi kestävän toimintatavan vaikutusta asiakkaalle ja yritykselle tai organisaatiolle
Vuodehuolto-, liinavaate- ja pyykkihuoltotehtävien toteuttaminen	tekee tarvittavia vuodehuoltotehtäviä sekä liinavaate- ja pyykkihuoltotehtäviä ja noudattaa ohjattuna niistä annettuja ohjeita	tekee vuodehuoltotehtäviä sekä liinavaate- ja pyykkihuoltotehtäviä noudattaen niistä annettuja ohjeita	tekee itsenäisesti vuodehuoltotehtävät sekä liinavaate- ja pyykkihuoltotehtävät laadukkaasti ja kustannustietoisesti ja noudattaen niistä annettuja ohjeita
Hoitovälineiden huoltaminen	huoltaa ohjeistettuna apu- ja hoitovälineitä ja käyttää huoltamisessa tarvittavia välineitä, laitteita ja koneita	huoltaa apu- ja hoitovälineitä käyttäen huoltamisessa tarvittavia välineitä, laitteita ja koneita	huoltaa omatoimisesti apu- ja hoitovälineitä käyttäen huoltamisessa tarvittavia välineitä, laitteita ja koneita työturvallisesti

Työtehtävien päättäminen	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä välineet ja -koneet sekä ilmoittaa vioista	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä välineet ja -koneet ja huolehtii huoltotilan ja keittiön siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä sekä ilmoittaa vioista	puhdistaa, huoltaa ja järjestää paikoilleen käyttämänsä välineet ja -koneet itsenäisesti ja huolehtii huoltotilan ja keittiön siisteydestä ja tarvikkeiden täydennyksestä vastuullisesti sekä ilmoittaa vioista
	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan	käsittelee jätteet jätehuolto-ohjeiden mukaan
	tekee tarvittavia jälkitöitä.	tekee vastuullisesti tarvittavat jälkityöt.	tekee vastuullisesti tarvittavat jälkityöt ja huolehtii omalta osaltaan palvelukonaisuuden onnistumisesta.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Palvelukuvauksen ja työ- ja hygieniaohjeiden sekä laadunhallinnan välineiden käyttö	toimii siivouksen palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii siivouksen palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti	toimii siivouksen palvelukuvauksen ja työohjeiden mukaisesti soveltaen niitä muuttuviin tilanteisiin
	toimii hygieniaohjeiden ja -määräysten mukaisesti	toimii hygieniaohjeiden ja -määräysten mukaisesti	toimii hygieniaohjeiden ja -määräysten mukaisesti
	suhtautuu asiallisesti saamaansa palautteeseen	ottaa vastaan palautetta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa ja työskentelyään	pyytää palautetta ja käyttää sitä työnsä ja palvelun kehittämiseen ja saavuttaa sovitun laadun
Ruokahuoltotehtävissä tarvittavien raaka-aineiden, välineiden, laitteiden ja koneiden käyttö	käyttää ja puhdistaa työn edellyttämiä keittiön työvälineitä ja koneita noudattaen työturvallisuutta	käyttää ja puhdistaa työsuunnitelmansa edellyttämiä keittiön työvälineitä ja koneita ohjeen mukaan noudattaen työturvallisuutta ja ergonomiaa	käyttää ja puhdistaa omatoimisesti työsuunnitelmansa edellyttämiä keittiön työvälineitä ja koneita noudattaen työturvallisuutta ja ergonomiaa
	käsittelee raaka-aineita ruokahuoltotehtävien eri vaiheissa ohjeiden mukaan	käsittelee, varastoi ja säilyttää raaka-aineita ruokahuoltotehtävien eri vaiheissa ohjeen mukaan	käsittelee, varastoi ja säilyttää raaka-aineita omatoimisesti ohjeiden mukaan ruokahuoltotehtävien eri vaiheissa

Siivousmenetelmien, -välineiden ja -koneiden sekä puhdistusaineiden käyttö	tekee ylläpitosiivousta tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä	tekee ylläpitosiivousta tarkoituksenmukaisilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lian laadun, pintamateriaalin ja työnsä tavoitteen	tekee ylläpitosiivousta itenäisesti työhön parhaiten soveltuvilla siivousmenetelmillä ottaen huomioon lian laadun, pintamateriaalin ja työnsä tavoitteen
	käyttää puhdistus- ja desinfektioaineita tarkoituksenmukaisesti	käyttää puhdistus- ja desinfektioaineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden	käyttää puhdistus- ja desinfektioaineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden ja kestävän toimintatavan
	käyttää työssä tarvittavia välineitä ja -koneita turvallisesti.	käyttää työssä tarvittavia välineitä ja -koneita turvallisesti ja ergonomisesti.	käyttää työssä tarvittavia välineitä ja -koneita toimintaperiaatteen mukaan, taloudellisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Asiakkaan toiminnan, työ- ja hygieniaohjeiden ja siivouksen tavoitteen tunteminen	tietää asiakaskohteen toiminnan niin, että saavuttaa siivouspalvelun tavoitteen	tietää asiakaskohteen toiminnan, työohjeet ja siivouksen tavoitteet niin, että tuottaa sovittua laatua	tietää asiakaskohteen toiminnan, työohjeet ja siivouksen tavoitteet niin, että tuottaa sovitun laadun ja saavuttaa asiakkaan tyytyväisyyden
	toimii hygieniaohjeiden mukaisesti ja onnistuu ylläpitämään hyvää hygienia-atasoa	tietää hygieniaohjeiden sisällön ja merkityksen työssään niin, että ylläpitää hyvää hygienia-atasoa	tietää hygieniaohjeiden sisällön ja merkityksen työssään sekä tartuntatauti-ten leviämistavat niin, että ylläpitää hyvää hygienia-atasoa ja osallistuu omalta osaltaan tartuntatauti-ten leviämisen estämiseen
	toimii yhteistyössä asiakkaan kanssa niin, että saavuttaa ohjattuna halutun lopputuloksen	toimii yhteistyössä asiakkaan kanssa niin, että saavuttaa halutun lopputuloksen	toimii joustavasti ja yhteistyössä asiakkaan ja työyhteisön kanssa ottaen huomioon organisaation tai yrityksen toiminta-ajatuksen

Ravitsemussuosituksen ja erityisruokavalioiden tunteminen	tuntee ravitsemussuosituksen ja erityisruokavaliot niin, että ohjeistettuna varmistaa asiakkaiden ruokavalioiden toteutumisen	tuntee ravitsemussuosituksen ja erityisruokavaliot niin, että varmistaa asiakkaiden ruokavalioiden toteutumisen	tuntee ravitsemussuosituksen ja erityisruokavaliot niin, että varmistaa asiakkaiden ruokavalioiden turvallisen toteutumisen ja havaitsee ajoissa mahdolliset virheet sekä tiedottaa niistä ruuanjakelusta vastaaville henkilöille
Apu- ja hoitovälineiden sekä liinavaate- ja pyykinhuolto-ohjeiden tunteminen	tietää huollettavat apu- ja hoitovälineet niin, että huoltaa välineet tarkoituksenmukaisesti	tietää huollettavat apu- ja hoitovälineet sekä niiden tarvitsemat huoltotoimenpiteet ja huoltokierron niin, että huoltaa välineet tarkoituksenmukaisesti	tietää huollettavat apu- ja hoitovälineet sekä niiden tarvitsemat huoltotoimenpiteet ja huoltokierron niin, että huoltaa välineet tarkoituksenmukaisesti, taloudellisesti ja kestävästi toimintatavan mukaisesti sekä havainnoi mahdolliset virheelliset välineet ja ilmoittaa korjaustarpeista eteenpäin
	tietää liinavaate- ja pyykinhuolto-ohjeet niin, että toimittaa ne huollettavaksi	tietää liinavaate- ja pyykinhuolto-ohjeet ja niiden huoltokierron niin, että toimittaa ne tarkoituksenmukaisesti huollettavaksi	tietää liinavaate- ja pyykinhuolto-ohjeet ja niiden huoltokierron niin, että toimittaa ne tarkoituksenmukaisesti huollettavaksi
Lian laadun tunnistaminen ja pintamateriaalin tunteminen	tunnistaa lian laadun ja on tietoinen pintamateriaaleista niin, että käyttää tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä	tunnistaa lian laadun ja on perehtynyt kohteen pintamateriaaleihin niin, että valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä	tunnistaa lian laadun ja on perehtynyt kohteen pintamateriaaleihin niin, että valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia siivousmenetelmiä edistämällä pintamateriaalin säilymistä
Siivouksen osatekijöiden tunteminen	valitsee tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät	tietää siivouksen osatekijät niin, että valitsee tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät	tietää siivouksen osatekijät niin, että valitsee itsenäisesti tarkoituksenmukaiset siivousmenetelmät
	valitsee tarkoituksenmukaisen siivousaineen kohteen ylläpitosiivoukseen	tietää siivousaineiden pH:n ja keskeisimpien tehoaineiden merkityksen niin, että valitsee tarkoituksenmukaisen aineen kohteen ylläpitosiivoukseen	tietää siivousaineiden pH:n ja tehoaineiden merkityksen niin, että valitsee omatoimisesti tarkoituksenmukaisen aineen kohteen ylläpitosiivoukseen
	perehtyy käytettävien siivousaineiden käyttöturvatiedoiksi	on perehtynyt käyttämiensä siivousaineiden käyttöturvatiedoiksi	tuntee käyttämiensä siivousaineiden käyttöturvatiedot ja hyödyntää niiden ohjeita työssään

Jätehuolto-ohjeiden noudattaminen	noudattaa työssään jätehuoltosuunnitelmaa.	noudattaa työssään jätehuoltosuunnitelmaa.	noudattaa ja soveltaa itsenäisesti työssään jätehuoltosuunnitelmaa.
-----------------------------------	--	--	---

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjausta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu alaan ja työhön myönteisesti	suhtautuu alaan myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu alaan myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee alan tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen, huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja tuo rakentavasti esille erilaisia näkökantoja
	tekee vastuullaan olevat tehtävät niin, että tarvitsee ajoittain ohjeistusta	tekee vastuullaan olevat työt huolellisesti	toimii vastuullisesti työssään ja tukee ja auttaa muita sekä ottaa työssään huomioon seuraavan työvaiheen ja työntekijän

Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii pääsääntöisesti poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työtä koskevia sääntöjä ja työaikoja sekä sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti ammattisanastoa	käyttää työssään ammattisanastoa asiantuntevasti
	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluvaihtoehtojen toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää omaaloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla puhtaanapito ja muissa palvelutehtävissä asiakaskohteessa, jossa työkokonaisuuteen kuuluu vuodehuoltotehtäviä, ruokahuoltotehtäviä ja erilaisia apu- ja hoitovälineiden huoltotehtäviä. Sopivia työympäristöjä ovat esimerkiksi sairaaloiden, terveyskeskusten ja muiden vastaavien hoitolaitosten vuodeosastot. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan

- ◆ työprosessin hallinta kokonaan
- ◆ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ◆ työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- ◆ elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.4.11 Vaatteiden ja tekstiilien huolto

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja

- ♦ suunnittelee vaatteiden ja tekstiilien huoltotehtävät ja noudattaa toimipaikan ohjeita
- ♦ esikäsittelee ja lajittelee pyykin
- ♦ pesee ja kuivattaa asiakkaiden pyykkiä
- ♦ huoltaa asiakaskohteessa olevia muita tekstiilejä
- ♦ valitsee ja käyttää työssään tarkoituksenmukaisia tekstiilien pesu- ja hoitoainetta, -menetelmiä ja -koneita
- ♦ jälkikäsittelee tekstiilejä tarkoituksenmukaisilla menetelmillä
- ♦ lähettää pyykin pesulaan ja vastaanottaa pesulasta tulevan pyykin
- ♦ huolehtii tekstiilien ja vaatteiden säilytyksestä omalta osaltaan
- ♦ noudattaa työturvallisuutta
- ♦ arvioi omaa toimintaansa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Tekstiilihuoltotehtäviin valmistautuminen	ajoiittaa ohjeen mukaan tekstiilihuoltotehtäviä ja työvuoronsa muita tehtäviä	ajoiittaa tekstiilihuoltotehtäviä ja työvuoronsa muita tehtäviä	ajoiittaa tekstiilihuoltotehtävät ja työvuoronsa muut tehtävät keskenään joustavaksi kokonaisuudeksi
	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla ja käyttää tarvittavia suojaimia	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla, käyttää tarvittavia suojaimia ja toimii annetun ohjeen mukaan	pukeutuu tilanteeseen sopivalla tavalla, käyttää tarvittavia suojaimia

Pyykin lajittelu ja käsittely	lajittelee ja esikäsittelee pestävän pyykin	lajittelee ja esikäsittelee pestävän pyykin hoito-ohjeen ja pesutarpeen mukaan	lajittelee ja esikäsittelee itsenäisesti pestävän pyykin hoito-ohjeen ja pesutarpeen mukaan
	lähettää ohjeistettuna pestävän pyykin pesulaan	lähettää pestävän pyykin ohjeen mukaan pesulaan	lähettää itsenäisesti pestävän pyykin sovitulla tavalla pesulaan
	toimii tavanomaisissa palvelutilanteissa asiallisesti	työskentelee kohtuullisessa ajassa ja toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa	työskentelee huolellisesti ja kohtuullisessa ajassa sekä toimii asiakaslähtöisesti ja ystävällisesti erilaisissa palvelutilanteissa edistäen asiakassuhteita omalla toiminnallaan
Pyykin peseminen ja kuivattaminen	pesee ja kuivattaa pyykin hoito-ohjeen mukaan	pesee ja kuivattaa pyykin hoito-ohjeen mukaan	pesee ja kuivattaa pyykin itsenäisesti hoito-ohjeen mukaan
	työskentelee hygieenisessä työjärjestyksessä ja arvioi pyykinpesutulosta	noudattaa hygieenisestä työjärjestyksestä annettuja ohjeita ja arvioi pyykinpesutuloksen	työskentelee hygieenisessä työjärjestyksessä ja arvioi pyykinpesutuloksen
Tekstiilien käsittely	jälkikäsittelee tavanomaiset tekstiilit ja saavuttaa tarkoituksenmukaisen lopputuloksen	jälkikäsittelee tekstiilit ohjeiden mukaan niin, että lopputulos on hyvä, ja työskentelee kohtuullisessa ajassa	jälkikäsittelee tekstiilit itsenäisesti niin, että lopputulos on viimeistelty ja laadukas
	työskentelee ohjattuna taloudellisesti	työskentelee tehokkaasti ja taloudellisesti	ottaa vastuuta työprosessin etenemisestä ja työskentelee tehokkaasti ja taloudellisesti
Tekstiilien säilyttäminen	huolehtii ohjeiden mukaan tekstiilien asianmukaisesta säilytyksestä	huolehtii tekstiilien asianmukaisesta säilytyksestä	huolehtii omatoimisesti tekstiilien asianmukaisesta säilytyksestä
Pesulasta tulevan pyykin käsittely	vastaanottaa pesulasta tulevan pyykin ja huolehtii ohjeistettuna sen asianmukaisesta säilytyksestä	vastaanottaa ja tarkistaa pesulasta tulevan pyykin ja huolehtii sen asianmukaisesta säilytyksestä	vastaanottaa ja tarkistaa pesulasta tulevan pyykin laadun ja määrän ja huolehtii omatoimisesti sen asianmukaisesta säilytyksestä
Oman toiminnan arviointi	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista.	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista sekä tunnistaa kehittämistarpeita.	arvioi omaa toimintaansa ja työn onnistumista sekä tunnistaa kehittämistarpeita ja perustelee arviotaan.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Tekstiilien pesu- ja hoitovälineiden valinta ja käyttö	valitsee ja käyttää tekstiilien huollossa käytettäviä aineita tarkoituksenmukaisesti	valitsee ja käyttää tekstiilien huollossa käytettäviä aineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden	valitsee ja käyttää tekstiilien huollossa käytettäviä aineita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon taloudellisuuden ja kestävänsä toimintatavan
Tekstiilien huoltomenetelmien ja -koneiden käyttö	käyttää erilaisia pyykinpesumenetelmiä hoito-ohjeen ja tarpeen mukaan	valitsee ja käyttää erilaisia pyykinpesumenetelmiä hoito-ohjeen ja tarpeen mukaan	valitsee ja käyttää itsenäisesti erilaisia pyykinpesumenetelmiä hoito-ohjeen ja tarpeen mukaan
	käyttää kohteessa olevia pyykinpesukoneita ja valitsee ohjattuna tarkoituksenmukaiset pesuohjelmat	käyttää kohteessa olevia pyykinpesukoneita ja valitsee ohjeiden mukaan tarkoituksenmukaiset pesuohjelmat	käyttää kohteessa olevia pyykinpesukoneita itsenäisesti ja valitsee tarkoituksenmukaiset pesuohjelmat hyödyntäen ohjeita
	käyttää ohjeen mukaan vaihtoehtoisia kuivatusmenetelmiä	käyttää vaihtoehtoisia kuivatusmenetelmiä	käyttää soveltaen vaihtoehtoisia kuivatusmenetelmiä
	käyttää koneita turvallisesti	käyttää koneita turvallisesti ja ergonomisesti	käyttää koneita turvallisesti ja ergonomisesti ottaen huomioon taloudellisuuden ja kestävänsä toimintatavan
Tekstiilien jälkikäsittelymenetelmien käyttö	käyttää kohteessa olevia tekstiilien jälkikäsittelymenetelmiä, -välineitä ja -laitteita	käyttää kohteessa olevia tekstiilien jälkikäsittelymenetelmiä, -välineitä ja -laitteita	käyttää kohteessa olevia tekstiilien jälkikäsittelymenetelmiä, -välineitä ja -laitteita
	käyttää välineitä ja laitteita turvallisesti.	käyttää välineitä ja laitteita turvallisesti ja ergonomisesti.	käyttää välineitä ja laitteita turvallisesti ja ergonomisesti ottaen huomioon taloudellisuuden.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Kuitumateriaalien ominaisuuksien tunteminen ja hoito-ohjemerkin- töjen tulkitseminen	tunnistaa tavallisimpien tekstiilimateriaalien hoito-ominaisuuksia niin, että selviytyy tekstiilien pesusta ja jälkikäsitteystä ohjeiden mukaan	tunnistaa tavallisimpien tekstiilimateriaalien hoito-ominaisuuksia niin, että selviytyy tekstiilien pesusta ja jälkikäsitteystä	tunnistaa tavallisimmat tekstiilimateriaalien hoito-ominaisuudet niin, että selviytyy tekstiilien pesusta ja jälkikäsitteystä itsenäisesti
	tulkitsee hoito-ohjemerkin- töjä ja valitsee tekstiileille sopivan huoltomenetelmän	tulkitsee hoito-ohjemerkin- töjä ja valitsee niiden perusteella tekstiileille sopivan huoltomenetelmän	tulkitsee hoito-ohjemerkin- töjä ja valitsee niiden perusteella tekstiileille sopivan huoltomenetelmän
Puhdistuksen osateki- jien tunteminen	valitsee tarkoituksenmukaisen tekstiilien huoltomenetelmän	tietää puhdistuksen osateki- jät niin, että valitsee tarkoi- tuksenmukaisen tekstiilien huoltomenetelmän	tietää puhdistuksen osateki- jät niin, että valitsee itsenäi- sesti tarkoituksenmukaisen tekstiilien huoltomenetel- män
	tietää tekstiilien huoltoai- neiden käyttötarkoituksen niin, että valitsee ohjeen mukaan materiaalille ja lialle sopivan tekstiilien huoltoaineen	tietää tekstiilien huoltoai- neiden käyttötarkoituksen niin, että valitsee ohjeen mukaan materiaalille ja lialle sopivan tekstiilien huoltoaineen	tietää tekstiilien huoltoai- neiden käyttötarkoituksen niin, että valitsee materiaa- lille ja lialle sopivan tekstii- lien huoltoaineen
Tekstiilituholaisien tunteminen	on tietoinen tavallisimmista tekstiilituholaisista ja tietää niiden aiheuttamia haittoja niin, että pystyy ohjeistetuna torjumaan niitä.	on perehtynyt tavallisim- piin tekstiilituholaisiin ja tietää niiden aiheuttamat haitat niin, että pystyy torjumaan niitä ohjeen mukaan.	on perehtynyt tavallisim- piin tekstiilituholaisiin ja tietää niiden aiheuttamat haitat niin, että pystyy tor- jumaan niiden aiheuttamia haittoja tekstiileille.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	toimii tutuissa tilanteissa asiakkaiden kanssa ja tarvitsee uusissa tilanteissa ohjeistusta	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja oppii niistä	toimii muuttuvissa asiakaspalvelutilanteissa omaaloitteisesti ja itsenäisesti, oppii niistä ja löytää asiakastilanteeseen parhaiten sopivan toimintatavan ja ratkaisun
	suhtautuu myönteisesti työhönsä	suhtautuu työhönsä myönteisesti ja on kiinnostunut työstään	suhtautuu työhönsä myönteisesti, on kiinnostunut työstään, hakee tietoa eri tietolähteistä ja on valmis oppimaan muilta
	hakee apua ongelmatilanteissa	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut	perustelee ongelmatilanteissa tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii asiallisesti ja selviytyy asiakastilanteista sekä omista työtehtävistä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti omissa työtehtävissä työyhteisössä	toimii asiakkaan toiminnan huomioon ottaen huolellisesti ja joustavasti asiakastilanteissa sekä omissa työtehtävissä työyhteisössä
	tekee yhteistyötä tavallisissa tilanteissa työyhteisössä	tekee yhteistyötä työyhteisössään erilaisissa tilanteissa	tekee mielellään ja monipuolisesti yhteistyötä työyhteisössä, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	toimii tilanteen edellyttämällä tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
Ammattietiikka	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta	noudattaa vaitiolovelvollisuutta
	noudattaa sovittuja työaikoja	noudattaa sovittuja työaikoja ja pääsääntöisesti sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti	noudattaa sovittuja työaikoja ja sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti
	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja ammatillisesti	toimii hyvien käyttäytymistapojen mukaisesti, ystävällisesti ja muuttuvissakin tilanteissa ammatillisesti
	käyttää ammattisanastoa	käyttää pääsääntöisesti ammattisanastoa	käyttää työssään ammattisanastoa asiantuntevasti
	toimii kestäväen toimintatavan mukaisesti	toimii kestäväen toimintatavan mukaisesti	toimii omatoimisesti kestäväen toimintatavan mukaisesti

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet	tuntee hätäensiaputilanteiden toimintaohjeet
	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet	tuntee paloturvallisuutta koskevat toimintaohjeet
	toimii työssään turvallisesti	vastaa omalta osaltaan henkilökohtaisesta työturvallisuudesta ja asiakasturvallisuudesta ja pyytää tarvittaessa apua	vastaa omalta osaltaan työsuojeluväliteiden toteutumisesta ja asiakasturvallisuudesta
	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää toiminta- ja työkykyä työssään.	ylläpitää oma-aloitteisesti toiminta- ja työkykyä työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla työpaikoissa, joissa huolletaan tekstiilejä esimerkiksi asiakaskodeissa (yksityiskodit, palveluasunnot), kodinomaisissa laitoksissa (hoivakodit, vanhainkodit, palvelukeskukset), sairaaloissa ja muissa hoitolaitoksissa, päiväkodeissa, kouluissa, virastoissa, tuotantolaitoksissa, hyvinvointi- ja matkailukeskuksissa tai hotelleissa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan vähintään

- ♦ työprosessin hallinta kokonaan
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinnasta kuitumateriaalien ominaisuuksien tunteminen ja hoito-ohjelmien tulkitseminen sekä puhdistuksen osatekijöiden tunteminen
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaidoista ammattietikka ja terveys, turvallisuus ja toimintakyky.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

4.4.12 Tutkinnon osa Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnon toisesta koulutusohjelmasta tai osaamisalasta

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoon voidaan sisällyttää opiskelijan tai tutkinnon suorittajan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan Kaikille valinnaisena tutkinnon osana toisesta koulutusohjelmasta tai osaamisalasta tutkinnon osa (tutkinnon osista 4.2.1–4.2.3 tai 4.3.1–4.3.2).

Näyttötutkintojärjestelmässä koulutuksen järjestäjällä tulee olla voimassa oleva ko. ammatillisen perustutkinnon järjestämissopimus tai koulutuksen järjestäjä voi ostaa tutkintotilaisuudet sellaiselta koulutuksen järjestäjältä, jolla on järjestämissopimus.

Näyttötutkintojärjestelmässä todistuksen perustutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. perustutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta ja kotityö- ja puhdistuspalvelujen tutkintotoimikunta hyväksyy kyseisen perustutkinnon osan osaksi kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoa todistuksen perusteella.

4.4.13 Tutkinnon osat ammatillisista perustutkinnoista

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoon voidaan sisällyttää ammatillisia tutkinnon osia seuraavista ammatillisista perustutkinnoista:

- ◆ hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto
- ◆ kiinteistöpalvelujen perustutkinto
- ◆ liiketalouden perustutkinto
- ◆ sosiaali- ja terveysalan perustutkinto (Kasvun tukeminen ja ohjaus, Hoito- ja huolenpito, Kuntoutumisen tukeminen)

Näyttötutkintojärjestelmässä koulutuksen järjestäjällä tulee olla voimassa oleva ko. ammatillisen perustutkinnon järjestämissopimus tai koulutuksen järjestäjä voi ostaa tutkintotilaisuudet sellaiselta koulutuksen järjestäjältä, jolla on järjestämissopimus.

Näyttötutkintojärjestelmässä todistuksen perustutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. perustutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta ja kotityö- ja puhdistuspalvelujen tutkintotoimikunta hyväksyy kyseisen perustutkinnon osan osaksi kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoa todistuksen perusteella.

4.4.14 Tutkinnon osa ammattitutkinnoista

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoon voidaan sisällyttää yksi ammatillinen tutkinnon osa matkailu-, ravitsemis- ja talousalan ammattitutkinnoista.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla voimassa oleva ko. ammattitutkinnon järjestämissopimus tai koulutuksen järjestäjä voi ostaa tutkintotilaisuudet sellaiselta koulutuksen järjestäjältä, jolla on järjestämissopimus.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa todistuksen ammattitutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. ammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta ja koulutuksen järjestäjä hyväksyy kyseisen ammattitutkinnon osan opiskelijan tutkintotodistukseen.

Näyttötutkintojärjestelmässä todistuksen ammattitutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. ammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta. Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta hyväksyy kyseisen ammattitutkinnon osan osaksi kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoa todistuksen perusteella.

4.4.15 Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnoista

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoon voidaan sisällyttää yksi ammatillinen tutkinnon osa matkailu-, ravitsemis- ja talousalan erikoisammattitutkinnoista.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla voimassa oleva ko. erikoisammattitutkinnon järjestämissopimus tai koulutuksen järjestäjä voi ostaa tutkintotilaisuudet sellaiselta koulutuksen järjestäjältä, jolla on järjestämissopimus.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa todistuksen erikoisammattitutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. erikoisammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta ja koulutuksen järjestäjä hyväksyy kyseisen erikoisammattitutkinnon osan opiskelijan tutkintotodistukseen.

Näyttötutkintojärjestelmässä todistuksen erikoisammattitutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. erikoisammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta. Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta hyväksyy kyseisen erikoisammattitutkinnon osan osaksi kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoa todistuksen perusteella.

4.4.16 Paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat

Koulutuksen järjestäjä tarjoaa hyväksymässään opetussuunnitelmassa valinnaisia tutkinnon osia, jotka sisältävät työelämän alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin perustuvia ammattitaitovaatimuksia. Tutkinnon osat on nimettävä työelämän toimintakokonaisuuksien perusteella. Niihin on laadittava ammattitaitovaatimukset ja arviointia varten arviointikriteerit ja ammattitaidon osoittamistavat perusteiden liiteosan kohdassa 9.3 olevaa ohjetta Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja yleiset arviointikriteerit noudattaen.

4.5 MUUT VALINNAISET TUTKINNON OSAT AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA

Koulutuksen järjestäjä tarjoaa hyväksymässään opetussuunnitelmassa valinnaisia tutkinnon osia, jotka voivat olla ammattitaitoa syventäviä tai laajentavia tutkinnon osia, ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia (yhteisiä opintoja) tai lukio-opintoja. Syventävät ja laajentavat tutkinnon osat voivat sisältää työelämän alueellisten ja paikallisten tarpeiden mukaisia tutkinnon osia, osia muista ammatillisista tutkinnoista sekä työssä hankittua osaamista. Tutkinnon osat on nimettävä ja niihin on laadittava ammattitaitovaatimukset, tavoitteet ja arviointia varten arviointikriteerit sekä ammatillisiin tutkinnon osiin ammattitaidon osoittamistavat. Muiden valinnaisten tutkinnon osien tarjonnassa koulutuksen järjestäjä voi tehdä yhteistyötä työelämän ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Opiskelija voi valita näitä tutkinnon osia myös muiden koulutuksen järjestäjien tarjonnasta. Ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia (yhteisiä opintoja) ja lukio-opintoja voi olla enintään 10 opintoviikkoa muissa valinnaisissa tutkinnon osissa.

4.5.1 Yrittäjyys

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa yhteistyössä ryhmän kanssa

- ♦ arvioida tuotteistamismahdollisuuksia
- ♦ arvioida perustettavan yrityksen toimintaedellytyksiä
- ♦ täsmentää taloudellisesti kannattavan liikeidean sekä kehittää toiminta-ajatuksen
- ♦ hankkia toimivan yhteistyö- tai partneriyrityksen
- ♦ laatia alustavan liiketoiminta- ja taloussuunnitelman
- ♦ esitellä liiketoiminta- ja taloussuunnitelman yritysneuvontapalveluiden tuottajille ja rahoittajille
- ♦ neuvotella yrityksen toimintamahdollisuuksista ja rahoituksesta
- ♦ perustaa yrityksen
- ♦ suunnitella ja käynnistää yrityksen toiminnan
- ♦ toimia perustetussa yrityksessä ja tehdä yrityksen ydintehtäviä
- ♦ toimia yrityksen toimintaa tukevia palveluja tuottavien tahojen kanssa
- ♦ lopettaa yrityksen toiminnan opintojen päättyessä tai jatkaa yrityksen toimintaa yritystoiminnan (10 ov) opintojen yhteydessä tavoitteenaan perustaa oma yritys.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija		
Oman työn suunnittelu	osallistuu yrityksen toiminnan suunnitteluun ja toimii ryhmän jäsenenä	suunnittelee yrityksen toimintaa ja toimii ryhmän jäsenenä oma-aloitteisesti ja vastuullisesti	suunnittelee yrityksen toimintaa innovatiivisesti ja toimii ryhmän jäsenenä oma-aloitteisesti, vastuullisesti ja kannustavasti
	ottaa vastuun töistään sopimusten mukaisesti	ottaa vastuun sovitusta töistä yhteisvastuullisesti	ottaa vastuuta koko ryhmän toiminnasta ja sovitujen töiden tekemisestä yhteisvastuullisesti

Työn kokonaisuuden hallinta	etenee opastettuna työssään järjestelmällisesti	etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti	etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti sovittaen työnsä ryhmän toimintaan
	osallistuu sovittuihin yhteistyöverkoston tapaan	hankkii yhteistyötahoja ja toimii yhteistyöverkostoissa	hankkii yhteistyötahoja ja hyödyntää yhteistyöverkostoja toiminnan kehittämisessä
Laadukas toiminta	toimii työnsä asetettujen laatuvaatimusten mukaisesti ja muuttaa omaa toimintaansa annetun palautteen perusteella	toimii yhdessä asetettujen laatuvaatimusten mukaisesti ja arvioi omaa toimintaansa niiden saavuttamisessa	toimii yhdessä asetettujen laatuvaatimusten mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa niiden saavuttamiseksi
	toimii palveluhenkisesti.	toimii palveluhenkisesti ja asiakastyytyväisyyttä edistävasti.	toimii palveluhenkisesti ja asiakastyytyväisyyttä edistävasti.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Työvälineiden käyttö	käyttää tavanomaisia yrityksen käytössä olevia työvälineitä, kuten työpaikan laitteita ja koneita, tietokonetta ja ohjelmistoja	käyttää yrityksen käytössä olevia työvälineitä, kuten työpaikan laitteita ja koneita, tietokonetta ja ohjelmistoja	käyttää itsenäisesti yrityksen käytössä olevia työvälineitä, kuten työpaikan laitteita ja koneita sekä tietokonetta ja ohjelmistoja
	toimii tietoturvan periaatteiden mukaisesti.	toimii tietoturvan periaatteiden mukaisesti.	toimii tietoturvan periaatteiden mukaisesti.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tuotteistamismahdollisuuksien ja toimintedellytysten arviointi	hyödyntää tuotteistamisessa yhteistyössä ryhmän kanssa oman alan tai eri alojen tarjoamia mahdollisuuksia yritystoimintaan	hyödyntää tuotteistamisessa yhteistyössä ryhmän kanssa oman alan tai eri alojen tarjoamia mahdollisuuksia yritystoimintaan	hyödyntää tuotteistamisessa yhteistyössä ryhmän kanssa oman alan tai eri alojen tarjoamia mahdollisuuksia yritystoimintaan
		etsii erilaisista verkostoista saatavaa tietoa	hyödyntää eri verkostoista saatavaa tietoa
	kartoittaa ohjattuna yhteistyössä ryhmän kanssa toimialalla toimivia yrityksiä ja hakee tietoa yrittäjänä toimimisesta alallaan	kartoittaa yhteistyössä ryhmän kanssa toimialalla toimivia yrityksiä ja hakee tietoa yrittäjänä toimimisesta alallaan	kartoittaa yhteistyössä ryhmän kanssa alalla toimivia yrityksiä ja hakee tietoa yrittäjänä toimimisesta alallaan
	seuraa ohjattuna yhteistyössä ryhmän kanssa toimialan kehitystä yritystoiminnan kannalta	seuraa yhteistyössä ryhmän kanssa toimialan kehitystä yritystoiminnan kannalta	seuraa yhteistyössä ryhmän kanssa alan kehitystä ja kehitysnäkymiä yritystoiminnan kannalta

Tuotteistamismahdollisuuksien ja toimintedellytysten arviointi	arvioi opastettuna yhteistyössä ryhmän kanssa mahdollisuuksiaan yrittäjänä	arvioi yhteistyössä ryhmän kanssa mahdollisuuksiaan yrittäjänä	arvioi itsenäisesti mahdollisuuksiaan yrittäjänä ja asettaa itselleen kehitymistavoitteita	
Liikeidean täsmentäminen	selvittää opastettuna yhteistyössä ryhmän kanssa perustettavan yrityksen toimintamahdollisuuksia	selvittää ja raportoi yhteistyössä ryhmän kanssa perustettavan yrityksen toimintamahdollisuuksia	selvittää ja raportoi yhteistyössä ryhmän kanssa perustettavan yrityksen toimintamahdollisuuksia	
	valitsee ohjattuna yhteistyössä ryhmän kanssa yritysmuodon ja laatii yrityksen perustamisasiakirjat	valitsee yhteistyössä ryhmän kanssa yritysmuodon ja laatii yrityksen perustamisasiakirjat	valitsee yhteistyössä ryhmän kanssa yritysmuodon ja laatii yrityksen perustamisasiakirjat	
		osallistuu tiedon hankintaan keskeisiltä viranomaisilta	hakee itsenäisesti tietoa keskeisiltä viranomaisilta	
Yrityksen toiminnan suunnittelu ja toimiminen yrityksessä	osallistuu ohjattuna toiminnan suunnittelussa tarvittavan tiedon hankintaan, mm. miten tuote tai palvelu tuotetaan ja myydään ja miten talous hoidetaan	osallistuu yhteistyössä ryhmän kanssa yrityksen toiminnan suunnittelussa tarvittavan tiedon hankintaan, mm. miten tuote tai palvelu tuotetaan ja myydään ja miten talous hoidetaan	hyödyntää yhteistyössä ryhmän kanssa yrityksen toiminnan suunnittelussa tarvittavaa tietoa siitä, miten tuote tai palvelu tuotetaan ja myydään ja miten talous hoidetaan	
	osallistuu ohjattuna yhteistyössä ryhmän kanssa yrityksen logistiikan suunnittelussa tarvittavan tiedon hankkimiseen	osallistuu yhteistyössä ryhmän kanssa yrityksen logistiikan suunnittelussa tarvittavan tiedon hankkimiseen	hyödyntää yhteistyössä ryhmän kanssa yrityksen logistiikan suunnittelussa tarvittavaa tietoa	
	hankkii yhteistyössä ryhmän kanssa tietoa yrityksen perustamista ja toimintaa tukevista palveluista, mm. tilitoimiston palvelut	hankkii yhteistyössä ryhmän kanssa tietoa yrityksen perustamista ja toimintaa tukevista palveluista, mm. tilitoimiston palvelut	hankkii yhteistyössä ryhmän kanssa tietoa yrityksen perustamista ja toimintaa tukevista palveluista, mm. tilitoimiston palvelut	
	soveltaa ohjattuna sovittujen tehtävien hoitamisessa tarvittavaa tietopohjaa	soveltaa yrityksen toiminnassa tarvittavaa tietopohjaa	soveltaa itsenäisesti yrityksen toiminnassa tarvittavaa tietopohjaa	
	selvittää opastettuna, mitä lainsäädäntö edellyttää kirjanpidolta	selvittää, mitä lainsäädäntö edellyttää kirjanpidolta	selvittää, mitä ja miksi lainsäädäntö edellyttää kirjanpidolta	
	säilyttää ohjattuna tarvittavat kuitit ja tositteet kirjanpitoa varten.	säilyttää kirjanpidossa tarvittavat kuitit ja tositteet	säilyttää kirjanpidossa tarvittavat kuitit ja tositteet	säilyttää kirjanpidossa tarvittavat kuitit ja tositteet
			tulkitsee esim. tilitoimiston avulla yrityksen tulosta.	tulkitsee esim. tilitoimiston avulla yrityksen tulosta ja tasetta.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	hakee ohjattuna tietoa keskeisistä tuotteista, palveluita ja sopimuksia koskevista säädöksistä	hakee tietoa keskeisistä tuotteista, palveluita ja sopimuksia koskevasta lainsäädännöstä ja säädöksistä	soveltaa keskeistä tuotteita, palveluita ja sopimuksia koskevaa lainsäädäntöä ja muita säädöksiä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	osallistuu ryhmän valintojen ja päätösten valmisteluun	tekee ryhmässä ehdotuksia, valintoja ja päätöksiä	tekee ryhmässä perusteltuja ehdotuksia, valintoja ja päätöksiä yrityksen toiminnan kehittämiseksi
	arvioi opastettuna omaa toimintaansa ja työnsä etenemistä	arvioi omaa toimintaansa ja työnsä etenemistä	arvioi omaa toimintaansa ja työnsä sekä yritystoiminnan etenemistä
	osallistuu yhteistyöneuvotteluihin ryhmän jäsenten ja sidosryhmien kanssa	neuvottelee yhteistyöstä ryhmän jäsenten kanssa ja osallistuu yhteistyöneuvotteluihin sidosryhmien kanssa	neuvottelee yhteistyöstä ryhmän jäsenten ja sidosryhmien kanssa
Ammattietiikka	noudattaa ohjattuna yritystoiminnassa sovittuja taloudellisia, sosiaalisia ja kestävän kehityksen mukaisia arvoja	noudattaa yritystoiminnassa sovittuja taloudellisia, sosiaalisia ja kestävän kehityksen mukaisia arvoja	noudattaa yritystoiminnassa taloudellisia, sosiaalisia ja kestävän kehityksen mukaisia arvoja
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	noudattaa alansa työturvallisuusohjeita omassa toiminnassaan ja asiakaspalvelutilanteissa	noudattaa alansa työturvallisuusohjeita omassa toiminnassaan ja asiakaspalvelutilanteissa	noudattaa alansa työturvallisuusohjeita omassa toiminnassaan ja asiakaspalvelutilanteissa
	suojautee opastettuna työhön ja työympäristöön liittyviltä vaaroilta	suojautee työhön ja työympäristöön liittyviltä vaaroilta	suojautee työhön ja työympäristöön liittyviltä vaaroilta
	varmistaa opastettuna oman, työtovereiden ja asiakkaiden turvallisuuden tutuissa tilanteissa.	varmistaa ohjeiden mukaan oman, työtovereiden ja asiakkaiden turvallisuuden eri tilanteissa.	varmistaa oman, työtovereiden ja asiakkaiden turvallisuuden eri tilanteissa kehittää ryhmänsä turvallisuutta ja työkykyä kehittämällä omia työkäytäntöjään ja työympäristöään opastaa muita toimimaan terveellisesti ja turvallisesti toimiessaan ryhmän jäsenenä.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa toimimalla yhteistyössä ryhmän, yhteistyö- tai partneriyrityksen ja eri toimijoiden kanssa esim. harjoitusyrityksessä tai vastaavassa.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan kokonaan

- ♦ työprosessin hallinta
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaitojen hallinta.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

4.5.2 Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- ♦ tunnistaa työpaikalla työssäoppimiseen tai ammattiosaamisen näyttöön sopivat työtehtävät ja selvittää niiden arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit
- ♦ neuvotella työyhteisössä työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta
- ♦ valmistella yhteistyössä opettajan ja työpaikkaohjaajan kanssa työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön suunnitelmia
- ♦ perehdyttää muita opiskelijoita työpaikalla tai oppilaitoksissa tehtäviin töihin, toimintatapoihin ja sääntöihin
- ♦ esitellä alansa työ- ja koulutusmahdollisuuksia esimerkiksi työelämään tutustumisjaksolla oleville opiskelijoille
- ♦ käydä ohjauskeskusteluja, kehittää toimintaansa palautteen perusteella ja sovittella näkemyseroja
- ♦ toimia erilaisten oppijoiden ja työtovereiden kanssa
- ♦ vastaanottaa ja antaa kehittävää palautetta
- ♦ itsearvioida työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöään ennalta sovittujen arvioinnin kohteiden ja arviointikriteereiden mukaan
- ♦ arvioida työhönsä liittyvät työturvallisuusriskit sekä hän osaa toimia ja ohjata myös muita toimimaan työturvallisuusohjeiden mukaisesti.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oman työn suunnittelu ja suunnitelmien tekeminen	valmistelee ohjattuna työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön suunnitelmia	valmistelee annettujen ohjeiden mukaan työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön suunnitelmia	valmistelee itsenäisesti ja aloitteellisesti työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen suunnitelmaa
Työn kokonaisuuden hallinta	tarvitsee ajoittaista ohjausta.	tekee annetut tehtävät oma-toimisesti.	etenee työssään sujuvasti sovittaen työnsä työympäristön muuhun toimintaan.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Opiskelijan ohjaaminen	perehdyttää ohjattuna muita opiskelijoita	perehdyttää ohjeiden mukaisesti muita opiskelijoita ja käy ohjauskeskusteluja	perehdyttää muita opiskelijoita, toimii joustavasti erilaisten ihmisten kanssa ja sovittelee näkemyseroja
Opiskelijan arviointi	vastaanottaa ja antaa ohjattuna palautetta työtehtävistä sekä itsearvioi ohjattuna työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytöt sovittujen arvioinnin kohteiden ja kriteereiden mukaan.	vastaanottaa ja antaa palautetta työtehtävistä ja itsearvioi työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytöt sovittujen arvioinnin kohteiden ja kriteereiden mukaan.	käy rakentavia palautekeskusteluja sekä itsearvioi työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytöt ennalta sovittujen arvioinnin kohteiden ja kriteereiden mukaan.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oman alan työelämän ja ammatillisen koulutuksen tunteminen	esittelee joitakin alansa työ- ja koulutusmahdollisuuksia	esittelee alansa työ- ja koulutusmahdollisuuksia	esittelee itsenäisesti ja monipuolisesti alansa työ- ja koulutusmahdollisuuksia
Opetussuunnitelmien tunteminen	tunnistaa ohjattuna työssäoppimisjaksolla opiskeltavat asiat ja ammattiosaamisen näytöillä arvioitavan osaamisen.	tunnistaa ohjeiden mukaisesti työssäoppimisjaksolla opiskeltavat asiat ja ammattiosaamisen näytöillä arvioitavan osaamisen.	tunnistaa itsenäisesti työssäoppimisjaksolla opiskeltavat asiat ja ammattiosaamisen näytöillä arvioitavan osaamisen.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	arvioi työhönsä liittyvät työturvallisuusriskit sekä toimii työturvallisuusohjeiden mukaisesti.	arvioi työhönsä liittyvät työturvallisuusriskit sekä toimii työturvallisuusohjeiden mukaisesti.	arvioi työhönsä liittyvät työturvallisuusriskit sekä toimii ja ohjaa myös muita toimimaan työturvallisuusohjeiden mukaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä suunnitelman ammattiosaamisen näytöstä tai työssäoppimisesta. Hän perehtyy työyhteisön toimintaan, työtehtäviin, työkuultuuriin ja sääntöihin sekä arvioi työyhteisön työturvallisuusriskit ja työergonomiakysymykset oman työn osalta. Opiskelija kartoittaa mahdollisuudet toteuttaa työssäoppimista ja ammattiosaamisen näyttöjä työpaikalla. Opiskelija analysoi oman työssäoppimisensa ja ammattiosaamisen näyttönsä arvioinnit.

Ammattiosaamisen näyttö annetaan pääsääntöisesti jonkin muun ammattiosaamisen näytön yhteydessä.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan vähintään

- ◆ työprosessin hallinta
- ◆ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinnasta opiskelijan ohjaamisen, oppimisen ja osaamisen arviointi
- ◆ työn perustana olevan tiedon hallinnasta tutkintojen perusteiden tunteminen
- ◆ elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveys, turvallisuus ja toimintakyky.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

4.5.3 Ammattitaitoa syventävät ja laajentavat tutkinnon osat

Koulutuksen järjestäjä tarjoaa hyväksymässään opetussuunnitelmassa työelämän alueellisten ja paikallisten tarpeiden mukaista ammattitaitoa syventäviä tai laajentavia tutkinnon osia. Nämä tutkinnon osat on nimettävä työelämän toimintakokonaisuuksien pohjalta, niihin on laadittava ammattitaitovaatimukset ja arviointia varten arviointikriteerit ja ammattitaidon osoittamistavat perusteiden liiteosan kohdassa 9.3 olevaa ohjetta Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja yleiset arviointikriteerit noudattaen. Koulutuksen järjestäjä voi tehdä yhteistyötä näiden tutkinnon osien tarjonnassa työelämän ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa.

4.5.4 Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat (yhteiset opinnot)

Koulutuksen järjestäjä tarjoaa opetussuunnitelmassaan ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia (yhteisiä opintoja), jotka lisäävät opiskelijan mahdollisuutta valita luvussa 5 olevia ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia (yhteisiä opintoja). Tutkinnon osat voivat olla pakollisten tutkinnon osien valinnaisia lisäosia (ks. tutkinnon perusteiden kohta 5.2.1). Koulutuksen järjestäjä määrittää näiden tutkinnon osien tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arvioinnin. Tutkinnon osat voivat olla myös tutkinnon perusteiden kohdissa 5.2.2–5.2.7 esitettyjä ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteiset opinnot) valinnaisia tutkinnon osia. Koulutuksen järjestäjä voi tehdä niiden tarjonnassa yhteistyötä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Opiskelija voi valita näitä tutkinnon osia myös muiden koulutuksen järjestäjien tarjonnasta.

4.5.5 Lukio-opinnot

Koulutuksen järjestäjä tarjoaa opetussuunnitelmassaan opiskelijalle mahdollisuuden sisällyttää tutkintoonsa lukioiden järjestämiä lukio-opintoja, jotka toteutetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti ja joista lukio antaa todistuksen. Koulutuksen järjestäjän päätöksellä opiskelija voi valita lukio-opintoja (esimerkiksi verkko-opintoja) eri lukiokoulutuksen järjestäjien tarjonnasta.

4.6

AMMATILLISTA OSAAMISTA YKSILÖLLISESTI SYVENTÄVÄT TUTKINNON OSAT (PERUSTUTKINTOA LAAJENTAVAT TUTKINNON OSAT)

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja voi yksilöllisesti sisällyttää perustutkintoonsa enemmän tutkinnon osia silloin kun se on työelämän alakohtaisiin tai paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin vastaamisen ja tutkinnon suorittajan ammattitaidon syventämisen kannalta tarpeellista.

Ammatillista osaamista syventävät tutkinnon osat tulee mahdollisimman laajasti toteuttaa yhdessä työelämän kanssa työpaikoilla.

4.6.1 Yritystoiminta

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- ◆ arvioida oman osaamisensa, (tuotteen tai palvelun) tuotteistamismahdollisuuksia
- ◆ selvittää perustettavan yrityksen liiketoimintaympäristöä
 - kartoittaa ja hankkia yhteistyöyrityksiä ja -kumppaneita
 - etsiä, tunnistaa ja arvioida yrityksen toimintamahdollisuuksia
 - valita taloudellisesti kannattavan liikeidean sekä kehittää toiminta-ajatuksen
 - laatia yritykselle liiketoimintasuunnitelman
 - suunnitella yrityksen talouden hoidon ja selvittää yrityksen toiminnan edellyttämät resurssit
 - esitellä liiketoiminta- ja taloussuunnitelman yritysneuvontapalveluiden tuottajille ja rahoittajille
 - neuvotella yrityksen toimintamahdollisuuksista ja rahoituksesta
 - suunnitella yrityksen tuotteiden valmistamisen tai palvelun tarjonnan
 - tehdä ja raportoida markkinointisuunnitelman ja päättää markkinointitoimenpiteistä
 - tehdä yrityksen tarvitsemat logistiset ratkaisut
 - tehdä yrityksen riskienhallinta-analyysin
 - suunnitella kannattavan liiketoiminnan toteutuksen ja ydintehtävät
- ◆ valita yritysmuodon, perustaa yrityksen ja lopettaa sen toiminnan.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oman työn suunnittelu ja suunnitelmien tekeminen	suunnittelee opastettuna yrityksen toiminnan	suunnittelee yrityksensä toimintaa ja toimii omaaloitteisesti ja vastuullisesti	suunnittelee yrityksensä toimintaa innovatiivisesti ja toimii omaaloitteisesti, vastuullisesti ja kannustavasti
Työn kokonaisuuden hallinta	etenee opastettuna työssään järjestelmällisesti	etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti	etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti
	hankkii opastettuna yhteistyöyrityksen	hankkii yhteistyötahoja ja toimii yhteistyöverkostoissa	hankkii yhteistyötahoja ja hyödyntää yhteistyöverkostoja toiminnan kehittämisessä
Laadukas toiminta	toimii työilleen asetettujen laatu- ja muuttaa omaa toimintaansa annetun palautteen perusteella	toimii asetettujen laatu- ja arvioi omaa toimintaansa niiden saavuttamisessa	toimii asetettujen laatu- ja kehittää omaa toimintaansa niiden saavuttamiseksi
	toimii palveluhenkisesti.	toimii palveluhenkisesti ja asiakastyytyväisyyttä edistävasti.	toimii palveluhenkisesti ja asiakastyytyväisyyttä edistävasti.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Teknologia ja tietotekniikan käyttö	käyttää tavanomaisia yrityksensä perustamisessa tarvittavia työvälineitä, kuten laitteita ja koneita, tietokonetta ja ohjelmistoja	käyttää yrityksen perustamisessa tarvittavia työvälineitä, kuten laitteita ja koneita, tietokonetta ja ohjelmistoja	käyttää itsenäisesti yrityksen perustamisessa tarvittavia työvälineitä, kuten laitteita ja koneita sekä tietokonetta ja ohjelmistoja.
	toimii tietoturvan periaatteiden mukaisesti.	toimii tietoturvan periaatteiden mukaisesti.	toimii tietoturvan periaatteiden mukaisesti.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Tuotteistamismahdollisuuksien arviointi	hyödyntää opastettuna tuotteistamisessa oman alan mahdollisuuksia yritystoimintaan	hyödyntää tuotteistamisessa oman alan tarjoamia mahdollisuuksia yritystoimintaan	hyödyntää tuotteistamisessa oman alan tarjoamia mahdollisuuksia yritystoimintaan
	etsii opastettuna erilaisista verkostoista saatavaa tietoa	etsii erilaisista verkostoista saatavaa tietoa	hyödyntää eri verkostoista saatavaa tietoa
	kartoittaa ohjattuna alalla toimivia yrityksiä ja tietoa yrittäjänä toimimisesta alallaan	kartoittaa alalla toimivia yrityksiä ja hakee tietoa yrittäjänä toimimisesta alallaan	kartoittaa alalla toimivia yrityksiä ja hakee tietoa yrittäjänä toimimisesta alallaan
Liiketoimintaympäristön selvittäminen	seuraa ohjattuna alan kehitystä yritystoiminnan aloittamisen kannalta	seuraa alan kehitystä yritystoiminnan aloittamisen kannalta	seuraa alan kehitystä ja kehitysnäkymiä yritystoiminnan aloittamisen kannalta
	arvioi opastettuna mahdollisuuksiaan yrittäjänä	arvioi mahdollisuuksiaan yrittäjänä	arvioi itsenäisesti mahdollisuuksiaan yrittäjänä ja asettaa itselleen kehittymistavoitteita
Liikeidean valinta	selvittää opastettuna perustettavan yrityksen toimintamahdollisuuksia	selvittää ja raportoi perustettavan yrityksen toimintamahdollisuuksia	selvittää ja raportoi perustettavan yrityksen toimintamahdollisuuksia
	hakee ohjattuna tietoa keskeisiltä viranomaisilta	hakee tietoa keskeisiltä viranomaisilta	hakee itsenäisesti tietoa keskeisiltä viranomaisilta
	hankkii ohjattuna yrityksensä toiminnan suunnittelussa tarvittavaa tietoa mm. miten tuote tai palvelu tuotetaan, myydään ja talous hoidetaan	hankkii yrityksensä toiminnan suunnittelussa tarvittavaa tietoa mm. miten tuote tai palvelu tuotetaan, markkinoidaan, myydään ja talous hoidetaan	hyödyntää yrityksensä toiminnan suunnittelussa tarvittavaa tietoa siitä, miten tuote tai palvelu tuotetaan, markkinoidaan, myydään ja talous hoidetaan
Liiketoimintasuunnitelman laatiminen	hankkii ohjattuna yrityksensä logistiikan suunnittelussa tarvittavaa tietoa	hankkii yrityksensä logistiikan suunnittelussa tarvittavaa tietoa	hyödyntää yrityksensä logistiikan suunnittelussa tarvittavaa tietoa
	käyttää ohjattuna yrityksensä riskienhallinta-analyysissä tarvittavaa tietoa	käyttää yrityksensä riskienhallinta-analyysissä tarvittavaa tietoa	soveltaa yrityksensä riskienhallinta-analyysissä tarvittavaa tietoa
	hankkii ohjattuna tietoa yrityksensä perustamista ja toimintaa tukevista palveluista mm. tilitoimiston palvelut	hankkii tietoa yrityksensä perustamista ja toimintaa tukevista palveluista mm. tilitoimiston palvelut	hankkii tietoa yrityksensä perustamista ja toimintaa tukevista palveluista mm. tilitoimiston palvelut
	hankkii ohjattuna tietoa yrittäjän osuudesta kirjanpidossa ja tuloksen tulkinnasta	hankkii tietoa yrittäjän osuudesta kirjanpidossa ja yrityksen tuloksen tulkinnasta	hankkii tietoa yrittäjän osuudesta kirjanpidossa ja yrityksen tuloksen ja taseen tulkinnasta

Liiketoimintasuunnitelman laatiminen	hakee ohjattuna tietoa keskeisistä tuotteita, palveluita ja sopimuksia koskevista säädöksistä	hakee tietoa keskeisestä tuotteista, palveluita ja sopimuksia koskevasta lainsäädännöstä ja säädöksistä	soveltaa keskeistä tuotteita, palveluita ja sopimuksia koskevaa lainsäädäntöä ja muita säädöksiä
Yritysmuodon valinta sekä yrityksen perustaminen ja lopettaminen	valitsee ohjattuna yritykselle yritysmuodon ja laatii yrityksen perustamis- ja lopettamisasiakirjat.	valitsee yritykselle yritysmuodon, laatii yrityksen perustamis- ja lopettamisasiakirjat.	valitsee yritykselle yritysmuodon ja laatii yrityksen perustamis- ja lopettamisasiakirjat.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	tekee ohjattuna päätöksiä	tekee valintoja ja päätöksiä	tekee perusteltuja ehdotuksia, valintoja ja päätöksiä yrityksen toiminnan kehittämiseksi
	arvioi opastettuna omaa toimintaansa ja työnsä etenemistä	arvioi omaa toimintaansa ja työnsä etenemistä	arvioi oma-aloitteisesti omaa toimintaansa ja työnsä sekä yritystoiminnan etenemistä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	neuvottelee opastettuna yhteistyöstä sidosryhmien kanssa	neuvottelee yhteistyöstä sidosryhmien kanssa	neuvottelee innovatiivisesti yhteistyöstä sidosryhmien kanssa
Ammattietiikka	noudattaa ohjattuna yritystoiminnan suunnittelussa sovittuja taloudellisia, sosiaalisia ja kestävän kehityksen mukaisia arvoja	noudattaa yritystoiminnan suunnittelussa sovittuja taloudellisia, sosiaalisia ja kestävän kehityksen mukaisia arvoja	noudattaa yritystoiminnan suunnittelussa taloudellisia, sosiaalisia ja kestävän kehityksen mukaisia arvoja
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	tekee ohjattuna suunnitelmia alansa työturvallisuusohjeiden noudattamisesta yrityksessään	tekee suunnitelmia alansa työturvallisuusohjeiden noudattamisesta yrityksessään	tekee oma-aloitteisesti suunnitelmia alansa työturvallisuusohjeiden noudattamisesta yrityksessään
	tekee ohjattuna suojautumissuunnitelmia työhön ja työympäristöön liittyvistä vaaroista.	tekee suojautumissuunnitelmia yrityksessä tehtävään työhön ja työympäristöön liittyvistä vaaroista.	tekee suojautumissuunnitelmia oma-aloitteisesti yrityksessä tehtävään työhön ja työympäristöön liittyvistä vaaroista.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa suunnittelemalla oman yrityksen toiminnan ja toimimalla yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan kokonaan

- ♦ työprosessin hallinta
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta
- ♦ työn perustana olevan tiedon hallinta
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaitojen hallinta.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

4.6.2 Tutkinnon osat ammatillisista tutkinnoista (amatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot)

1. Tutkinnon osat ammatillisista perustutkinnoista

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoon voidaan opiskelijan tai tutkinnon suorittajan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan yksilöllisesti sisällyttää tutkinnon osia ammatillisista perustutkinnoista.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla voimassa oleva ko. ammatillisen perustutkinnon järjestämissopimus tai koulutuksen järjestäjä voi ostaa tutkintotilaisuudet sellaiselta koulutuksen järjestäjältä, jolla on järjestämissopimus.

Näyttötutkintojärjestelmässä todistuksen perustutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. perustutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta. Kotityö- ja puhdistuspalvelujen tutkintotoimikunta hyväksyy kyseisen perustutkinnon osan osaksi koti-työ- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoa todistuksen perusteella.

2. Tutkinnon osat ammattitutkinnoista

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoon voidaan opiskelijan tai tutkinnon suorittajan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan yksilöllisesti sisällyttää tutkinnon osia ammattitutkinnoista.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla voimassa oleva ko. ammattitutkinnon järjestämissopimus tai koulutuksen järjestäjä voi ostaa tutkintotilaisuudet sellaiselta koulutuksen järjestäjältä, jolla on järjestämissopimus.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa todistuksen ammattitutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. ammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta ja koulutuksen järjestäjä hyväksyy kyseisen ammattitutkinnon osan opiskelijan tutkintotodistukseen.

Näyttötutkintojärjestelmässä todistuksen kyseisen ammattitutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. ammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta. Kotityö- ja puhdistuspalvelujen tutkintotoimikunta hyväksyy kyseisen ammattitutkinnon osan osaksi kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoa todistuksen perusteella.

3. Tutkinnon osat erikoisammattitutkinnoista

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoon voidaan opiskelijan tai tutkinnon suorittajan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan yksilöllisesti sisällyttää osia erikoisammattitutkinnoista.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla voimassa oleva ko. erikoisammattitutkinnon järjestämissopimus tai koulutuksen järjestäjä voi ostaa tutkintotilaisuudet sellaiselta koulutuksen järjestäjältä, jolla on järjestämissopimus.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa todistuksen erikoisammattitutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. erikoisammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta ja koulutuksen järjestäjä hyväksyy kyseisen erikoisammattitutkinnon osan opiskelijan tutkintotodistukseen.

Näyttötutkintojärjestelmässä todistuksen kyseisen erikoisammattitutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. erikoisammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta. Kotityö- ja puhdistuspalvelujen tutkintotoimikunta hyväksyy kyseisen erikoisammattitutkinnon osan osaksi kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkintoa todistuksen perusteella.

4.6.3 Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa

Koulutuksen järjestäjä voi tarjota hyväksymässään opetussuunnitelmassa opiskelijalle mahdollisuuden suorittaa ammatillista osaamista yksilöllisesti syventäviä tutkinnon osia, jotka vastaavat työelämän alueellisiin ja paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin ja opiskelijan ammattitaidon syventämistarpeisiin. Tutkinnon osat on nimettävä ja niihin on laadittava ammattitaitovaatimukset, arviointia varten arviointikriteerit ja ammattitaidon osoittamistavat.

Ammattitaitoa osoittava opinnäyte sisältyy vain ammatilliseen peruskoulutukseen. Opiskelija suunnittelee ja tekee omaa osaamistaan kokoavan opinnäytteen, joka voi olla esimerkiksi tuote, työnäyte, portfolio tai esitys. Opiskelija tunnistaa keskeiset ammatilliset vahvuutensa ja kehittää opinnäytettä tehdessään luovuuttaan, innovatiivisuuttaan sekä edistää ammatillista kasvuaan. Hän esittelee ja arvioi opinnäytteensä sekä sen suunnittelun ja toteutuksen. Opiskelija edistää opinnäytteellä omaa työllistymistään. Koulutuksen järjestäjä päättää opinnäytteen toteutustavan.

AMMATTITAITOA TÄYDENTÄVIEN TUTKINNON OSIEN, 20 OV (YHTEISET OPINNOT) TAVOITTEET JA ARVIOINTI AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA

5.1 PAKOLLISET TUTKINNON OSAT

5.1.1 Äidinkieli, 4 ov

5.1.1.1 ÄIDINKIELI, SUOMI

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ viestii ja toimii vuorovaikutustilanteissa siten, että hän kykenee harjoittamaan ammattiaan, osallistumaan työelämään, toimimaan aktiivisena kansalaisena ja hakeutumaan jatko-opintoihin
- ♦ hallitsee työelämässä tarvittavat tekstitaidot
- ♦ osaa toimia monikulttuurisessa ja monikielisessä ympäristössä
- ♦ ymmärtää kotityö- ja puhdistuspalvelualan liittyvien tekstien keskeiset käsitteet, olennaisen sisällön ja tarkoituksen
- ♦ hankkii eri tavoilla tietoa eri lähteistä sekä välittää sitä suullisesti ja kirjallisesti
- ♦ tulkitsee erilaisia tekstilajeja ja kaunokirjallisuutta
- ♦ arvioi omaa äidinkielen taitoaan ja kehittää sitä jatkuvasti
- ♦ osaa toimia erilaisissa kotityö- ja puhdistuspalvelualan vuorovaikutustilanteissa
- ♦ hallitsee kotityö- ja puhdistuspalvelualan erilaiset puheviestintätilanteet esimerkiksi työsuorituksen ja opinnäytteen esittelyn
- ♦ osaa laatia ammattinsa ja yhteisönsä tavallisimmat asiakirjat
- ♦ osaa toimia työnhakutilanteessa ja laatia työpaikanhakuun liittyvät asiakirjat
- ♦ hyödyntää kotityö- ja puhdistuspalvelualan ammattilehtiä ja muita viestintävälineitä
- ♦ käyttää mediaa kriittisesti ja tuntee lähteiden käytön periaatteet
- ♦ kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan ja osallistuu rakentavasti työpaikansa viestintään.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tiedonhankinta	hakee ohjatusti ammattialansa kannalta keskeistä tietoa selkeistä teksteistä	hankkii ammattialaansa liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää luotettavia tekstejä	hakee tietoa erilaisista lähteistä ja vaikeaselkoisistakin teksteistä sekä arvioi niiden luotettavuutta
Tekstien ymmärtäminen	ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisen tekstin päätarkoituksen ja osaa yhdistää sen tietoja omiin kokemuksiinsa ja tietoihinsa	ymmärtää tekstin tarkoituksen ja pääsisällön sekä osaa yhdistää ja vertailla sen yksityiskohtia omiin kokemuksiinsa ja tietoihinsa suhteuttaen	ymmärtää sekä tekstin tarkoituksen ja sanoman että yksityiskohtien merkityksen, tekee johtopäätöksiä ja arvioi tekstin sisältöä ja ilmaisutapaa
Kirjallinen viestintä	kirjoittaa ohjatusti ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä	kirjoittaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä	kirjoittaa tavoitteellisesti ja työstää tekstejään oman arvioin ja palautteen pohjalta
	tuntee oikeinkirjoituksen perusasioita	käyttää sujuvaa lause- ja virkerakennetta ja jaksottaa tekstiä	hallitsee kielenkäytön perusnormit sekä hioo tuottamiensa tekstien kieli- ja ulkoasua
	laatii ohjatusti ja mallin mukaan asiakirjat	laatii asianmukaiset asiakirjat	laatii asianmukaisia asiakirjoja ja osaa soveltaa asiakirjamalleja
	käyttää mallin mukaan tekstilajiin kuuluvia vaatimuksia	käyttää tekstilajiin kuuluvia vaatimuksia ja muutakin tekstilajitietämystään	soveltaa tekstilajin vaatimuksia omissa teksteissään

Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	toimii asiallisesti vuorovaikutustilanteissa mm. työnhakutilanteessa	toimii asiallisesti ja kohteliaasti vuorovaikutustilanteissa mm. työnhakutilanteessa	toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa asiakaslähtöisesti, joustavasti ja vakuuttavasti
	osallistuu keskusteluun käyttämällä puheenvuoroja	osallistuu keskusteluun ja vie keskustelua tavoitteen suunnassa eteenpäin	osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti keskusteluun ja kantaa osaltaan vastuuta viestintäilmapiiiristä
	perustelee mielipiteensä	perustelee monipuolisesti mielipiteensä ja väitteensä	perustelee monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioi vaikuttamispyrkimyksiä
	osaa pitää lyhyen esityksen	saa puhuessaan kontaktin kuulijoihinsa ja osaa rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata	pystyy puhuessaan ylläpitämään vuorovaikutusta, osaa havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi
Mediaosaaminen	tuntee ammattialansa keskeiset mediat	käyttää keskeisiä viestintävälineitä ja osaa arvioida mediatekstejä	hyödyntää monipuolisesti viestintävälineitä ja arvioi kriittisesti mediatekstejä
	noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia	tuntee tekijänoikeudet oikeutena ja velvoitteena, noudattaa tekijänoikeuksia mm. ilmoittamalla lähteensä	osaa viitata käyttämiinsä lähteisiin ja tarvittaessa pyytää niihin käyttöluvan
Kielen ja kulttuurin tunteminen	tunnistaa oman kielen ja kulttuurienvälisen viestinnän merkityksen	ottaa huomioon kulttuurienvälisen viestinnän omassa vuorovaikutuksessaan	soveltaa kulttuurienvälistä viestintää ja omaa kulttuuriosaamistaan sekä toimii suvaitsevasti
	käyttää kirjallisuutta ja muita taidemuotoja elämyksellisesti.	osaa eritellä kirjallisuutta ja muita taidemuotoja.	osaa analysoida ja tulkita kirjallisuutta ja muita taidemuotoja.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 7. Estetiikka, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 10. Teknologia ja tietotekniikka, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssit *Kieli, tekstit ja vuorovaikutus* (ÄI1), *Tekstien rakenteita ja merkityksiä* (ÄI2), *Tekstit ja vaikuttaminen* (ÄI4) sekä jokin seuraavista *Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa* (ÄI3), *Teksti, tyyli ja konteksti* (ÄI5), *Kieli, kirjallisuus ja identiteetti* (ÄI6) tai *Puheviestinnän taitojen syventäminen* (ÄI7) korvaavat *Äidinkieli, suomi* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.1.2 ÄIDINKIELI, RUOTSI

Ruotsinkielisessä koulutuksessa äidinkielen opintojen tavoitteet ja arviointikriteerit vastaavat suomi äidinkielenä opintojen tavoitteita ja arviointikriteerejä.

5.1.1.3 ÄIDINKIELI, SAAME

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ hankkii monipuolisia kielellisiä ja kirjallisia kokemuksia saamen kielessä
- ♦ ymmärtää kielellisiä juuriaan ja oman kielellisen identiteettinsä kehittymistä
- ♦ tunnistaa kielen ja kulttuurin merkityksen työyhteisön toiminnalle
- ♦ perehtyy saamenkieliseen kertomaperinteeseen ja sen merkitykseen saamelaisen kielelle ja kulttuurille
- ♦ hankkii tietoa eri saamenkielisistä lähteistä sekä välittää sitä kirjallisesti ja suullisesti
- ♦ laajentaa kokemus- ja yhteistyöpiiriä saamen kielessä myös ammattialansa Pohjoismaissa ja Venäjällä asuviin saamenkielisiin kollegoihin
- ♦ ymmärtää monikulttuurisuuden ja monikielisuuden merkityksen sekä kehittää kielellistä ja kulttuurista suvaitsevaisuuttaan
- ♦ laatii ammattinsa ja yhteisönsä tavallisimmat kirjalliset työt saamen kielellä
- ♦ laatii raportin ja työpaikanhakuun liittyvät asiakirjat saamen kielellä
- ♦ osaa toimia työnhakutilanteissa ja muissa kotityö- ja puhdistuspalvelualan puheviestintätilanteissa
- ♦ osaa toimia erilaisissa kotityö- ja puhdistuspalvelualan vuorovaikutustilanteissa saamen kielellä
- ♦ osaa viestiä ja olla vuorovaikutuksessa saamen kielellä, niin että hän voi osallistua työelämään, toimia aktiivisena kansalaisena ja harrastaa jatko-opintoja
- ♦ arvioi omaa äidinkielen taitoaan.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Kielen ja kulttuurin tunteminen	tuntee saamenkulttuurin keskeiset piirteet	tuntee kansallisen saamen kielen taustaa ja kulttuurin muodostusta	vahvistaa ja kehittää omaa kielellistä identiteettiään
	käyttää ohjatusti saamen kielen kertomaperinnettä	tuntee saamenkulttuuria ja perehtyy sen ominaislaatuun, mm. kertomaperinteeseen	käyttää saamen kielen kertomaperinnettä ja tuntee sen kautta saamelaiden historiaa
	tunnistaa kielten ja kulttuurien moninaisuuden ja merkityksen	ottaa toiminnassaan huomioon eri kielten ja kulttuurien merkityksen viestintätilanteissa	tunnistaa saamen ja suomen kielen yhteisiä juuria
Tiedonhankinta ja mediaosaaminen	hyödyntää ohjatusti alansa ammattilehtiä ja muita viestintävälineitä.	käyttää alan keskeisiä viestintävälineitä	hankkii ja analysoi itseään rikastuttavia kokemuksia hyödyntämällä erilaisia viestintävälineitä
	tuntee keskeiset mediat, joita ammattialalla käytetään	tunnistaa median erilaisia vaikutuskeinoja ja arvioi niitä	hyödyntää monipuolisesti alansa keskeisiä mediasisältöjä ja tekee mediakriittisiä tulkintoja
Tekstien ymmärtäminen	ymmärtää saamenkielisen tekstin päätarkoituksen ja osaa yhdistää sen tietoja omiin kokemuksiinsa ja tietoihinsa	ymmärtää saamenkielisen tekstin tarkoituksen ja pääsisällön sekä osaa yhdistää ja vertailla sen yksityiskohdista omiin kokemuksiinsa ja tietoihinsa suhteuttaen	ymmärtää sekä tekstin tarkoituksen ja sanoman merkityksen, tekee johtopäätöksiä ja arvioi tekstin sisältöä ja ilmaisutapaa
Kirjallinen viestintä	osaa saamen kielen oikeinkirjoituksen perusasiat	käyttää sujuvaa lause- ja virkerakennetta ja jaksottaa tekstiä	suunnittelee kirjoittamistaan tavoitteen mukaisesti sekä työstää tekstiään oman ja toisten arvion perusteella
	kirjoittaa aiheesta kokonaisen virkkeen ja tietotekniikkaa hyödyntäen	laatii sisällöltään ja ulkoasultaan perustellun tekstin, joka vastaa otsikkoa ja tarkoitusta	laatii sisällöltään monipuolisen ja rakenteeltaan selkeän ja johdonmukaisen tekstin
		viestii kirjallisesti tilanteen vaatimalla tavalla	laatii ammattinsa ja yhteisönsä kirjallisia töitä saamen kielellä
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	toimii vuorovaikutustilanteissa asiallisesti	toimii vuorovaikutustilanteissa asiallisesti ja kohteliaasti	toimii vuorovaikutustilanteissa joustavasti ja vakuuttavasti
	osallistuu keskusteluun käyttämällä puheenvuoron	osallistuu keskusteluun ja vie keskustelua tavoitteen suunnassa eteenpäin	osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti keskusteluun
	pitää lyhyen esityksen.	saa puhuessa kontaktin kuulijoihinsa ja rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata.	ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssit *Kieli, tekstit ja vuorovaikutus* (ÄIS1), *Tekstien rakenteita ja merkityksiä* (ÄIS2), *Vaikuttamisen keinoja* (ÄIS4) ja lisäksi jokin seuraavista *Kaunokirjalliset tekstit* (ÄIS3), *Teksti, tyyli ja konteksti* (ÄIS5), *Kieli, kirjallisuus ja identiteetti* (ÄIS6) tai *Puheviestintä* (ÄIS7) korvaavat *Äidinkieli, saame*-opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.1.4 ÄIDINKIELI, VIITTOMAKIELI

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ osaa harjoittaa viittomakielellä kodinhuoltajan ja toimitilahuoltajan ammattia ja muita kotityö- ja puhdistuspalvelualan liittyviä taitoja
- ♦ arvostaa viittomakielen taitoa osana omaa identiteettiään
- ♦ toimii viittomakielisissä sekä puhuttua ja kirjoitettua kieltä käyttävissä vuorovaikutustilanteissa
- ♦ osaa viestiä ja olla vuorovaikutuksessa viittomakielellä työelämässä, aktiivisena kansalaisena ja harjoittaa jatko-opintoja
- ♦ osaa viestiä siten, että sosiaalinen vuorovaikutus, oppiminen ja työelämässä menestyminen ovat mahdollisia.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Kielen ja kulttuurin tunteminen	ymmärtää viittomakielisen yhteisön aseman monikielisessä suomalaisessa yhteiskunnassa	vertailee viitottua ja puhuttua kieltä käyttävien kulttuurien kommunikaatiota	tuntee hyvin viittomakielisen yhteisön taustan ja osaa edustaa vähemmistökulttuuriaan monikielisessä valtakulttuurissa
	tunnistaa viitotun ja puhutun kielen ominaispiirteet	käyttää hyväkseen viitotun ja puhutun kielen ominaispiirteitä	vahvistaa ja kehittää omaa kielellistä identiteettiään ja ammattialan viittomia
Viittomakielen kieltiedon tunteminen	tuntee viittomakielen perusrakenteen	nimeää oman äidinkielenensä peruspiirteitä ja analysoi omaa kielenkäyttöään suhteessa muihin	hallitsee viittomakielen perusrakenteen
	käyttää ohjatusti viittomakielen sanakirjoja	käyttää itsenäisesti viittomakielten sanakirjoja	etsii monipuolisesti tietoja viittomakielten sanakirjoista ja oppikirjoista
	tunnistaa viittomakielen eri muotoja (yleis- ja puhekielen tilanteet)	pohtii viittomakielisten tekstien tavoitteellista sisältöä	tuntee viittomakielen kielelliset ominaispiirteet
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	käyttää ammattiin liittyviä viittomia ohjatusti	hallitsee yleisviittomiston ja tietää ammattiin liittyvän viittomiston	tuntee hyvin ammattiin liittyvän viittomiston ja ammatilliseen identiteettiin kuuluvat kielelliset ominaispiirteet
	toimii asiallisesti vuorovaikutustilanteissa	osallistuu keskusteluun ja vie keskustelua tavoitteen suunnassa eteenpäin	käyttää rakenteeltaan sujuvaa ja ilmaisultaan rikasta viittomakieltä monipuolisesti
	lukee viittomakielisiä (videoituja) tekstejä	selittää ammattialaan liittyviä seikkoja viittomakielellä esityksessä tai muille suunnatuissa ohjeissa	lukee viittomakielisiä tekstejä kriittisesti ja käyttää saamiaan uusia tietoja hyväkseen
	tuottaa ja ymmärtää viittomakieltä	tuottaa lyhyitä viittomakielisiä esityksiä ja käyttää viittomakieltä keskusteluissa	ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta sekä tuottaa viittomakielisiä esityksiä,
	pitää lyhyen esityksen viittomakielellä	toimii erilaisissa ympäristöissä viittomakielisten ja kuulevien kanssa	joissa hyödyntää viittomakielisten kulttuurissa esiintyviä ilmaisu- ja esiintymistapoja

Opiskelutaitojen ja apuvälineiden käyttäminen	osaa käyttää viittomakielen tulkkia kahdenkeskisissä keskustelutilanteissa	tietää, miten ja milloin tulkkia käytetään	osaa käyttää viittomakielen tulkkia sujuvasti eri tilanteissa
	käyttää ammattikirjallisuutta ja työohjeita ohjattuna viittomakielen avulla	käyttää tiedonhakua sujuvasti ja etsii tietoa omatoimisesti erilaisista lähteistä	tulkitsee saamaansa tietoa eri näkökulmista ja välittää sitä viittomakielellä eteenpäin
	käyttää muistitekniikoita ohjatuksi ammattialan työtehtävissä	käyttää erilaisia oppimistrategioita viittomakielen opiskelussa	hyödyntää eri oppimistrategioita viittomakielen opiskelussaan
	hallitsee viestintäteknologian perusteet ja tiedonhakutaidot.	tuottaa yksinkertaisia esityksiä viestintävälineillä.	käyttää viestintävälineitä monipuolisesti viittomakielisten esitysten tuottamisessa.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 8. Viestintä ja mediaosaaminen.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssit *Kieli, tekstit ja vuorovaikutus* (ÄIV1), *Tekstien rakenteita ja merkityksiä* (ÄIV2), *Tekstit ja vaikuttaminen* (ÄIV4) ja jokin seuraavista *Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa* (ÄIV3), *Teksti, tyyli ja konteksti* (ÄIV5), *Kieli, kirjallisuus ja identiteetti* (ÄIV6) tai *Puheviestinnän taitojen syventäminen* (ÄIV7) korvaavat *Äidinkieli, viittomakieli* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa yhteiset opinnot.

5.1.1.5 ÄIDINKIELI, OMA ÄIDINKIELI VIERASKIELISILLÄ OPISKELIJOILLA

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ lukee, kirjoittaa ja ilmaisee itseään oman äidinkielen avulla
- ♦ ymmärtää kielellisiä juuriaan ja oman kielellisen identiteettinsä kehittymistä
- ♦ käyttää sekä omaa kieltään että suomen kieltä eri yhteyksissä
- ♦ hankkii eri tavoilla tietoa eri lähteistä sekä välittää sitä suullisesti ja kirjallisesti
- ♦ osaa kielellisesti viestiä ja olla vuorovaikutuksessa, jotta hän voi osallistua työelämään, toimia aktiivisena kansalaisena ja harjoittaa jatko-opintoja
- ♦ osaa toimia monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja kodinhuoltajan tai toimitilahuoltajan tehtävissä arvostaen omaa kieltään ja samalla suomalaisuutta.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Kielen ja kulttuurin tunteminen	hahmottaa oman kieltensä kirjoitustavat	lukee ja kirjoittaa omalla kielellään lyhyitä tekstejä	lukee monipuolisia tekstejä omalla kielellään ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten
	osaa kertoa oman kieliympäristönsä ja kulttuurinsa keskeisistä piirteistä	tutustuu käytännössä oman kieltensä ja kulttuuripiirinsä kirjallisuuteen	tuntee oman äidinkieltensä rakennetta ja oikeakieliisyyttä
	osaa nimetä oman kieltensä kulttuurisia juuria	tuntee oman kieltensä kulttuurisia juuria ja kielisukulaisuussuhteita	saavuttaa vahvan kulttuurisen identiteetin ja säilyttää kulttuurisiteensä siihen ympäristöön, jossa on kasvanut
		tuntee äidinkieltensä käyttömahdollisuuksia ja vaihtelua omalla kielialueellaan	on kiinnostunut äidinkieltästään ja omasta kielitautastaan ja on motivoitunut kehittämään äidinkielen taitoaan edelleen
Tiedonhankinta ja mediaosaaminen	tuntee oman kieltensä tärkeimpiä viestintäkanavia	hankkii tietoja eri viestintävälineitä hyödyntäen omalla äidinkielellään (esim. sanakirjat, tietoverkot)	hankkii tietoja eri viestintävälineitä hyödyntäen omalla äidinkielellään ja vertailee kriittisesti eri lähteitä
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	osaa pitää lyhyen esityksen omalla äidinkielellään	osaa viestiä ymmärrettävästi omalla äidinkielellään ammattialan asioista	laatii erilaisia tekstejä oman kulttuurinsa viestintätavotonta noudattaen ja käyttää suullista äidinkielen taitoaan aktiivisesti
	tuntee puheilmaston muotoja omassa ja suomalaisessa kulttuurissa	vertailee oman kieltensä ja suomen kielen käyttöä	vertailee omaa kieltään ja suomen kieltä puhuvien kommunikaatiota
	ilmaisee itseään suullisesti kulttuuripiirinsä yhteisössä tavallisimmissa kielenkäyttötilanteissa.	käyttää omalla kielellään ammattialansa keskeisiä käsitteitä ja ottaa osaa keskusteluun omalla kielialueellaan	osaa toimia oman kulttuurinsa parissa vastaavassa ammatissa
		ymmärtää kaksikielisyyden merkityksen omalle työlelle.	laajentaa sanavarastoaan ammattialalla ja kehittää ammatitaitoaan tarvittaessa omalla kielellään.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 10. Teknologia ja tietotekniikka, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssit *Oma äidinkieli ja sen käyttö* (ÄIM1), *Kielialueen kulttuuri* (ÄIM3), *Viestintä ja yhteiskunta* (ÄIM4) ja *Tiedon maailma* (ÄIM6) korvaavat *Äidinkieli, oma äidinkieli vieraskielisillä opiskelijoilla* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.1.6 ÄIDINKIELI, SUOMI TOISENA KIELENÄ

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ hallitsee sellaiset viestintä- ja vuorovaikutustaidot, että hänellä on riittävät valmiudet työelämään, aktiiviseen kansalaisuuteen ja jatko-opintoihin
- ♦ ymmärtää suomenkielisen suullisen viestinnän keskeiset sisällöt ja seuraa vaivattomasti kotityö- ja puhdistuspalvelualan opinnoissa käsiteltävää asiaa sekä kykenee osallistumaan työskentelyyn
- ♦ ymmärtää kirjallisen opintoihinsa liittyvän oppimateriaalin keskeiset sisällöt ja pystyy käyttämään niitä opinnoissa etenemiseen
- ♦ saa virikkeitä ja elämyksiä tutustuessaan kotityö- ja puhdistuspalvelualan kirjallisuuteen, artikkeleihin ja erilaisiin tekstilajeihin suomeksi ja mahdollisuuksien mukaan äidinkielellään
- ♦ tuottaa kotityö- ja puhdistuspalvelualan työhön liittyviä tarpeellisia tekstejä
- ♦ hallitsee suomen kielen keskeiset rakenteet sekä kotityö- ja puhdistuspalvelualan ammattisanaston ja sanontatavat
- ♦ osaa toimia ammatissaan suomalaisen työelämän ja yhteiskunnan keskeisten toimintatapojen mukaan
- ♦ hakee kotityö- ja puhdistuspalvelualaan ja toimintaan liittyvää tietoa eri lähteistä, käyttää sanakirjoja ja tekee muistiinpanoja itsenäisesti sekä käyttää kirjallista ja tietoverkoissa olevaa aineistoa kielitaitonsa kehittämiseksi ja opintojensa edistämiseksi.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tiedonhankinta	hakee ohjatusti ammattialansa kannalta keskeistä tietoa selkeistä teksteistä	hankkii ammattialaansa liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää luotettavia tekstejä	hakee tietoa erilaisista lähteistä ja vaikeaselkoisistakin teksteistä sekä arvioi niiden luotettavuutta
Tekstien ymmärtäminen	ymmärtää lyhyitä käytännönläheisiä tekstejä, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia sekä ammattialansa sisältöjä käsitteleviä tekstejä	ymmärtää tekstejä oman alansa tai yleisistä aiheista sekä jonkin verran päättelyä vaativia tekstejä, osaa etsiä ja yhdistellä tietoja useammasta muutaman sivun pituisesta tekstistä	ymmärtää itsenäisesti tekstejä myös abstrakteista aiheista, jotka voivat liittyä myös oman alan työhön ja työturvallisuuteen, hahmottaa nopeasti tekstin sisällön ja sen tarpeellisuuden ja soveltaa sitä erilaisiin tehtäviin
Kirjallinen viestintä	kirjoittaa lyhyen, sidosteisen tekstin tutuista aiheista tavallisimmissa kirjallisen viestinnän muodoissa sekä hallitsee yleisissä ja ammatillisissa tilanteissa tarvittavien tekstien laadintaan riittävän sanaston ja rakenteet	kirjoittaa tekstejä sekä tutuista abstrakteista ja oman ammattialansa aiheista, käyttää monenlaisen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita sekä kirjoittaa ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä kieltä	kirjoittaa selkeitä ja yksityiskohtaisia tekstejä myös abstrakteista aiheista sekä työtehtävistään, yhdistelee tai tiivistää eri lähteistä poimittuja tietoja tekstiinsä, hallitsee laajan sanaston ja vaativia lauserakenteita sekä kielelliset keinot selkeän, sidosteisen tekstin laatimiseksi

Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	ymmärtää opiskelua tai oman alansa työtä käsittelevän puheen ja tavallista sanastoa sisältävän keskustelun	ymmärtää yleisiä aiheita ja asiantietoa sisältävät sekä omaan ammattialaansa liittyvät keskustelut ja hallitsee sanaston	ymmärtää konkreetin ja abstraktin sekä omaa ammattialaa käsittelevän puhutun kielen, erottaa erilaiset puhetyylit ja osaa tiivistää kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat
	kertoo tutuista asioista ja selviytyy epävirallisista keskusteluista sekä viestii ammattialaansa liittyvissä erilaisissa tilanteissa	kertoo tavallisista, konkreetteista aiheista ja selostaa alansa työtehtäviin liittyviä aiheita sekä viestii ja käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa, monenlaisia rakenteita ja mutkikkaita lauseita	viestii selkeästi kokemuspääpiiriinsä ja ammattialaansa liittyvissä tilanteissa sekä useimmissa käytännöllisissä ja sosiaalisissa tilanteissa sekä muodollisissa keskusteluissa, käyttää kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa
Kielen ja kulttuurin tunteminen	tuntee suomalaista yhteiskuntaa, kulttuuria ja ymmärtää kulttuurien välisen viestinnän merkityksen	ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan normeja ja työelämän toimintatapoja sekä ottaa huomioon kulttuurien välisen viestinnän omassa vuorovaikutuksessaan	soveltaa tietoaan suomalaisen yhteiskunnan normeista ja työelämän toimintatavoista sekä soveltaa kulttuurienvälisiä viestintää ja omaa kulttuuriosaamistaan
Kielenopiskelu	tuntee erilaisia kielenopiskelun työtapoja ja sanakirjojen ja muiden tietolähteiden käytön periaatteita.	soveltaa erilaisia kielenopiskelun työtapoja ja käyttää sanakirjoja ja muita tietolähteitä ymmärtämisen avuksi.	soveltaa opiskelussaan erilaisia kielenopiskelun strategioita sekä käyttää sanakirjoja ja muita tietolähteitä tuottamistehtävien apuna.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Suomen kielen opintojen tavoitteiden määrittelyssä käytetään Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehysten kuvausasteikkoa, jonka B2.1-taso (itsenäisen kielitaidon perustaso) kuvaa pääpiirteittäin opiskelijan kiitettävää osaamista koulutuksen lopussa. (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Published by arrangement with the Council of Europe 2001. Eurooppalainen viitekehys. Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys. Suomen-tanut Irma Huttunen ja Hanna Jaakkola 2003.)

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssit *Perusteet hallintaan* (S21), *Kieli käyttöön* (S22), *Syvämmät tekstitaidot* (S24) ja *Suomalainen kulttuuri* (S25) korvaavat *Äidinkieli, suomi toisena kielenä* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.1.7 ÄIDINKIELI, RUOTSI TOISENA KIELENÄ

Ruotsinkielisessä koulutuksessa *Äidinkieli, ruotsi toisena kielenä*-opintojen tavoitteet ja arviointikriteerit vastaavat *Äidinkieli, suomi toisena kielenä* -opintojen tavoitteita ja arviointikriteerejä.

5.1.1.8 ÄIDINKIELI, SUOMI VIITTOMAKIELISILLE

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ hankkii ja välittää tietoa yksilöllisten lähtökohtiensa mukaan ja kommunikoi suomen kielellä eri tilanteissa
- ♦ osaa ottaa huomioon käytettävissä teksteissä yhteydet työelämän vaatimuksiin sekä kuurojen kulttuuriin ja historiaan
- ♦ tuottaa kotityö- ja puhdistuspalvelualalla tarvittavia tekstejä
- ♦ käyttää kotityö- ja puhdistuspalvelualalle tyypillistä ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan toimiessaan yhteistyössä kuulevien kanssa
- ♦ vertailee viitotun ja puhutun tai kirjoitetun kielen ilmaisukeinoja ja kielioppeja
- ♦ osaa työskennellä aktiivisesti sekä suomen kieltä että viittomakieltä käyttävissä yhteisöissä ja kodinhuoltajan ja toimitilahuoltajan ammattitehtävissä.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tiedonhankinta	hankkii ohjatusti tietoa suomen kielellä	käyttää suomen kieltä ammattialansa tiedonhankinnassa	hankkii itsenäisesti tietoa kirjallisista ja digitaalisista lähteistä ja arvioi niitä kriittisesti
Tekstin ymmärtäminen	ymmärtää yleisluontoisen ja ammattialan kirjoitetun tekstin keskeisen sisällön	ymmärtää yleisluontoisen tekstin sisällön ja tyyliin ja vertaa kirjakielistä, yleiskielistä ja puhekielistä tekstiä	ymmärtää vaivatta sekä yleisluontoisia että ammatin liittyviä kirjoitettuja tekstejä
Kirjallinen viestintä	kirjoittaa yleisistä aiheista ja käyttää ymmärrettävää kieltä	laatii yleisluontoisesta tekstistä lyhyen kirjallisen tiivistelmän	kirjoittaa sujuvasti ymmärrettävää, selvää ja huoliteltua yleiskieltä sekä hallitsee oikeinkirjoitus- ja välimerkkisäännöt
	laatii ohjatusti ja mallin mukaan asianmukaiset työnhakuasiakirjat	laatii asianmukaiset työnhakuasiakirjat	laatii omaa osaamista perustelevat asianmukaiset työnhakuasiakirjat
	kirjoittaa yleiskieltä niin että selviytyy tutuista viestintätilanteista	osallistuu ymmärrettävästi kirjalliseen viestintään	välittää ja selittää kirjoitettuja tekstejä viittomakielellä kommentoi tekstejä ja tiedonlähteitä kriittisesti
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	lukee ammatti-, kulttuuri- ja yksityiselämän tekstiesimerkkejä	reagoi asianmukaisesti erilaisiin viesteihin ja pyytää lisätietoja tarvittaessa	välittää määräyksiä ja viestejä ja suoriutuu työtehtävistä suomen kielellä
	toimii yhteistyökykyisesti työtehtävissä tarvittaessa apuvälineitä käyttäen	toimii yhteistyökykyisesti tiimin jäsenenä ja osaa välittää viestejä	toimii tiimissä ja viestii ammattimaisesti ja vastuuntuntoisesti sekä kuulevien että kuurojen kanssa
Mediaosaaminen	tunnistaa ja havainnoi muuttuvaa mediaympäristöä	seuraa ja arvioi kriittisesti median ilmaisutapoja ja sisältöjä	käyttää sanastoja ja sähköisiä tietokantoja joustavasti tekstin ymmärtämiseen
Viittomakielen ja puhutun kielen kieliopin piirteiden tunteminen	tuntee kirjoitetun ja viittotun kielen keskeiset erot.	vertailee keskeisiä puhutulle kielelle luonteenomaisia rakenteita vastaaviin viittomakielen rakenteisiin.	tuntee puhutun suomen kielen toimintaperiaatteen ja muodon ja vertaa vastaaviin viittomakielen rakenteisiin.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 8. Viestintä ja mediaosaaminen.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssit *Kieli, tekstit ja vuorovaikutus* (V21), *Tekstien rakenteita ja merkityksiä* (V22), *Tekstit ja vaikuttaminen* (V24) sekä jokin seuraavista *Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa* (V23), *Teksti, tyyli ja konteksti* (V25), *Kieli, kirjallisuus ja identiteetti* (V26) tai *Puheviestinnän taitojen syventäminen* (V27) korvaavat *Äidinkieli, suomi viittomakielisille* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.1.9 ÄIDINKIELI, ROMANI

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ käyttää romanikieltä ja kulttuuriperintöä vuorovaikutuksen ja ajattelun välineenä romaniyhteisössä ja matkailualan ammatillisissa yhteyksissä
- ♦ hankkii tietoa eri romanikielisisistä lähteistä
- ♦ hallitsee sellaiset viestintä- ja vuorovaikutustaidot, että hän voi osallistua työelämään, toimia aktiivisena kansalaisena ja hakeutua jatko-opintoihin
- ♦ toimii erilaisissa kotityö- ja puhdistuspalvelualan vuorovaikutustilanteissa romanikielillä
- ♦ hallitsee kotityö- ja puhdistuspalvelualan puheviestintätilanteet
- ♦ hallitsee romanikielen keskeiset rakenteet sekä kotityö- ja puhdistuspalvelualan ammattisanaston ja sanontatavat.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Kielen ja kulttuurin tunteminen	tuntee romanikulttuurin keskeiset piirteet sekä analysoi omaa kielenkäyttöään suhteessa muihin	tuntee kansallisen romani-kielen taustaa ja kulttuuria sekä vahvistaa ja kehittää omaa kielellistä identiteettiään	ymmärtää omalla kohdallaan kielellisen identiteetin merkityksen ja toimii romanikulttuurin mukaisesti
Tiedon hankinta	hakee ohjatusti tietoa selkeistä romanikielisisistä teksteistä	hakee monenlaista tietoa selkeistä romanikielisisistä teksteistä	hallitsee romanikielellä olemassa olevat lähteet ja materiaalit ja hyödyntää niitä kirjoituksissaan
Tekstin ymmärtäminen	ymmärtää romanikielisen tekstin päätarkoituksen ja osaa yhdistää sen tietoja omaan kokemuksiinsa ja tietoihinsa	ymmärtää pääpiirteissään romanikielisen asiategstin ja tuottaa erilaisia romanikielisiä tekstejä	ymmärtää sekä tekstin tarkoituksen ja sanoman merkityksen, tekee johtopäätöksiä ja arvioi tekstin sisältöä ja ilmaisutapaa
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	osallistuu ymmärrettävästi kirjalliseen ja suulliseen viestintään työpaikalla	viestii romanikielellä suullisesti ja kirjallisesti tilanteen vaatimalla tavalla	viestii romanikielellä suullisesti ja kirjallisesti tilanteen vaatimalla tavalla ja kehittää taitojaan palautteen perusteella
		reagoi asianmukaisesti erilaisiin viesteihin ja pyytää lisätietoja tarvittaessa	selviytyy luontevasti romanikielellä erilaisissa tilanteissa
Romanikielen kielitiedon tunteminen	hallitsee riittävän sanavaraston tutuista asioista romanikielellä.	käyttää kielen muotoja melko varmasti sekä suullisessa että kirjallisessa viestinnässä.	käyttää sujuvaa romanikielen lause- ja virkerakennetta.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssit *Kielipohjan vahvistaminen* (ÄIR1), *Kielitaidon laajentaminen lähipiirin ulkopuolelle* (ÄIR2), *Romanikieli ja -kulttuuri nyky-yhteiskunnassa* (ÄIR6) ja jokin seuraavista kursseista *Romanien suullinen ja kirjallinen perinne* (ÄIR3), *Romanikielen ja -kulttuurin historia ja levinneisyys* (ÄIR4), *Romanien kirjallisuus ja muu taide* (ÄIR5) tai *Romanikielen puhetaito ja puhelukulttuuri* (ÄIR7) korvaavat *Äidinkieli, romani* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkimuksen osissa (yhteiset opinnot).

5.1.2 Toinen kotimainen kieli

5.1.2.1 TOINEN KOTIMAINEN KIELI, RUOTSI, 1 OV

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ selviytyy kotityö- ja puhdistuspalvelualan tavanomaisista työtehtävistä ja arkipäivän tilanteista toisella kotimaisella kielellä
- ♦ ymmärtää molempien kansalliskielten ja kulttuurin merkityksen monikulttuurisessa Suomessa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tiedon hankinta	tuntee sanakirjojen ja muiden tietolähteiden käytön periaatteet	käyttää sanakirjoja ja jonkin verran myös muita, kuten esimerkiksi sähköisiä, tietolähteitä	käyttää sanakirjoja, myös sähköisiä, ja muuta lähdemateriaalia hankkiakseen lisätietoa omaa alaa käsittelevistä vieraskielisistä yksinkertaisista ohjeistuksista
Tekstien ymmärtäminen ja kirjallinen viestintä	ymmärtää apuvälineitä käyttäen lyhyiden ja yksinkertaisten omaan työhön ja työturvallisuuteen liittyvien kirjallisten viestien sisällön	kirjoittaa mallin mukaan lyhyitä työhön liittyviä tekstejä kuten työ- ja turvallisuusohjeet	kirjoittaa lyhyitä työhön liittyviä muistiinpanoja, ohjeita tai tilauslistoja
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	kertoo muutamalla sanalla itsestään tai tutuista asioista omassa työssään	selviytyy rutiininomaisesti päivittäiseen elämään liittyvistä puhetilanteista, jos puhukumppani puhuu hitaasti ja käyttää yksinkertaista, keskeistä sanastoa	toimii tavanomaisimmissa viestintätilanteissa sekä kasvotusten että puhelimesta ja tarvittaessa pyytää tarkennusta tai selvennystä
Kielen ja kulttuurin merkitys	on tietoinen ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksestä	ymmärtää ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksen kohdatessaan pohjoismaalaisia	ymmärtää ruotsin kielen ja kulttuurin aseman monikulttuurisessa Suomessa

Kielenopiskelu	tunnistaa omat oppimisstrategiansa.	tunnistaa omien oppimisstrategioidensa vahvuuksia ja heikkouksia.	kokeilee uusia strategioita ja oppimistapoja.
----------------	-------------------------------------	---	---

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Arvosana hyvä H2 vastaa Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen kuvausasteikolla kuullun ja tekstin ymmärtämisessä kielitaidon taitotasoa A1.3–A2.1 ja puhumisessa ja kirjoittamisessa taitotasoa A1.3–A2.1. (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Published by arrangement with the Council of Europe 2001. Eurooppalainen viitekehys. Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys. Suomentanut Irma Huttunen ja Hanna Jaakkola 2003.)

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssi *Arkielämää Pohjoismaissa* (RUA1) tai *Koulu ja vapaa-aika* (RUB1) korvaa *Toinen kotimainen kieli, ruotsi* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.2.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI, SUOMI, 2 OV

Tavoitteet

Opiskelija omaa sellaiset viestintä- ja vuorovaikutustaidot, että hän selviytyy koti-työ- ja puhdistuspalvelujen työtehtävistä suomen kielellä ja hän ymmärtää suomenkielen merkityksen työelämässä ja yksityiselämässään.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tiedon hankinta	tuntee sanakirjojen ja muiden tietolähteiden käytön periaatteet	hyödyntää ammattisanakirjoja sekä suomenkielisiä tietokantoja	käyttää sanakirjoja, käsikirjoja, hakuteoksia sekä suomenkielistä internetiä tiedon hankinnassa
Tekstien ymmärtäminen ja kirjallinen viestintä	ymmärtää suomen kielellä kirjoitettujen yksikertaisten, työhön tai arkitilanteisiin liittyvien ohjeiden tai ilmoitusten sisällön	ymmärtää suomen kielellä kirjoitettujen työhön tai arkitilanteisiin liittyvien ohjeiden tai ilmoitusten sisällön	lukee vaivatta ja ymmärtää erilaisia ammattiin liittyviä tekstejä sekä käsikirjoja ja seuraa alan tapahtumia suomenkielisistä ammattijulkaisuista sekä yhteiskunnan tapahtumia suomenkielisiä tiedotusvälineistä
	kirjoittaa lyhyitä ilmoituksia, täyttää lomakkeita ja kirjoittaa apuvälineitä käyttäen jopa lyhyitä selostuksia suomeksi	kirjoittaa ilmoituksia, kirjeitä sekä tarpeen tullen apuvälineitä käyttäen pidempiäkin selostuksia tai pöytäkirjoja suomeksi	täyttää lomakkeita, kirjoittaa tilauksia, kirjeitä ja raportteja sekä vastaa kirjallisesti kyselyihin suomen kielellä
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	ymmärtää yksinkertaiset ohjeet ja käskytykset jotka liittyvät työhön tai arkitilanteisiin ja pystyy auttavasti kohtaamaan asiakasta tai työtoveria suomen kielellä ja ymmärtää esitettyjä kysymyksiä.	ymmärtää selkeitä ohjeita sekä normaalitempoista puhetta työpaikalla tai puhelimesta, osaa kohdata ja ymmärtää asiakasta tai työtoveria sekä seuraa tiedotusvälineitten välityksellä alan ja yhteiskunnan tapahtumia	ymmärtää jopa nopeassa tempossa erilaisia ohjeistuksia ja keskustelua joka liittyy ammattialaan, osaa kohdata suomenkielisiä asiakkaita rennosti ja ymmärtää heidän tarkoituksia sekä toiveita
	palvelee tyydyttävästi suomenkielisiä asiakkaita, selviää jokapäiväisistä tilanteista sekä hoitaa tärkeimmät työtehtävät suomeksi	palvelee suomenkielisiä asiakkaita hyvin, vastaa kysymyksiin ja hoitaa työasioita puhelimitse sekä osallistuu työpaikalla rutiininomaisiin keskusteluihin suomen kielellä	keskustelee vaivatta työtehtävistään suomeksi, osaa kuvata toimintoja ja yksityiskohtia sekä avaa ja käy vaihtelevan tempoista keskustelua suomen kielellä
Kielen ja kulttuurin merkitys	ymmärtää suomen kielen hallinnan merkityksen jokapäiväisessä kanssakäymisessä sekä suomenkielisessä työyhteisössä toimiessaan	työskentelee hyvin suomenkielisessä työyhteisössä ja pyrkii määrätietoisesti kehittämään ammattikielen käytössä	osallistuu aktiivisesti suomenkieliseen työyhteisöön ja osoittaa kiinnostusta suomenkieliseen kulttuuriin
Kielen opiskelu	tunnistaa omat oppimisstrategiansa.	tunnistaa omien oppimisstrategioidensa vahvuuksia ja heikkouksia.	kokeilee uusia strategioita ja oppimistapoja.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Arvosana hyvä H2 vastaa Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen kuvausasteikolla kuullun ja tekstin ymmärtämisessä kielitaidon taitotasoa B1.2. ja puhumisessa ja kirjoittamisessa taitotasoa B1.1. (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Published by arrangement with the Council of Europe 2001. Eurooppalainen viitekehys. Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys. Suomentanut Irma Huttunen ja Hanna Jaakkola 2003.)

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssit *Arkielämä ja vapaa-aika* (FINA1) ja joku seuraavista kurseista: *Luonto ja ympäristö* (FINA2), *Kaupankäynti, tekniikka ja viestintä* (FINA3), *Yhteiskunta ja tiedotusvälineet* (FINA4), *Koulutus, ammatti- ja talouselämä* (FINA5) tai *Suomalainen kulttuuri ja kirjallisuus* (FINA6) korvaavat *Toinen kotimainen kieli, suomi* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.3 Vieras kieli

5.1.3.1 VIERAS KIELI, A-KIELI, 2 OV

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ viestii ja toimii vuorovaikutustilanteissa siten, että hän kykenee harjoittamaan ammattiaan, osallistumaan työelämään, toimimaan aktiivisena kansalaisena ja hakeutumaan jatko-opintoihin
- ♦ hallitsee kotityö- ja puhdistuspalvelualan työtehtävissä tarvittavan kielitaidon
- ♦ osaa toimia monikulttuurisessa ja monikielisessä ympäristössä.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tiedonhankinta	hakee tietoa työhönsä liittyvistä materiaaleista ja ohjeista ohjattuna ja sanakirjoja käyttäen	hakee omaa alaa koskevaa tietoa sanakirjoja ja jonkin verran myös muita, kuten esimerkiksi sähköisiä, tietolähteitä käyttäen	hakee monipuolisesti omaa alaa koskevaa tietoa, soveltaa tietojaan ja taitojaan sekä perustelee ratkaisunsa
Tekstien ymmärtäminen sekä kirjallinen viestintä	ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia oman alansa työhön liittyviä kirjallisia viestejä	ymmärtää työhönsä ja alansa tuotteisiin ja prosesseihin liittyviä kirjallisia ohjeita apuvälineitä käyttäen ja tekee tarkentavia kysymyksiä sekä osaa toimia niiden mukaan	ymmärtää työhönsä ja alansa tuotteisiin ja prosesseihin liittyviä kirjallisia ohjeita sekä työstä annettua palautetta
	kirjoittaa ohjattuna mallin mukaan työhönsä liittyviä yksinkertaisia ja lyhyitä tekstejä	kirjoittaa mallin mukaan työhönsä liittyviä yksinkertaisia ja lyhyitä tekstejä	kirjoittaa tavanomaisia henkilökohtaisia viestejä ja lyhyitä tekstejä sekä täyttää yksinkertaisia työhönsä liittyviä asiakirjoja
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia oman alansa työhön liittyviä suullisia viestejä ja osaa toimia niiden mukaan	ymmärtää tavanomaisimpia työhönsä ja alansa tuotteisiin ja prosesseihin liittyviä suullisia ohjeita ja osaa toimia niiden mukaan	ymmärtää keskeiset ajatukset tavanomaisesta normaalitempoisesta puheesta ja toimii niiden mukaan
	kertoo lyhyesti itsestään ja alansa työtehtävistä vastamalla hänelle esitettyihin kysymyksiin ennakoitavissa olevissa ja tutuissa työtilanteissa	kertoo itsestään ja työtehtävistään siten, että tulee ymmärretyksi ja osallistuu keskusteluun, mikäli keskustelukumppani puhuu hitaasti ja käyttää yksinkertaisia rakenteita	kertoo tutuissa tilanteissa työpaikastaan ja työstään ja siihen liittyvistä normeista ja tavoista sekä tarvittaessa ottaa selvää muiden maiden vastaavista asioista sekä hankkii kysymällä työhönsä liittyviä lisäohjeita
Kielen ja kulttuurin tuntemus	on tietoinen opiskelemaisensa kielen ja sen edustaman kulttuurin merkityksestä	ymmärtää opiskelemaisensa kielen ja sen edustaman kulttuurin merkityksen	soveltaa vieraan kielen ja kulttuurin tietojaan ja taitojaan
Kielenopiskelu	tunnistaa omat oppimisstrategiansa.	arvioi oppimisstrategioidensa vahvuuksia ja heikkouksia.	vahvistaa oppimistaan kokeilemalla uusia strategioita ja oppimistapoja.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Arvosana hyvä H2 vastaa Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen kuvausasteikolla kuullun ja tekstin ymmärtämisessä kielitaidon taitotasoa A2.2 ja puhumisessa ja kirjoittamisessa taitotasoa A2.1. (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Published by arrangement with the Council of Europe 2001. Eurooppalainen viitekehys. Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys. Suomentanut Irma Huttunen ja Hanna Jaakkola 2003.)

Osaamisen tunnustamisessa lukion A-kielen kurssit *Nuori ja hänen maailmansa* ja *Opiskelu ja työ* korvaavat *Vieras kieli, A-kieli* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.3.2 VIERAS KIELI, B-KIELI, 2 OV

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ selviytyy arkielämän tavanomaisissa palvelutilanteissa
- ♦ osaa toimia ennakoitavissa olevissa ja toistuvissa kotityö- ja puhdistuspalvelualan asiakaspalvelun viestintätilanteissa vieraalla kielellä.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tiedonhankinta	tuntee sanakirjojen ja muiden tietolähteiden käytön periaatteet	käyttää sanakirjoja ja muita tietolähteitä, myös sähköisiä, ymmärtämisen apuna	käyttää sanakirjoja ja muita tietolähteitä, myös sähköisiä, tekstin tuottamisen apuna
Tekstien ymmärtäminen sekä kirjallinen viestintä	kirjoittaa ohjatusti ja apuvälineitä käyttäen yksinkertaisia tekstejä, kuten ohjeita, mainoksia tai luetteloja tutuista aiheista	kirjoittaa apuvälineitä käyttäen lyhyitä, yksinkertaisia sanontoja ja lauseita sisältäviä tekstejä, kuten ohjeita, mainoksia tai luetteloja, jotka liittyvät hyvin tuttuihin aiheisiin	kirjoittaa muun muassa yksinkertaisia sanontoja ja lauseita sisältäviä tekstejä, kuten ohjeita, mainoksia tai luetteloja, jotka liittyvät niin yksityis- kuin työelämänkin tuttuihin aiheisiin
Vuorovaikutus ja työelämän kielenkäyttötilanteissa toimiminen	pystyy muutamalla sanalla kertomaan itsestään ja työstään, esim. tunnistaa työkaluja, ammattinimikkeitä ja työtehtäviä	esittää yksinkertaisia kysymyksiä ja vastaa mallin mukaan käsiteltäessä välitöntä, konkreettista ympäristöä ja häntä itseään, kun puhukumppani puhuu hitaasti ja selkeästi	esittää yksinkertaisia kysymyksiä ja vastaa käsiteltäessä välitöntä, konkreettista ympäristöä ja häntä itseään, kun puhukumppani puhuu selkeästi, sekä pyytää tarvittaessa selvennystä viestii suullisesti esimerkiksi esittäytyessään sekä arkipäivän ja työelämän tutuissa tilanteissa
Kielen ja kulttuurin tuntemus	tunnistaa ja erottaa uusia äänneitä ja merkkejä	kirjoittaa uusia merkkejä ja tuottaa uusia äänneitä	edistää uuden kielen oppimista vertaamalla jo opittuihin kieliin
Kielenopiskelu	tunnistaa omat oppimisstrategiansa.	arvioi oppimisstrategioidensa vahvuuksia ja heikkouksia.	vahvistaa oppimistaan kokeilemalla uusia strategioita ja oppimistapoja ymmärtämisen avuksi.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö.

Arvosana hyvä H2 vastaa Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen kuvausasteikolla kuullun ja tekstin ymmärtämisessä kielitaidon taitotasoa A1.1 ja puhumisessa ja kirjoittamisessa taitotasoa A1.1. (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Published by arrangement with the Council of Europe 2001. Eurooppalainen viitekehys. Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys. Suomentanut Irma Huttunen ja Hanna Jaakkola 2003.)

Osaamisen tunnustamisessa lukion B1-kurssit *Nuori ja hänen maailmansa* ja *Opiskelu, työ ja yhteiskunta* korvaavat *Vieras kieli, B-kieli* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.4 Matematiikka, 3 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ hallitsee peruslaskutoimitukset, prosenttilaskennan ja mittayksiköiden muunnokset ja käyttää niitä kodinhuoltajan ja toimitilahuoltajan työtehtäviin liittyvissä laskutoimituksissa
- ♦ laskee pinta-aloja ja tilavuuksia sekä soveltaa geometriaa kodinhuoltajan ja toimitilahuoltajan työn vaatimassa laajuudessa
- ♦ käyttää sopivia matemaattisia menetelmiä kodinhuoltajan ja toimitilahuoltajan työtehtäviin liittyvien ongelmien ratkaisussa
- ♦ ilmaisee muuttujien välisiä riippuvuuksia matemaattisilla lausekkeilla
- ♦ muodostaa ja laatii kodinhuoltajan ja toimitilahuoltajan työtehtäviin liittyviä yhtälöitä, lausekkeita, taulukoita ja piirroksia sekä ratkaisee työssä tarpeellisia matemaattisia tehtäviä yhtälöillä, päättelämällä, kuvaajien avulla sekä arvioi tulosten oikeellisuutta
- ♦ käyttää matemaattisten ongelmien ratkaisussa apuna laskinta, tietokonetta ja tarvittaessa muita matematiikan apuvälineitä.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Peruslaskutoimitukset, prosenttilaskenta ja mittayksikkömuunnokset sekä matemaattiset peruskäsitteet ja esitystavat	suorittaa työtehtäviin liittyvät rutiininomaiset laskutoimitukset ja tuntee keskeisimmät matemaattiset käsitteet ja esitystavat	suorittaa sujuvasti ammattiin liittyvät laskutoimitukset ja käyttää jossakin määrin matemaattisia käsitteitä ja esitystapoja ilmaisussaan	soveltaa ammattialalla tarvittavia laskutoimituksia ja arvioi tulosten tarkkuutta sekä hallitsee ammattialalla käytettävät matemaattiset käsitteet ja esitystavat
Matemaattiset menetelmät ja ongelmanratkaisu sekä tulosten arviointi	ratkaisee työtehtäviin liittyvät keskeiset matemaattiset ongelmat joko päättämällä, graafisesti tai laskennallisesti sekä osaa arvioida tulosten suuruusluokkaa	ratkaisee ammattiin liittyviä ongelmia matemaattisten menetelmien avulla sekä arvioi tulosten oikeellisuutta	soveltaa matemaattisia menetelmiä ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisussa ja -asettelussa sekä arvioi menetelmien luotettavuutta ja tarkkuutta
Laskimen ja tietokoneen käyttäminen	käyttää laskinta ja tietokonetta työtehtäviin liittyvien matemaattisten perustehtävien ratkaisemiseen	käyttää sujuvasti laskinta ja tietokonetta ammattiin liittyvien matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen	käyttää soveltaen laskinta ja tietokonetta ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseen
Numeerisen tiedon käsittely, analysointi ja tuottaminen	käyttää tiedonlähteenä tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä	käyttää tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä ammattiin liittyvien ongelmien ratkaisuun	soveltaa tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisuun sekä esittää tuottamia matemaattisia tuloksia tilastoina, taulukkoina ja graafisina esityksinä
	laskee ohjeen mukaan aineiston keskilukuja.	laskee keskeisimpiä tilastollisia tunnuslukuja.	laskee tai määrittää annettusta aineistosta keskeisimmät tilastolliset tunnusluvut.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 9. Matematiikka ja luonnontieteet.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssit *Lausekkeet ja yhtälöt* (MAB1) ja *Geometria* (MAB2) tai *Funktiot ja yhtälöt* (MAA1) ja toinen seuraavista lukion kursseista *Polynomifunktiot* (MAA2) tai *Geometria* (MAA3) korvaavat *Matematiikan* opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.5 Fysiikka ja kemia, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ soveltaa ammattitehtäviensä kannalta keskeisiä fysikaalisia ja kemiallisia ilmiöitä, käsitteitä ja lainalaisuuksia
- ♦ osaa kotityö- ja puhdistuspalvelualan työssään ja muussa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon lainalaisuudet ja toimia niiden mukaisesti ympäristöä ja energiaa säästäen
- ♦ tarkastelee kotityö- ja puhdistuspalvelualan keskeisiä ympäristöongelmia luonnontieteelliseltä kannalta
- ♦ soveltaa ammattinsa kannalta keskeisiä fysiikan lakeja ja käsitteitä
- ♦ hallitsee kodinhuoltajan ja toimitilahuoltajan työtehtävien kannalta keskeisiä mekaniikan, lämpöopin ja sähköopin peruskäsitteitä ja ilmiöitä niin, että hän osaa käsitellä ammatissaan tarvitsemiaan laitteita ja järjestelmiä turvallisesti ja taloudellisesti sekä työskennellä ergonomisesti
- ♦ ottaa huomioon kodinhuoltajan ja toimitilahuoltajan työssään ympäristön ja ammatin kannalta keskeisiä kemian ilmiöitä, ja sitä varten hänen on tunnettava tavallisimpien alkuaineiden ja sekä epäorgaanisten että orgaanisten yhdisteiden kemiallisia ominaisuuksia
- ♦ säilyttää, käyttää oikein ja hävittää asianmukaisesti kotityö- ja puhdistuspalvelualalla tarvittavia aineita sekä laskee ainemääriä ja pitoisuuksia
- ♦ osaa tulkita kotityö- ja puhdistuspalvelualan työssä käytettävien aineiden terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavat tekijät tuotteiden merkinnöistä ja ottaa työskentelyssään huomioon aineiden erityisominaisuudet niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta
- ♦ tekee havaintoja ja mittauksia ammattinsa kannalta keskeisistä fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä
- ♦ kerää, käsittelee ja analysoi tekemiään havaintoja ja mittauksia.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Lämpöopin, mekaniikan ja sähköopin lainalaisuuksien tunteminen ja huomioon ottaminen työssä	tuntee fysiikan lainalaisuuksia niin, että pystyy työtehtävissään ottamaan huomioon niihin liittyvät ilmiöt, mutta tarvitsee joissakin kohdin ohjausta	osaa ottaa huomioon fysiikkaan liittyvät ilmiöt työtehtävissään	osaa itsenäisesti soveltaa fysiikan lainalaisuuksia työssään
Kemiallisten aineiden ja yhdisteiden sekä niiden ominaisuuksien tunteminen ja huomioon ottaminen työssä	käsittelee, säilyttää ja hävittää oikein työtehtävissään tarvittavia kemikaaleja ja ottaa huomioon erilaisten aineiden ominaisuudet ja ympäristöriskit työssään, mutta tarvitsee osin ohjausta	käsittelee, säilyttää ja hävittää oikein työtehtävissään tarvittavia kemikaaleja ja ottaa huomioon erilaisten aineiden ominaisuudet ja ympäristöriskit tutuissa työtilanteissa	käsittelee, säilyttää ja hävittää oikein työtehtävissään tarvittavia kemikaaleja ja ottaa huomioon erilaisten aineiden ominaisuudet ja ympäristöriskit muuttuvissakin työtilanteissa
	tulkitsen osin ohjattuna tavallisimpia tuotemerkintöjä	tulkitsen tavallisimpia tuotemerkintöjä	tulkitsen itsenäisesti erilaisia alan tuotemerkintöjä
	laskee ohjattuna pitoisuuksia ja aineiden määriä sekä hankkii ohjeen mukaan tietoa kemikaalien käyttöturvallisuustiedoista	laskee pitoisuuksia ja aineiden määriä sekä hankkii tietoa käyttöturvallisuustiedoista	laskee pitoisuuksia ja aineiden määriä joustavasti erilaisissa työtilanteissa eri tietolähteistä hankkimansa tiedon mukaan
Havainnointi ja mittaaminen	toteuttaa mittaukset käyttäen tavallisimpia mittausmenetelmiä ja -välineitä ohjatussa työtilanteessa	toteuttaa mittaukset käyttäen tavallisimpia mittausmenetelmiä ja -välineitä omatoimisesti ja osaa arvioida mittaustulosten luotettavuutta	käyttää mittauksiin sopivimpia menetelmiä ja välineitä sujuvasti, toteuttaa mittaukset järjestelmällisesti ja huolellisesti ja osaa arvioida havaintojen ja mittausten tarkkuutta ja luotettavuutta
	tallentaa mittaukset ja havainnot ohjeiden mukaisesti ja esittää ne taulukoina ja graafeina sekä laskee tarvittaessa tuloksia, mutta tarvitsee joiltakin osin ohjausta	osaa analysoida mittauksia ja havaintoja sekä tehdä tuloksista johtopäätöksiä	osaa raportoida ja esittää tuloksia sekä arvioida tulosten ja johtopäätösten tarkkuutta ja luotettavuutta
Turvallinen ja ergonominen työskentely	työskentelee työturvallisuusohjeiden mukaisesti, mutta vaatii ohjausta ergonomiseen työskentelyyn.	työskentelee ergonomisesti ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti.	työskentelee ergonomisesti ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti ja ottaa omatoimisesti huomioon työympäristössä olevat riskitekijät.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 4. Terveys, turvallisuus ja työkyky, 6. Kestävä kehitys, 9. Matematiikka ja luonnontieteet, 10. Teknologia ja tietotekniikka.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssit *Fysiikka luonnontieteenä* (FY1) ja *Ihmisen ja elinympäristön kemia* (KE1) korvaavat *Fysiikan ja kemian* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.6 Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tieto, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ osallistuu oppilaitoksessa ja työssäoppimispaikassa yhteisten asioiden hoitamiseen
- ♦ arvioi toimintamahdollisuuksiaan aktiivisena kansalaisena ja kuluttajana
- ♦ osaa käyttää yhteiskunnan tarjoamia palveluja
- ♦ tekee suunnitelman oman taloutensa hoitamisesta
- ♦ arvioi yrittäjyyden ja yritystoiminnan merkitystä Suomen kansantaloudelle
- ♦ hakee tietoa ammattialansa työpaikoista sekä Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa tietoa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Osallistuminen oppilaitoksessa ja työssä-oppimispaikassa	osallistuu ohjattuna yhteisten asioiden hoitamiseen	osallistuu sovitulla tavalla yhteisten asioiden hoitamiseen sekä tuntee yhteiskunnallisen päätöksentekoprosessin	osallistuu itsenäisesti yhteisten asioiden hoitamiseen sekä tuntee yhteiskunnallisen päätöksentekoprosessin
Toimintamahdollisuuksien arviointi	arvioi ohjattuna toimintamahdollisuuksiaan kansalaisena ja kuluttajana	arvioi toimintamahdollisuuksiaan kansalaisena ja kuluttajana	arvioi toimintamahdollisuuksiaan aktiivisena kansalaisena ja kuluttajana
	tuntee opiskelijan vaikuttamismahdollisuudet, oikeudet ja velvollisuudet	tuntee opiskelijan ja kansalaisen keskeiset vaikuttamismahdollisuudet, oikeudet, edut ja velvollisuudet	tuntee opiskelijan ja kansalaisen keskeiset demokraattiset vaikuttamismahdollisuudet, oikeudet, edut ja velvollisuudet
	hakee tietoa kuluttajan keskeisistä oikeuksista ja velvollisuuksista	tuntee kuluttajan keskeiset oikeudet ja velvollisuudet	tuntee kuluttajan keskeiset oikeudet ja velvollisuudet
Yhteiskunnan palvelujen käyttö	käyttää opiskelijan tarvitsemia palveluja ja ymmärtää kansalaisen osuuden niiden rahoittamisessa	käyttää yhteiskunnan tarjoamia palveluja ja ymmärtää kansalaisen osuuden niiden rahoittamisessa	käyttää itsenäisesti yhteiskunnan tarjoamia palveluja ja ymmärtää kansalaisen osuuden niiden rahoittamisessa
Oman talouden hoitaminen	tekee ohjattuna suunnitelman menoistaan ja varoistaan	tekee suunnitelman menoistaan ja varoistaan	tekee suunnitelman menoistaan ja varoistaan
	hankkii ohjattuna tietoa rahoitusvaihtoehdoista ja niistä aiheutuvista kuluista	hankkii tietoa rahoitusvaihtoehdoista ja niistä aiheutuvista kuluista	hankkii tietoa rahoituslähteistä ja vertailee niistä aiheutuvia kuluja
Kansantalouteen keskeisesti vaikuttavien tekijöiden arviointi	arvioi ohjattuna yrittäjyyden keskeiset vaikutukset työllisyyteen	arvioi yrittäjyyden ja yritystoiminnan vaikutuksen työllisyyteen	arvioi itsenäisesti yrittäjyyden ja yritystoiminnan vaikutuksen kansantalouteen
Tiedon haku ammatillan työpaikoista ja Euroopan unionista	hakee tietoa ammattialansa työpaikoista paikallisesti	hakee tietoa ammattialansa työpaikoista alueellisesti ja kansallisesti	hakee tietoa ammattialansa työpaikoista alueellisesti ja kansallisesti ja Euroopan unionin maista
	hakee ohjattuna Euroopan unionin kansalaisia koskevaa tietoa.	hakee Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa tietoa.	hakee Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 5. Aloitekyky ja yrittäjäisyys, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssit *Yhteiskuntatieto* (YH1) ja *Taloustieto* (YH2) korvaavat *Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tiedon* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.7 Liikunta, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ edistää liikunnan avulla terveellistä ja aktiivista elämäntapaa ymmärtäen liikunnan merkityksen toiminta- ja työkyvylle
- ♦ tutustuu monipuolisesti terveyttä, psyykkistä vireystilaa ja jaksamista edistävään liikuntaan
- ♦ pitää yllä fyysistä toimintakykyään liikunnan avulla
- ♦ liikkuu ja toimii vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä
- ♦ edistää toiminnallaan ryhmän toimintaa ja turvallisuutta.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Fyysisen toimintakyvyn tukeminen ja vahvistaminen	käyttää liikunnan harrastamiseen tarvittavia perustaitoja	käyttää liikunnan harrastamiseen tarvittavia perustaitoja monipuolisesti	käyttää liikunnan harrastamiseen tarvittavia perustaitoja ja liikunnan lajitaitoja monipuolisesti
	pitää ohjattuna yllä fyysistä toimintakykyään	pitää yllä fyysistä toimintakykyään	seuraa, arvioi ja pitää yllä fyysistä toimintakykyään
Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen liikunnan avulla	ymmärtää ohjattuna liikunnan merkityksen fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille	ymmärtää liikunnan merkityksen omalle fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnilleen	ymmärtää liikunnan merkityksen fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille
Vuorovaikutus ja yhteistyö	osallistuu liikuntatilanteisiin annettujen ohjeiden mukaan sekä noudattaa reilun pelin periaatteita	osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti reilun pelin periaatteita noudattaen	osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti edistäen reilun pelin periaatteita
Terveysten, turvallisuuden sekä toimintakyvyn huomioon ottaminen	noudattaa yleensä turvallisuutta liikunnassa.	toimii liikuntatilanteissa turvallisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä.	edistää toiminnallaan ryhmän turvallisuutta.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 4. Terveys, turvallisuus sekä toimintakyky.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssi *Taitoa ja kuntoa* (LI1) tai *Liikuntaa yhdessä ja erikseen* (LI 2) korvaa *Liikunnan* opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.8 Terveystieto, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ osoittaa toiminnallaan ja tiedoillaan halua ja kykyä ylläpitää ja edistää terveyttä
- ♦ ymmärtää fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä omassa elämäntavassaan ja toimintaympäristössään
- ♦ tietää mielenterveyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkityksestä ihmisen hyvinvoinnille
- ♦ tietää tupakoinnin ja päihteiden haittavaikutukset ja osaa ehkäistä terveyttä kuluttavia tekijöitä
- ♦ tietää terveyttä edistäviä elintavoista ja tottumuksista
- ♦ ymmärtää liikunnan, ravinnon, levon, unen, virkistykseen, ihmissuhteiden ja terveyden väliset yhteydet ja ottaa ne huomioon toiminnassaan kodinhuoltajan ja toimitilahuoltajan työssä
- ♦ tunnistaa kodinhuoltajan ja toimitilahuoltajan työn keskeiset terveyttä ja työkykyä kuormittavat tekijät ja osaa kehittää työskentelytapojaan ja toimintaympäristönsä turvallisuutta ja terveellisyyttä yhteistyössä muiden kanssa
- ♦ osaa ehkäistä tapaturmia, hallitsee tavallisimmat ensiaputilanteet ja avun hakemisen ja osaa toimia ergonomisesti
- ♦ tietää väestön terveyseroista ja tavallisimpien kansansairauksien riskitekijöistä ja niiden ennaltaehkäisystä
- ♦ tunnistaa omaan jaksamiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa toimia jaksamista edistävällä tavalla
- ♦ osaa tarvittaessa käyttää opiskeluterveyden- ja muita terveydenhuoltopalveluja, hyödyntää terveystoimintaa ja ymmärtää niiden merkityksen toimintakyvyn ylläpitämisessä.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen	ottaa ohjattuna huomioon tavallisimpia terveyttä edistäviä elintapoja ja tottumuksia (kuten liikunta, ravinto, lepo, uni, virkistys, mielenterveys, ihmissuhteet, seksuaaliterveys) ja on halukas edistämään omaa terveyttään ja jaksamistaan	ottaa huomioon terveyttä ja hyvinvointia edistävät elämäntavat ja tottumukset, osallistuu niitä ja omaa jaksamistaan edistävään toimintaan	toimii terveyttä, hyvinvointia ja omaa jaksamistaan edistävällä tavalla, ehkäisee terveyttä kuluttavia tekijöitä ja perustelee toimintansa elintapojen ja terveyden välisellä tutkitulla tiedolla ja kokemuksella
Fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä ja toimintaympäristön turvallisuutta edistävien toimintatapojen noudattaminen	noudattaa yhteisössä soveltuvia terveyttä ja turvallisuutta edistäviä toimintatapoja, mutta tarvitsee ohjausta uusissa tilanteissa	ottaa toiminnassaan huomioon terveyttä ja toimintakykyä kuormittavia tekijöitä ja haluaa edistää toimintansa ja toimintaympäristönsä terveellisyyttä ja turvallisuutta	ottaa toiminnassaan monipuolisesti huomioon terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavat tekijät ja edistää omalla toiminnallaan koko yhteisön hyvinvointia
Terveysliikunnan ja terveydenhuoltopalvelujen hyödyntäminen	suunnittelee ja toteuttaa ohjattuna terveyttä edistävää liikuntaa ja osaa tarvittaessa hakea apua terveydenhuollon palveluista	toteuttaa terveyttä edistävää liikuntaa laatimansa ohjelman mukaan ja käyttää tarvittaessa terveydenhuollon palveluja	hyödyntää itsenäisesti terveysliikunnan mahdollisuuksia oman toimintakyvyn ylläpitämisessä ja osaa hyödyntää terveydenhuoltopalveluja tilanteen vaati-malla tavalla
Tapaturmien ehkäisy ja ensiapu sekä ergonominen toiminta	tunnistaa mahdollisia tapaturmariskejä, osaa hakea ja antaa ensiapua tavallisimmissa ensiapua vaativissa tilanteissa sekä noudattaa tutuissa tilanteissa ergonomisia toimintatapoja	ehkäisee toiminnallaan tapaturmien syntymistä, osaa hakea ja antaa ensiapua sekä noudattaa ergonomisia toimintatapoja	toimii huolellisesti ja ennalta ehkäisee tapaturmien syntymistä, osaa hakea ja antaa ensiapua sekä työskentelee ergonomisesti ja itseään säästäen

Fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä ja toimintakykyä edistävien, kansansairauksia ennaltaehkäisevien ja terveyttä kuluttavien tekijöiden sekä ammatin haittavaikutuksia koskevan tietoperustan hallinta	tietää tavallisimmista terveyshaitoista (kuten tupakointi ja päihteiden käyttö) sekä tavallisimmista terveyttä ja toimintakykyä kuormittavista tekijöistä ja kansansairauksista, mutta tarvitsee ohjausta terveyttä edistävän tiedon hankinnassa.	hyödyntää omassa toiminnassaan terveyttä ja toimintakykyä edistävää tietoperustaa, tuntee terveyttä kuluttavat tekijät sekä elintavoista johtuvat terveyshaitat ja on tietoinen mahdollisista ammattiinsa liittyvistä kuormitustekijöistä.	hyödyntää monipuolisesti omassa toiminnassaan terveyttä ja toimintakykyä edistävää tietoa ja hakee itsenäisesti tietoa mahdollisista ammattinsa haittavaiikutuksista.
---	---	--	---

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 3. Ammattietiikka, 4. Terveys, turvallisuus ja toimintakyky, 6. Kestävä kehitys, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 10. Teknologia ja tietotekniikka.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssi *Terveysten perusteet* (TE1) korvaa *Terveystiedon* opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.1.9 Taide ja kulttuuri, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ ymmärtää taiteen ja kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja hyödyntää niiden ilmenemismuotoja monikulttuurisessa yhteisössä
- ♦ osallistuu taide- ja kulttuuritapahtumiin, kehittää kouluyhteisön kulttuuria ja ylläpitää sen esteettistä ilmettä
- ♦ ilmaisee ajatuksia, kokemuksia ja tunteita esimerkiksi musiikin, tanssin, teatterin, kirjallisuuden tai kuvataiteen keinoin ja arvostaa muiden ilmaisua ja näkemyksiä
- ♦ noudattaa kestävän kehityksen periaatteita materiaalien valinnassa ja työskentelyssään.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Taiteen ja kulttuurin hyödyntäminen	osallistuu taide- ja kulttuuritapahtumiin	huolehtii kouluyhteisön kulttuurista ylläpitäen sen esteettistä ilmettä	uudistaa kouluyhteisön kulttuuria kehittämällä sen esteettistä ilmettä
Tuotoksen tekeminen	suunnittelee ja toteuttaa ohjattuna itselleen sopivimmalla tavalla jonkin ajatuksiaan, kokemuksiaan ja tunteitaan ilmaisevan tuotteen	suunnittelee ja toteuttaa itselleen sopivimmalla tavalla jonkin ajatuksiaan, kokemuksiaan ja tunteitaan ilmaisevan tuotteen, teoksen tai esityksen	suunnittelee ja toteuttaa itselleen sopivimmalla tavalla jonkin ajatuksiaan, kokemuksiaan ja tunteitaan soveltavan ja ilmaisevan tuotteen, teoksen tai esityksen
	ottaa ohjeiden mukaan huomioon luonnon ja energian säästämisen materiaalien käytössä ja työskentelyssään	toimii luontoa ja energiaa säästäen materiaalien käytössä ja työskentelyssään	valitsee työskennellessään materiaalit luontoa ja energiaa säästäen
Muiden ilmaisun ja näkemysten arvostaminen	kertoo muiden ilmaisusta tunnistamistaan kulttuurisista piirteistä.	antaa rakentavaa palautetta muiden ilmaisusta ja näkemyksistä.	kehittää omaa ilmaisuaan arvostaen muiden näkemyksiä.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 6. Kestävä kehitys, 7. Estetiikka.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssi *Minä, kuva ja kulttuuri* (KU1), *Ympäristö, paikka ja tila* (KU2), *Musiikki ja minä* (MU1) tai *Moniääninen Suomi* (MU2) korvaa *Taide ja kulttuuri* -opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.2 VALINNAISET TUTKINNON OSAT

5.2.1 Ammattitaitoa täydentävien pakollisten tutkinnon osien valinnaiset lisäosat

Ammattitaitoa täydentävinä valinnaisina tutkinnon osina voidaan valita kohdan 5.1. tutkinnon osien lisäosia. Koulutuksen järjestäjä määrittää näiden tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arvioinnin.

5.2.2 Ympäristötieto, 4 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ noudattaa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia työ- ja toimintatapoja niin, että ne tukevat kotityö- ja puhdistuspalvelualan ammattitaidon saavuttamista ja täydentävät ammattitaitoa
- ♦ toimii energiaa säästävästi työssään
- ♦ ehkäisee työssään jätteiden syntyä ja lajittelee jätteitä tarkoituksenmukaisesti sekä hallitsee ammattitaidon kannalta keskeisten tuotteiden elinkaaren
- ♦ työskentelee kotityö- ja puhdistuspalvelualan ympäristöriskit minimoiden sekä toimii kulttuuriperintöä vaalien.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti tärkeimpien ympäristöongelmien ja niihin esitettyjen ratkaisukeinojen tunteminen sekä kestävän kehityksen ja vastuullisten toimintatapojen mukainen toiminta	tuntee kestävän kehityksen peruseriaatteet työssään	tuntee kestävän kehityksen haasteita sekä tapoja, joilla voi työssään pyrkiä osalltamaan toimimaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaan	tietää perusasiat aineen kierrosta ja energian virrasta maapallolla tuntee kestävän kehityksen haasteita ja niihin esitettyjä ratkaisuja sekä osaa työssään toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaan
Ammattitaidon kannalta keskeisen jätehuollon hallinta sekä jätteiden synnyn ehkäiseminen	osaa ehkäistä jätteiden syntyä ja lajitella syntyvän jätteen ohjatusti tavanomaisissa työtehtävissä	osaa ehkäistä jätteiden syntyä sekä lajittelee jätteet ohjeiden mukaan	osaa ehkäistä jätteiden syntyä tuotteiden ja pakkausten suunnittelussa ja hankinnoissa sekä lajittelee jätteet itsenäisesti

Kulttuuriperinnön vaaliminen ammattitaitoa täydentävällä tavalla	tunnistaa ohjattuna kulttuuriperinnön perusteet ja merkityksen	osaa vaalia kulttuuriperin- töä ammatissaan	osallistuu aktiivisesti lähiympäristönsä kulttuuriperinnön vaalimiseen ja edistää sitä ammatissaan
Ekotehokkaiden työmenetelmien ja -materialien valinta sekä ammattitaidon kannalta keskeisten tuotteiden elinkaaren tunnistaminen	ohjattuna valitsee ekotehokkuutta edistäviä välineitä ja materiaaleja	tekee ekotehokkuutta edistäviä työvälineiden ja menetelmien valintoja	tekee ekotehokkuutta edistäviä työvälineiden ja -menetelmien valintoja sekä tunnistaa niiden vaikutuksen elinkaareen
Ympäristölainsäädännön noudattaminen ja ympäristölaatu järjestelmien mukainen toiminta	toimii opastettuna ammatissaan keskeisten ympäristömääräysten mukaisesti	toimii ammatissaan ympäristömääräysten mukaisesti	toimii ammatissaan ympäristömääräysten mukaisesti ja ennakoii tulevia muutoksia
	toimii ohjattuna ympäristölaatu järjestelmien mukaisesti ammatissaan	toimii ympäristölaatu järjestelmien mukaisesti ammatissaan	osallistuu aktiivisesti työpaikkansa ympäristölaatu järjestelmän rakentamiseen ja/tai kehittämiseen
Ammattitaidon saavuttamisen kannalta keskeisen ympäristötiedon lähteiden hankinta ja niiden hyödyntäminen	etsii ohjattuna eri lähteistä ympäristötietoa työssään hyödyttävään muotoon.	luokittelee, vertailee ja jäsentää hankkimaansa ympäristötietoa sekä muokkaa sitä työssä hyödyttävään muotoon.	luokittelee, vertailee ja jäsentää hankkimaansa ympäristötietoa sekä muokkaa sitä itsenäisesti ja soveltaa sitä työssään.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 3. Ammattietiikka, 6. Kestävä kehitys, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 10. Teknologia ja tietotekniikka.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssi *Ympäristöekologia* (BI3) korvaa 1 opintoviikon laajuisen osan *Ympäristötiedon* opinnoista ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.2.3 Tieto- ja viestintäteknikka, 4 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ käyttää kotityö- ja puhdistuspalveluiden toteuttamisessa tarvittavia tietoteknisiä välineitä ja järjestelmiä tiedon hankintaan, käsittelyyn, muokkaukseen, tallentamiseen ja esittämiseen
- ♦ ottaa käyttöön ja soveltaa uusia tietoteknisiä lisälaitteita, toimintoja ja ohjelmia (tarvittaessa käyttötuen avustuksella)
- ♦ käyttää työssään tehokkaita työskentelytapoja ja -menetelmiä, kuten kymmen-sormijärjestelmää ja eri hiirenkäyttötekniikoita
- ♦ käyttää käyttöjärjestelmäohjelmia sekä soveltaa työvälineohjelmia, kuten tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, sähköposti-, esitysgrafikka- ja kalenteriohjelmia kotityö- ja puhdistuspalvelualan yrityksen tai organisaation palveluissa tai tuotteissa tarvittavan tiedon tuottamiseen, muokkaamiseen ja esittämiseen
- ♦ käsittelee kotityö- ja puhdistuspalvelualan tehtävissä ja toiminnoissa käytettyjen sovellusohjelmistojen tuottamia tiedostoja ja hankkii ammattitehtävissä tarvittavaa tietoa erilaisten alaa palvelevien verkkohakupalveluiden ja -sovellusten avulla
- ♦ käyttää kotityö- ja puhdistuspalvelualan työtehtävissä tarvittavia verkkoviestintämenetelmiä ja -sovelluksia tiedon lähettämiseen ja jakamiseen
- ♦ toimii tekijänoikeus-, tietoturva- ja tietosuojaohjeiden ja -määräysten mukaisesti
- ♦ käyttää työssään ergonomisesti oikeita työasentoja.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tiedonhankinta ja käsittely	hakee, tallentaa ja kopioi työtehtävissä tarvittavia tiedostoja sekä hakee työtehtävissä tarvittavaa tietoa verkkopalveluista	osaa tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti käsitellä ammatissa tarvittavia tiedostoja sekä verkkohakupalveluita	ottaa huomioon tiedostojen käsittelyssä tekniset rajoitteet ja mahdollisuudet soveltaa tapaus- ja tilannekohtaisesti ammattialaan liittyviä verkkohakupalveluita ja käyttää niitä aktiivisesti sekä arvioi niiden tietojen luotettavuutta ja soveltuvuutta
Tiedonkäsittely ja muokkaus	käyttää työvälineohjelmia, kuten tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta-, sähköposti-, esitysgrafiikka- ja kalenteriohjelmia, työtehtävien hoidossa	käyttää sujuvasti työvälineohjelmia ammattiin liittyvän tiedon tuottamiseen ja muokkaamiseen	käyttää soveltaen työvälineohjelmia tiedon tuottamiseen ja muokkaamiseen ammattialan eri tilanteiden ja olosuhteiden vaatimalla tavalla
Tietojen lähettäminen ja jakaminen	käyttää verkkoviestintämenetelmiä työtehtävien hoidossa	käyttää sujuvasti eri verkkoviestintämenetelmiä ammattiin liittyvän tiedon lähettämiseen ja jakamiseen	käyttää soveltaen verkkoviestintän mahdollisuuksia ammattialan eri tilanteiden ja tarpeiden mukaan sekä ottaa huomioon näiden käytössä vastuu- ja tietoturvanäkökulmat
Tekijänoikeuksien, tietoturvan, tietosuojan ja ergonomian noudattaminen	toimii tekijänoikeus-, tietoturva-, tietosuoja- ja ergonomiohjeiden ja säädösten mukaisesti.	käyttää työssään ergonomisesti suositeltavia toimintatapoja.	ennakoi ja ottaa huomioon tietosuoja- ja tietoturvarisikit sekä kehittää työympäristöään ja toimintatapojaan tietoturva-, tietosuoja- ja ergonomiatavoitteiden pohjalta.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 9. Matematiikka ja luonnontieteet, 10. Teknologia ja tietotekniikka.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa ei ole kurssia, joka korvaisi ammatillisen peruskoulutuksen *Tieto- ja viestintätekniikan* opinnot.

5.2.4 Etiikka, 4 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ◆ pohtii arvojen, normien ja katsomusten merkitystä omassa elämässään, ihmisten välisissä suhteissa ja työssä
- ◆ perustelee valintojaan ja osaa arvioida niiden vaikutuksia ihmisarvon, oikeudenmukaisuuden ja kestäväen kehityksen kannalta
- ◆ osoittaa toiminnassaan rehellisyyttä ja vastuullisuutta, kunnioittaa toisia ihmisiä sekä käyttäytyy työssään ja ihmissuhteissaan hyvien tapojen mukaisesti
- ◆ pohtii omaan elämään, ihmissuhteisiin, yhteiskuntaan, ympäristöön ja työelämään liittyviä eettisiä kysymyksiä ja ongelmia
- ◆ osaa ratkaista sekä itsenäisesti että yhdessä toisten kanssa oman alansa työelämän arvo- ja normiristiriitoja eettisesti hyväksyttävällä tavalla
- ◆ toimii eettisesti erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa kotityö- ja puhdistuspalvelualan työtehtävissä
- ◆ omaa valmiuksia osallistua kotityö- ja puhdistuspalvelualan arvopohjan ja eettisten toimintaperiaatteiden kehittämiseen
- ◆ hankkii tietoa oman alansa ja muiden alojen ammattieettisestä tietoperustasta ja ymmärtää sekä käyttää sitä työnsä ammatillisena voimavarana
- ◆ havaitsee ja tunnistaa kotityö- ja puhdistuspalvelualan eettisiä ongelmatilanteita, käsittelee niitä ja esittää niistä perusteltuja näkemyksiä.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Eettisten kysymysten pohdinta	keskustelee ohjattuna omaan elämäänsä ja ihmissuhteisiinsa liittyvistä arvoista sekä eettisistä ja katsomuksellisista kysymyksistä	keskustelee eettisistä, katsomuksellisista sekä omaan elämäänsä ja ihmissuhteisiinsa liittyvistä kysymyksistä ja arvoista	pohtii arvojen, normien ja erilaisten katsomusten merkitystä omassa elämässään, ihmisten välisissä suhteissa, työelämässä ja yhteiskunnassa
Eettinen toiminta	toimii hyvien tapojen mukaisesti ja vastuullisesti työssään ja sen ongelmatilanteissa, mutta tarvitsee tukea ja ohjausta uusissa tilanteissa	toimii vastuullisesti ja eettisesti työnsä ja työelämän ristiriita- ja kriisitilanteissa	toimii itsenäisesti, vastuullisesti ja eettisesti työnsä ja työelämän erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa ja osaa perustella toimintansa
Tiedon hakeminen ja eettisen tietoperustan käyttäminen työssä	hakee ohjattuna tietoa oman alansa eettisistä kysymyksistä ja hyödyntää tietoperustaa tutuissa tilanteissa	hankkii tietoa oman alansa ja muiden alojen ammattieettisestä tietoperustasta ja hyödyntää sitä omassa elämässään ja työssään	hankkii aktiivisesti tietoa oman alan ja muiden alojen ammattieettisestä tietoperustasta ja hyödyntää siitä työnsä ammatillisena voimavarana perustelee valintojaan ja haluaa osallistua oman alansa arvopohjan ja eettisten periaatteiden kehittämiseen
Arvo- ja normiristiriitöiden käsittely työssä	osaa ohjattuna havaita ammattinsa eettisiä ongelmatilanteita ja ratkaisee yhdessä yhteisönsä jäsenten kanssa työhönsä liittyviä arvo- ja normiristiriitöitä eettisesti.	tunnistaa ammattinsa eettisiä ongelmatilanteita ja hakee niihin ratkaisua yhdessä muiden kanssa sekä arvioi ratkaisun vaikutuksia keskeisten osapuolten näkökulmista.	tunnistaa itsenäisesti työelämän ja oman alansa eettisiä ongelmatilanteita, osaa ratkaista niitä eettisesti ja arvioida niiden vaikutuksia ihmisarvon, oikeudenmukaisuuden ja kestävä kehityksen kannalta.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 3. Ammattietiikka, 6. Kestävä kehitys, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 10. Teknologia ja tietotekniikka.

Osaamisen tunnustamisessa lukion kurssit *Johdatus filosofiseen ajatteluun* (FI1) ja jokin seuraavista kokonaisuuksista a) *Uskonnon luonne ja merkitys* (UE1), *Kirkko, Kulttuuri ja yhteiskunta* (UE2) ja *Ihmisen elämä ja etiikka* (UE3), tai b) *Ortodoksinen maailma* (UO1), *Uskonoppi ja etiikka* (UO2) ja *Raamattutieto* (UO3) tai c) *Hyvä elämä* (ET1), *Maailmankuva* (ET2) ja *Yksilö ja yhteisö* (ET3) korvaavat *Etiikan* opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.2.5 Kulttuurien tuntemus, 4 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ toimii eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa
- ♦ osaa tervehtiä, vastaanottaa vieraita ja keskustella heidän kanssaan
- ♦ osaa ottaa huomioon toiminnassaan sopivuuden rajat sekä miesten ja naisten erilaiset roolit, pukeutumiseen ja käyttäytymiseen liittyvät ohjeet ja myös kirjoittamattomat säännöt ja menettelytavat
- ♦ tunnistaa eri kulttuurien välisiä eroja kotityö- ja puhdistuspalvelualan työpaikkakäyttäytymisessä, -hierarkiassa ja työhön liittyvässä yhteistoiminnassa ja käyttäytyy asiallisesti tavallisissa työpaikalla esiin tulevissa tilanteissa, erityisesti asiakaspalvelussa
- ♦ esittelee toisten kulttuurien edustajille maansa yleisiä kulttuuripiirteitä, kuten keskeistä historiaa, nähtävyyksiä, taiteita, urheilusaavutuksia ja viihdettä, sekä kotityö- ja puhdistuspalvelualan taitoja, työtapoja ja innovaatioita
- ♦ pohtii eri maiden tulkintoja historiallisista tapahtumista ja suhteuttaa kotiseutunsa ja maansa merkittäviä tapahtumia ja aikakausia naapurimaiden ja maailman historiaan
- ♦ vertailee maansa ja Euroopan keskeisiä kulttuurivirtauksia ja -vaikuttajia
- ♦ tunnistaa oman alansa erikoispiirteitä muissa maissa.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Tavallisimpien kulttuuripiirteiden huomioon ottaminen	tunnistaa muiden kulttuurien yleisiä piirteitä	tunnistaa kulttuurisia eroja muiden toiminnassa	ottaa huomioon kohdattessaan ihmisiä heidän kulttuuritaustansa
Käyttäytyminen ja pukeutuminen eri tilanteissa sekä erilaisten ihmisten kohtaaminen	tunnistaa kulttuurisia eroja ihmisten päivittäisessä toiminnassa Suomessa ja muualla	toimii kulttuurieroista huolimatta yhdessä muiden kanssa	kohtaa myös ulkomaalaiset työtoverit, asiakkaat ja vieraat ilman kulttuurikonflikteja

Oman alan erikoispiirteiden huomioon ottaminen	tunnistaa oman alan palvelujen ja tuotteiden piirteitä eri maissa	vertailee oman kulttuurin piirteitä muiden vastaaviin	ottaa toiminnassaan huomioon eri kulttuureista olevat piirteet
Organisaatioympäristön ja tehtävän mukaan käyttäytyminen	tunnistaa keskeisiä asioita työstään	kertoo ulkomaalaisille vieraille keskeisiä asioita Suomesta ja työstään	kehittää omaa organisaatioitaan muilta saadun kokemusten pohjalta
Maahanmuuttajien ja muiden vähemmistö-kulttuurien keskeisen kulttuurihistorian ja nykytilanteen huomioon ottaminen	etsii tietoa maahanmuuttajien ja muiden vähemmistö-kulttuurien taustasta	ottaa työskennellessään huomioon muut etnisestä taustasta, kielestä, vammaisuudesta tai iästä riippumatta	ottaa suunnitellessaan työtä ja työskennellessään huomioon muut etnisestä taustasta, kielestä, vammaisuudesta tai iästä riippumatta
Kielitaidon ja kulttuurintuntemuksen hyödyntäminen	käyttää hankkimaansa kielitaitoa tutuissa tilanteissa.	käyttää hankkimaansa kielitaitoa toimiessaan kansainvälisissä vuorovaikutustilanteissa.	toimii kansainvälisissä yhteyksissä kielitaitoaan hyödyntäen.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 8. Viestintä ja mediaosaaminen, 11. Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa ei ole kurssia, joka korvaisi ammatillisen peruskoulutuksen *Kulttuurien tuntemuksen* opinnot.

5.2.6 Psykologia, 4 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ havainnoi ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja tämän toimintaan vaikuttavia tekijöitä
- ♦ tunnistaa, tiedostaa ja käsittelee psyykkisiä ilmiöitä psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla
- ♦ soveltaa psykologista tietoa kotityö- ja puhdistuspalvelualan työhön
- ♦ soveltaa oppimisen psykologiaa omaan opiskeluunsa
- ♦ osaa havainnoida ja ajatella kriittisesti
- ♦ osaa havainnoida tunteiden vaikutusta vuorovaikutus- sekä erilaisissa ryhmätilanteissa
- ♦ selittää omaa ja muiden käyttäytymistä psykologisen ja sosiaalipsykologisen tiedon avulla
- ♦ osaa toimia psyykkistä hyvinvointiaan ja oman alan työtehtävistä suoriutumista edistävästi
- ♦ selviytyy kotityö- ja puhdistuspalvelualan työhön liittyvistä asiakaspalvelu- ja ryhmätyötilanteista.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Psykologian käsitteiden tuntemus ja ihmisen toiminnan selittäminen ja ymmärtäminen	tuntee psykologian keskeisiä käsitteitä ja ymmärtää niiden yhteyden ihmisen toimintaan	käyttää psykologista tietoa ihmisten toiminnan selittämisessä tavallisissa arki- ja työelämän tilanteissa	pystyy soveltamaan kognitiivisen psykologian ja persoonallisuuspsykologian tietoa tavallisiin työelämän tilanteisiin ja selittämään niiden avulla sekä omaa että muiden ihmisten toimintaa
Ihmisen psyykkisen kehityksen tunteminen	tuntee yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä	ymmärtää psyykkisen kehityksen perustana olevien tekijöiden välisiä yhteyksiä eri elämänvaiheissa ja eri-ikäisinä	ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
Oppiminen ja itsetuntemus	tuntee oppimistapahtumaan vaikuttavia keskeisiä tekijöitä	arvioi ohjattuna omaa oppimistaan tukeutuen psykologiseen tietoon	ymmärtää oppimista psykologisen tiedon perusteella ja soveltaa sitä omaan opiskeluunsa
Motivaation, tunteiden ja sitoutumisen vaikutuksen ymmärtäminen sekä omiin ja toisten työsuorituksiin	ottaa huomioon motivaation, tunteiden ja sitoutumisen merkityksen omaan suoriutumiseensa	toimii erilaisten ihmisten kanssa työ- ja opiskeluyhteisössään ja ymmärtää motivaation ja sitoutumisen vaikutuksen työsuorituksiin	soveltaa psykologian perustietoa ihmisen ajattelusta, havainnoimisesta, persoonallisuuden piirteistä, tunteista ja muista käyttäytymistä säätelevistä mekanismeista
		ymmärtää työhön sitoutumisen ja ryhmään samastumisen vaikutuksia työsuorituksiin ja työssä viihtymiseen	käyttää psykologian tietoa itsetuntemuksensa ja minäkuvansa parantamiseen tiedostaa omia ja toisten tunteita sekä hallitsee työelämässä tunteitaan ja asenteitaan tilanteen vaatimalla tavalla

Psyykkisen työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen	edistää ohjatusti psyykkistä työ- ja toimintakykyään.	tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja ja vaikuttaa työyhteisön hyvinvointiin myönteisellä tavalla	tiedostaa omaan jaksamiensa ja stressinhallintaan vaikuttavia psyykkisiä tekijöitä sekä osaa vaikuttaa niihin jaksamistaan edistävästi
		ymmärtää mielenterveyden määrittelyn moniulotteisuuden	osaa tarvittaessa hakea apua omiin tai lähipiiriinsä mielenterveysongelmiin
Toimiminen työpaikan ihmissuhde- ja vuorovaikutustilanteissa	soveltaa psykologian keskeisintä tietoa toimiessaan työpaikan tavanomaisissa asiakaspalvelu- ja vuorovaikutustilanteissa	tietää sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkityksen ihmisen psyykkisessä toiminnassa sekä tunnistaa erilaisia johtamistapoja ja niiden vaikutusta työkuultuuriin	toimii työpaikan eri rooleissa yhteistyökykyisesti sekä ymmärtää johtajuuden merkityksen
Sosiaalipsykologisen tiedon yhteiskunnallisuuden tunteminen	tuntee sosiaalipsykologian keskeisiä käsitteitä.	ymmärtää roolien, normien ja ryhmädynamiikan vaikutuksen yhteiskunnan eri ryhmissä.	ymmärtää sosiaalipsykologisen tiedon avulla erilaisista yhteiskunnallisista oloista ja kulttuuritaustoista lähtöisin olevien ihmisten toimintaa.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 3. Terveys, turvallisuus ja toimintakyky.

Osaamisen tunnistamisessa lukion kurssi *Psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus* (PS1) korvaa yhden opintoviikon laajuisen osan ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteiset opinnot) *Psykologian* opinnoista. Jos opiskelija on suorittanut edellisen lisäksi *Ihmisen psyykkinen kehitys* (PS2), *Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta* (PS4) ja *Persoonallisuus ja mielenterveys* (PS5), ne korvaavat *Psykologian* opinnot ammattitaitoa täydentävissä tutkinnon osissa (yhteiset opinnot).

5.2.7 Yritystoiminta, 4 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ◆ kehittää kotityö- ja puhdistuspalvelualalle sopivaa liikeideaa tai tuotteistaa omaa osaamistaan yritystoiminnaksi
- ◆ arvioi kehittämistarvetta toimintaympäristön muutosten, asiakkaiden tarpeiden, kilpailun, työympäristön ja oman osaamisen perusteella
- ◆ noudattaa yritystoiminnassaan tuloksellisen toiminnan periaatteita sekä ottaa huomioon toiminnan kustannusrakenteen ja oman työpanoksen vaikutuksen toiminnan tuloksellisuuteen.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Liikeidean kehittämisen tai oman osaamisen tuotteistaminen	kehittää opastettuna ryhmän jäsenenä liikeidean tai tuotteistaa omaa osaamistaan	kehittää ryhmän jäsenenä liikeidean tai tuotteistaa omaa osaamistaan	kehittää oma-aloitteisesti liikeidean tai tuotteistaa omaa osaamistaan hyödyntäen työyhteisön asiantuntemusta
	selvittää opastettuna yritystoimintaansa liittyviä toimintatapoja, keskeisiä palveluja tai tuotteita	selvittää yhteistyössä yritystoimintaansa liittyviä toiminta- tai liikeideoita sekä keskeisiä palveluja ja tuotteita	selvittää yritystoimintaan liittyviä eri yritysten tai organisaatioiden toiminta- tai liikeideoita sekä keskeisiä palveluja ja tuotteita
	hakee ohjattuna tietoa tuotteiden ja palveluiden kehittämisen tarpeesta esimerkiksi toimintaympäristön muutosten, asiakkaiden tarpeiden, kilpailun tai yrityksen osaamisen perusteella	hakee yhteistyössä tietoa tuotteiden ja palveluiden kehittämisen tarpeesta esimerkiksi toimintaympäristön muutosten, asiakkaiden tarpeiden, kilpailun tai yrityksen osaamisen perusteella	hakee itsenäisesti tietoa tuotteiden ja palveluiden kehittämisen tarpeesta esimerkiksi toimintaympäristön muutosten, asiakkaiden tarpeiden, kilpailun tai yrityksen osaamisen perusteella
	kartoittaa ohjattuna ratkaisuvaihtoehtoja	kartoittaa erilaisia ratkaisumahdollisuuksia	kartoittaa oma-aloitteisesti erilaisia ratkaisumahdollisuuksia

Liikeidean kehittämisen tai oman osaamisen tuotteistaminen	vertailee ohjattuna erilaisia vaihtoehtoja	vertailee vaihtoehtoja ja asettaa työlleen kestävän kehityksen huomioivia laatu- ja kustannustavoitteita	vertailee vaihtoehtoja ja asettaa työlleen kestävän kehityksen huomioivia laatu- ja kustannustavoitteita
		esittelee vaihtoehdot esimerkiksi asiantuntijalle, työnjohdolle tai asiakkaalle	esittelee ja neuvottelee esimerkiksi asiantuntijan, työnjohdon tai asiakkaan kanssa parhaaksi katsomistaan vaihtoehtoista
Yritystoiminnan suunnittelu	valitsee ohjattuna toteutettavan vaihtoehdon ja laatii sille toimintasuunnitelman, joka sisältää keskeiset tiedot toteutuksesta	valitsee yhteistyössä vaihtoehdon ja laatii sille toimintasuunnitelman, joka sisältää keskeiset tiedot toteutuksesta	valitsee tai sopii toteuttamiskelpoisesta vaihtoehdosta ja laatii sille toimintasuunnitelman, joka sisältää keskeiset tiedot toteutuksesta
	keskustelee suunnitelmasta ja tekee sovitut muutokset	esittelee suunnitelman ja muuttaa sitä palautteen perusteella	esittelee suunnitelman ja kehittää sitä palautteen perusteella
Kehittämishankkeen tai yritystoiminnan toteuttaminen	toteuttaa ohjattuna tekemänsä toimintasuunnitelman	toteuttaa tekemänsä toimintasuunnitelman	toteuttaa oma-aloitteisesti tekemänsä toimintasuunnitelman
	käyttää opastettuna tavanomaisia toimintasuunnitelman edellyttämiä työmenetelmiä, välineitä ja materiaaleja hyödyntäen tietotekniikkaa	käyttää tavanomaisia toimintasuunnitelman edellyttämiä työmenetelmiä, välineitä ja materiaaleja hyödyntäen tietotekniikkaa	käyttää toimintasuunnitelman edellyttämiä työmenetelmiä, välineitä ja materiaaleja vuorovaikutuksessa työyhteisönsä kanssa hyödyntäen tietotekniikkaa
	toimii opastettuna toiminnan eri vaiheissa asiantuntijatahon kanssa	toimii toiminnan eri vaiheissa asiantuntijatahon kanssa	hyödyntää toiminnan eri vaiheissa asiantuntijaverkostoja
	toimii yrityksessä noudattaen työturvallisuusohjeita ja sovitut kestävä kehityksen periaatteita	toimii yrityksessä noudattaen työturvallisuusohjeita ja sovitut kestävä kehityksen periaatteita	toimii yrityksessä noudattaen työturvallisuusohjeita ja erityisesti laatu- ja kestävän kehityksen periaatteita
Oman toiminnan, hankkeen tai yritystoiminnan toteuttamisen arviointi	arvioi opastettuna toimintaansa ja yritystoiminnan etenemistä	arvioi toimintaansa ja yritystoiminnan etenemistä	arvioi toimintaansa ja yritystoimintansa etenemistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin
	tekee sovitut muutokset	sopii mahdollisista muutoksista	tekee perusteltuja muutoksia tai parannusehdotuksia ja sopii niiden toteuttamisesta
Kehittämishankkeen tai yritystoiminnan esittely	esittelee opastettuna toteutusvaiheen ja sen tulokset	esittelee toteutusvaiheen ja sen tulokset	esittelee koko kehittämishankkeensa tai yritystoimintansa ja sen tulokset hankkeen luonteeseen soveltuvalla tavalla

Tuloksellinen ja kokonaistaloudellinen toiminta	toimii opastettuna työssään tai yritystoiminnassaan noudattaen tuloksellista toimintaa	toimii työssään tai yritystoiminnassaan noudattaen tuloksellista toimintaa	toimii työssään, työympäristössään tai yritystoiminnassaan noudattaen tuloksellista toimintaa
	laskee opastettuna oman työpanoksen osuuden kustannuksista.	laskee toiminnan kustannukset ja oman työpanoksen osuuden niistä.	toimii kustannustehokkaasti aika- ja muut käytettävissä olevat resurssit huomioiden sekä laskee toiminnan kustannukset ja oman työpanoksen osuuden niistä.

Elinikäisen oppimisen avaintaidot: 1. Oppiminen ja ongelmanratkaisu, 2. Vuorovaikutus ja yhteistyö, 5. Aloitekyky ja yrittäjäyys, 6. Kestävä kehitys, 10. Teknologia ja tietotekniikka.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa ei ole kurssia, joka korvaisi ammatillisessa peruskoulutuksessa *Yritystoiminnan* opinnot.

6

VAPAASTI VALITTAVAT TUTKINNON OSAT, 10 OV AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA

Opiskelijan tulee sisällyttää tutkintoonsa 10 opintoviikkoa vapaasti valittavia tutkinnon osia, joiden tavoitteet ja arviointi tulee myös sisällyttää opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan.

Vapaasti valittavat tutkinnon osat voivat olla oman koulutusalan tai muiden alojen ammatillisia tai ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia (yhteisiä opintoja), lukio-opintoja tai ylioppilastutkinnon suorittamiseen tai jatko-opintoihin valmistavia opintoja, työkokemusta tai ohjattuja harrastuksia, jotka tukevat koulutuksen yleisiä ja ammatillisia tavoitteita sekä opiskelijan persoonallisuuden kasvua.

OPISKELIJAN ARVIOINTI AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA

7.1 ARVIOINNIN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta (L 601/2005, 25 §) on säädetty, arvioinnilla ohjataan, motivoidaan ja kannustetaan opiskelijaa tavoitteiden saavuttamiseen ja tuetaan opiskelijan myönteisen minäkuvan kehittymistä sekä kasvua ammatti-ihmisenä. Opiskelijan ohjauksen ja kannustuksen lisäksi arvioinnin tulee tuottaa tietoa opiskelijoiden osaamisesta opiskelijalle itselleen, opettajille ja työnantajille sekä jatko-opintoihin pyrkimistä varten.

7.2 ARVIOINNISTA TIEDOTTAMINEN

Opiskelijan arvioinnin toteutus muodostaa kokonaisuuden, josta koulutuksen järjestäjän on laadittava opetussuunnitelmaansa suunnitelma tutkinnon osien arvioinnista. Siihen sisältyy toimielimen hyväksymä suunnitelma ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista (L 601/2005, 25 a §).

Opiskelijoille ja kaikille arviointiin osallistuville on tiedotettava ennen opintojen alkamista arvioinnin periaatteista ja niiden soveltamisesta (A 603/2005, 3 §). Tiedotettavia asioita ovat ainakin arvioinnin tehtävät ja tavoitteet, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen, oppimisen ja osaamisen arviointi sisältäen työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytöt, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit, arvosanasta päättäminen, arvioinnin uusiminen ja arvosanojen korottaminen, arvioinnin oikaiseminen sekä tutkintotodistuksen saaminen.

7.3 OPISKELIJAN OSAAMISEN TUNNISTAMINEN JA TUNNUSTAMINEN

Koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille siitä, minkälaista aineistoa ja asiakirjoja on esitettävä osaamisen tunnistamista ja tunnustamista varten ja milloin opiskelijan on haettava osaamisen tunnistamista ja tunnustamista (A 603/2005, 3 §).

Osaamisen tunnistaminen

Sen lisäksi, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 603/ 2005, 10 §, 1 mom.) on säädetty, opiskelijan osaamista on arvioitava jo opintojen alkaessa. Opiskelijan osaaminen ja sen taso tulee selvittää opiskelijan vahvuuksien tunnistamiseksi ja aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen määrittelemiseksi. Osaamisen tunnistaminen on pohjana opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden laatimisessa, mutta myös tarvittavan ohjauksen ja tuen määrittelemisessä.

Osaamisen tunnistamiseksi käydään arviointikeskustelu, johon osallistuvat opiskelija ja opettaja tai opettajat. Osaamisen tunnistamisen edistämiseksi on kehitettävä erilaisia sitä helpottavia arviointitapoja.

Osaamisen tunnustaminen

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja valtioneuvoston asetuksella ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (L 601/2005, 30 §, A 603/ 2005, 12 a §) on säädetty, tulee osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Mikäli osaamisen tunnistamisessa tutkinnon osalle asetetut tavoitteet tai osa tavoitteista todetaan saavutetuiksi, osaaminen tunnustetaan. Osaamisen tunnustaminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Henkilökohtaisesta opiskelusuunnitelmasta on tarkemmin luvussa 8.1.

Osaamisen tunnustaminen on osa opiskelijan arviointia, ja sitä koskevat samat säädökset kuin muutakin opiskelijan arviointia (L 601/2005, 25 §, 25a §, 25c §). Osaamisen tunnustamisella korvataan tai luetaan hyväksi suoritettavaan tutkintoon kuuluvia opintoja. Osaamisen tunnustamisella korvatut tutkinnon osat merkitään tutkintotodistukseen (luku 7.9). Osaamisen tunnustamisesta päättävät kyseisten opintojen opettaja tai opettajat yhdessä. Aikaisemmin hankitulle osaamiselle ei voida asettaa mitään yleistä aikarajaa, jota ennen hankittua osaamista ei voitaisi tunnustaa, mutta osaamisen ajantasaisuus voidaan tarkistaa. Tarvittaessa opiskelijan on osoitettava osaamisensa vastaavuus suoritettavan tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin ja tavoitteisiin.

Toisen ammatillisen perustutkinnon tutkintotodistuksessa tai lukion päättötodistuksessa arvioidut opinnot korvaavat vastaavat ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat (yhteiset opinnot) sekä vapaasti valittavat tutkinnon osat ja ammatillisiin opintoihin sisältyvät muut valinnaiset tutkinnon osat, yhteensä enintään 40 opin-

toviikkaa. Lukion yksittäisten kurssien tunnustamisesta ammattitaitoa täydentäviin tutkinnon osiin on määrätty luvussa 5.

Mikäli aiemmilla opinnoilla tai muulla tavalla hankitusta koko tutkinnon osan kattavasta osaamisesta ei ole arvosanaa, tulee osaaminen osoittaa arvosanan saamiseksi tutkintotodistukseen. Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen osoittamisessa hyödynnetään ammattiosaamisen näyttöjä. Ammatti- tai erikoisammattitutkinnon tutkinnon osan tunnustamisessa merkitään tutkintotodistukseen ko. tutkintotoimikunnan antama hyväksytty arvosana.

Osaamisen tunnustamisella korvattujen tai hyväksi luettujen tutkinnon osien arvosanoja voi korottaa koulutuksen aikana. Koulutuksen päätyttyä korotukset tehdään yksityisopiskelijana.

Arvosanojen muuntaminen

Arvosana-asteikosta on voimassa, mitä asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 488/2008, 10 §) on säädetty. Opiskelijaa arvioidaan sen oppilaitoksen arviointikäytännön mukaan, missä hän kulloinkin suorittaa opintoja. Jos oppilaitosten arvosana-asteikot eroavat toisistaan, osaamisen tunnustavan oppilaitoksen on muunnettava arvosanat ja määriteltävä vastaavuus opiskelijan eduksi. Arvosanat tulee muuntaa seuraavasti:

ARVOSANA-ASTEIKKO		
1–3	1–5	5–10
kiitettävä 3	kiitettävä 5	erinomainen 10
		kiitettävä 9
hyvä 2	hyvä 4	hyvä 8
	hyvä 3	tydyttävä 7
tydyttävä 1	tydyttävä 2	kohtalainen 6
	tydyttävä 1	välttävä 5

7.4 OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI

Opiskelijan arviointi on kriteeriperusteista, jolloin opiskelijan oppimista ja osaamista verrataan aina joko ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin tai ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteiset opinnot) tavoitteisiin sekä niiden pohjalta laadittuihin arviointikriteereihin.

Opiskelijalla on oikeus oppia ennen kuin ammattitaitovaatimuksissa ja tavoitteissa määriteltyä osaamista arvioidaan tutkintotodistukseen tulevan arvosanan saamiseksi.

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktiivisia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta oppimisen etenemisestä. Numeerista arviointia ei oppimisen arvioinnissa tarvita. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyvin suoritukseen tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Muutokset kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointiin perustuen opiskelijalle annetaan todistukseen tulevat arvosanat voimassa olevan asetuksen ammatillisesta koulutuksesta mukaisella arviointiasetuskolla.

Osaamista arvioitaessa arviointimenetelmät valitaan siten, että ne mittaavat asetettujen ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opiskelumenetelmiin ja tukevat opiskelijan oppimista. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamisensa monipuolisesti ja arvioida myös itse osaamistaan.

Ammatillisten tutkinnon osien ammattitaito arvioidaan ammattiosaamisen näytöllä ja muulla osaamisen arvioinnilla. Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan mahdollisimman laajasti ammattitaitovaatimuksissa määritelty osaaminen, mutta vähintään se, mitä tutkinnon perusteissa on määrätty. Tarvittaessa muu osaamisen arviointi täydentää ammattitaitovaatimuksissa edellytettyä osaamista. Muun osaamisen arvioinnin arviointimenetelmistä päättää koulutuksen järjestäjä opiskelijan arvioinnin toteuttamissuunnitelmissaan.

Ammattiosaamisen näytöt

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (L 601/2005, 25 §, 25a §, 25b §, A 603/2005, 5 §) on säädetty ammattiosaamisen näytöistä, toimieliimestä, arvioinnista ja arvioijista, näyttöpaikkojen laadusta ja työturvallisuudesta, ammattiosaamisen näytöt suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan oppilaitosten ja työpaikkojen yhteistyönä tutkinnon perusteiden pohjalta.

Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan ammatillisten tutkinnon osien ammatitaitovaatimukset luvun 4 määräysten mukaisesti. Ammattiosaamisen näyttö annetaan kaikista ammatillisista tutkinnon osista, myös valinnaisista tutkinnon osista, jos ne ovat ammatillisia. Ammatitaitoa täydentävistä tutkinnon osista (yhteiset opinnot) ja vapaasti valittavista tutkinnon osista ei anneta erillisiä ammattiosaamisen näyttöjä. Kuitenkin koulutuksen järjestäjän päätöksellä voidaan ammattiosaamisen näyttö antaa myös vapaasti valittavista tutkinnon osista, mikäli ne ovat ammatillisia.

Ammattiosaamisen näytön arvosana annetaan kaikista ammatillisista tutkinnon osista. Ammattiosaamisen näyttö voidaan antaa yhdestä tai useammasta tutkinnon osasta kerrallaan. Jos samassa ammattiosaamisen näytössä arvioidaan useamman tutkinnon osan osaamista, tulee kaikista tutkinnon osista antaa erillinen arvosana arvioinnin kohteittain. Jos tutkinnon osan ammattiosaamisen näyttö annetaan useammassa kuin yhdessä osassa, jokaisesta osasta annetaan arvosanat arvioinnin kohteittain, mutta kokonaisarvosanaa ei muodosteta, ennen kuin kaikki osat on suoritettu.

Ammattiosaamisen näytöt ajoitetaan koko koulutuksen ajalle. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus oppia ammattiosaamisen näytössä arvioitava osaaminen ennen osaamisen näyttämistä ja mahdollisuus parantaa suoritustaan näytöistä saadun palautteen perusteella. Toimielimen hyväksymään ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamis- ja arviointisuunnitelmaan sisällytetään periaatteet työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen yhteensovittamisesta.

Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa ammattiosaamisen näyttöjä myös ulkomailla, jolloin siitä on sovittava etukäteen.

Koulutuksen järjestäjä huolehtii siitä, että opiskelija saa riittävästi tukea ja ohjausta ammattiosaamisen näyttöjen suorittamiseen. Tukea ja ohjausta annetaan ennen ammattiosaamisen näyttöjä, niiden aikana sekä ohjaavana palautteena niiden jälkeen.

Arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit

Tutkinnon perusteissa on tutkinnon osittain esitetty arvioinnin kohteet (mitä arvioidaan) ja arviointikriteerit (miten osataan) tyydyttävän T1, hyvän H2 ja kiitettävän K3 tasoille. Arviointi kohdistuu

- ♦ työprosessin
- ♦ työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin
- ♦ työn perustana olevan tiedon ja
- ♦ elinikäisen oppimisen avaintaitojen hallintaan.

Elinikäisen oppimisen avaintaitoja ovat oppiminen ja ongelmanratkaisu, vuorovaikutus ja yhteistyö, ammattietiikka, terveys, turvallisuus ja toimintakyky, aloitekyky ja yrittäjäyys, kestävä kehitys, estetiikka, viestintä ja mediaosaaminen, matematiikka ja luonnontieteet, teknologia ja tietotekniikka sekä aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit. Arvioinnin kohteessa elinikäisen oppimisen avaintaidot arvioidaan seuraavat neljä avaintaitoa: oppiminen ja ongelmanratkaisu, vuorovaikutus ja yhteistyö, ammattietiikka sekä terveys, turvallisuus ja toimintakyky. Muut avaintaidot arvioidaan työprosessin, työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin tai työn perustana olevan tiedon hallinnan yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä laatii arviointikriteerit liitteen kohdassa 9.3 olevien yleisten arviointikriteerien pohjalta niihin valinnaisiin tutkinnon osiin, joihin niitä ei ole määritelty tutkinnon perusteissa.

7.5 ARVOSANASTA PÄÄTTÄMINEN

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (L 601/2005, 25 b §, A 603/2005, 11 §, A 488/2008, 10 §, 13 §) on säädetty, arvosanat tutkintotodistukseen on annettava kaikista tutkinnon perusteiden mukaisista tutkinnon osista, myös ammatillisiin opintoihin (90 ov) kuuluvista muista valinnaisista tutkinnon osista ja ammatillista osaamista syventävistä tutkinnon osista.

Tutkinnon osan arvosana päätetään osaamisen arvioinnin perusteella. Mikäli osaamista arvioivia opettajia on ollut useita, päätös tehdään arviointikeskustelussa. Ammattiosaamisen näytön arvosanan päättävät opettajat ja työelämän edustajat pääsääntöisesti yhdessä toimielimen päätöksen mukaisesti. Arvioinnin perustelut on aina kirjattava.

7.6 ARVIOINTIAINEISTON SÄILYTTÄMINEN

Sen lisäksi, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 603/2005, 11a §) on arviointiaineiston säilyttämisestä ja tallentamisesta säädetty, ammattiosaamisen näytön arvosana tallennetaan arvioinnin kohteittain. Jos opiskelijan suorittama ammattiosaamisen näyttö kattaa vain osan tutkinnon osasta, kunkin osan arvioinnin perusteena oleva aineisto tallennetaan siten, että ammattiosaamisen näytön arvosana on mahdollista päättää koko tutkinnon osan osalta.

7.7 ARVIOINNIN UUSIMINEN JA ARVOSANAN KOROTTAMINEN

Arvosanojen korottamisesta ja uusinnasta on voimassa, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 603/2005, 12 §) on säädetty.

7.8 ARVIOINNIN OIKAISEMINEN

Arvioinnin oikaisemisesta on voimassa, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta (L 601/2005, 25c §) on säädetty.

7.9 TODISTUKSET

Tutkintotodistus

Tutkintotodistus on virallinen asiakirja, jonka sisällössä tulee noudattaa tutkinnon perusteita. Tutkintotodistuksen antamisesta on voimassa, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 488/2008, 13 §) on säädetty. Peruskoulutuksena järjestetyssä oppisopimuskoulutuksessa tutkintotodistus on annettava samoin perustein.

Tutkintotodistus on kokonaisuus, joka sisältää päättö- ja näyttötodistuksen. Päättötodistukseen merkitään arvosanat kaikista tutkinnon osista, joista tutkinto muodostuu. Poikkeuksena kuljettajien ammattipätevyys -tutkinnon osa, joka merkitään vain näyttötodistukseen. Päättötodistukseen kuljettajien ammattipätevyys -tutkinnon osa merkitään: katso näyttötodistus. Vain vapaasti valittavat tutkinnon osat voidaan opiskelijan valinnan mukaan jättää ilman arvosanaa. Päättötodistuksen

ammattillisten tutkinnon osien arvosanat muodostuvat ammattiosaamisen näytön ja muun osaamisen arvioinnin perusteella. Ammattiosaamisen näytöt on suoritettava hyväksytysti, jotta tutkinnon osasta voidaan antaa arvosana päättötodistukseen.

Valtioneuvoston päättämistä ammattitaitoa täydentävistä tutkinnon osista (yhteiset opinnot) annetaan erilliset arvosanat. Ammatillisiin tutkinnon osiin sisältyvien ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien tuottama osaaminen arvioidaan ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksina.

Opinnäyte arvioidaan niiden tutkinnon osien yhteydessä, joihin se sisältyy. Opinnäytteestä merkitään päättötodistukseen laajuus ja nimi, erillistä arvosanaa ei anneta. Työssäoppimisesta merkitään päättötodistukseen laajuus, mutta erillistä arvosanaa ei anneta, koska työssäoppimisen aikana hankittu osaaminen arvioidaan ammattiosaamisen näytöillä.

Tutkinnon osan kokonaan korvaavat opinnot tai muutoin hankittu osaaminen merkitään opiskelijan päättötodistukseen arvosanoineen. Jos arvosana-asteikko eroaa, käytetään luvussa 7.3 olevaa arvosanojen muuntokaavaa. Ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta tunnustetun tutkinnon osan arvosanaksi merkitään hyväksytty ja alaviitteellä osoitetaan, että se on suoritettu näyttötutkintona, josta todistuksen on antanut vastaava tutkintotoimikunta.

Aiemmin suoritettujen koko tutkinnon osan kattavat ammattiosaamisen näytöt merkitään arvosanoineen ja lyhyine kuvauksineen näyttötodistukseen. Todistukseen lisätään viitteeksi arvioinnin antaneen oppilaitoksen nimi.

Jos osaamisen tunnustaminen tehdään sellaisen tutkinnon opinnoista, joihin ei ole sisältynyt ammattiosaamisen näyttöjä, merkitään näyttötodistukseen kyseisen tutkinnon osan kohdalle tutkinnon osan nimi ja laajuus sekä alaviitemaininta, että osaaminen on tunnustettu tutkinnosta, johon ei ole sisältynyt ammattiosaamisen näyttöjä. Kun osaamista tunnustetaan ammatti- tai erikoisammattitutkinnoista, merkitään näyttötodistukseen kyseisen tutkinnon osan kohdalle tutkinnon osan nimi ja laajuus sekä alaviitemaininta, että osaaminen on tunnustettu x- ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta, josta todistuksen on antanut vastaava tutkintotoimikunta.

Kun ammatillisiin tutkinnon osiin (90 ov) on sisällytetty valtioneuvoston päätöksen mukaisesti (Vnp 216/2001) ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia tai lukio-opintoja, merkitään näyttötodistukseen alaviite: ”Opiskelija on sisällyttänyt ammatillisiin tutkinnon osiin x opintoviikkoa ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia, joita ei arvioida ammattiosaamisen näytöillä”.

Tutkintotodistuksesta tulee ilmetä, että se koostuu päättötodistuksesta ja näyttötodistuksesta. Lisäksi tutkintotodistuksessa tulee olla todistuksen myöntävän koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen tai kummankin nimi. Päättötodistuksen allekirjoittaa koulutuksen järjestäjä ja näyttötodistuksen toimielimen puheenjohtaja (A 488/2008).

Päätötodistuksessa tulee olla seuraavat tiedot:

- ♦ opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- ♦ tutkinnon nimi ja laajuus 120 ov /3 vuotta
- ♦ koulutusohjelman nimi
- ♦ tutkintonimike opetusministeriön asetuksen mukaisesti
- ♦ suoritettut tutkinnon osat ryhmiteltyinä ammatillisiin (90 ov), ammattitaitoa täydentäviin (20 ov) ja vapaasti valittaviin tutkinnon osiin (10 ov), niiden laajuudet ja arvosanat
- ♦ opinnäytteen laajuus ja nimi
- ♦ työssäoppimisen laajuus
- ♦ päiväys ja allekirjoitukset
- ♦ koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen leima.

Näyttötodistuksessa tulee olla seuraavat tiedot:

- ♦ opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- ♦ tutkinnon nimi ja laajuus 120 ov/3 vuotta
- ♦ koulutusohjelman nimi
- ♦ tutkintonimike
- ♦ suoritettut ammattiosaamisen näytöt tutkinnon osittain (tutkinnon osan nimi ja laajuus, lyhyt kuvaus opiskelijan suorittamasta ammattiosaamisen näytöstä, näyttöpaikan nimi, ammattiosaamisen näytön arvosana tai erityisopiskelijoilla lyhyt sanallinen kuvaus opiskelijan ammattiosaamisen näytöillä todennetusta ammatillisesta osaamisesta ja ammattitaidosta)
- ♦ päiväys ja allekirjoitus (toimielimen puheenjohtaja)
- ♦ koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen leima.

Tutkintotodistuksessa tulee olla myös seuraavat tiedot:

- ♦ todistuksen myöntävän koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen yhteystiedot
- ♦ koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen nimi, ellei niitä ole edellä mainittu
- ♦ opetusministeriön myöntämä koulutuksen järjestämislupa
- ♦ lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- ♦ maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien tutkinnon perusteiden mukaisesti (määräyksen hyväksymispäivämäärä ja diaarinumero)
- ♦ maininta, että tutkinto on opetusministeriön hyväksymä (koulutuksen alkaessa voimassa olleen ministeriön asetuksen päivämäärä ja asetusnumero)
- ♦ pohjakoulutusvaatimus ja tutkinnon kansallinen taso
- ♦ tutkinnon tuottama jatko-opintokelpoisuus
- ♦ tutkinnon laajuuden, opintovuoden ja opintoviikon määritelmä
- ♦ arvosana-asteikko
- ♦ ammattien harjoittamisesta johtuvat erityissäännökset.

Todistus suoritetusta koulutuksesta

Todistuksessa suoritetusta koulutuksesta on voimassa, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A488/2008, 13 §) on säädetty.

Todistus suoritetuista opinnoista, tutkinnon osista ja ammattiosaamisen näytöistä

Sen lisäksi, mitä todistuksen antamisesta on valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 488/2008, 13 §) säädetty, opiskelijalle annetaan todistus suoritetuista tutkinnon osista ja opinnoista, ammattiosaamisen näytöistä ja aikaisemmin hankitusta osaamisesta. Todistukseen merkitään arvosanojen lisäksi myös sellaisiin tutkinnon osiin osallistuminen, joista opiskelija ei ole saanut vielä arvosanaa, sekä tieto siitä, mitä suorituksia tutkintotodistuksen saaminen opiskelijalta edellyttää.

Kun opiskelija tutkinnon osan tai osia suoritettuaan siirtyy työelämään, tulee todistuksen liitteenä olla tieto ammattipätevyydestä, joka hänellä on suoritettujen tutkinnon osien perusteella.

Erotodistus

Erotodistuksen antamisesta on voimassa, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 488/2008, 13 §) on säädetty.

Kansainväliseen käyttöön tarkoitettu tutkintotodistuksen tai todistuksen liite

Kansainväliseen käyttöön tarkoitettua tutkintotodistuksen tai todistuksen liitteen antamisesta on voimassa, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 488/2008, 13 §) on säädetty.

7.10 ARVIOINTI ERITYISOPETUKSESSA

Erityisopiskelijan arvioinnissa tulee noudattaa samoja periaatteita kuin muidenkin opiskelijoiden arvioinnissa. Mikäli opiskelija ei jossakin tutkinnon osassa saavuta tutkinnon perusteissa ilmaistuja T1-tason tavoitteita, opetus voidaan mukauttaa. Kun tutkinnon ammattitaitovaatimuksia tai tavoitteita on mukautettu lain ammatillisesta koulutuksesta 630/1998, 20 §:n ja 21 § 2 ja 3 momentin perusteella, siitä on tehtävä merkintä todistukseen. Opiskelijan tulee saada tutkintotodistus, vaikka tutkinnon tavoitteita olisikin mukautettu.

Mukautetuista ammattitaitovaatimuksista tai tavoitteista on tehtävä alaviite-merkintä sekä päättötodistukseen että näyttötodistukseen. Arviointi on suoritettava mukautettuihin ammattitaitovaatimuksiin tai tavoitteisiin suhteutettuna, jolloin niille on laadittava arviointikriteerit. Koulutuksen järjestäjä laatii tutkinnon osan mukautetut ammattitaitovaatimukset tai tavoitteet ja arviointikriteerit asetuksen ammatillisesta koulutuksesta 811/1998 8 §:n mukaisesti. Arvosana-asteikon on oltava sama kuin yleensä käytössä oleva. Valtioneuvoston asetuksen ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta 603/2005, 10 §:n mukaan erityisopetuksena järjestettävässä koulutuksessa ammattiosaamisen näytöt voidaan arvioida myös sanallisesti. Opiskelijan on tiedettävä, että mukautettujen ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden mukaan suoritettu koulutus saattaa vaikuttaa jatkoopintoihin pääsyyn ja niissä menestymiseen.

Jos ammattitaitovaatimuksissa ja tavoitteissa esitetty osaaminen jäävät olennaisilta osin puutteellisiksi, on tutkintotodistuksen sijasta annettava todistus suoritetuista opinnoista. Sen liitteenä tulee antaa selvitys siitä, mitä opiskelija parhaiten osaa.

7.11 MAAHANMUUTTAJA- JA ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPISKELIJOIDEN ARVIOINTI

Maahanmuuttajaopiskelijoiden ja muiden eri kieli- ja kulttuuriryhmien opiskelijoiden osaaminen tulee arvioida samalla tavalla kuin muidenkin opiskelijoiden. Osaaminen tulee arvioida sellaisilla menetelmillä, että kielitaidon mahdollisesta puutteellisuudesta huolimatta osaaminen voidaan arvioida.

Opiskelijalla, jonka äidinkieli on muu kuin oppilaitoksen opetuskieli, on oltava ennen ammattiosaamisen näyttöä sellainen kielitaito, että hän ymmärtää ammattiosaamisen näyttönä tehtävään työhön liittyvät ohjeet ja määräykset. Tuen tarve on tunnistettava ja sen perusteella on suunniteltava tukitoimet yhdessä oppilaitoksen, työelämän edustajan ja opiskelijan kanssa. Ammattiosaamisen näytön arvioijat ja

näytön toteutukseen osallistuvat tulee tarvittaessa valmentaa siihen, miten kulttuuriset tekijät vaikuttavat yksilöiden väliseen viestintään. Lisäksi ammattiosaamisen näytön toteutukseen osallistuvat ja näytön arvioijat tulee valmentaa selkeän kielen käyttöön ohjeita annettaessa.

Äidinkielen arviointi

Jos suomi ei ole opiskelijan äidinkieli, hänen suomen kielen osaamistaan on arvioitava suomi toisena kielenä -tavoitteiden mukaisesti myös siinä tapauksessa, ettei hänelle ole erikseen järjestetty suomi toisena kielenä -opetusta. Mikäli opettaja ja opiskelija yhdessä arvioivat opiskelijan suomen kielen taidon äidinkieli, suomi -tavoitteiksi, osaaminen tulee arvioida äidinkieli, suomi -tavoitteiden mukaan. Päätötdistukseen on merkittävä, kumman tavoitteiden mukaisesti osaamista on arvioitu, kuitenkin asteikolla 1–3. Opiskelijan opiskelusuunnitelma, myös arviointi, voi koostua molemmista edellä mainituista äidinkielen opinnoista (ks. luku 8.4).

Viittomakielisten opiskelijoiden suomen kielen taito arvioidaan suomi viittomakielisille -tavoitteiden mukaisesti.

Toisen kotimaisen kielen arviointi

Jos opiskelija ei ole opiskellut ruotsia toisena kotimaisena kielenä, päätötdistukseen on merkittävä, mitä hän on sen tilalla opiskellut. Arviointiin vaikuttavat opetusjärjestelyt on määritelty tarkemmin luvussa 8.4.

MUUT MÄÄRÄYKSET AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA

8.1 OPINTO-OHJAUS JA HENKILÖKOHTAINEN OPISKELUSUUNNITELMA

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa riittävästi tietoa koulutuksesta ennen sen aloitusta ja sen aikana. Opiskelijan tulee tietää tutkintoonsa sisältyvät tutkinnon osat ja opinnot ja niiden valinnan mahdollisuudet. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija osaa toimia oppilaitosyhteisössään, osaa kehittää opiskelu- ja vuorovaikutustaitojaan ja itsetuntemustaan sekä arvioida omaa toimintaansa ja tuotoksiaan. Hän osaa suunnitella opintonsa, laatia henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa yhteistyössä opettajan kanssa ja ottaa vastuun opinnoistaan. Hän osaa seurata opintosuoritusten kertymistä ja hakea tukea opintojensa suunnitteluun.

Opiskelija osaa tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Hän tunnistaa opiskeluunsa ja elämäntilanteisiinsa mahdollisesti liittyviä ongelmia ja osaa hakea niihin tukea. Hän osaa käyttää yhteiskunnan tarjoamia opiskelijahuollon palveluita ja muita ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluja. Tavoitteiden saavuttamista tukee koulutuksen järjestäjän velvoite tiedottaa alaikäisen opiskelijan huoltajille ammatillisesta koulutuksesta ja opiskelijan opintojen etenemisestä.

Opiskelijan oikeus opinto-ohjaukseen

Tutkintoon sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5 opintoviikkoa (VN:n päätös 213/1999). Ohjaustoiminnalla tulee tukea opiskelijaa kokonaisvaltaisesti opintojen eri vaiheissa. Jokaisella opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta. Opiskelijalla on oikeus saada opiskelussa tai elämäntilanteiden muutoksissa tarvitsemiaan tukipalveluita.

Opinto-ohjauksen järjestäminen

Opinto-ohjauksen järjestämisen tavoitteena on edistää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tavoitteena on lisäksi lisätä opiskelijoiden hyvinvointia, ehkäistä opintojen keskeyttämistä, edistää työllistymistä ja tukea jatko-opintoihin hakeutumista. Koulutuksen järjestäjän on kiinnitettävä huomiota erityisesti niiden opiskelijoiden ohjaukseen, joilla on opiskelu- tai oppimisvaikeuksia (esimerkiksi luki-häiriö), poissaoloja koulutuksesta tai elämänhallintaan liittyviä vaikeuksia.

Koulutuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelmaansa opinto-ohjaussuunnitelman, jossa kuvataan ohjaukseen osallistuvien tehtävät ja työnjako. Suunnitelma toimii koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen välineenä. Siinä määritellään, miten ja minkälaista tukea opiskelija saa ohjaustoimintaan osallistuvilta. Suunnitelmassa esitetään, miten yhteistyö eri koulutuksen järjestäjien kanssa on järjestetty, jotta opiskelija voi valita tutkinnon osia ja opintoja eri koulutusohjelmista ja tutkinnoista sekä suunnitella useamman kuin yhden tutkinnon suorittamista. Siinä määritellään myös yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten asiantuntijoiden ja huoltajien kanssa. Opiskelijahuoltosuunnitelma on osa ohjaussuunnitelmaa.

Ohjaustoimintaan osallistuvat kaikki oppilaitoksen opettajat sekä muut ohjauksesta vastuulliset. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Opettajan tehtävänä on ohjata ja motivoida opiskelijaa tutkinnon suorittamisessa ja opintojen suunnittelussa. Hänen tehtävänsä on myös auttaa opiskelijaa löytämään vahvuuksiinsa ja kehittämään oppimisen valmiuksiaan.

Opinto-ohjausta järjestetään opintoihin liittyvänä, henkilökohtaisena, ryhmäohjauksena ja muuna ohjauksena. Opiskelija saa opinto-ohjausta opiskelunsa tueksi ja valintojen tekemiseen, jotta hän kykenee suunnittelemaan opiskelunsa sisällön ja rakenteen omien voimavarojensa mukaisesti. Opinto-ohjauksella edistetään opiskelijoiden yhteisöllisyyttä koko koulutuksen ajan. Opiskelijoiden opiskelua ja hyvinvointia seurataan ja tuetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa ammatillisesta koulutuksesta ja siihen hakeutumisesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille. Koulutuksen järjestäjän tulee suunnata tiedotusta ja ohjausta erityisesti perusopetuksen päättymisen jälkeen koulutuksen ulkopuolelle jääneille nuorille ja heidän huoltajilleen.

Koulutuksen järjestäjän tulee kehittää ura- ja rekrytointipalvelujaan yhteistyössä elinkeinoelämän ja työvoimapalveluiden kanssa sekä edistää ja tukea opiskelijoiden työllistymistä ja jatkokoulutukseen pääsemistä.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tukee opiskelijan urasuunnittelua ja kehittää hänen valmiuksiaan itsearvioinnissa. Se perustuu opiskelijan oman opiskelun suunnitteluun, yksilöllisiin valintoihin, opinnoissa etenemiseen ja oppimisen arviointiin. Opiskelijaa ohjataan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnassa ja sen toteutumisen seurannassa. Se on suunnitelma, jonka toteuttamiseen opiskelija sitoutuu ja motivoituu koko koulutuksen ajaksi.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadintaan osallistuvat opettaja tai opettajat ja tarvittaessa opinto-ohjaaja opiskelijan kanssa yhdessä neuvotellen. Suunnitelmassa määritellään oppimisen tavoitteet, opintojen suorittaminen, suoritustavat ja ajoitus sekä opintojen arviointi. Laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset oppimistyylit. Mahdolliset oppimista vaikeuttavat seikat tunnistetaan ja opiskelijan itseohjautuvuutta ja ammatillista kasvua ohjataan ja tuetaan.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutumista ja opintojen edistymistä seurataan, ja tarvittaessa opiskelijalle annetaan tukiopetusta. Opiskelija ja opettajat arvioivat henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteuttamisen mahdolliset esteet. Opiskelijaa ohjataan tekemään omaa oppimistaan koskevia päätöksiä sekä tarvittaessa tarkentamaan ja muuttamaan suunnitelmaa opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma sisältää opiskelijan yksilölliset valinnat, opinnoissa etenemisen, oppimisen arvioinnin, opiskelijan osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen, työssäoppimisen paikat ja ajat sekä ammattiosaamisen näytöt.

8.2 TYÖSSÄOPPIMINEN JA TYÖTURVALLISUUS

Sen lisäksi, mitä asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (A 811/1998, 5 §, VNA muutos 603/2005, 3 ja 5 §) on säädetty, tulee työssäoppimisessa noudattaa seuraavaa:

Työssäoppiminen on osa ammatillista koulutusta. Se on koulutuksen järjestämismuoto, jossa osa tutkinnon tavoitteista opitaan työpaikalla työtä tehdessä. Työssäoppiminen on aidossa työympäristössä tapahtuvaa tavoitteellista, ohjattua ja arvioitua opiskelua. Työssäoppimisjaksojen tulee olla ammatinhallinnan kannalta riittävän pitkiä ja monipuolisia. Vain poikkeustapauksessa opiskelija voi suorittaa työssäoppimisen oppilaitoksen harjoitusyrityksessä tai vastaavin järjestelyin.

Työpaikkojen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyöllä varmistetaan työssäoppimisen ja muun ammatillisen koulutuksen työelämävastavuus, laatu ja ajantasaisuus. Koulutuksen järjestäjän vastuulla on huolehtia, että kaikilla alueen toimijoilla

on yhteinen käsitys työssäoppimisen järjestämisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia, että opiskelija saa riittävästi ohjausta ja opetusta työssäoppimisen aikana ja että opettajilla ja muulla henkilöstöllä on edellytykset yhteistyölle työelämän kanssa. Koulutuksen järjestäjän ja opettajien tulee yhdessä työ- ja elinkeinoelämän kanssa varmistaa työssäoppimisen laatu, jotta opiskelija saavuttaa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset.

Työssäoppimisen toteutuksesta vastaa koulutuksen järjestäjä. Toteutukseen sisältyy suunnittelua, opiskelijan ohjausta ja arviointia. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tehtävänä on huolehtia opettajien työelämäosaamisesta ja kouluttamisesta sekä työpaikkaohjaajien kouluttamisesta. Työpaikalla kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ohjaukseen ja palautteen antamiseen.

Työssäoppimisen aikana opiskelija ei yleensä ole työsuhteessa työnantajaan, eikä hänelle makseta palkkaa työssäoppimisjaksojen aikana. Työssäoppimisjakson aikana opiskelija on oikeutettu saamaan opintotuen ja opintososiaaliset edut niistä erikseen annettujen ohjeiden mukaan. Kun työssäoppiminen toteutetaan ulkomailta, järjestämisessä otetaan huomioon myös paikalliset määräykset.

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 19 §, 28 §) ja voimassa olevissa työturvallisuussäädöksissä on säädetty, työturvallisuusasioissa noudatetaan seuraavaa:

Sopimuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta ja ammattiosaamisen näytöistä on kirjattava turvallisuuteen, tapaturmiin ja vahingonkorvauksiin liittyvät vastuut ja vakuutukset. Ennen työn aloittamista työnantaja ja koulutuksen järjestäjä varmistavat yhdessä, että opiskelijalla on edellytykset tehdä ko. työtä turvallisesti ja terveyttään vaarantamatta sekä ohjeita noudattaen.

Koulutuksen järjestäjään sovelletaan työturvallisuuslain 4 §:n 1 momentin mukaan työntajaa koskevia säännöksiä silloin, kun työ tapahtuu oppilaitoksessa tai muutoin koulutuksen järjestäjän osoittamalla tavalla.

Opiskelijan arvioinnista työssäoppimisjaksoilla on määrätty luvussa 7.

8.3 AMMATILLINEN ERITYISOPETUS

Koulutuksellisen tasa-arvon toteutumiseksi jokaisella opiskelijalla tulee olla erilaisista oppimisedellytyksistä riippumatta yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ammatilliseen koulutukseen sekä sijoittua koulutuksen jälkeen työhön ja yhteiskuntaan täysivaltaisena kansalaisena.

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan ammatillinen koulutus tulee toteuttaa yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan ensisijaisesti tavallisessa ammatillisessa oppilai-

toksessa samoissa opetusryhmissä muiden opiskelijoiden kanssa. Opetus voidaan järjestää myös osittain tai kokonaan erityisryhmässä. Ammatilliset erityisoppilaitokset huolehtivat ensisijaisesti vaikeavammaisten koulutuksesta sekä valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta. Lisäksi niiden tulee tarjota asiantuntija-apua muille oppilaitoksille. Ammatillista erityisopetusta voidaan järjestää myös oppisopimuskoulutuksena.

Vammaisuuden, sairauden, kehityksessä viivästyminen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi erityisiä opetus- tai opiskelijahuoltopalveluja tarvitsevien opiskelijoiden tulee saada erityisopetusta. Sen avulla turvataan henkilökohtaisiin edellytyksiin perustuva oppiminen, itsensä kehittäminen ja ihmisenä kasvaminen. Erityisopetukseen liitetään tarvittaessa muita tukitoimia ja kuntoutusta yhteistyössä kuntoutuspalvelujen tuottajien kanssa.

Koulutuksen järjestäjä määrittelee erityisopetuksen periaatteet: tavoitteet, toteutuksen, opetusmenetelmät, tuki- ja erityispalvelut, asiantuntijapalvelut, yhteistyötahot ja vastuut. Oppilaitoksen tulee varata erityisopetukseen riittävät voimavarat. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimisen edistäminen on koko oppilaitosyhteisön tehtävä.

Erityisopetuksen tarve on määriteltävä ammatillisen koulutuksen lain 20 §:n ja opetussuunnitelman perusteiden pohjalta jokaiselle opiskelijalle yksilöllisesti. Tavoitteiden saavuttamista on tuettava yksilöllisesti suunnitellun ja ohjatun oppimisprosessin sekä erilaisten tukitoimien avulla.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

Erityisopetusta tarvitsevalle opiskelijalle on laadittava aina kirjallinen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) (L 630/1998, 20 §). Suunnitelman tulee sisältää (A 811/1998, 8 § mukaan)

- ◆ suoritettava tutkinto
- ◆ opetuksessa noudatettavat tutkinnon perusteet
- ◆ tutkinnon laajuus
- ◆ opiskelijalle laadittu henkilökohtainen opetussuunnitelma
- ◆ opiskelijan saamat erityiset opetus- ja opiskelijahuollon palvelut
- ◆ muut henkilökohtaiset palvelu- ja tukitoimet sekä
- ◆ erityisopetuksen perustelut.

HOJKS tulee laatia opiskelijan, tarvittaessa hänen huoltajansa, aikaisemman koulun edustajien sekä opettajien ja opiskelijahuollon asiantuntijoiden kanssa.

Mikäli ammattitaitovaatimuksia on mukautettu, henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan sisältyy henkilökohtainen opetussuunnitelma, jossa määritellään opiskelijan yksilölliset oppimisen tavoitteet. Ne perustuvat hänen opiskelemaansa tutkinnon perusteisiin. Ammatillisessa erityisopetuksessa opetus on suunniteltava siten, että opiskelija mahdollisimman suuressa määrin saavuttaa saman pätevyyden kuin muussa ammatillisessa koulutuksessa. Tavoitteita voidaan mukauttaa opiskelijan edellytysten mukaan joko niin, että kaiken opetuksen tavoitteet on mukautettu, tai mukauttamalla vain yhden tai sitä useamman tutkinnon osan tavoitteet. Opetuksessa tulee keskittyä opiskelijan vahvojen osaamisalueiden tukemiseen, jotta hänelle taataan hyvät mahdollisuudet sijoittua työhön. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työssä harjaantumiseen työssäoppimisen jaksojen aikana. Opiskelijalle tulee selvittää, miten hän voi koulutuksen jälkeen saada tarvitsemiaan erityispalveluja.

Opiskelijan edistymistä tulee seurata koulutuksen aikana, ja henkilökohtaisia tavoitteita ja tukitoimia on muutettava tarpeen mukaan. Määräykset erityisopiskelijoiden arvioinnista ovat luvussa 7.10.

8.4 MAAHANMUUTTAJIEN JA ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS

Yleistä

Maahanmuuttajaopiskelijoiden ja muiden kieli- ja kulttuuriryhmien opiskelijoiden, kuten saamenkielisten, romanien ja viittomakielisten opiskelijoiden ammattitaitovaatimukset ovat pääsääntöisesti samat kuin muidenkin opiskelijoiden. Opetuksessa noudatetaan ammatillisen perustutkinnon perusteita.

Opiskelijoita, joiden äidinkieli on muu kuin oppilaitoksen opetuskieli, tulee tukea etenkin kielten opinnoissa ja erityisin opetusjärjestelyin. Opetuksessa otetaan tarvittaessa huomioon opiskelijoiden tausta, kuten äidinkieli, kulttuuri ja koulutuksen aikana kehittyvä kielitaito. Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskelijoiden omaa kielellistä identiteettiä enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmaan sisältyy maahanmuuttajien ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opiskelijoiden opetusjärjestelyjen toteuttaminen.

Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajilla tarkoitetaan tässä yhteydessä Suomeen muuttaneita ja Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita. Opetuksessa otetaan tarvittaessa

huomioon maahanmuuton syy, maassaoloaika sekä kehittyvä suomen kielen taito. Opinnot tukevat opiskelijan kasvua sekä suomalaisen että hänen oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Saamenkieliset

Perusopetuksessa aloitettua saamenkielistä opetusta jatketaan mahdollisuuksien mukaan ammatillisessa koulutuksessa. Saamenkielistä opetusta voidaan antaa pohjois-, inarin- ja koltansaamen kielillä. Saamen kieltä voi opiskella äidinkielenä, vaikka opetusta ei muutoin tarjottaisi saamen kielellä.

Romanit

Romanien opetus toteutetaan ottamalla huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Opetusjärjestelyissä otetaan huomioon romanien kulttuuri. Romanikielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa sovelletaan ammatillisen perustutkinnon perusteita viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Viittomakielien rinnalla käytetään suomea tai ruotsia luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakielisten opetus suunnitellaan niin, että opiskelijan on mahdollista toimia tulkin kanssa. Oppimisympäristöissä otetaan huomioon viittomakielisen tai huonokuuloisen mahdollisuus kommunikoida luontevasti.

Kieltenopetuksen järjestelyt

Seuraavia valtioneuvoston päätöksen (VnP 213/1999) mukaisia opetusjärjestelyjä voidaan soveltaa maahanmuuttajien, saamenkielisten, romanien ja viittomakielisten kielten opinnoissa (äidinkieli, toinen kotimainen kieli, vieras kieli), jos heidän äidinkieltensä on muu kuin suomi tai ruotsi.

Äidinkieli

Jos opiskelijan äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi, voi koulutuksen järjestäjä jakaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 § 2. momentissa säädettyt äidinkielen ja toisen kotimaisen kielen pakolliset tutkinnon osat säädetystä poikkeavalla tavalla.

Äidinkielen ja toisen kotimaisen kielen tutkinnon osiin varatut opintoviikot (4 + 1 = 5 ov) voidaan yhdistää ja jakaa joustavasti mahdollisiin opiskelijan oman äidinkielen opintoihin, suomi toisena kielenä -opintoihin ja toisen kotimaisen kielen opintoihin. Suomi toisena kielenä tarkoittaa kieltä, joka on opittu äidinkielen jälkeen suomenkielisessä ympäristössä. Viittomakielisiä opiskelijoita varten on laadittu erikseen suomi viittomakielisille -tutkinnon osa (luku 5).

Opiskelijat voivat opiskella suomen kieltä joko

- 1) suomi toisena kielenä -tavoitteiden mukaisesti (luku 5) tai
- 2) äidinkieli, suomi -tavoitteiden mukaisesti (luku 5), jos opiskelijan suomen kielen taidon arvioidaan olevan äidinkielen tasoinen.

Opiskelija, jonka suomen kielen taito ei ole äidinkielen tasoista kaikilla kielitaidon osa-alueilla, opiskelee suomi toisena kielenä -tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti. Hänen suomen kielen osaamisensa arvioidaan näiden tavoitteiden mukaisesti huolimatta siitä, onko koulutuksen järjestäjä tarjonnut suomi toisena kielenä -opetusta. Koulutuksen järjestäjä voi tarjota ja opiskelijan opiskelusuunnitelmaan voi kuulua molempia edellä mainituista opinnoista. Opiskelija voi siirtyä kesken suomi toisena kielenä -opintojen opiskelemaan suomen kieltä äidinkieli, suomi -tavoitteiden mukaisesti.

Opiskelijoille tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää myös hänen oman äidinkielen opetusta. Äidinkielenä voidaan opiskelijan valinnan mukaan (L 630/1998, 12 § 3 mom.) opettaa myös romanikieltä, viittomakieltä tai muuta opiskelijan äidinkieltä. Maahanmuuttajien oman äidinkielen tavoitteet ovat luvussa 5. Opiskelija voi opiskella omaa äidinkieltään joko äidinkieli, oma äidinkieli vieraskielisille opiskelijoille (4 ov) tai vieras kieli (2 ov) -tavoitteiden mukaisesti tai vapaasti valittavina tutkinnon osina.

Jos opiskelija opiskelee äidinkieltä oma äidinkieli vieraskielisille opiskelijoille -tavoitteiden mukaisesti, on hänen opintoihinsa kuuluttava suomen kielen opintoja.

Toinen kotimainen kieli

Opiskelijoiden toisen kotimaisen kielen (ruotsi) opetus järjestetään toisen kotimaisen kielen tavoitteiden mukaisesti ottaen huomioon opiskelijoiden kielitaidon taso.

Toisen kotimaisen kielen opinnot voidaan myös korvata oman äidinkielen ja suomen kielen opinnoilla vieraskielisillä opiskelijoilla (5 ov), luku 5. Tarvittaessa opetus voidaan järjestää toisen kotimaisen kielen alkeisopetuksena opiskelijan ja alan tarpeista riippuen.

Vieras kieli

Opiskelijan opintoihin on kuuluttava myös vieraan kielen opintoja. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvan opiskelijan vieras kieli voi olla myös hänen äidinkieltään.

8.5 OPPISOPIMUSKOULUTUS

Oppisopimuskoulutuksesta on voimassa mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 8 §, 17 §), asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (A 811/1998, 6 §, 7 §) sekä laissa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) on säädetty.

Ammatillisena peruskoulutuksena toteutettavassa oppisopimuskoulutuksessa noudatetaan voimassa olevia tutkinnon perusteita (opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet).

Tutkinnon perusteiden mukaan peruskoulutuksena suoritetusta tutkinnosta tutkintotodistuksen antaa koulutuksen järjestäjä luvun 7.9 määräyksen mukaisesti.

8.6 KODIN JA OPPILAITOKSEN YHTEISTYÖ

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 5 §, 14 §) on säädetty, tulee kodin ja oppilaitoksen yhteistyön järjestämisessä noudattaa seuraavaa:

Nuorille järjestettävässä koulutuksessa koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen tulee olla aloitteellinen myönteisen yhteistyön käynnistämisessä ja ylläpitämisessä opiskelijan vanhempien tai huoltajien kanssa. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö järjestetään niin, että se vahvistaa opiskelijan itsenäisyyttä ja vastuullisuutta, edistää opiskelua sekä mahdollistaa opiskelijalle tuen saannin opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia koskeissa asioissa. Erityistä tukea tarvitsevien sekä eri kie-

li- ja kulttuuritaustaisten opiskelijoiden yksilölliset tarpeet sekä elämänhallinnan ja opiskelun tukeminen tulee ottaa yhteistyössä huomioon.

Koulutuksen järjestäjän tulee tehdä yhteistyötä opiskelijoiden ohjauksessa huoltajien kanssa koulutuksen aikana ja sen päättyessä. Ohjauksen tulee tukea opiskelijoiden työelämään tai jatko-opintoihin siirtymistä sekä vahvistaa opiskelijoiden elämänhallinnan valmiuksia.

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskeva opetussuunnitelman osa tulee laatia yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan tai -kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoa hoitavien viranomaisten kanssa.

8.7 OPISKELIJAHUOLTO

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 14 §, 28 §, 37 a §) on säädetty opiskelijahuollon järjestämisestä ja opiskelijan oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön, tulee noudattaa seuraavaa.

Opiskelijahuollon tavoitteena on luoda turvallinen ja terveellinen opiskeluympäristö ja edistää oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja viihtyisyyttä. Tavoitteena on tukea opiskelijaa sekä säilyttää oppilaitosyhteisön toimintakyky fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta sekä hyvinvointia uhkaavissa tilanteissa. Opiskelijahuollon tulee edistää oppimisvaikeuksien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista sekä ehkäistä koulutuksen keskeytymistä. Nuorten opiskelijoiden kohdalla koulutuksen järjestäjän on tehtävä yhteistyötä huoltajien kanssa. Koulutuksen järjestäjän tulee varmistaa opiskelijahuollon tavoitteiden saavuttamista antamalla opetussuunnitelmassaan toimintaohjeita, jotka edistävät opiskelijoiden terveyttä ja turvallisuutta, erilaisten ongelmien varhaista tunnistamista ja niiden syntymisen ennaltaehkäisyä. Koulutuksen järjestäjän tulee antaa ohjeita oppilaitosyhteisön toimintaan liittyvien asioiden hoitamisesta, kuten opiskelijan opetukseen osallistumisesta, opinnoissa edistymisen seurannasta ja oppilaitoksen opiskelija-asuntolassa asumisesta. Ennalta ehkäiseviä toimintaohjeita tulee antaa tupakoinnista, päihteiden käytöstä, kiusaamisesta ja häirinnästä. Koulutuksen järjestäjällä tulee olla kriisisuunnitelma ja toimintaohjeet myös käyttäytymishäiriöiden, väkivallan, tapaturmien, onnettomuuksien ja kuolemantapauksien varalta. Koulutuksen järjestäjän tulee seurata opiskelijahuollon toteutumista ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Opiskelijoita tulee rohkaista osallistumaan ja vaikuttamaan oman oppilaitosyhteisönsä hyvinvoinnin edistämiseen. Kaikilla opiskelijoiden kanssa oppilaitosyhteisössä työskentelevillä on vastuuta opiskelijahuollosta. Moniammatillisen opiskelijahuoltohenkilöstön tehtävänä on opiskelijahuollon palveluiden koordinaatio ja kehittäminen.

Opiskelijahuoltoa koskevat opetussuunnitelman osat tulee laatia yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan tai -kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoa hoitavien viranomaisten tai muiden tahojen kanssa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelmaa laadittaessa ottaa huomioon kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa kansanterveystilain ja lastensuojelulain velvoitteet opiskelijahuollon palveluiden järjestämisessä. Samalla tulee sopia syrjäytymistä ehkäisevästä toiminnasta sekä opiskeluterveydenhuollon ja psykososiaalisen tuen asiantuntijapalveluiden järjestämisestä. Palveluiden kehittämisessä tulee hyödyntää opiskelijoiden palautetta.

Ammatillisen koulutuksen aikana opiskelijalle tulee tiedottaa ohjauksen ja opiskelijahuollon toteutuksesta, eri hallinnonalojen palveluista, paikallisista tukiverkostoista ja tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista. Työssäoppimisen työturvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvistä asioista tulee tiedottaa opiskelijan lisäksi alaikäisen opiskelijan huoltajalle.

Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että opiskelijat tuntevat oppilaitoksessa noudatettavat järjestyssäännöt. Opiskelijan omaa vastuuta tulee korostaa oppilaitoksen sääntöjen ja muiden ohjeiden noudattamisessa.

9.1 KOTITYÖ- JA PUHDISTUSPALVELUALAN KUVAUS JA ARVOPERUSTA

Kotityö- ja puhdistuspalveluala on toimiala, jolle on ominaista palvelujen tuottaminen asiakaslähtöisesti asiakkaan kotona, kodinomaisissa laitoksissa ja hyvin erityyppisissä ja erilaisissa toimitiloissa. Kotityö- ja puhdistuspalveluilla on monia yhteisiä tehtävä- ja toiminta-alueita erityisesti kotitalous-, kiinteistö-, ravitsemis- sekä sosiaali- ja terveystalouden kanssa. Kotityö- ja puhdistuspalvelut ovat merkittävä osa ihmisten päivittäistä elämää ja hyvinvointia. Palvelutoiminnan päämääränä on tyytyväinen asiakas, ja siksi toiminnan laatua arvioidaan jatkuvasti asiakaspalautteiden avulla.

Kotityöpalvelut on kasvava palveluelinkeino. Kotityöpalveluilla tuetaan ihmisten arjessa selviämistä yksityiskodeissa, palvelukodeissa ja erilaisissa asumisyksiköissä. Kotityöpalveluilla tarkoitetaan kodin arjen tehtäviä, kuten kodin siivousta, tekstiilien huoltoa, ruoanvalmistusta ja tarjolle laittoa. Lisäksi palveluina tarjotaan avustamista päivittäisissä toiminnoissa, kuten syömisessä, pukeutumisessa, peseytymisessä, ulkoilemisessa. Kotityöpalvelut sisältävät viriketoiminnan ja vapaa-ajan toiminnan järjestämisen sekä asioimistehtäviä. Tulevaisuuden kasvavia palveluja on erilaisten sähköisten tieto- ja turvallisuusteknologiaan liittyvien palveluiden ja -välineiden käytön ohjaus. Kotityöpalvelut kattavat myös asuinympäristön hoitamiseen liittyviä piha-alueen ja parvekkeen hoitotoita.

Puhdistuspalveluala on monipuolinen ja laaja-alaisesti työllistävä palveluelinkeino. Puhdistuspalveluilla tuotetaan toimitiloissa työskenteleville ihmisille hyvinvointia. Puhdistuspalvelut sisältävät ensisijaisesti erilaisten toimitilojen ylläpito- ja perussiivoustehtäviä. Lisäksi työhön kuuluu toimintaympäristöstä riippuen muita palvelutehtäviä. Muut palvelut voivat olla toimitilojen viihtyisyydestä huolehtimista, somistusta, järjestelytehtäviä, tekstiilienhoitoon tai ateria- ja kokouspalveluihin liittyviä tehtäviä sekä asiakkaiden avustamista ja palvelua päivittäistoiminnoissa.

Perheiden tarpeiden ja elämän perusarvojen muuttuminen luo kotityöpalvelujen kysyntää. Kodin ulkopuolella ansiotyössä käyvillä kotityöhön käytettävää aikaa on niukasti ja vapaa-aikaa käytetään harrastuksiin ja muihin aktiviteetteihin. Palvelujen saatavuuden ja kehittymisen myötä kuluttajat suhtautuvat myönteisesti

erilaisten kodinhuoltoon liittyvien palvelujen kuluttamiseen. Myönteiseen asennoitumiseen palvelujen käyttämisessä on vaikuttanut myös verotukseen liittyvä kotitalousvähennys sekä palvelusetelin laajentuva käyttöönotto. Kotityöpalvelujen arvo päämääränä on ylläpitää ja edistää asiakkaiden henkistä ja fyysistä hyvinvointia ja hyvää elämänlaatua. Asiakkaat ostavat palvelusopimuksen mukaisesti palvelun joko kokonaan tuotettuna tai pelkästään neuvontana ja ohjauksena. Asiakas voi itsekin osallistua omien voimavarojensa mukaisesti palvelusopimuksessa sovittuun työhön.

Palvelutoimintaan liittyviä arvoja ovat yksilön kunnioittaminen ja hänestä välittäminen, terveys, puhtaus, turvallisuus ja ekologisuus. Kotityöpalvelujen tavoitteena on vastata ihmisten arjen tarpeisiin ja odotuksiin. Palvelujen lähtökohtana on asiakaslähtöisyys ja eettinen toiminta. Palvelut tuotetaan ammattitaitoisesti, luotettavasti, turvallisesti, taloudellisesti sekä kestävän toimintatavan mukaisesti.

Puhdistuspalvelujen lähtökohtana ovat asiakkaiden tarpeet ja odotukset. Puhdistuspalveluilla ylläpidetään puhtautta erilaisissa toimintaympäristöissä ja luodaan edellytyksiä ihmisten hyvinvoinnille ja erilaisille toiminnoille. Lisäksi puhdistuspalveluilla on merkittävä vaikutus kiinteistöjen kunnon ja arvon säilymiseen. Toimintaa ohjaavia arvoja ovat terveys, puhtaus, turvallisuus ja ekologisuus. Palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti, laadukkaasti, taloudellisesti ja kestävän toimintatavan mukaisesti. Menestyvä ja vastuullinen palvelutoiminta perustuu asiakastyytyväisyyteen, työn ja palvelun korkeaan laatuun, tehokkuuteen ja tuloksellisuuteen.

Kotityö- ja puhdistuspalvelualalla työskentelevä työntekijä on toisia ihmisiä kunnioitava, oma-aloitteinen, palveluhenkinen, yhteistyökykyinen, laatu- ja kustannustietoinen ja luotettava. Hän tuntee vastuunsa asiakkaista, turvallisuudesta ja ympäristöstä. Hän arvostaa omaa työtään ja ylläpitää ja kehittää ammatillista osaamistaan. Monikulttuurinen palveluala ja asiakkaiden kotona työskentely edellyttää myös erityistä hienotunteisuutta ja erilaisten arvojen kunnioittamista.

Kotityö- ja puhdistuspalvelut tuotetaan julkisten tai yksityisten organisaatioiden palveluina. Alalla on mahdollisuus vaikuttaa oman työn kuvaan ja työtehtävien suoritustapaan sekä työaikaan ja toimipaikkaan. Kotityö- ja puhdistuspalvelualalla on hyvät mahdollisuudet työllistää itsensä myös yrittäjänä tai ammatinharjoittajana.

Kotityöpalvelujen osaamista on mahdollisuus syventää ja laajentaa suorittamalla kotityöpalvelujen ammattitutkinto. Puhdistuspalvelujen osaamista voi syventää ja laajentaa suorittamalla laitoshuoltajan ammattitutkinto. Siivoustyönohjaajan tai siivousteknikon erikoisammattitutkinnon suorittaneilla on mahdollisuus edetä erilaisiin työnjohdollisiin tehtäviin tai suunnittelu- ja esimiestehtäviin.

TUTKINTOKOHTAISET TERVEYDENTILAVAATIMUKSET AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA

Opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 27 §:ssä. Opiskelijaksi ei voida ottaa sellaista henkilöä, jonka sairaus tai vamma ilmeisesti on esteenä koulutukseen osallistumiselle. Opiskelijan pääsyä ammatilliseen koulutukseen voidaan rajoittaa vain silloin, kun sairaus objektiivisesti arvioiden estää opinnot tai se vaarantaisi opiskelijan tai muiden turvallisuutta. Sairauden tai vamman opiskelulle aiheuttamat käytännön ongelmat tulee ensisijaisesti pyrkiä ratkaisemaan opetusjärjestelyiden ja opiskelijahuoltopalveluiden avulla.

Opiskelijaksi pyrkivän tulee antaa koulutuksen järjestäjälle opiskelijaksi ottamisen edellyttämät terveydentilaansa koskevat tiedot.

Koulutuksen järjestäjän tulee tämän lisäksi varmistaa, että opiskelijaksi valitun henkilön terveydentila on sellainen, että hän voi selviytyä myös koulutukseen kuuluvasta työpaikoilla tapahtuvasta oppimisesta, kuten alan tehtävissä toimiminen ja tutkinnon ammattitaitovaatimusten saavuttaminen edellyttävät.

Opiskelijan oikeusturvan kannalta on perusteltua, että häntä ei valita sellaiseen koulutukseen, jonka mukaisissa tehtävissä hän ei terveydentilansa vuoksi voisi toimia. Opiskelijavalintaa tehtäessä on otettava huomioon ammatteihin ja työhön sisältyvät moninaiset tehtävät. On mahdollista, että saman tutkinnon sisällä voi olla tutkinnon osia, jotka edellyttävät erilaisia terveydentilavaatimuksia ja mahdollistavat näin opiskelijalle yksilöllisiä ratkaisuja koulutuksen suorittamiseen.

Jotta opiskelijavalinta onnistuisi opiskelijan kannalta parhaalla mahdollisella tavalla, koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa perustutkinnon ja koulutusalan terveydentilaa koskevista vaatimuksista ja edellytyksistä sekä mahdollisista terveydellisistä riskeistä opiskelijaksi hakeutuville hakuoppaissa ja opiskelijavalintatilaisuudessa. Opiskelijaksi hakeutuvan oma kuvaus vallitsevasta terveydentilastaan ja mahdollisen sairauden hoitotilanteesta riittää pääsääntöisesti valintatilanteessa.

Kotityö- ja puhdistuspalvelualan työtä koskeva lainsäädäntö asettaa vaatimuksia opiskelijaksi valitun ja alalla työskentelevän terveydentilasta. Opiskelijaksi ottaminen on ehdollinen tarvittavan lääkärintodistuksen esittämiseen saakka.

Opiskelijan sairaus tai vammautuminen ei saa keskeyttää opiskelijan koulutusta tai johtaa harkitsemattomaan koulutusammatin tai -alan vaihtoon. Sairaudesta tai vammautumisesta koulutuksen toteutumiselle aiheutuvat käytännön ongelmat tulee voida ratkaista ensisijaisesti opiskelijalle sopivilla yksilöllisillä opetusjärjestelyillä ja henkilökohtaistamisella. Opintojen ohjaus, opiskelijan tuki ja ergonomisiin työtapoihin ja apuvälineiden käyttöön ohjaaminen edistävät koulutuksen suoritta-

mista. Opiskelijan sairastuessa tai vammautuessa opiskelijahuollon ja opiskeluterveydenhuollon kanssa tehtävä yhteistyö on välttämätöntä.

Kaikissa tilanteissa, joissa käsitellään ja tallennetaan henkilötietoja arkaluonteisiksi määriteltyjä henkilötietoja, kuten opiskelijan terveydentilaa koskevia tietoja, koulutuksen järjestäjän tulee noudattaa säädösten edellyttämää huolellisuutta ja hyvää tietojenkäsittelytapaa.

Kotityö- ja puhdistuspalvelujen koulutuksessa edellytetään opiskelijalta työn kuormitukseen riittävää fyysistä kuntoa. Hänellä ei saa olla sellaisia sairauksia, jotka vaarantaisivat hänen oman, muiden työntekijöiden tai asiakkaiden terveyden tai turvallisuuden. Hänen sopivuutta erilaisiin työtehtäviin voidaan joutua harkitsemaan oireiden ja toiminnan vajavuuden perusteella mm. seuraavissa sairauksissa:

- ◆ tasapainoon vaikuttavat sairaudet
- ◆ näön tai kuulon heikkous
- ◆ tuki- ja liikuntaelimestön sairaudet
- ◆ allergiat
- ◆ psyykkiset sairaudet.

9.3 AMMATTITAITOVAATIMUKSET, ARVIOINNIN KOHTEET JA YLEISET ARVIOINTIKRITEERIT

Tämän luvun ammattitaitovaatimusten määrittely sekä arvioinnin kohteet ja yleiset arviointikriteerit on tarkoitettu koulutuksen järjestäjien avuksi, kun laaditaan sellaisten tutkinnon osien opetussuunnitelmia, joita ei ole tutkinnon perusteissa määritelty.

Ammatilliset tutkinnon osat muodostetaan ja nimetään työkokonaisuuksien mukaan. Ammattitaitovaatimukset kuvataan konkreettisenä työn tekemisenä. Arviointikriteerit määritellään arvioinnin kohteittain kolmelle tasolle: tyydyttävä T1, hyvä H2 ja kiitettävä K3.

Seuraavassa olevat arviointikriteerit on tarkoitettu ohjeellisiksi siten, että niitä sovelletaan ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteisten opintojen) tavoitteiden ja ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten mukaisesti. Esitetyt kriteerit kohdennetaan aina kyseessä olevan tutkinnon osan vaatimuksiin eli kriteereissä esitetty työ tarkoittaa aina ko. tutkinnon osaan sisältyvää työtä.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT YLEISELLÄ TASOLLA		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Arvioidaan oman työn suunnittelua, työsuorituksen arviointia ja oman toiminnan kehittämistä.	suunnittelee työtään, mutta uusissa tilanteissa tai työympäristön muuttuessa tarvitsee ohjausta	suunnittelee oman työnsä	suunnittelee itsenäisesti vastuullaan olevia töitä ja tehtäviä
	arvioi työnsä onnistumista	arvioi työnsä onnistumista työn kuluessa ja selviytyy uusista ja muuttuvista tilanteista oma-aloitteisesti	arvioi työnsä onnistumista, perustelee arviotaan ja arvioi sekä kehittää työskentelytapojaan ja työympäristöönsä
Arvioidaan työkokonaisuuden toteuttamista, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta.	toimii tutuissa työtehtävissä	ottaa huomioon työskentelyssään työnsä kokonaisuuden (<i>esim. mistä alkaa, mihin päätetään ja mitä välineitä ym. työssä tarvitaan</i>)	ottaa huomioon työnsä kokonaisuuden toimintaympäristönsä ja oman työnsä osana sitä
	työskentelee siten, että työn lopputulos on hyväksyttävissä työn suunnitelman tai laatutavoitteiden mukaisesti	työskentelee siten, että työn lopputulos sisältää työtehtävän erityisvaatimuksia	työskentelee työpaikan erityisvaatimusten mukaisesti siten, että työn lopputulos on tavoitteiden mukainen
	tarvitsee työvaiheissa eteneemisessä ajoittaista ohjausta	etenee sujuvasti työvaiheesta toiseen	etenee työssään järjestelmällisesti ja sujuvasti sovittaen työnsä työympäristön muuhun toimintaan
	noudattaa työohjeita, työaikoja, sopimuksia sekä neuvottelee poikkeamista.	tekee annetut tehtävät omatoimisesti ja huolehtii työtehtävistään alusta loppuun ja vastaa omasta työosuudestaan.	tekee omalla vastuualueellaan omatoimisesti muitakin kuin annettuja työtehtäviä.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT YLEISELLÄ TASOLLA		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Arvioidaan työtehtävään ja työympäristöön soveltuvan työmenetelmän ja työvälineiden sekä materiaalien valintaa ja käyttöä.	käyttää työhönsä liittyviä keskeisimpiä työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja toistuvissa työtilanteissa, mutta tarvitsee joidenkin osalta ohjausta (<i>menetelmät, välineet, materiaalit määritellään tutkinnon osittain</i>).	käyttää työhönsä liittyviä työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja omatoimisesti työtilanteissa.	valitsee työhönsä sopivimmat työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit ja käyttää niitä sujuvasti vaihtelevissa työtilanteissa.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT YLEISELLÄ TASOLLA		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Arvioidaan työssä tarvittavan tiedon hallintaa ja soveltamista	käyttää tavallisimpien menetelmien, välineiden ja materiaalien käytön perustana olevaa tietoa toistuvissa työtilanteissa (<i>eli ne menetelmät, välineet ja materiaalit, jotka on määriteltävä kohteessa 2</i>), mutta tarvitsee ohjausta tiedon hankinnassa ja soveltamisessa.	hankkii ja käyttää työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti.	hankkii ja käyttää itsenäisesti tietoa työssään vaihtelevissa työtilanteissa ja perustelee työhön liittyviä ratkaisujaan hankkimansa tiedon pohjalta.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT YLEISELLÄ TASOLLA		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot a) Omana ryhmänään kohdassa 4 arvioitavat neljä avaintaitoa	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oppiminen ja ongelmanratkaisu Arvioidaan omaa osaamista työn tekijänä ja työn kehittämistä, ongelmien ratkaisemista sekä valintojen ja päätösten tekemistä.	hakee ohjattuna tietoa	hakee tietoa ohjeiden mukaan	hakee itsenäisesti tietoa
	suunnittelee työtään, mutta uusissa tilanteissa tai työympäristön muuttuessa tarvitsee ohjausta	suunnittelee oman työnsä ja arvioi työnsä onnistumista työn kuluessa	suunnittelee itsenäisesti vastuullaan olevia tehtäviä ja arvioi osaamistaan ja työnsä onnistumista sekä perustelee arviotaan
	arvioi työnsä onnistumista	ottaa vastaan palautetta ja toimii palautteen mukaisesti	arvioi ja kehittää työskentelytapojaan ja työympäristöään
	selviytyy tutuista tilanteista, mutta muuttuvissa ja valintatilanteissa tarvitsee ohjausta ja tukea	selviytyy muuttuvista ja valintatilanteista omaaloitteisesti	kehittää toimintaansa saamansa palautteen pohjalta toimii erilaisissa tilanteissa itsenäisesti, tilanteeseen sopivasti ja löytää toiminnalleen vaihtoehtoisia toimintatapoja

Vuorovaikutus ja yhteistyö Arvioidaan toimintaa vuorovaikutustilanteissa ja yhteistyökykyä.	noudattaa vuorovaikutustilanteisiin annettuja ohjeita toimiessaan omassa oppimis- ja työyhteisössään	toimii tilanteen vaatimalla tavalla omassa oppimis- ja työyhteisössään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	ilmaisee selkeästi asiansa ja tuo rakentavasti esille erilaisia näkökantoja
	tekee työyhteisössä vastuullaan olevat tehtävät, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta	tekee omatoimisesti työyhteisössä vastuullaan olevat tehtävät	toimii vastuullisesti, yhteistyökykyisesti ja tasavertaisesti erilaisten ihmisten kanssa työyhteisön ja ryhmän jäsenenä
	toimii tutussa työyhteisössä ja ryhmässä ja pyytää tarvittaessa apua muilta	toimii erilaisten ihmisten kanssa työyhteisössä ja ryhmässä	tukee ja auttaa muita sekä ottaa työssään huomioon seuraavan työvaiheen ja työntekijän
Ammattietiikka Arvioidaan toimintaa ammattietiikan, ammatin arvoperustan ja tehtyjen sopimusten mukaisesti.	noudattaa annettuja eettisiä ohjeita ja aikatauluja	noudattaa annettuja eettisiä ohjeita, sopimuksia ja sää-döksiä sekä aikatauluja	toimii työyhteisön arvojen, tavoitteiden, eettisten ohjeiden, sopimusten ja sää-dösten mukaisesti vaihtelevissa tilanteissa sekä noudattaa aikatauluja
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky Arvioidaan terveyttä ylläpitävää ja turvallista toimintaa sekä toimintakyvyn ylläpitoa.	noudattaa työstä annettuja turvallisuusohjeita eikä aiheuta vaaraa itselleen tai muille	noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa työssään huomioon työyhteisön jäsenten ja työympäristön turvallisuuden	noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa työssään huomioon työyhteisön jäsenten ja työympäristön turvallisuuden
	varmistaa turvallisuuden ohjeiden mukaisesti	varmistaa turvallisuuden	varmistaa turvallisuuden ja tiedottaa havaitsemistaan vaaroista ja riskeistä
	käyttää turvallisesti ohjeiden mukaisia suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä	käyttää turvallisesti suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä	käyttää turvallisesti suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä
	työskentelee pääsääntöisesti ergonomisesti oikein.	työskentelee ergonomisesti oikein.	käyttää turvallisia, sopivasti kuormittavia ja vaihtelevia työmenetelmiä ottaen huomioon ergonomian.
Todentuu ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteisten opintojen), liikunnan (1 ov) ja terveystiedon (1 ov) tavoitteissa ja arviointikriteereissä. Jokaisen tutkinnon ammattitaitovaatimukseen laaditaan tarvittaessa kunkin alan tarpeen mukaiset terveyden, turvallisuuden ja toimintakyvyn ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit.			

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT YLEISELLÄ TASOLLA		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
4. b) Muut elinikäisen oppimisen avaintaidot	Opiskelija		
Aloitekyky ja yrittäjäys Arvioidaan tavoitteellista, taloudellista ja tuloksellista toimintaa ja itsensä johtamista.	Todentuu ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteisten opintojen) yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tiedon (1 ov) tavoitteissa ja arviointikriteereissä sekä ammattillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimukseen sisällytetyn yrittäjäyysosan (5 ov) ammattitaitovaatimuksissa ja arviointikriteereissä. Tämän lisäksi jokaisen tutkinnon ammattillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimukseen on laadittu tarpeen vaatiessa kunkin alan edellyttämät ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit.		
Kestävä kehitys Arvioidaan teknologisten, taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuuristen periaatteiden noudattamista.	noudattaa ohjatusti alalla vaadittavia kestävän kehityksen mukaisia työ- ja toimintatapoja	noudattaa alalla vaadittavia kestävän kehityksen mukaisia työ- ja toimintatapoja	noudattaa itsenäisesti alalla vaadittavia kestävän kehityksen mukaisia työ- ja toimintatapoja ja tuo esille kehittämistarpeita
Estetiikka Arvioidaan esteetiikan huomioon ottamista työssä.	työskentelee ohjatusti alan esteettisten periaatteiden, työympäristön viihtyisyyden ja muiden työn lopputuloksen ulkonäköön vaikuttavien tekijöiden mukaisesti.	työskentelee alan esteettisten periaatteiden, työympäristön viihtyisyyden ja muiden työn lopputuloksen ulkonäköön vaikuttavien tekijöiden mukaisesti.	hyödyntää monipuolisesti työssään alan esteettisiä periaatteita – toimii työympäristön viihtyisyyteen ja muiden työn lopputuloksen ulkonäköön vaikuttavien tekijöiden edistämiseksi.
Viestintä ja mediaosaaminen Arvioidaan kriittisyyttä mediatuotteiden tunnistamisessa, havainnoinnissa ja tulkinnassa sekä media- ja viestintätekniologian käyttämistä.	Todentuu ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteisten opintojen) äidinkielen (4 ov) tavoitteissa ja arviointikriteereissä. Tämän lisäksi jokaisen tutkinnon ammattitaitovaatimukseen on laadittu tarpeen vaatiessa kunkin alan vaatimusten mukaiset viestintä- ja mediaosaamisen ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit.		
Matematiikka ja luonnontieteet Arvioidaan työn edellyttämää laskutaitoa sekä työssä tarvittavaa fysiikan ja kemian lainalaisuuksien hallintaa.	Todentuu ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteisten opintojen) matematiikan (3 ov), fysiikan ja kemian (2 ov) tavoitteissa ja arviointikriteereissä. Tämän lisäksi jokaisen tutkinnon ammattitaitovaatimukseen on laadittu kunkin alan tarpeen mukaiset matematiikan ja luonnontieteiden ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit.		

<p>Teknologia ja tietotekniikka</p> <p>Arvioidaan teknologian ja tietotekniikan hyödyntämistä ammattialalla sekä tekniikan hyötyjen, rajoitusten ja riskien huomioon ottamista.</p>	<p>käyttää ammatissaan tarvittavia tavanomaisia teknisiä ja tietoteknisiä järjestelmiä toistuvissa työtilanteissa, tarvitsee joskus ohjausta</p>	<p>käyttää ammatissaan tarvittavia teknisiä ja tietoteknisiä järjestelmiä toistuvissa työtilanteissa</p>	<p>hyödyntää monipuolisesti ammatissaan tarvittavia teknisiä ja tietoteknisiä järjestelmiä</p>
	<p>valitsee tarvittavat koneet ja laitteet ohjattuna ja tunnistaa riskit.</p>	<p>valitsee sopivat koneet ja laitteet ja tunnistaa niiden käyttöön liittyvät riskit.</p>	<p>valitsee itsenäisesti sopivat koneet ja laitteet ja tunnistaa niiden käyttöön liittyvät rajoitukset ja riskit.</p>
	<p>Tietotekniikka todentuu yhteisten opintojen (yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tieto 1 ov) tavoitteissa ja arviointikriteereissä. Tämän lisäksi jokaisen tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin on laadittu kunkin alan tarpeen mukaiset teknologian ja tietotekniikan ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit.</p>		
<p>Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit</p> <p>Arvioidaan osallistumista yhteisön toimintaan ja päätöksentekoon eri taustan omaavien ihmisten kanssa sekä työntekijää ja kansalaista koskevien oikeuksien ja velvollisuuksien sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakien mukaista toimintaa.</p>	<p>Todentuu ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteisten opintojen) yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tiedon (1 ov) sekä äidinkielen (4 ov) tavoitteissa ja arviointikriteereissä. Tämän lisäksi on laadittu tarpeen mukaan jokaisen tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin kunkin alan tämän avaintaidon edellyttämät ammattitaitovaatimukset ja arviointikriteerit.</p>		